

EUROPOS BENDRIJŲ
TEISINGUMO TEISMAS

METINIS PRANEŠIMAS

2008 m.

Europos Bendrijų Teisingumo Teismo,
Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo ir
Europos Sąjungos tarnautojų teismo
darbų apžvalga

Liuksemburgas, 2009

www.curia.europa.eu

Teisingumo Teismo interneto svetainė: <http://www.curia.europa.eu>
Metinių pranešimą galima įsigyti ir CD-ROM pavidalu
Teisingumo Teismo spaudos ir informacijos tarnyboje
Tel. (352) 430-32035

Parengta pagal 2008 m. gruodžio 31 d. duomenis

Atgaminti leidžiama tik nurodant šaltinį. Fotografijas leidžiama atgaminti tik šio leidinio kontekste. Bet kokiame kitame naudojimei reikia Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuro leidimo.

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete. Ji pasiekiama per EUROPA serverį (<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.

Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2009

ISBN 978-92-829-0901-0

doi: 10.2862/28989

© Europos Bendrijos, 2009

Printed in Luxembourg

SPAUDINTA BALTAME POPIERIUJE, BLUKINTAME NENAUDOJANT CHLORO

Turinys

Puslapis

Parengė Teisingumo Teismo pirmininkas
Vassillios Skouris 5

I skyrius

Europos Bendrijo Teisingumo Teismas

A – Teisingumo Teismo raida ir veikla 2008 m.	9
B – Teisingumo Teismo sudėtis	53
1. Teisingumo Teismo nariai	55
2. Teisingumo Teismo sudėties pasikeitimai 2008 m.	69
3. Vyresniškumo tvarka	71
4. Buvę Teisingumo Teismo nariai	73
C – Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistika	77

Il skyrius

Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas

A	–	Pirmosios instancijos teismo veikla 2008 m.	109
B	–	Pirmosios instancijos teismo sudėtis	149
		1. Pirmosios instancijos teismo nariai	151
		2. Pirmosios instancijos teismo sudėties pasikeitimai 2008 m.	161
		3. Vyresniškumo tvarka	163
		4. Buvę Pirmosios instancijos teismo nariai	165
C	–	Pirmosios instancijos teismo teisminės veiklos statistika	167

III skyrius

Europos Sąjungos tarnautojų teismas

A – Tarnautojų teismo veikla 2008 m.	191
B – Tarnautojų teismo sudėtis	203
1. Tarnautojų teismo nariai	205
2. Vyresniškumo tvarka	209
C – Tarnautojų teismo teisminės veiklos statistika	211

IV skyrius

Susitikimai ir vizitai

A – Oficialūs vizitai ir renginiai Teisingumo Teisme, Pirmosios instancijos teisme ir Tarnautojų teisme	225
B – Pažintiniai vizitai	229
C – Iškilmingi teismo posėdžiai	233
D – Vizitai arba dalyvavimas oficialiuose renginiuose	235
<i>Glausta organizacinė struktūra</i>	<i>242</i>
<i>Teisingumo Teismo kontaktai</i>	<i>245</i>

lžanga

2008 metus Teisingumo Teismas užbaigė reikšmingu įvykiu – jis įsikūrė naujame pastatų komplekse. Dabar Teisingumo Teismas turi centralizuotą infrastruktūrą, atitinkančią jo paties plėtrą, nuolat didėjančią bylų skaičių, naujų procedūrų įvedimą ir dėl neseniai vykusios Europos Sąjungos plėtros etapų išaugusius poreikius; tai yra optimali situacija net elektroninės komunikacijos amžiuje.

Istorinis naujo Teisingumo Teismo pastatų komplekso iškilmingas atidarymas, kurį apsilankymu pagerbė iškilūs asmenys, negali užgožti kitų įsimintinų praėjusių metų įvykių. Svarbu buvo įgyvendinti ir naują prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, kuri sudarė Teisingumo Teismui sąlygas itin greitai išspręsti pirmąsias pagal šią procedūrą nagrinėtas bylas, priskiriamas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei.

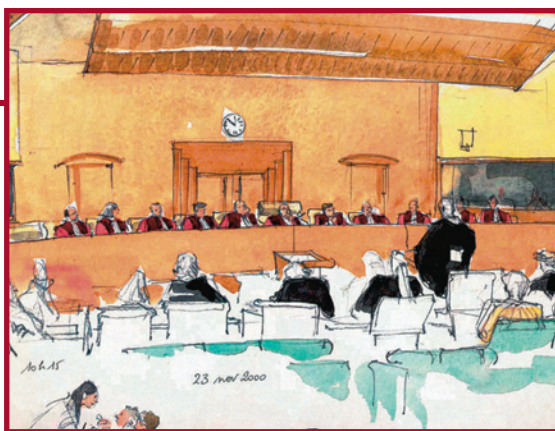
2008 m. taip pat įsimintini šios institucijos istorijoje ir kaip ypač efektyvios bei sparčios teisminės veiklos metai. Šiuo atžvilgiu reikia paminėti, kad sutrumpėjo vidutinė proceso trukmė, itin pagreitėjo bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus nagrinėjimas. Šie metai Pirmosios instancijos teismui buvo vieni produktyviausių per visą jo istoriją.

Baigiant pažymėtina, kad praėjusiais metais trys teismai, sudarantys Teisingumo Teismą, gavo 1 332 bylas, o tai yra didžiausias skaičius institucijos istorijoje, įrodantis, kad nuolatos daugėja ginčų Bendrijos teismuose.

Šiame metiniame pranešime skaitytojas galės susipažinti su instituciją sudarančių trijų teismų – Teisingumo Teismo, Pirmosios instancijos teismo ir Tarnautojų Teismo – raida bei pagrindine veikla. Kiekvieno iš teismų teisminės veiklos apžvalgą praėjusiais metais papildė ir parodo statistikos duomenys.

Teisingumo Teismo pirmininkas
V. Skouris

l skyrius

Europos Bendrijų Teisingumo Teismas

A – Teisingumo Teismo raida ir veikla 2008 m.

Parengė Teisingumo Teismo pirmininkas Vassilios Skouris

Šio metinio pranešimo struktūra yra tokia pati kaip ankstesnių pranešimų. Pirmojoje metinio pranešimo dalyje pateikiama bendra 2008 m. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo veiklos apžvalga. Pirmą, tai informacija apie Teisingumo Teismo raidą šiais metais pabrėžiant institucinius pokyčius, turėjusius įtakos jo veiklai, bei vidaus organizavimo ir darbo metodų pasikeitimus (1 skyrius). Antra, pateikiama institucijos darbo krūvio ir vidutinės proceso trukmės statistikos duomenų analizė (2 skyrius). Galiausiai, kaip ir kiekvienais metais, joje pateikiamos pagal sritis suskirstytos pagrindinės teismo praktikos tendencijos (3 skyrius).

1. Įsimintiniausias 2008 m. įvykis Teisingumo Teisme buvo iškilmingas naujų Rūmų, kurie sujungė ir išplėtė buvusius pastatus, atidarymas. Įgyvendinant novatorišką architektūrinę idėją Naujieji Rūmai buvo pastatyti laikantis ir papildant pradinių Rūmų struktūrą. Naujuosius Rūmus sudaro Senieji Rūmai, kurie pertvarkyti į Teismo posėdžių sales, dviejų aukštų pastatas „Žiedas“ (*Anneau*), kuris, nepaisant kvadrato formos, tokį pavadinimą gavo dėl to, kad juosia visus Rūmus; jame įsikūrę Teisingumo Teismo narių ir jiems tiesiogiai talkinančio personalo kabinetai, du „Bokštai“ (*Tours*), skirti Vertimų tarnybai, ir ilga šviesi „Galerija“ (*Galerie*), kuri suteikia pastatui architektūrinio vientisumo ir jungia ne tik naujuosius ir senuosius pastatus, bet ir įvairią institucijos veiklą.

2008 m. gruodžio 4 d. įvykusiame iškilmingame Naujųjų Rūmų atidarymo posėdyje dalyvavo Jų Karališkosios Aukštenybės Liuksemburgo Didysis Hercogas ir Didžioji Hercogienė, sveikinimo kalbas, be kitų, sakė Europos Parlamento pirmininko pavaduotoja Diana Wallis, Prancūzijos Respublikos teisingumo ministrė Rachida Dati, Europos Komisijos pirmininkas José Manuel Barroso, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės ministras pirmininkas Jean-Claude Juncker.

Dėl institucijos veikimą reglamentuojančių tekstų paminėtina, kad 2008 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo procedūros reglamentas buvo papildytas IVa dalimi, kurios nuostatos skirtos įgyvendinti Pirmosios instancijos teismo sprendimų dėl apeliacinio skundo peržiūrėjimo procedūrą, numatytą Teisingumo Teismo statuto 62 straipsnyje. Didžiausia šiais pakeitimais įvesta naujovė (123 b–123 e straipsniai) yra tai, kad įsteigiama specialioji kolegija, kuri pirmojo generalinio advokato pasiūlymu sprendžia, ar reikia peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo sprendimą. Šią kolegiją sudaro Teisingumo Teismo pirmininkas ir keturi penki teisėjų kolegijų pirmininkai.

2. Iš 2008 m. Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistikos matyti, kad, palyginti su praėjusiais metais, labai sutrumpėjo prejudicinių sprendimų priėmimo procedūros trukmė, kita testinė tendencija – padidėjęs bylų skaičius.

Taigi 2008 m. Teisingumo Teismas baigė 495 bylą (grynasis skaičius, atsižvelgiant į sujungtas bylas). Šiose bylose priimti 333 sprendimai ir 161 nutartys. Sprendimų ir nutarčių priimta mažiau nei praėjusiais metais (379 sprendimai ir 172 nutartys). Vis dėlto reikia pažymėti, kad 2008 m. baigtų bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus skaičius (238 byla, grynasis skaičius, 301 byla, bendrasis skaičius), palyginti su 2007 m. (218 byla, grynasis skaičius, 235 byla, bendrasis skaičius), labai padidėjo.

Teisingumo Teisme buvo iškeltos 592 naujos bylos, o tai viršija didžiausią skaičių šio teismo istorijoje, buvusį 2007 metais¹. Tačiau 2008 m. pabaigoje dar neišnagrinėtų bylų skaičius nebuvo labai padidėjęs (767 byla, bendrasis skaičius), palyginti su 2007 m. pabaigoje nagrinėjamu bylų likučiu (741 byla, bendrasis skaičius).

2008 m. labai sutrumpėjo proceso trukmė. Bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus nagrinėjimas vidutiniškai užtruko 16,8 mėnesių, palyginti su 19,3 mėn. 2007 m. ir 19,8 mėn. 2006 metais. Iš lyginamosios analizės matyti, kad iš visų metų, kurių patikimą statistiką turi Teisingumo Teismas, vidutinė bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus trukmė buvo trumpiausia 2008 metais. Vidutinė tiesioginių ieškinių ir apeliacinių skundų nagrinėjimo trukmė buvo 16,9 mėn. ir 18,4 mėn. (2007 m. – 18,2 mėn. ir 17,8 mėn.).

Augantis mūsų institucijos efektyvumas sprendžiant bylas paaiškinamas ne tik pastaraisiais metais įvykdytomis darbo metodų reformomis, bet ir tuo, kad siekiant pagreitinti atskirų rūšių bylų nagrinėjimą buvo plačiau taikomi įvairūs procesiniai instrumentai, be kita ko, prejudicinių sprendimų priėmimo skubos tvarka procedūra, nagrinėjimas pirmenybės tvarka, pagreitinta procedūra, supaprastinta procedūra ir galimybė priimti sprendimą be generalinio advokato išvados.

Praėjusiais metais taikyti prejudicinių sprendimų priėmimo skubos tvarka procedūrą prašyta 6 bylose, o atsakinga kolegija nusprendė, kad Procedūros reglamento 104b straipsnyje numatytos sąlygos buvo įvykdytos 3 bylose. Taikydamas naujas nuostatas dėl prejudicinių sprendimų priėmimo skubos tvarka Teisingumo Teismas 2008 m. tokias bylas vidutiniškai išspresdavo per 2,1 mėnesio.

Taikyti pagreitiną procedūrą prašyta 8 bylose, tačiau tik 2 iš jų buvo įvykdytos pagal Procedūros reglamentą numatytos sąlygos, šios bylos išnagrinėtos vidutiniškai per 4,5 mėnesio. Remiantis 2004 m. susiklosčiusia praktika, prašymai taikyti pagreitiną procedūrą patenkinami arba atmetami motyvuota Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi. Beje, nagrinėjimas pirmenybės tvarka buvo suteiktas vienai bylai.

Be to, atsakydamas į tam tikrus prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateiktus klausimus, Teisingumo Teismas ir toliau taikė Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalyje numatytą supaprastintą procedūrą. Remiantis šia nuostata buvo priimta 39 nutarčių, kuriomis užbaigtos bylos, t. y. du kartus daugiau, palyginti su 2007 metais.

Galiausiai Teisingumo Teismas dažnai naudojosi Statuto 20 straipsnyje numatyta galimybe priimti sprendimą be generalinio advokato išvados, jeigu byloje neiškilo naujas teisės klausimas. Paminėtina, kad apytiksliai 41 % iš 2008 m. paskelbtų sprendimų buvo priimti be generalinio advokato išvados (2007 m. – 43 %).

Dėl bylų paskirstymo skirtingų sudėčių Teisingumo Teismui atkreiptinas dėmesys į tai, kad Teisingumo Teismo didžioji kolegija išnagrino apytiksliai 14 %, penkių teisėjų kolegijos – 58 %, o trijų teisėjų kolegijos – kiek daugiau kaip 26 % 2008 m. baigtų bylų. Pripažintina, jog, palyginti su praėjusiais metais, šiek tiek išaugo didžiosios kolegijos (2007 m. – 11 %) ir

¹ Išskyrus 1979 m., kuriais buvo gautos 1 324 bylos. Vis dėlto šis neįprastai didelis skaičius paaiškinamas tuo, kad buvo pareikšta labai daug tą patį dalyką turinčių ieškinų dėl panaikinimo.

penkių teisėjų kolegijų (2007 m. – 55 %) išnagrinėtų bylų procentas trijų teisėjų kolegijų išnagrinėtų bylų sąskaita (2007 m. – 33 %).

Dėl išsamesnių su 2008 teisminių metų susijusių statistikos duomenų skaitytojų patariama žiūrėti šio skyriaus C punktą.

Konstituciniai arba instituciniai klausimai

Kalbant apie pagrindinius Bendrijos vystymąsi reglamentuojančius principus, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo praktikoje dar sykį daug dėmesio skyrė vienodo požiūrio principui.

Paminėtini trys sprendimai, įrodantys šio principo svarbą skirtingose srityse.

Byloje *Feryn* (2008 m. liepos 10 d. Sprendimas, C-54/07) buvo pateiktas klausimas, ar tai, kad darbdavys viešai pareiškė neįdarbinsiąs tam tikros etninės kilmės ar rasės darbuotojų, yra tiesioginė diskriminacija įdarbinant Direktyvos 2000/43/EB² 2 straipsnio 2 dalies a punkto prasme.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtent taip ir buvo, nes tokie pareiškimai gali rimtai atgrasyti tam tikrus kandidatus pateikti savo kandidatūras ir todėl sudaryti jiems kliūčių patekti į darbo rinką. Norint pripažinti tokią tiesioginę diskriminaciją nebūtina, kad egzistuotų identifikuotas asmuo, kuris tvirtintų patyręs tokią diskriminaciją.

Toliau Teisingumo Teismas nagrinėjo diskriminacijos įrodymų klausimą. Jis pripažino, kad nagrinėjamų viešų pareiškimų pakanka Direktyvos 2000/43 8 straipsnio 1 dalies prasme daryti tiesiogiai diskriminuojančios įdarbinimo politikos buvimo prielaidą. Taigi tas darbdavys privalo įrodyti, jog vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas, o tai jis gali padaryti įrodydamas, kad tikroji įmonės įdarbinimo praktika neatitinka šių pareiškimų. Tuomet prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar yra nustatytos nurodytos aplinkybės, bei įvertinti, ar pakanka įrodymų, pagrindžiančių minėto darbdavio tvirtinimus, jog jis nepažeidė vienodo požiūrio principo.

Galiausiai Teisingumo Teismas dėl sankcijų už diskriminaciją, kuri nagrinėjama šioje byloje, nusprendė, kad Direktyvos 2000/43 15 straipsnis reikalauja, jog net nesant identifikuoto nukentėjusiojo, už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus taikytinų sankcijų taisyklės būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

Byloje *Bartsch* (2008 m. rugsėjo 23 d. Sprendimas, C-427/06) vienodo požiūrio principas buvo nagrinėtas atsižvelgiant į diskriminacijos dėl amžiaus draudimo kontekstą. Šioje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrijos teisėje nenustatytas bet kokios diskriminacijos dėl amžiaus draudimas, kurio apsaugą turi užtikrinti valstybių narių teismai, jeigu galintys diskriminuoti veiksmai visiškai nesusiję su Bendrijos teise. Tokio ryšio nesukuria nei EB 13 straipsnis, nei tokiu atveju, kai profesinių pensijų sistema nenumato teisės į pensiją maitintojo netekusiam sutuoktiniui, kuris yra daugiau kaip 15 metų jaunesnis

² 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL L 180, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 20 sk., 1 t., p. 23).

už mirusį buvusį darbuotoją, Direktyva 2000/78/EB³, prieš pasibaigiant aptariamai valstybei narei nustatytam terminui ją perkelti.

Byloje *Wood* (2008 m. birželio 5 d. Sprendimas, C-164/07) Teisingumo Teismui buvo pateiktas prejudicinis klausimas, ar Prancūzijos teisės aktas, pagal kurį Prancūzijoje gyvenančiam Europos bendrijos piliečiui, tėvui, kurio vaikas, Prancūzijos pilietis, žuvo kitos valstybės teritorijoje po įvykdyto nusikaltimo, nesuteikiama iš Garantinio fondo mokama kompensacija vien dėl jo pilietybės, nepažeidžia nediskriminavimo dėl pilietybės principo. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrijos teisė draudžia tokį teisės aktą.

Kalbant apie bendruosius Bendrijos teisės principus ir nacionalinių valdžios institucijų pareigą jų laikytis įgyvendinant šią teisę paminėtina byla *Heemskerk ir Schaap* (2008 m. lapkričio 25 d. Sprendimas, C-455/06), kuri susijusi su eksporto gražinamosiomis išmokomis ir vežamų galvijų apsauga. Nagrinėdamas šią bylą Teisingumo Teismas turėjo galimybę pateikti savo nuomonę dėl nacionalinės *reformato in pejus* normos. Jis nusprendė, kad Bendrijos teisė neįpareigoja nacionalinio teismo *ex officio* taikyti Bendrijos nuostatą, jei dėl to nebūtų atsižvelgta į atitinkamoje nacionalinėje teisėje įtvirtintą *reformatio in pejus* draudimo principą. Iš tiesų tokia pareiga pažeistų ne tik teisės į gynybą, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus, kuriuos šiuo draudimu siekiama apsaugoti, bet taip pat sukeltų pavojų, kad asmuo, pareiškęs ieškinį dėl jo nenaudai priimto akto, dėl tokio ieškinio atsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su ta, kurioje jis būtų buvęs, jeigu nebūtų jo pareiškęs.

Buvo priimta keletas ypač įdomių sprendimų, susijusių su Bendrijos teismuose nagrinėjamais ginčais. Vienas jų susijęs su Teisingumo Teismo kompetencija.

Iš tiesų, nors sujungtose bylose *Kadi ir Al Barakaat International Foundation prieš Tarybą ir Komisiją* (2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas C-402/05 P ir C-415/05 P) Teisingumo Teismas patvirtino skundžiamus Pirmosios instancijos teismo sprendimus (2005 m. rugsėjo 21 d. Sprendimai T-315/01, Rink. p. II-3649, ir T-06/01, Rink. p. II-3533) tiek, kiek juose pripažįstama Tarybos kompetencija priimti reglamentą, kuriuo nurodoma įšaldyti šio reglamento⁴ priede nurodytiems asmenims ir organizacijoms priklausančias lėšas ir kitus finansinius išteklius ir kuriuo Europos Bendrijoje įgyvendinamos Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos, vis dėlto jis pripažino, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nuspręsdamas, jog Bendrijos teismai neturi jokios kompetencijos atlikti tokio reglamento vidaus teisėtumo kontrolės. Teisingumo Teismo nuomone, bet kurio Bendrijos teisės akto galiojimo atsižvelgiant į pagrindines teises kontrolė turi būti laikoma iš EB sutarties, kaip savarankiškos teisinės sistemos, išplaukiančios konstitucinės garantijos, kurios negalima pažeisti tarptautine sutartimi, išraiška teisės bendrijoje. Teisėtumo kontrolė, kuria turi užtikrinti Bendrijos teismas, taikoma Bendrijos aktui.

³ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

2002 m. gegužės 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 881/2002, nustatantis tam tikras specialias ribojančias priemones, taikomas tam tikriems asmenims ir subjektams, susijusiems su Usama bin Ladenu, Al Qaida tinklu ir Talibanu, ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 467/2001, uždraudžiantį tam tikrų prekių ir paslaugų eksportą į Afganistaną, sustiprinantį skrydžių uždraudimą ir pratęsiantį Afganistano Talibano lėšų ir kitų finansinių išteklių įšaldymą (OL L 139, p. 9; 2004 m. specialiusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 294).

kuriuo siekiama įgyvendinti aptariamą tarptautinę sutartį, o ne pastarajai. Bendrijos teismai privalo užtikrinti iš principo visišką visų Bendrijos teisės aktų teisėtumo kontrolę, atsižvelgiant į pagrindines teises, kurios yra sudėtinė bendrųjų Bendrijos teisės principų dalis, įskaitant tokius Bendrijos aktus, kuriais, kaip ginčijamu reglamentu, siekiama įgyvendinti Saugumo Tarybos rezoliucijas.

Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, kuriomis Y. A. Kadi vardas ir *Al Barakaat* pavadinimas buvo įrašyti į asmenų ir organizacijų, kurių lėšos įšaldomos, sąrašą, buvo aiškiai pažeista jų teisė į gynybą, būtent teisė būti išklausytam ir teisė į veiksmingą teismo kontrolę. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, jog teismo kontrolės veiksmingumas reiškia, kad atitinkama Bendrijos institucija privalo aptariamoms priemonėms motyvus pranešti suinteresuotajam asmeniui arba organizacijai kiek įmanoma šios priemonės priėmimo momentu arba bent jau kuo greičiau po šios priemonės priėmimo, kad suinteresuotasis asmuo galėtų pasinaudoti teise kreiptis į teismą per nustatytą terminą.

Nors Teisingumo Teismas panaikino šį Tarybos reglamentą tiek, kiek juo įšaldytos Y. A. Kadi ir *Al Barakaat* lėšos, vis dėlto jis pripažino, kad šios ginčijamo reglamento dalies panaikinimas nedelsiant galėtų padaryti rimtą ir nepataisomą žalą ribojančių priemonių veiksmingumui, nes iki galimo pakeitimo nauju reglamentu jame nurodytas asmuo ir organizacija galėtų imtis priemonių, siekdami išvengti galimo tolesnio lėšų įšaldymo, juolab kad negalima atmesti galimybės, jog iš esmės tokių priemonių taikymas Y. A. Kadi ir *Al Barakaat* gali pasirodyti pagrįstas. Atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes Teisingumo Teismas paliko galioti ginčijamo reglamento padarinius ne ilgiau kaip tris mėnesius, kad Taryba galėtų ištaisyti nustatytus pažeidimus.

Kitoje Byloje *Masdar (UK) prieš Komisiją* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas, C-47/07 P) Teisingumo Teismas nagrinėjo galimas procesines teisių gynimo priemones kreipiantis į Bendrijos teismą.

Šioje byloje buvo nagrinėjamas nepagrįsto praturtėjimo klausimas. Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal bendruosius valstybių narių teisės sistemų principus asmuo, patyręs nuostolių, kurie praturtina kitą asmenį nesant tokio praturtėjimo teisinio pagrindo, paprastai turi teisę išieškoti šių nuostolių dydžio atlyginimą iš praturtėjusio asmens. Ieškiniui dėl nepagrįsto praturtėjimo, kuris įtvirtintas daugelyje nacionalinės teisės sistemų, pareikšti nenumatyta atsakovo neteisėtų veiksmų ar kaltės sąlyga. Atvirkščiai, būtina, kad praturtėjimas nebūtų pagrįstas jokių galiojančių teisiniu pagrindu. Kadangi dėl nepagrįsto praturtėjimo kyla valstybių narių teisės sistemoms būdinga nesutartinė prievolė, Bendrija negali netaikyti tų pačių principų savo atžvilgiu, jei fizinis ar juridinis asmuo ją kaltina nepagrįstu praturtėjimu jo sąskaita.

Teisingumo Teismas pridūrė, kad ieškinys dėl nepagrįsto praturtėjimo nepatenka į deliktinės atsakomybės siaurąją prasmę taikymo sritį, nes ji atsiranda įvykdžius visas sąlygas, susijusias su Bendrijai inkriminuojamų veiksmų neteisėtumu, žalos realumu ir priežastinio veiksmų ir nurodytos žalos ryšio egzistavimu. Nuo ieškinių, pareikštų remiantis šiomis taisyklėmis, jis skiriasi tuo, kad nereikalaujama įrodyti neteisėtų atsakovo veiksmų nei pačių veiksmų egzistavimo, tereikia įrodyti atsakovo praturtėjimą be galiojančio teisinio pagrindo ir tai, kad dėl šio praturtėjimo ieškovas patyrė nuostolių. Vis dėlto, nepaisant šių ypatumų, negalima atsakyti suteikti galimybę asmeniui pareikšti Bendrijai ieškinį dėl nepagrįsto praturtėjimo vien dėl to, kad Sutartyje nėra aiškiai numatytos tokios teisių gynimo priemonės. EB 235 straipsnio ir EB 288 straipsnio antrosios pastraipos aiškinimas,

pagal kurį nėra tokios galimybės, lemtų Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtintam ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje patvirtintam veiksmingos teisminės apsaugos principui prieštaraujantį rezultatą.

Kalbant apie ieškinius dėl deliktinės atsakomybės, ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į sujungtas bylas *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją* (2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas C-120/06 P ir C-121/06 P), kuriose nagrinėta Bendrijos atsakomybė dėl priimto norminio teisės akto. Pasaulio Prekybos Organizacijos (toliau – PPO) ginčų sprendimo taryba nusprendė, kad Bendrijos bananų importo režimas nesuderinamas su PPO sutartimis, ir leido Jungtinėms Amerikos Valstijoms taikyti papildomą muitą tam tikroms iš Bendrijos importuojamoms prekėms. Šešios Europos Sąjungos teritorijoje įsteigtos bendrovės pareikalavo, kad Komisija ir Taryba atlygintų žalą, kurią jos patyrė dėl į Jungtines Amerikos Valstijas eksportuojamoms prekėms taikomų atsakomųjų priemonių.

Teisingumo Teismas priminė, kad Bendrijos atsakomybė dėl priimto norminio teisės akto, išreiškiančio ekonominės politikos pasirinkimą, atsiranda tik pakankamai akivaizdžiai pažeidus privačius asmenis saugančią ir jiems teisių suteikiančią viršesnę teisės normą. Jis taip pat priminė, kad nors Bendrijos atsakomybės už neteisėtą institucijų aktą principas yra bendro valstybių narių teisės sistemoms būdingo principo, pagal kurį neteisėtu veikimu padaryta žala turi būti atlyginta, išraiška, vis dėlto tokios valstybių narių teisės sistemų konvergencijos negalima konstatuoti kalbant apie principą dėl atsakomybės už teisėtą viešosios valdžios institucijų, ypač norminį, aktą. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad dabar galiojančioje Bendrijos teisėje nenumatyta tvarka, pagal kurią būtų galima reikalauti Bendrijos atsakomybės už jos teisėkūros kompetencijai priskiriamus veiksmus tuo atveju, kai galimu tokių veiksmų prieštaravimu PPO susitarimams negalima remtis Bendrijos teisme. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad dėl Bendrijos teisės akto, dėl kurio taikymo apribojama teisė į nuosavybę ir laisvė verstis profesine veikla, gali kilti Bendrijos deliktinė atsakomybė, jeigu jis neproporcingai ir netoleruotinai riboja šių teisių esmę, kartais dėl to, kad nenumatyta tinkamų priemonių tokių apribojimų išvengti ar atlyginti už juos.

Kiti, labiau įprasti, sprendimai papildė gausią Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su ieškinio dėl panaikinimo priimtinumu.

Byloje *Komisija prieš Infront WM* (2008 m. kovo 13 d. Sprendimas C-125/06 P) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijos sprendimas, kuriuo patvirtinamos valstybės narės pagal Direktyvos 89/552⁵ 3a straipsnį priimtos priemonės, skirtos reguliuoti išimtinių teisių retransliuoti per televiziją visuomenei itin reikšmingus įvykius įgyvendinimą, tiesiogiai veikia šių teisių turėtojo teisinę padėtį ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygų prasme. Iš tiesų, kadangi šiomis priemonėmis nustatyti apribojimai susiję su sąlygomis, kuriomis šie televizijos programų transliuotojai įsigyja iš išimtinių teisių transliuoti televizijos programas savininko teises retransliuoti nurodytus įvykius per televiziją, šios valstybės narės priimtos priemonės ir jas patvirtinantis sprendimas nustato bendrovės, įgijusios teises retransliuoti per televiziją, turimų teisių naujus suvaržymus, kurių nebuvo tuo metu, kai ji įsigijo šias teises, ir kurie apsunkina jų įgyvendinimą. Be to, Teisingumo Teismas konstatavo, kad šio

⁵ 1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 298, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 6 sk., 1 t., p. 224), iš dalies pakeista 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/36/EB (OL L 202, p. 60; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 6 sk., 2 t., p. 321).

pirminio tyrimo procedūra jau baigta. Iš to galima daryti išvadą, kad šiuo aktu Komisija priėmė galutinę poziciją dėl skundo pareiškėjo prašymo. Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks aktas, kuriuo sudaromos kliūtys skundo pareiškėjui pateikti pastabas per EB 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą formalią tyrimo procedūrą, sukelia privalomų teisinių padarinių, galinčių pažeisti jo interesus, ir todėl tai yra aktas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį pagal EB 230 straipsnį.

Taip pat buvo papildyta naujesnė, todėl mažiau įprasta Teisingumo Teismo praktika, susijusi su pasekmėmis, kylančiomis valstybei narei nesiėmus veiksmų po to, kai buvo priimtas sprendimas, konstatuojantis, kad ji neįvykdė įsipareigojimų.

Byloje *Komisija prieš Prancūziją* (2008 m. gruodžio 9 d. Sprendimas C-121/07) Teisingumo Teismas, priminęs, kad interesas nedelsiant vienodai taikyti Bendrijos teisę reikalauja, jog sprendimas, konstatuojantis valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymą, būtų pradėtas vykdyti nedelsiant ir užbaigtas kuo greičiau, nusprendė, kad vykstant EB 228 straipsnio 2 dalyje numatytai procedūrai periodinės baudos skyrimas atrodo ypač tinkamas paskatinti valstybę narę kuo greičiau nutraukti pažeidimą, kuris, nesant tokios priemonės, būtų tęsiamas, o įsipareigojimas sumokėti vienkartinę sumą labiau grindžiamas atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų nevykdymo pasekmėmis privatiems ir viešiesiems interesams, pavyzdžiui, kai pažeidimas tęsiasi ilgą laiką nuo pirmojo sprendimo, kuriuo buvo pripažintas šis įsipareigojimų neįvykdymas.

Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad būtent jis kiekvienoje byloje, atsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos aplinkybes bei, jo manymu, reikiamą įtikinimo ar atgrasymo lygį, turi nustatyti tinkamas pinigines sankcijas, kad būtų kuo greičiau įvykdytas sprendimas, kuriuo prieš tai pripažintas įsipareigojimų neįvykdymas, ir užkirstas kelias pakartoti analogiškus Bendrijos teisės pažeidimus.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad aplinkybė, jog situacijose, kai pirminio sprendimo visiškai įvykdymas buvo užtikrintas prieš pasibaigiant EB 228 straipsnyje numatytai procedūrai, iki šiol nėra karto nebuvo nurodyta sumokėti vienkartinę sumą, negali būti kliūtis nurodyti sumokėti tokią sumą kitoje byloje, jei tai atrodo būtina atsižvelgiant į bylos ypatybes ir į reikiamą įtikinimo ar atgrasymo laipsnį.

Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors Komisijos pranešimuose numatytos gairės iš tiesų gali padėti užtikrinti pastarosios veiksmų skaidrumą, nuspėjamumą ir teisinį saugumą, vis dėlto tokios taisyklės nėra privalomos Teisingumo Teismui įgyvendinant EB 228 straipsnio 2 dalimi jam suteiktus didelius įgaliojimus.

Ginčų nagrinėjimo srityje primintina, kad 2008 m. Teisingumo Teismas įtvirtino naują prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, kuri įsigaliojo 2008 m. kovo 1 dieną. Pagal šią procedūrą išnagrinėtos trys bylos: byla *Santesteban Goicoechea* (2008 m. rugpjūčio 12 d. Sprendimas C-296/08 PPU), byla *Leymann ir Pustovarov* (2008 m. gruodžio 1 d. Sprendimas C-388/08 PPU), abi susijusios su Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos⁷ išaiškinimu, bei byla *Rinau* (2008 m. liepos 11 d. Sprendimas C-195/08 PPU) dėl Bendrijos normų, susijusių su neteisėtai kitoje valstybėje narėje laikomo vaiko grąžinimu.

⁷ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR (OL L 190; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34).

Minėtoje byloje *Rinau* Teisingumo Teismas turėjo galimybę patikslinti sąlygas, būtinas siekiant pasinaudoti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra. Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinio teismo prašymas taikyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 104 b straipsnyje numatytą skubos procedūrą nagrinėjant jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Reglamento Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinimo Reglamento Nr. 1347/2000⁸, išaiškinimo, yra pateisinamas, jei jis pagrįstas poreikiu skubiai veikti. Taip yra, kai bet koks delsimas gali būti labai nepalankus vaiko ir tėvo, su kuriuo jis negyvena, santykiams, ir šie pablogėję santykiai gali būti nepataisomi. Teisingumo Teismo teigimu, toks poreikis išplaukia tiek iš minėto reglamento 17 konstatuojamosios dalies, kurioje numatyta, kad išvežtas vaikas turi būti nedelsiant grąžintas, tiek iš to paties reglamento 11 straipsnio 3 dalies, kur nustatytas šešių savaičių terminas teismui, kuriam pateiktas pareiškimas dėl grąžinimo, priimti sprendimą. Teisingumo Teismas patikslino, kad poreikis apsaugoti vaiką nuo galimos žalos ir būtinybė užtikrinti teisingą jo ir tėvų interesų pusiausvyrą taip pat pateisina sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymą.

Dėl principų, reglamentuojančių teisę kreiptis į Teisingumo Teismą siekiant, kad jis priimtų sprendimą dėl pateikto prejudicinio klausimo, byloje *Cartesio* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas C-210/06) šis teismas turėjo galimybę išspręsti problemą, susijusią su nacionalinio teismo, nagrinėjančio bylą apeliacine tvarka, įgaliojimais pakeisti žemesnės instancijos teismo nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas nurodė, kad nacionalinės teisės normų, kurios susijusios su teise pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties priimti prejudicinį sprendimą ir kurioms būdinga tai, jog visa pagrindinė byla paliekama nagrinėti šią nutartį priėmusiame teisme, o riboto apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atveju EB 234 straipsnio antrąją pastraipą reikia aiškinti taip, jog taikant šias normas, kurios apeliacinės instancijos teismui leidžia pakeisti nutartį pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ją panaikinti ir šią nutartį priėmusį teismą įpareigoti sustabdytą procesą tęsti pagal vidaus teisę, nėra pažeidžiama pagal minėtą Sutarties nuostatą bet kuriam nacionaliniam teismui suteikta kompetencija kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą. Akivaizdu, kad EB 234 straipsnis nedraudžia, kad nacionalinio teismo, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę gali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka ir kuris kreipėsi į Teisingumo Teismą pateikdamas prejudicinius klausimus, sprendimui turėtų būti taikomos įprastos nacionalinėje teisėje numatytos teisių gynimo priemonės. Tačiau dėl naudojimosi tokia teisių gynimo priemone negalima riboti šio teismo pagal EB 234 straipsnį suteiktos kompetencijos kreiptis į Teisingumo Teismą nusprendus, jog nagrinėjama byla kelia klausimų dėl Bendrijos teisės aiškinimo ar galiojimo ir todėl būtina, kad pastarasis priimtų sprendimą.

⁸ 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinant Reglamento (EB) Nr. 1347/2000, iš dalies pakeistas 2004 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu Nr. 2116/2004 (OL L 367, p. 1).

Taip pat buvo patikslintas Bendrijos teisės poveikis nacionalinės teisės sistemoms.

Sujungtose bylose *Viamex Agrar Handel* (2008 m. sausio 17 d. Sprendimas C-37/06 ir C-58/06, Rink. p. I-69) Teisingumo Teismas konstatavo, kad nors direktyva savaime, žinoma, negali įpareigoti privačių asmenų, negalima iš principo atmesti galimybės, kad jos nuostatos gali būti taikomos, kai reglamento nuostatose aiškiai pateikiama nuoroda į jas, su sąlyga, jog laikomasi bendrųjų teisės principų, ypač teisinio saugumo principo.

Byloje *Kempter* (2008 m. vasario 12 d. Sprendimas C-2/06) Teisingumo Teismas turėjo atsakyti į klausimą, ar norint peržiūrėti ir atšaukti galutinį administracinį sprendimą, siekiant atsižvelgti į tuo metu Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos Bendrijos teisės nuostatos išaiškinimą, reikalinga, kad suinteresuotasis asmuo būtų užginčijęs šį sprendimą teisme remdamasis Bendrijos teise. Teisingumo Teismas tokios sąlygos nepatvirtino.

Jis nusprendė, kad nors Bendrijos teisėje nenumatyta reikalavimas, iš principo įpareigojantis administracijos įstaigą persvarstyti galutiniu tapusį sprendimą, vis dėlto, susiklosčius ypatingoms aplinkybėms, pagal EB 10 straipsnyje įtvirtintą bendradarbiavimo principą tokiai įstaigai gali kilti pareiga peržiūrėti administracinį sprendimą, kuris tapo galutinis, kad būtų atsižvelgta į vėliau Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos Bendrijos teisės nuostatos išaiškinimą. Viena iš pareigų peržiūrėti pateisinančių sąlygų, pagal kurią galutinės instancijos teismo sprendimas, dėl kurio ginčijamas administracinis sprendimas tapo galutinis, atsižvelgiant į vėlesnę Teisingumo Teismo praktiką buvo pagrįstas klaidingu Bendrijos teisės aiškinimu, o į Teisingumo Teismą nebuvo kreiptasi dėl prejudicinio sprendimo, negali būti aiškinama kaip įpareigojanti šalis nacionaliniame teisme iškelti aptariamą Bendrijos teisės klausimą. Šiuo atžvilgiu pakanka, kad šis su Bendrijos teisės nuostata, kurios aiškinimas Teisingumo Teismui vėliau priėmus sprendimą pasirodė esąs klaidingas, susijęs klausimas būtų išnagrinėtas nacionaliniame galutinės instancijos teisme, arba šis teismas būtų galėjęs jį iškelti savo iniciatyva. Iš tiesų, nors Bendrijos teisė neįpareigoja nacionalinių teismų savo iniciatyva iškelti pagrindo dėl Bendrijos teisės nuostatų pažeidimo, jei norėdami išnagrinėti šį pagrindą jie privalėtų peržengti šalių nustatytas ginčo ribas, vis dėlto šie teismai privalo savo iniciatyva iškelti privaloma Bendrijos norma grindžiamus pagrindus tuo atveju, kai pagal nacionalinę teisę jie turi pareigą ar teisę tai daryti, atsižvelgdami į privalomą nacionalinę normą.

Nors šiai galimybei pateikti prašymą peržiūrėti ir atšaukti galutinį administracinį sprendimą, kuris prieštarauja Bendrijos teisei, nėra nustatyti jokie apribojimai laiko atžvilgiu, vis dėlto valstybės narės, laikydamosi Bendrijos veiksmingumo ir ekvivalentiškumo principų, gali nustatyti protingus apskundimo terminus.

Nemažėja bylų dėl visuomenės galimybės susipažinti su institucijų dokumentais. Sujungtose bylose *Švedija ir Turco prieš Tarybą* (2008 m. liepos 1 d. Sprendimas C-39/05 P ir C-52/05 P) Teisingumo Teismas patikslino, kokį tyrimą turi atlikti Taryba prieš atsakydama į prašymą atskleisti dokumento turinį.

Bendrijos reglamente dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais⁹ nustatyta, kad bet kuris Sąjungos pilietis ir bet kuris asmuo, gyvenantis valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su institucijų dokumentais. Jame numatytos šio bendrojo principo išimtys, visų

⁹ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331).

pirma tuo atveju, kai dėl dokumento turinio atskleidimo būtų pakenkta teismo proceso ir teisinių nuomonių apsaugai, nebent atskleidimą pagrįstų viršesnis viešasis interesas.

Konkrečiai kalbant apie teisinių nuomonių išimtį, pažymėtina, kad institucija, kurios prašoma atskleisti dokumento turinį, turi įsitikinti, jog šis dokumentas iš tikro yra teisinė nuomonė, ir, jei tai tiesa, nustatyti, su kokioms jo dalimis ji realiai susijusi, t. y. kurioms iš jų gali būti taikoma ši išimtis. Iš tikrųjų vien to, kad dokumentas pavadintas „teisine nuomone“, nepakanka, kad jam automatiškai būtų taikoma minėtu reglamentu garantuojama teisinių nuomonių apsauga. Institucija turi ne tik atsižvelgti į pavadinimą, bet ir įsitikinti, kad šis dokumentas tikrai yra tokia nuomonė. Tai nustačius, Taryba turi išnagrinėti, ar atskleidus nagrinėjamo dokumento dalis būtų pakenkta teisinių nuomonių apsaugai. Šiuo klausimu pagal Teisingumo Teismo aiškinimą teisinių nuomonių išimtimi siekiama apsaugoti institucijos interesą prašyti atvirų, objektyvių ir išsamių nuomonių. Kad būtų galima remtis pavojumi pažeisti šį interesą, jis turi būti pagrįstai nuspėjamas, o ne vien hipotetinis.

Šiuo požiūriu vien bendrai ir abstrakčiai remtis tuo, jog egzistuoja pavojus, kad su teisės aktų leidybos procedūromis susijusių teisinių nuomonių atskleidimas gali sukelti abejonių dėl teisės aktų teisėtumo, nepakanka siekiant nustatyti teisinių nuomonių apsaugos pažeidimą minėtos nuostatos prasme ir todėl tuo negalima remtis atsisakant atskleisti šią nuomonę. Iš tiesų būtent skaidrumas šiuo klausimu, leidžiant atvirai aptarti įvairias skirtingas nuomones, prisideda prie didesnio Europos Sąjungos piliečių požiūriu institucijų legitimumo ir pasitikėjimo jų veikla.

Galiausiai Teisingumo Teismas nurodė, kad Taryba turi patikrinti, ar nėra viršesnio viešojo intereso, pateisinančio tokį atskleidimą. Tokioje situacijoje ji privalo pasverti konkretų interesą, kuris turi būti apsaugotas neleidžiant atskleisti atitinkamo dokumento, ir bendrąjį interesą, kad šis dokumentas būtų prieinamas, atsižvelgdama į naudą, susijusią su padidintu skaidrumu, t. y. aktyvesnį piliečių dalyvavimą priimant sprendimus bei didesnį administracijos teisėtumo, veiksmingumo ir atskaitomybės mastą piliečių atžvilgiu demokratinėje sistemoje.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šie sumetimai ypač svarbūs, kai Taryba vykdo teisės aktų leidėjos funkcijas. Skaidrumas šiuo atžvilgiu prisideda prie demokratijos stiprinimo, leisdamas piliečiams patikrinti visą informaciją, kuria remiantis buvo priimtas teisės aktas. Iš tikro piliečių galimybė susipažinti su teisės aktų leidybos pagrindais yra jų veiksmingo naudojimosi savo demokratinėmis teisėmis sąlyga.

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Reglamentas Nr. 1049/2001 iš principo įpareigoja atskleisti Tarybos Teisės tarnybos nuomones, susijusias su teisės aktų leidybos procedūra, tačiau pripažino, kad galima atsisakyti atskleisti konkrečias nuomones, parengtas atsižvelgiant į teisės aktų leidybos procedūros kontekstą, kurių turinys ypač jautrus arba plačios apimties ir peržengia atitinkamos teisės aktų leidybos procedūros ribas. Tačiau tokiu atveju atitinkama institucija turi išsamiai motyvuoti atsisakymą.

Remdamasis šiais motyvais Teisingumo Teismas panaikino Pirmosios instancijos teismo sprendimą tiek, kiek jame atsisakoma leisti susipažinti su šioje byloje nagrinėjama teisine nuomone.

Teisingumo Teismui sujungtose bylose *Marra/Eduardo De Gregorio et Antonio Clemente* (2008 m. spalio 21 d. Sprendimas C-200/07 ir C-201/07) teko pirmą kartą nagrinėti imuniteto, kuriuo tam tikrais atvejais ir tam tikromis sąlygomis naudojasi Europos Parlamento nariai, problemą, t. y. parlamentaro, patraukto atsakomybėn už skrajučių su užgauliais teiginiais platinimą, naudojimosi imunitetu taisyklės.

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų 9 straipsnyje¹⁰ įtvirtintas Europos Parlamento narių imuniteto dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ar balsavimo principas. Toks imunitetas tiek, kiek juo siekiama apsaugoti Europos Parlamento narių saviraiškos laisvę ir nepriklausomumą, turi būti laikomas absoliučiu imunitetu, draudžiančiu bet kokią teismo procesą. Todėl gavęs Europos Parlamento nariui dėl išsakytos nuomonės pareikštą ieškinį nacionalinis teismas neturi šio nagrinėti, jei mano, jog tas asmuo naudojasi Parlamento nario imunitetu. Iš tikrųjų šis teismas ir Europos Parlamentas privalo laikytis šios nuostatos. Kadangi pastarasis negali atšaukti šio imuniteto, teismas neturi nagrinėti atitinkamo ieškinio.

Paskui Teisingumo Teismas pripažino, kad patikrinti, ar įvykdytos šio imuniteto taikymo sąlygos, priskirtina išimtinai nacionalinio teismo kompetencijai ir jam nereikia pateikti šio klausimo Europos Parlamentui, kuris neturi kompetencijos šioje srityje. Vis dėlto, jei Europos Parlamentas, gavęs atitinkamo parlamentaro prašymą, priėmė sprendimą ginti imunitetą, šis sprendimas nacionalinių teisminių institucijų atžvilgiu yra nuomonė, neturinti privalomos galios.

Kai parlamentaras pateikia Europos Parlamentui prašymą ginti imunitetą ir apie tai informuojamas nacionalinis teismas, pastarasis, vykdydamas lojalaus Bendrijos institucijų ir nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimo pareigą¹¹, turi sustabdyti bylos nagrinėjimą ir paprašyti Parlamento kuo greičiau pareikšti savo nuomonę. Šitaip bendradarbiauti privaloma siekiant išvengti bet kokio nevienodo Protokolo nuostatų aiškinimo ir taikymo.

Galiausiai baigiant šią Teisingumo Teismo praktikos konstituciniais ir instituciniais klausimais apžvalgą reikia nurodyti bylą *Payir ir kt.* (2008 m. sausio 24 d. Sprendimas C-294/06), kur Teisingumo Teismas, remdamasis EEB–Turkijos asociacijos susitarimu, sprendė dėl Turkijos piliečių, atvykusių į valstybės narės teritoriją pagal *au pair* programą ar kaip studentai ir teisėtai esančių darbo rinkoje, darbuotojų statuso pripažinimo. Atsižvelgdamas į 1980 m. rugsėjo 19 d. (EEB–Turkijos) Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalį, Teisingumo Teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog Turkijos piliečiui buvo leista įvažiuoti į valstybės narės teritoriją pagal *au pair* programą ar kaip studentui, neatima iš šio piliečio „darbuotojo“ statuso ir netrukdo jam būti šios valstybės narės „teisėtoje darbo rinkoje“ minėto straipsnio prasme. Ši aplinkybė negali sutrukdyti minėtam piliečiui remtis šia nuostata, siekiant atnaujinti darbo leidimą ir pasinaudoti su juo susijusia teise apsigyventi.

Europos Sąjungos pilietybė

Keliose bylose Teisingumo Teismas nagrinėjo nacionalines nuostatas, galinčias nepagrįstai apriboti laisvą Europos Sąjungos piliečių judėjimą.

Byla *Grunkin ir Paul* (2008 m. spalio 14 d. Sprendimas C-353/06) susijusi su Vokietijos pilietybę turinčio vaiko, gimusio ir gyvenančio Danijoje ir čia po gimimo įregistruoto dviguba pavarde, t. y. sudaryta iš tėvo ir motinos, pavardės pripažinimu. Vaiko tėvai paprašė įrašyti

¹⁰ 1965 m. balandžio 8 d. Protokolas dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų (OL 152, 1967, p. 13).

¹¹ Numatyta EB 10 straipsnyje.

šià dvigubà pavardę į šeimos civilinės būklės aktų registrà Vokietijoje, tačiau tai padaryti buvo atsisakyta nurodžius, kad Vokietijos piliečių pavardėms taikoma Vokietijos teisė, pagal kurià vaikas negali turėti dvigubos pavardės. Teisingumo Teismas konstatavo, kad nors asmens pavardę reglamentuojančios taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai, įgyvendindamos šià kompetencijà jos privalo laikytis Bendrijos teisės. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, jog tai, kad savo pilietybės valstybėje narėje suinteresuotasis asmuo yra priverstas turėti kitokià pavardę nei ta, kuri jau buvo suteikta ir įregistruota gimimo bei gyvenamosios vietos valstybėje narėje, gali sudaryti kliūčių laisvam Sąjungos piliečių judėjimui. Skirtingos pavardės įvairiuose Vokietijos ir Danijos dokumentuose gali sukelti didelių nepatogumų suinteresuotajam asmeniui tiek profesiniame, tiek privačiame gyvenime. Kadangi ribojančios Vokietijos nuostatos nebuvo tinkamai pagrįstos, Teisingumo Teismas padarė išvadà, kad Europos Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje draudžia nagrinėjamus teisės aktus.

Taip pat reikia paminėti bylas *Metock ir kt.* (2008 m. liepos 25 d. Sprendimas C-127/08) ir *Jipa* (2008 m. liepos 10 d. Sprendimas C-33/07), susijusias su Direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje¹² išaiškinimu.

Minėtoje byloje *Metock ir kt.* Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 2004/38 draudžia valstybės narės teisės aktus, nustatančius sąlygą trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio, gyvenančio valstybėje narėje, kurios pilietybės jis neturi, sutuoktiniui, norinčiam pasinaudoti šios direktyvos nuostatomis, prieš atvykstant į priimančiąją valstybę narę būti teisėtai gyvenusiam kitoje valstybėje narėje. Kalbant apie Sąjungos piliečio šeimos narius, nė viena šios direktyvos nuostata nenumato, jog ji taikoma tik įvykdžius minėtą sąlygą. Teisingumo Teismo manymu, reikia persvarstyti sprendime *Akrich*¹³ padarytą išvadą, pagal kurią, norint pasinaudoti Reglamente (EEB) Nr. 1612/68¹⁴ numatyta teise atvykti ir gyventi, tokia sąlyga turi būti įvykdyta. Iš tiesų, jei priimančiojoje valstybėje narėje Sąjungos piliečio negalėtų lydėti ar prie jo prisijungti šeima, jis galėtų būti atgrasintas pasinaudoti teise atvykti į šią valstybę narę ir joje apsigyventi. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad Sąjungos piliečio sutuoktiniui, nesančiam Sąjungos piliečiu, kuris lydi šį Sąjungos pilietį ar prie jo prisijungia, gali būti taikoma ši direktyva, neatsižvelgiant į santuokos sudarymo vietą ir datą, taip pat į tai, kaip šis sutuoktinis atvyko į priimančiąją valstybę narę, ir nebūtina, jog Sąjungos pilietis jau būtų sukūręs šeimą persikėlimo momentu, kad jo šeimos nariai, trečiųjų šalių piliečiai, galėtų pasinaudoti šia direktyva suteikiamomis teisėmis. Galiausiai sąvoką „(Sąjungos piliečio) šeimos nariai, kurie jį lydi“¹⁵ reikia aiškinti kaip apimančią ir Sąjungos piliečio šeimos narius, atvykusius kartu su juo į priimančiąją valstybę narę, bei kartu šioje valstybėje narėje su juo gyvenančius šeimos narius, ir antruoju atveju nesvarbu,

¹² 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (OL L 158, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46 ir klaidų ištaisymas OL L 229, p. 35).

¹³ 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimas (C-109/01, Rink. p. I-9607).

¹⁴ 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15), iš dalies pakeistas Direktyva 2004/38.

¹⁵ Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalis.

ar jie į šią valstybę narę atvyko iki, ar po Sąjungos piliečio atvykimo, ar prieš tapdami, ar tapę jo šeimos nariais.

Minėtoje byloje *Jipa* Teisingumo Teismui buvo pateiktas klausimas, ar Bendrijos teisė, visų pirma Direktyva 2004/38, draudžia nacionalinės teisės aktus, leidžiančius varžyti valstybės narės piliečio teisę vykti į kitos valstybės narės teritoriją, visų pirma remiantis tuo, kad jis anksčiau buvo iš jos išsiųstas dėl „nelegalaus buvimo“. Teisingumo Teismas nurodė, kad toks pilietis yra Sąjungos pilietis, todėl jis gali remtis laisvo judėjimo ir gyvenimo valstybių narių teritorijoje teise, taip pat ir savo kilmės valstybės atžvilgiu, ir tai apima tiek Sąjungos piliečių teisę atvykti į valstybę narę, kuri nėra jų kilmės valstybė narė, tiek teisę išvykti iš pastarosios. Vis dėlto šiai teisei gali būti taikomi Sutartyje nustatyti apribojimai bei sąlygos, be kita ko, susiję su viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo reikalavimais, kuriuos nustatyti yra valstybių narių kompetencija. Tačiau atsižvelgiant į Bendrijos teisės kontekstą jie turi būti suprantami siaurai. Teisingumo Teismas paaikškino, kad tokie reikalavimai visų pirma reiškia, jog tam, kad viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo priemonės būtų pateisinamos, jos turi būti grindžiamos vien atitinkamo asmens elgesiu, o ne bendros prevencijos sumetimais. Laisvą judėjimą ribojančios priemonės turi būti imtasi dėl priežasčių, susijusių su valstybės narės, kuri jos imasi, viešosios tvarkos apsauga arba visuomenės saugumu ir, nors negalima atmesti galimybės, kad šios valstybės narės valdžios institucijos gali atsižvelgti į kitos valstybės narės nurodytas priežastis, skirtas pateisinti sprendimą išsiųsti Bendrijos pilietį iš tos kitos valstybės teritorijos, ribojanti priemonė negali būti pagrįsta tik šiomis priežastimis. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Bendrijos teisė nedraudžia aptariamų nacionalinės teisės aktų su sąlyga, jog tenkinami tam tikri reikalavimai. Pirma, šio piliečio elgesys turi kelti realią, esamą ir pakankamai didelę grėsmę pagrindiniam visuomenės interesui. Antra, numatyta ribojanti priemonė turi būti būtina ja siekiamam tikslui įgyvendinti ir jam proporcinga.

Byloje *Nerkowska* (2008 m. gegužės 22 d. Sprendimas C-499/06) Teisingumo Teismas nusprendė, kad kiekvieno Sąjungos piliečio teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje turi būti aiškinama kaip draudžianti tokias valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias jos piliečiams absoliučiai ir bet kokiais sąlygomis atsisakoma mokėti civilėms karo ar represijų aukoms skirtą išmoką vien dėl to, kad jie neturi gyvenamosios vietos šios valstybės teritorijoje per visą šios išmokos mokėjimo laikotarpį ir gyvena kitoje valstybėje narėje. Teisingumo Teismas priminė, kad ši išmoka priklauso valstybių narių kompetencijai, bet jos šią kompetenciją turi įgyvendinti laikydamosi Bendrijos teisės, visų pirma Sąjungos piliečių teisės laisvai judėti. Reikalavimas gyventi nacionalinėje teritorijoje tam, kad būtų skirta ši išmoka, yra naudojimosi šia laisve apribojimas. Teisingumo Teismas mano, kad tiek siekis užtikrinti sąsają tarp atitinkamos valstybės narės visuomenės bei teisės į išmoką turėtojo, tiek būtinybė patikrinti, ar pastarasis tebetenkina šios išmokos skyrimo sąlygas, yra objektyvūs bendrojo intereso pagrindai, galintys pateisinti šį apribojimą. Tačiau, pirma, nagrinėjamą išmoką skiriančios valstybės narės pilietybės turėjimo bei, antra, daugiau kaip dvidešimties metų gyvenimo šioje valstybėje aplinkybės gali pakakti šiai sąsajai įrodyti. Tokiomis aplinkybėmis gyvenamosios vietos per visą išmokos mokėjimo laikotarpį reikalavimas laikytinas neproporcingu. Be to, egzistuoja kitos priemonės, kurios, nors ir mažiau ribojančios, yra tokios pat veiksmingos norint patikrinti, ar teisės į išmoką turėtojas tebetenkina jos skyrimo sąlygas.

Laisvas prekiu judējimas

Laisvo prekių judėjimo srityje Teisingumo Teismas priėmė keletą sprendimų dėl nacionalinių nuostatų, sudarančių kiekybiniam apribojimams lygiavėčio poveikio priemones, atitiktis Bendrijos teisės aktams.

Visų pirma byloje *Dynamic Medien* (2008 m. vasario 14 d. Sprendimas C-244/06, Rink. p. I-505) Teisingumo Teismas nagrinėjo Vokietijos teisės aktus, pagal kuriuos draudžiami prekyba ir perleidimas paštu vaizdo įrašais, kurių nepatikrina kompetentinga nacionalinė institucija ar savanoriško reguliavimo nacionalinė įstaiga ir kurie nebuvo jų klasifikuoti nepilnamečių apsaugos tikslais bei ant kurių nėra šių institucijos ar įstaigos nuorodos dėl amžiaus, nuo kada šiuos vaizdo įrašus galima žiūrėti. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokie teisės aktai nėra prekybos būdas, galintis tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai apriboti prekybą tarp valstybių narių, tačiau tai kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė EB 28 straipsnio prasme, iš principo nesuderinama su iš jo išplaukiančiomis pareigomis. Teisingumo Teismo teigimu, vis dėlto tokie teisės aktai gali būti pateisinti vaiko apsaugos tikslu, jei jie proporcingi šiam tikslui, o taip yra tuo atveju, kai šie teisės aktai nedraudžia visų formų prekybos nepatikrintais vaizdo įrašais ir kai jie leidžia importuoti ir parduoti suaugusiems asmenims tokius vaizdo įrašus, kartu užtikrindami, kad vaikai neturėtų prieigos prie jų. Būtų priešingai tik tuo atveju, jei paaiškėtų, kad šiais teisės aktais įtvirtinta patikrinimo, klasifikavimo ir žymėjimo procedūra nėra lengvai prieinama ar jos negalima atlikti per protingą laikotarpį arba sprendimo atmesti negalima apskųsti teisme.

Byloje *Komisija prieš Vokietiją* (2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas C-141/07) Teisingumo Teismas nagrinėjo Vokietijos teisės aktus, kur nustatyti reikalavimai, keliama išorės vaistinėms, norintiems tiekti vaistus nacionalinėje teritorijoje esantiems gydymo įstaigoms, t. y. kuriais *de facto* reikalaujama, kad vaistus tiekianti vaistinė ir ligoninė, kuriai jie skirti, būtų šalia geografiniu požiūriu. Teisingumo Teismas nusprendė, jog nors tokios nuostatos dėl to, kad susijusios ne su vaistų savybėmis, o tik su jų prekybos būdais, turi būti laikomos reglamentuojančiomis prekybos būdus, vis dėlto jos gali sudaryti prekybos kliūčių Bendrijos viduje, todėl jos yra EB 28 straipsniu iš esmės draudžiama kiekybiniam importo apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė. Tačiau, Teisingumo Teismo teigimu, šios nuostatos pateisinamos visuomenės sveikatos apsaugos sumetimais. Tokiais teisės aktais įgyvendinamas tikslas užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės ligoninėms būtų tiekiama tinkamai bei kokybiškai, ir ligoninių išorės tiekimo sistemai iš tiesų perkeliama tokie patys reikalavimai, kurie taikomi vidaus tiekimo sistemai, t. y. reikalavimas, kad būtų farmacininkas, kuris, pirma, atsakytų už vaistų tiekimą ir, antra, būtų paprastai ir greitai pasiekiamas vietoje. Nagrinėjami teisės aktai taip užtikrina vaistų tiekimo atitinkamos valstybės narės ligoninėms sistemos elementų adekvatumą ir tarpusavio suderinamumą bei garantuoja šios sistemos vientisumą ir pusiausvyrą.

Galiausiai reikia nurodyti bylą *Gysbrechts ir Santurel Inter* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas C-205/07), susijusią su Belgijos teisės aktu, reglamentuojančių nuotolinės prekybos sutartis, suderinamumu su EB sutartimi. Šie teisės aktai draudė pardavėjui reikalauti, kad vartotojas sumokėtų avansą ar atliktų bet kokią kitą mokėjimą, ir net, Belgijos valdžios institucijų teigimu, pateiktų mokėjimo kortelės numerį nepasibaigus privalomam

septynių darbo dienų sutarties atsisakymo terminui. Nurodęs, jog tokie apribojimai yra kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jei draudimas reikalauti, kad vartotojas sumokėtų avansą ar atliktų bet kokį kitą mokėjimą, pateisinamas būtinybe apsaugoti vartotoją, atvirkščiai, draudimas tiekėjui reikalauti, kad vartotojas nurodytų savo mokėjimo kortelės numerį, viršija tai, kas būtina veiksmingai įgyvendinti vartotojo teisę atsisakyti sutarties. Iš tikro toks draudimas yra naudingas tik siekiant išvengti rizikos, kad tiekėjas atskaitys pirkimo kainą nepasibaigus teisės atsisakyti sutarties terminui. Tačiau jei taip būtų padaryta, pats tiekėjo elgesys pažeistų draudimą reikalauti, kad vartotojas sumokėtų avansą ar atliktų bet kokį kitą mokėjimą, kuris yra tinkama ir proporcinga priemonė siekiamam tikslui įgyvendinti. Todėl EB 29 straipsnis nedraudžia tarpvalstybinės nuotolinės prekybos atveju drausti tiekėjui reikalauti, kad vartotojas sumokėtų avansą arba atliktų bet kokį kitą mokėjimą nepasibaigus teisės atsisakyti sutarties terminui, bet jis draudžia, kad būtų neleidžiama prašyti vartotojo mokėjimo kortelės numerio nepasibaigus minėtam terminui.

Žemės ūkis

Byloje *Komisija prieš Vokietiją* (2008 m. vasario 26 d. Sprendimas C-132/05, Rink. p. I-957) Teisingumo Teismas turėjo nustatyti, ar valstybė narė, savo teritorijoje atsisakiusi taikyti sankcijas už pavadinimo „Parmesan“ naudojimą saugomos kilmės vietos nuorodos (toliau – SKVN) „Parmigiano Reggiano“ specifikacijos reikalavimų neatitinkančių gaminių etiketėse ir taip sudariusi palankias sąlygas nesąžiningai naudotis Bendrijos mastu saugomo autentiško produkto geru vardu¹⁶, nevykdo įsipareigojimų.

Pirmiausia nurodęs, kad ne tik ta tiksli forma, kuria SKVN įregistruota, saugoma pagal Bendrijos teisę, Teisingumo Teismas konstatavo: kadangi nagrinėjami pavadinimai vizualiai ir fonetiškai panašūs ir produktai išoriškai yra vienodi, pavadinimo „Parmesan“ naudojimas turi būti kvalifikuotas kaip SKVN „Parmigiano Reggiano“ įvaizdžio atkūrimas. Neįrodžiusi, jog „Parmesan“ pavadinimas yra bendrinis, valstybė negali remtis Reglamente Nr. 2081/92 nustatyta tokia išimtimi.

Galiausiai, kalbant apie valstybės pareigą sankcionuoti elgesį, kuriuo pažeidžiamos SKVN, Teisingumo Teismas priminė, kad vien galimybė remtis reglamento nuostatomis nacionaliniuose teismuose negali atleisti valstybių narių nuo pareigos prireikus imtis nacionalinių priemonių, leidžiančių užtikrinti visišką reglamento taikymą, ir konstatavo, kad nagrinėjamoje teisės sistemoje numatytos priemonės, galinčios tinkamai užtikrinti tiek gamintojų, tiek vartotojų interesus. Vis dėlto valstybė narė nėra įpareigota *ex officio* imtis priemonių, būtinų sankcionuoti kitos valstybės narės SKNV pažeidimus jos teritorijoje. SKVN laikymąsi privalančios užtikrinti kontrolės struktūros yra valstybės narės, su kuria susijusi atitinkama SKVN, kontrolės struktūros ir todėl nagrinėjamos valstybės kontrolės tarnyboms tai daryti nepriklauso.

¹⁶ 1992 m. liepos 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2081/92 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos (OL L 208, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 13 t., p. 4).

Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas

Įsisteigimo laisvės srityje byloje *Cartesio* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas C-210/06) Teisingumo Teismas turėjo progą patikslinti savo praktiką, susijusią su bendrovių teise keisti buveinės vietą Europos Sąjungoje. Teisingumo Teismui buvo pateiktas prejudicinis klausimas dėl Vengrijos teisės aktų, kuriais remiantis pagal nacionalinę teisę įsteigta bendrovei trukdoma perkelti savo buveinę į kitą valstybę narę išsaugant bendrovės, kuriai taikoma įsisteigimo valstybės narės teisė, statusą, atitikties EB 43 ir 48 straipsniams. Teisingumo Teismas atsakė, kad pagal šiuo metu galiojančią Bendrijos teisę šie straipsniai nedraudžia tokių teisės aktų. Iš tikro, kadangi vadovaujantis EB 48 straipsniu Bendrijos teisėje nėra vienodo įsisteigimo teise galinčių pasinaudoti bendrovių apibrėžimo ir bendrovei taikytina nacionalinė teisė nustatoma remiantis vien sąsajos kriterijumi, klausimas, ar EB 43 straipsnis taikytinas bendrovei, kuri remiasi šiame straipsnyje įtvirtinta pagrindine laisve, yra preliminarus, į kurį pagal šiuo metu galiojančią Bendrijos teisę galima atsakyti tik remiantis taikytina nacionaline teise. Teisingumo Teismo teigimu, tik patikrinus, ar ši bendrovė iš tiesų naudojasi įsisteigimo laisve laikydamosi EB 48 straipsnyje nustatytų sąlygų, galima kelti klausimą, ar bendrovei taikomi šios laisvės apribojimai EB 43 straipsnio prasme. Taigi valstybė narė turi teisę apibrėžti tiek sąsajos kriterijų, kurio reikalaujama, kad bendrovė galėtų būti laikoma įsteigta pagal jos nacionalinę teisę ir tuo remdamasi galėtų pasinaudoti įsisteigimo teise, tiek tokiam statusui išsaugoti reikalaujamus kriterijus. Tokia teisė apima galimybę valstybei narei neleisti bendrovei, kuriai taikoma jos teisė, tokį statusą išsaugoti, kai reorganizuodamasi ji ketina perkelti savo buveinę į kitą valstybę narę, nes taip nutraukiama įsisteigimo valstybės narės nacionalinėje teisėje numatyta sąsaja.

Įsisteigimo laisvės srityje taip pat reikia paminėti bylą *Lidl Belgium* (2008 m. gegužės 15 d. Sprendimas C-414/06), pradėtą pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Vokietijos mokesčių sistemos, pagal kurią bendrovė rezidentė negali atskaityti jai priklausančio nuolatinio padalinio ne rezidento patirtų nuostolių, atitikties EB 43 straipsniui. Teisingumo Teismas visų pirma pažymėjo, kad į EB 43 straipsnio taikymo sritį patenka tiek nuolatinio padalinio, neturinčio atskiro juridinio asmens statuso ir veikiančio valstybėje narėje, sukūrimas ir visiškas priklausymas kitoje valstybėje narėje reziduojančiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, tiek bendrovės veikla kitoje valstybėje narėje per nuolatinį padalinį, kaip tai apibrėžta sutartyje dėl dvigubo apmokestinimo atitinkamu mokesčiu išvengimo, kuris sutarties mokesčių teisės nuostatų atžvilgiu yra nepriklausomas vienetas. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, jog EB 43 straipsnis nedraudžia valstybėje narėje įsteigta bendrovei neleisti iš savo apmokestinimo bazės atskaityti jai priklausančio ir kitoje valstybėje narėje veikiančio nuolatinio padalinio nuostolių, jei pagal sutartį dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo šio padalinio pajamos yra apmokestinamos pastarojoje valstybėje narėje, kur į minėtus nuostolius gali būti atsižvelgta apmokestinant šio nuolatinio padalinio pelną vėlesniais mokestiniais metais. Akivaizdu, tokia mokesčių sistema įtvirtina skirtingą mokestinį traktavimą, dėl kurio bendrovė rezidentė gali būti atgrasinta vykdyti savo veiklą per kitoje valstybėje narėje įsteigtą nuolatinį padalinį. Vis dėlto, Teisingumo Teismo teigimu, tokia sistema gali būti pagrįsta būtinybe apsaugoti apmokestinimo kompetencijos pasidalijimą tarp atitinkamų valstybių narių ir išvengti, kad į nuostolius būtų atsižvelgta du kartus, o tuo, bendrai paėmus, siekiama teisėtų Sutarčiai neprieštarujančių tikslų ir, kadangi ši sistema yra proporcinga minėtiems tikslams, tai sudaro svarbesnius bendrąjį interesą tenkinančius pagrindus.

Laisvo paslaugų teikimo srityje reikia atkreipti dėmesį į tris bylas.

Pirmiausia reikia paminėti bylą *Centro Europa 7* (2008 m. sausio 31 d. Sprendimas C-380/05, Rink. p. I-349) dėl televizijos programų transliacijų sektoriuje veikiančio Italijos operatoriaus, turinčio leidimo transliuoti koncesiją ir negalėjusio pradėti transliacijų, nes jam nebuvo skirti radijo dažniai. Teisingumo Teismas išaiškino Bendrijos teisės nuostatas¹⁷, susijusias su šių radijo dažnių skyrimo kriterijais. Jis pažymėjo, kad jau rinkoje veikiantiems televizijos transliacijų radijo dažniais operatoriams taikant vieną po kitos Italijos teisės aktais nustatytą pereinamojo laikotarpio tvarką, į rinką kliudoma patekti operatoriams, kuriems nėra skirti radijo dažniai. Bendrasis leidimas veikti televizijos transliacijų paslaugų rinkoje tik joje jau veikiantiems televizijos transliacijų radijo dažniais operatoriams sustiprino šį apribojimą. Dėl to buvo „išaldytos“ nacionalinės rinkos struktūros ir apsaugotos minėtų operatorių pozicijos. Teisingumo Teismas nurodė, kad tvarka, pagal kurią nacionalinėje teritorijoje apriojamas operatorių skaičius, gali būti pagrįsta bendrojo intereso tikslais, tačiau tokiu atveju ji turi būti nustatyta vadovautis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais. Tokia nėra tvarka, pagal kurią radijo dažniai skiriami pagal išimtinę teisę ir nenustačius jokio termino jau veikiančiam ribotam operatorių skaičiui, neatsižvelgiant į išvardytus kriterijus. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuos taikant koncesijos pagrindu veikiantis operatorius, neturėdamas remiantis minėtais kriterijais skirtų radijo dažnių, negali pradėti transliacijų, prieštarauja Sutarties principams dėl laisvo paslaugų teikimo bei naujai bendrajai elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemai¹⁸.

Antra, reikia paminėti bylą *Rüffert* (2008 m. balandžio 3 d. C-346/06), kurioje Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar, remiantis laisvu paslaugų teikimu, draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos rangovas, su kuriuo sudaryta viešojo darbų pirkimo sutartis, turi raštu įsipareigoti savo darbuotojams mokėti ne mažesnę kaip jiems taikomoje kolektyvinėje sutartyje nustatytą minimalų darbo užmokestį, taip pat nustatyti šią pareigą tarptautiniams subrangovams, komandiruojantiems darbuotojus į minėtą valstybę narę, o neįvykdęs šios pareigos privalo sumokėti sutartyje numatytą baudą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad net jei pagal Direktyvos 97/71¹⁹ dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje nuostatas valstybė narė gali nustatyti privalomą minimalaus darbo užmokesčio dydį kitose valstybėse narėse įsteigtoms įmonėms, kai teikiamos tarptautinės paslaugos, vis dėlto ji neturi teisės šioms įmonėms nustatyti darbo užmokesčio dydžio, – net jei toks darbo užmokestis būtų didesnis nei tas, kuris taikytinas pagal teisės aktus, – numatyto kolektyvinėje sutartyje, kuri taikoma atitinkamų paslaugų teikimo vietoje ir kuri nėra pripažinta visuotinio taikymo aktu, pasinaudojusi įstatymo galia turinčia

17 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 108, 2002, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349); 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL 108, 2002, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 337) ir 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyva 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose (OL 249, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 178).

¹⁸ Žinoma pavadinimu NBRS, ją sudaro Pagrindų direktyva ir keturios specialios direktyvos, tarp jų Leidimų direktyva, kurias papildė Direktyva 2002/77.

¹⁹ 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431).

priemone ir įpareigojusi perkančiąją organizaciją sudaryti viešojo darbų pirkimo sutartis tik su rangovais, kurie, pateikdami pasiūlymus, raštu įsipareigoja už atliktus atitinkamus darbus savo darbuotojams mokėti ne mažesnę kaip minėtoje kolektyvinėje sutartyje nustatytą minimalų darbo užmokestį. Tokie teisės aktai yra EB 49 straipsnyje numatyto laisvo paslaugų teikimo apribojimas, nes gali kitoje valstybėje narėje, kur minimalus darbo užmokestis yra mažesnis, įsteigtiems paslaugų teikėjams nustatyti papildomą ekonominę naštą, galinčią neleisti, trukdyti priimančiojoje valstybėje narėje teikti paslaugas arba tokių paslaugų teikimą daryti mažiau patrauklų.

Galiausiai reikia paminėti bylą *Komisija prieš Liuksemburgą* (2008 m. birželio 19 d. Sprendimas C-319/06), kur Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 96/71 dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje 3 straipsnio 10 dalies pirmą įtrauką yra nuo principo, kad sritys, kur priimančioji valstybė narė gali taikyti savo teisės aktus į jos teritoriją darbuotojus komandiruojančioms įmonėms, yra išsamiai išvardytos šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje, nukrypstanti nuostata. Paga šį straipsnį priimančiajai valstybei narei pripažįstama galimybė šioms įmonėms taikyti nediskriminuojančias darbo ir įdarbinimo sąlygas kitose nei tos pačios direktyvos 1 dalies pirmojoje pastraipoje išvardytose srityse su sąlyga, jog tai – viešosios tvarkos išlyga grindžiamos nuostatos, yra šia direktyva įtvirtintos sistemos išimtis, kaip ir nuo pagrindinio laisvės teikti paslaugas principo, kuriuo pagrįsta ši direktyva, leidžianti nukrypti nuostata, kuri turi būti aiškinama siaurai. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, jog paskelbdama, kad privalomos viešosios tvarkos išlyga grindžiamos nuostatos yra pirmiausia nuostatos, kylančios iš visuotinai taikomomis pripažintų kolektyvinių sutarčių, ir, antra, nuostatos, perkeliančios Direktyvą 96/71, kurios atitinkamas įmonės įpareigoja, pirmą, komandiruoti tik darbuotojus, su įmone sudariusius darbo sutartį raštu ar kitą analogišką laikomą dokumentą Direktyvos 91/533 prasme²⁰, ir, antra, laikytis nacionalinės teisės aktų dėl darbo ne visą darbo dieną ir pagal terminuotas darbo sutartis, valstybė narė neįvykdo įsipareigojimų pagal šios direktyvos 3 straipsnio 10 dalies pirmą įtrauką. Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad, pirmą, įpareigodama įmones, kurių buveinė yra ne nacionalinėje teritorijoje, komandiruojančias į šią teritoriją darbuotojus, prieš tai perduoti nacionalinėje teritorijoje gyvenančiam *ad hoc* atstovui joms pagal nacionalinės teisės aktus tenkančių pareigų kontrolei reikalingus dokumentus ir juos palikti neribotą laikotarpį baigus teikti paslaugą ir, antra, vidaus teisės aktuose, reglamentuojančiuose išankstinio pranešimo procedūrą darbuotojų komandiravimo atveju, nustatydamą prieigos prie pagrindinės informacijos, reikalingos kompetentingų nacionalinės valdžios institucijų vykdomai kontrolei, sąlygas, kurios nėra tokios aiškos, jog būtų užtikrintas įmonių, ketinančių komandiruoti darbuotojus į šią valstybę narę, teisinis saugumas, valstybė narė neįvykdo įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį.

Įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo srityje paminėtina byla *ASM Brescia* (2008 m. liepos 17 d. Sprendimas C-347/06), susijusi su Italijos teisės aktais dėl gamtinių dujų paskirstymo koncesijų, suteiktų be Direktyvoje 2003/55 dėl gamtinių dujų vidaus rinkos

²⁰ 1991 m. spalio 14 d. Tarybos direktyva 91/533/EEB dėl darbdavio pareigos informuoti darbuotojus apie galiojančias sutarties arba darbo santykių sąlygas (OL L 288, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 3).

bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 98/30²¹, numatyto konkurso, nutraukimo pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, bet prieš nustatytą terminą. Teisingumo Teismui pateikti klausimai konkrečiai susiję su pereinamojo laikotarpio pratęsimo tam tikromis sąlygomis atitiktimi minėtai direktyvai bei EB 43, 49 straipsniams ir 86 straipsnio 1 daliai. Teismas nusprendė, kad nei Direktyva 2003/55, nei EB 43, 49 straipsniai ir 86 straipsnio 1 dalis nedraudžia tokių teisės aktų, jei, kiek tai susiję su šių straipsnių atitiktimi minėtiems EB straipsniams, toks pratęsimas būtinas, kad sutarties šalys galėtų užbaigti sutartinius santykius priimtinomis sąlygomis tiek viešosios paslaugos reikalavimų požiūriu, tiek ekonominiu. Dėl pastarojo klausimo Teisingumo Teismas nurodė, kad nors Italijos teisės aktais įtvirtinamas nevienodas požiūris, kuris yra netiesioginė diskriminacija dėl nacionalinės priklausomybės, vis dėlto šis nevienodas požiūris gali būti pateisinamas būtinybe laikytis teisinio saugumo principo, kuris, be kita ko, reikalauja, kad teisės aktai būtų aiškūs, tikslūs ir būtų galima numatyti jų sukeliamas pasekmes. Teisingumo Teismo teigimu, šis principas ne tik leidžia, bet ir reikalauja, kad tokia koncesija būtų nutraukta numatant pereinamąjį laikotarpį, kuris leistų sutarties šalims užbaigti sutartinius santykius priimtinomis sąlygomis tiek viešosios paslaugos reikalavimų požiūriu, tiek ekonominiu.

Laisvo kapitalo judėjimo srityje paminėtina byla *Arens-Sikken* (2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas C-43/07), kurioje nagrinėti teisės aktai, reglamentuojantys šios valstybės narės teritorijoje esančio nekilnojamojo turto paveldėjimo bei perleidimo mokesčius ir nenumatantys galimybės apskaičiuojant šiuos mokesčius atskaityti skolų, susijusių su palikimo perviršiu, atsiradusiu dėl taisyklės, kad testamentu paliktą turtą paskirsto aukštutinės linijos giminaičiai, jei palikėjas mirties momentu buvo ne šios, o kitos valstybės narės rezidentas. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sutarties nuostatos laisvo kapitalo judėjimo srityje draudžia tokius teisės aktus, jei juose numatyta, kad taikomas progresinis mokesčio tarifas, ir dėl to tai, kad neatsižvelgiama į šias skolas bei taikomas toks progresinis mokesčio tarifas, teisės į tokią atskaitą neturintiems paveldėtojams gali reikšti, jog jiems teks didesnė mokesčių našta. Taip pat Teisingumo Teismas atmetė argumentą, kad įtvirtintas nevienodas požiūris buvo taikomas objektyviai nepanašiomis situacijomis, nes aptariamuose teisės aktuose, išskyrus skolų atskaitymo klausimą, rezidentams ir ne rezidentams palikimo apmokestinimo paveldėjimo mokesčiu tikslais buvo taikomas vienodas požiūris. Teismas paaikškino, kad nesant susitarimo, skirto išvengti dvigubo apmokestinimo atveju, valstybė narė, kur yra nekilnojamasis turtas, negali savo teisės aktuose nustatyti laisvo kapitalo judėjimo apribojimo pateisinti nuo jos valios nepriklausančia galimybe, kad kita valstybė narė, kurios rezidentas palikėjas buvo savo mirties momentu, galėtų suteikti mokesčio kreditą, kompensuojantį visus nuostolius ar jų dalį, kurių šio asmens paveldėtojai patiria dėl to, kad valstybė, kur yra šis nekilnojamasis turtas, apskaičiuodama perleidžiamo turto mokestį, neatsižvelgė į skolas, susijusias su palikimo perviršiu, atsiradusiu dėl taisyklės, kad testamentu paliktą turtą paskirsto aukštutinės linijos giminaičiai.

Svarbi ir byla *Truck Center* (2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimas C-282/07), kurioje Teisingumo Teismo buvo prašoma išaiškinti su laisvu kapitalo judėjimu susijusias Sutarties nuostatas, atsižvelgiant į Belgijos teisės aktus dėl pelno mokesčio. Pagal šiuos teisės aktus už bendrovės

²¹ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinti Direktyvą 98/30/EB (OL L 176, p. 57; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 230).

rezidentės bendrovei ne rezidentei sumokėtas palūkanas išskaičiuojamas mokeskis prie šaltinio (vadinamas mokesčiu už pajamas, gaunamas iš akcijų ir paskolinto kapitalo), o palūkanoms, sumokėtoms bendrovei rezidentei, toks išskaičiavimas netaikomas. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sutarties nuostatos dėl įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo nedraudžia tokių mokesčių teisės aktų. Priminę, kad tiesioginių mokesčių srityje rezidentų ir ne rezidentų padėtis valstybėje paprastai nėra panaši, Teisingumo Teismas konstatavo, kad aptariamas nevienodas požiūris, kuris pasireiškia taikant skirtingus apmokestinimo būdus, atsižvelgiant į tai, ar atitinkamos bendrovės įsteigtos Belgijoje, ar kitoje valstybėje narėje, susijęs su situacijomis, kurios nėra objektyviai panašios. Iš tikrųjų, Teisingumo Teismo teigimu, Belgijos valstybės pozicija yra tokia, kad palūkanų apmokestinimo būdai, kurie pagrįsti skirtingais teisiniais pagrindais, bei palūkanas gaunančių bendrovių situacijos mokesčio išieškojimo atžvilgiu skiriasi atsižvelgiant į tai, ar šias palūkanas gaunančios bendrovės yra rezidentės, ar ne. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad aptariamais teisės aktais įtvirtintas nevienodas požiūris nebūtinai sukuria gaunančiosioms bendrovėms rezidentėms palankesnę situaciją, nes, pirma, jos turi pervesti pelno mokestį avansu ir, antra, už bendrovėms ne rezidentėms sumokėtas palūkanas taikomo mokesčio už pajamas, gaunamas iš akcijų ir paskolinto kapitalo, dydis yra gerokai mažesnis už pelno mokesčio, taikomo palūkanas gaunančių bendrovių rezidentų pajamoms, dydį. Tokiomis aplinkybėmis taip nustatytas nevienodas požiūris nėra įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimas.

Laisvo darbuotojų judėjimo srityje Teisingumo Teismas priėmė sprendimą dėl diplomų, gautų pabaigus mokymą ar lavinimą pagal „patvirtinimo susitarimus“.

Byloje *Komisija prieš Graikiją* (2008 m. spalio 23 d. Sprendimas C-274/05) Komisija kaltino Graikijos Respubliką tuo, kad ši nepripažino diplomų, kuriuos išdavė kompetentingos kitų valstybių narių institucijos baigus mokymą ar lavinimą pagal susitarimą, numatantį, jog Graikijos Respublikos privačiame subjekte baigtą mokymą ir lavinimą patvirtina minėtos institucijos, ir suteikė Aukštojo mokslo diplomų profesinio lygiavertiškumo pripažinimo tarybai įgaliojimus patikrinti išdavimo sąlygas bei įstaigos, kurioje mokėsi diplomą turintis asmuo, pobūdį. Atsižvelgdamas į Direktyvos 89/48²², iš dalies pakeistos Direktyva 2001/19²³, nuostatas, Teisingumo Teismas visų pirma nusprendė, kad iš minėtos direktyvos 1 straipsnio a punkto pirmosios pastraipos matyti, jog sąvoka „iš esmės Bendrijoje“ apima tiek išsilavinimą, visiškai įgytą valstybėje narėje, išdavusioje aptariamą išsilavinimą patvirtinantį pažymėjimą, tiek išsilavinimą, iš dalies ar visiškai įgytą kitoje valstybėje narėje. Antra, nors dėl direktyvoje numatyto aukštojo mokslo diplomų pripažinimo metodo aptariamai diplomai ir profesinės kvalifikacijos nėra pripažįstami automatiškai ir besąlygiškai, ypač kalbant apie tos pačios direktyvos 4 straipsnyje numatytą valstybių narių galimybę nustatyti kompensacines

²² 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 337).

23 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento Ir Tarybos direktyva 2001/19/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 89/48/EEB ir 92/51/EEB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo bendrosios sistemos ir Tarybos direktyvas 77/452/EEB, 77/453/EEB, 78/686/EEB, 78/687/EEB, 78/1026/EEB, 78/1027/EEB, 80/154/EEB, 80/155/EEB, 85/384/EEB, 85/432/EEB, 85/433/EEB ir 93/16/EEB dėl bendrosios praktikos slaugytojo, dantų gydytojo, veterinarijos gydytojo, akušerio, architekto, vaistininko ir gydytojo profesijų (OL L 206, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 138).

priemonės, Teisingumo Teismas nusprendė kad kompensacines priemones turi pasirinkti asmuo, prašantis pripažinti diplomą, ne tik, kiek tai susiję su profesijomis, kurioms nustatytas reikalavimas išmanyti nacionalinę teisę, bet taip pat su visomis kitomis profesijomis, kurias reglamentuoja įvairios specialiosios nuostatos. Trečia, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalį tik kompetentingos institucijos, išduodančios diplomus, atsižvelgdamos į pagal jų profesinio mokymo ir lavinimo sistemas taikytinas normas, turi patikrinti išdavimo sąlygas ir įstaigos, kurioje mokėsi diplomą turintis asmuo, pobūdį. Tačiau priimančioji valstybė narė negali nagrinėti diplomų išdavimo pagrindo. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šios direktyvos 3 straipsnį priimančioji valstybė narė viešajame sektoriuje turi leisti perskirti į aukštesnį lygį asmenis, kurie buvo įdarbinti juos priskiriant žemesniam lygiui nei tas, kurio galėjo tikėtis, jeigu jų diplomus būtų pripažinusi kompetentinga institucija.

Nagrinėdamos dvi bylas dėl Reglamento Nr. 1408/71²⁴ nuostatų išaiškinimo Teisingumo Teismas papildė savo praktiką darbuotojų migrantų socialinės apsaugos srityje. Byloje *Prancūzų bendruomenės vyriausybė ir Valonijos vyriausybė* (2008 m. balandžio 1 d. Sprendimas C-212/06) buvo nagrinėjama Belgijos Karalystės Valonijos vyriausybės įtvirtinta slaugos draudimo sistema flamiškai kalbančiame ir dvikalbiame Briuselio Sostinės regionuose. Pagal šią sistemą, laikantis tam tikrų sąlygų bei nustačius maksimalią sumą, suteikiama teisė į tam tikrų išlaidų, atsiradusių sveikatos priežasčių nulemtai priklausomybės būsenai, padengimą iš draudimo kasos. Pagal šią sistemą buvo draudžiami tik asmenys, gyvenantys minėtuose dviejuose regionuose, bei asmenys, dirbantys šiuose regionuose ir gyvenantys kitoje nei Belgija valstybėje narėje. Asmenims, dirbantiems flamiškai kalbančiame regione ar dvikalbiame Briuselio Sostinės regione, bet gyvenantiems kitoje nacionalinės teritorijoje dalyje, ši sistema nebuvo taikoma. Pripažinęs, kad išmokos, mokamos pagal tokią sistemą, kokia yra aptariama slaugos draudimo sistema, patenka į Reglamento Nr. 1408/71 *rationae materiae* taikymo sritį, Teisingumo Teismas priminė, kad EB 39 ir 43 straipsniai draudžia bet kokią nacionalinę priemonę, kuri, nors ir taikoma nediskriminuojant dėl pilietybės, gali kliudyti Bendrijos piliečiams pasinaudoti Sutartimi garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis arba padaryti naudojimąsi jomis mažiau patrauklų. Todėl EB 39 ir 43 straipsnius reikia aiškinti kaip draudžiančius valstybės narės federacijos subjekto teisės aktus, pavyzdžiui, reglamentuojančius slaugos draudimą, pagal kuriuos apsidrausti socialiniu draudimu ir gauti su tuo susijusias išmokas gali tik asmenys, gyvenantys šio subjekto kompetencijai priskirtinoje teritorijoje arba dirbantys toje teritorijoje, bet gyvenantys kitoje valstybėje narėje, tiek, kiek toks apribojimas daro poveikį kitų valstybių narių piliečiams arba savo teise į laisvą judėjimą Europos Bendrijoje pasinaudojusiems šios valstybės piliečiams.

Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 647/2005²⁵, 13 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį

²⁴ 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35).

²⁵ 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 647/2005, iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (OL L 117, p. 1).

dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje. Byloje *Bosmann* (2008 m. gegužės 20 d. Sprendimas C-352/06) Teisingumo Teismas nagrinėjo atvejį, kai darbuotojai jos gyvenamosios vietos valstybė panaikino teisę gauti šeimos išmokas, nes ji pradėjo dirbti kitoje valstybėje narėje. Teisingumo Teismas pabrėžė, kad 13 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į EB 42 straipsnį, kuriuo siekiama palengvinti laisvą darbuotojų judėjimą ir kuriame konkrečiai numatyta, jog darbuotojai migrantai neturi prarasti teisių į socialinės apsaugos išmokas; be to, šių dydis negali būti sumažintas dėl to, kad jie pasinaudojo Sutartimi suteikta teise laisvai judėti. Iš to Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad iš gyvenamosios vietos valstybės narės neturi būti atimta teisė skirti šeimos išmokas jos teritorijoje gyvenantiems asmenims ir kad ši reglamento nuostata nedraudžia darbuotojui migrantui, kuriam taikoma darbo vietos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, pagal gyvenamosios vietos valstybės narės nacionalinės teisės aktus gauti šeimos išmokų šioje valstybėje. Būtent nacionalinis teismas turi nustatyti, ar bylos aplinkybės yra svarbios vertinant, ar darbuotojas atitinka tokios šeimos išmokos skyrimo sąlygas pagal aptariamą valstybės narės teisės aktus.

Transportas

Transporto srityje ypač atkreiptinas dėmesys į keturias bylas.

Sujungtose bylose *Wiedemann ir Funk* (2008 m. gegužės 28 d. Sprendimas, C-329/06 ir 343/06) kelių transporto srityje Teisingumo Teismas dėl atsisakymo pripažinti vairuotojų pažymėjimus, išduotus Čekijos Respublikoje vairuotojams, iš kurių prieš tai Vokietijoje išduoti vairuotojų pažymėjimai buvo atimti dėl narkotinių medžiagų arba alkoholio vartojimo, nusprendė, kad Direktyvą 91/439 dėl vairuotojo pažymėjimų²⁶ reikia aiškinti kaip draudžiančią valstybei narei savo teritorijoje atsisakyti pripažinti vairuotojo pažymėjimą, vėliau išduotą kitoje valstybėje narėje dėl to, kad jo turėtojai nebuvo taikomos pirmojoje valstybėje narėje galiojančios sąlygos, kurias reikia įvykdyti norint gauti naują vairuotojo pažymėjimą po to, kai jis buvo atimtas, įskaitant tinkamumo vairuoti patikrinimą, patvirtinantį, kad nebeegzistuoja priežastis, dėl kurių pažymėjimas buvo atimtas. Vis dėlto ši direktyva nedraudžia valstybei narei atsisakyti savo teritorijoje pripažinti teisę vairuoti, kurią suteikia vėliau kitoje valstybėje narėje išduotas vairuotojo pažymėjimas, jeigu, remiantis jame esančiais įrašais arba kita neginčijama išdavimo valstybės narės pateikta informacija, nustatoma, kad minėto pažymėjimo išdavimo metu jo savininkas, iš kurio buvo atimtas pirmosios valstybės narės teritorijoje anksčiau išduotas pažymėjimas, neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos išdavimo valstybės narės teritorijoje. Be to ši direktyva draudžia valstybei narei laikinai sustabdyti teisės vairuoti galiojimą, kurią suteikia kitoje valstybėje narėje išduotas vairuotojo pažymėjimas, kol pastaroji valstybė narė tikrina šio pažymėjimo išdavimo sąlygas.

Nagrinėdamos oro transporto srityje bylą *Emirates Airlines* (2008 m. liepos 10 d. Sprendimas, C-173/07) tarp keleivio ir oro transporto bendrovės, kuri atsisakė mokėti ieškovui kompensaciją dėl to, kad buvo atšauktas skrydis iš Manilos (Filipinai), Teisingumo

²⁶ 1991 m. liepos 29 d. Tarybos direktyva dėl vairuotojo pažymėjimų (OL L 237, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t., p. 317), iš dalies pakeista 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 447).

Teismas nusprendė, kad kelionė pirmyn ir atgal nėra vienas ir tas pats „skrydis“ Reglamento Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės²⁷, prasme. Todėl šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punktą, kur numatyta, kad šis reglamentas taikomas keleiviams, išvykstantiems iš oro uosto, esančio valstybės narės, kuriai taikoma Sutartis, teritorijoje, reikia aiškinti taip, kad jis netaikomas kelionei pirmyn ir atgal, kai išvykę iš Europos Bendrijos valstybės narės, kuriai taikomos Sutarties nuostatos, teritorijoje esančio oro uosto keleiviai grįžta į šį oro uostą skrydžiu iš trečiojoje šalyje esančio oro uosto. Šios nuostatos aiškinimui neturi įtakos tai, kad skrydžiai pirmyn ir atgal buvo rezervuoti tuo pačiu metu.

Taip pat su oro transportu susijusioje byloje *Wallentin-Hermann* (2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimas, C-549/07) Teisingumo Teismo prašyta išaiškinti Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalį, kurioje reglamentuojama keleivių teisė į kompensaciją atšaukus skrydį ir apibrėžiama „ypatingų aplinkybių“ sąvoka. Teismas nusprendė, kad orlaivio techninė problema, dėl kurios atšaukiamas skrydis, nepatenka į „ypatingų aplinkybių“ sąvoką šios nuostatos prasme, nebent jeigu ji atsiranda dėl įvykių, kurie dėl savo pobūdžio ar priežasties nėra būdingi įprastai atitinkamo oro vežėjo veiklai ir kurių jis negalėjo realiai valdyti. Nors orlaivio techninė problema gali būti priskirta nenumatytiems skrydžių saugos trūkumams, šios aplinkybės negali būti laikomos ypatingomis, o techninė problema, atsiradusi dėl nepakankamos techninės lėktuvo priežiūros, yra priskirtina normaliai oro vežėjo veiklai. Teisingumo Teismas patikslino, kad aiškinant šią sąvoką Monrealio konvencija nėra lemiamą. Be to, jis pridūrė, kad oro vežėjui kylančių techninių problemų dažnumas savaime nėra aplinkybė iš kurios galima daryti išvadą, kad egzistuoja „ypatingos aplinkybės“ Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalies prasme. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad vien to, jog oro vežėjas laikėsi minimalių techninės orlaivių priežiūros taisyklių, nepakanka siekiant įrodyti, kad jis ėmėsi „visų pagrįstų priemonių“ šio straipsnio prasme, ir dėl to atleisti jį nuo šio reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkte ir 7 straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos sumokėti kompensaciją. Kadangi ne dėl visų ypatingų aplinkybių galima atleisti nuo pareigos mokėti kompensaciją, o tik dėl tų, kurių nebūtų galima išvengti net ėmusi visų pagrįstų priemonių, asmuo, kuris nori jomis remtis, turi įrodyti, kad jų nebūtų galima niekaip išvengti net ėmusi situaciją atitinkančių priemonių ir nedarant nepakeliamų aukų, atsižvelgiant į savo įmonės pajėgumus.

Dėl jūrų transporto Teisingumo Teismas byloje *The International Association of Independent Tanker Owners ir kt.* (2008 m. birželio 3 d. Sprendimas, C-308/06) nusprendė, kad Direktyvos 2005/35 dėl taršos iš laivų²⁸ 4 straipsniu, skaitomu kartu su jos 8 straipsniu, kuriuo valstybės narės įpareigojamos bausti už teršiančių medžiagų išmetimą, jeigu tai padaroma „tyčia, dėl nusikalstamo pasitikėjimo ar nusikalstamo nerūpestingumo“, bet kuris šių sąvokų neapibrėžia, nepažeidžiamas bendrojo teisinio saugumo principas, kiek

²⁷ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10).

²⁸ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/35/EB dėl taršos iš laivų ir sankcijų už pažeidimus įvedimo (OL L 255, p. 11).

juo valstybės narės įpareigojamos bausti už iš laivų išmestas teršiančias medžiagas dėl „nusikalstamo nerūpestingumo“. Iš tiesų šios skirtingos sąvokos, be kita ko, ir „nusikalstamo nerūpestingumo“ sąvoka priskiriamos atsakomybės kilimo kriterijams, taikomiems neapibrėžtam situacijų skaičiui, kurių iš anksto numatyti neįmanoma, o ne konkrečioms veiksmams, kurie gali būti išsamiai išdėstyti Bendrijos ar nacionalinės teisės akte. Be to, šios sąvokos yra visiškai integruotos į atitinkamų valstybių narių teisės sistemas ir yra jose vartojamos. Šiuo požiūriu sąvoka „nusikalstamas nerūpestingumas“ šio 4 straipsnio prasme turi būti suprantama kaip apimanti netyčinius veiksmus ar neveikimą, kuriais atsakingas asmuo akivaizdžiai pažeidžia rūpestingumo pareigą, kurią turėjo ir galėjo įvykdyti, atsižvelgiant į jo asmenines savybes, žinias, gebėjimus ir individualią situaciją. Galiausiai pagal EB 249 straipsnį valstybės narės turi perkelti Direktyvą 2005/35 į jų atitinkamas teisines sistemas. Vadinasi, šios direktyvos 4 straipsnyje numatytų pažeidimų apibrėžimas ir už juos taikomos sankcijos yra tokie, kokie nustatyti valstybių narių priimtose teisės normose.

Konkurencijos normos

Ypatingas dėmesys atkreiptinas į keturis sprendimus, susijusius su įmonės taikomomis konkurencijos normomis.

Teisingumo Teismas, nagrinėdamas įmonės ir ekonominės veiklos sąvokas, byloje *MOTOE* (2008 m. liepos 1 d. Sprendimas, C-49/07) nusprendė, kad juridinis asmuo, kurio veikla yra sporto varžybų rengimas ir kuris šiame kontekste sudaro finansinio rėmimo, reklamos ir draudimo sutartis, skirtas išnaudoti šias varžybas komerciniais tikslais, bei iš šios veiklos gauna pajamas, turi būti pripažintas įmone Bendrijos konkurencijos teisės prasme. Šiam vertinimui neturi įtakos tai, kad tokia įmonė nesiekia pelno, ar turi įgaliojimus pritarti viešosios valdžios institucijoms pateiktiems prašymams leisti rengti tokias varžybas, nes reikia atskirti tokio juridinio asmens dalyvavimą viešosios valdžios institucijoms priimant sprendimus nuo jo vykdomos ekonominės veiklos, kaip antai varžybų organizavimas ir varžybų eksploatavimas komerciniais tikslais. Teisingumo Teismas taip pat priminė, jog tai, kad ekonominė veikla yra susijusi su sportu, nekliudo taikyti Sutarties nuostatų. Galiausiai šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 82 ir 86 straipsniai draudžia tokį teisės aktą, kuris juridiniam asmeniui, rengiančiam sporto varžybas ir kartu sudarančiam finansinio rėmimo, reklamos ir draudimo sutartis, suteikia įgaliojimus pritarti pateiktiems prašymams leisti rengti tokias varžybas, nenustačius šių įgaliojimų ribų, pareigų ir kontrolės.

Byloje *CEPSA* (2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas, C-279/06) Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą dėl išimtinio naftos produktų tiekimo sutartims taikomos išimties sąlygų (žr. jau anksčiau priimtą 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, Rink. p. I-11987). Tokia sutartis gali patekti į EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, kai degalinės operatorius prisiima didžiąją dalį finansinės ir komercinės rizikos, susijusios su naftos produktų pardavimu tretiesiems asmenims, ir į ją įtrauktos sąlygos, galinčios iškreipti konkurenciją. Jei operatorius neprisiima tokios rizikos, tik jo teikiant tarpininkavimo paslaugas komitentui prisiimti įsipareigojimai, pavyzdžiui, išimtinio pirkimo ir nekonkuravimo sąlygos, gali patekti į 81 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Dėl išimties taikymo sąlygų Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiai

sutarčiai gali būti taikoma Reglamente Nr. 1984/83²⁹ numatyta išimtis pagal kategoriją, jei ja laikomasi maksimalaus dešimties metų laikotarpio ir jei atsiųgindamas už išimtinį pirkimą tiekėjas suteikia degalinės operatoriumi svarbių ekonominių pranašumų, kurie padeda gerinti distribuciją, palengvina degalinės įsteigimą arba modernizavimą bei sumažina distribucijos sąnaudas. Teismas taip pat patikslino pagal Reglamentą Nr. 1984/83 sudarytoms sutartims, kurios toliau vykdomos šiam reglamentu baigus galioti, taikytinas taisyklės. Kalbant apie sutartis, kurioms taikomas Reglamentas Nr. 2790/1999³⁰, kadangi 2 straipsnyje numatyta išimtis netaikoma vertikaliesiems susitarimams, kuriais siekiama apriboti pirkėjo galimybę nustatyti savo pardavimo kainą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo išnagrinėti, ar perpardavėjas turi realią galimybę sumažinti šią kainą. Galiausiai jis nurodė, kad EB 81 straipsnio 2 dalyje numatytas sutarties pripažinimas savaime niekine taikytinas visai sutarčiai tik tuo atveju, jei su šio straipsnio 1 dalimi nesuderinamos sąlygos negali būti atskirtos nuo pačios sutarties. Priešingu atveju, sutarties pripažinimo niekine pasekmės visų kitų sutarties dalių atžvilgiu nėra Bendrijos teisės dalykas.

Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi srityje atkreiptinas dėmesys į sprendimą *Sot. Lélos kai Sia* (2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas, C-468/06–C-478/06), kuris išplaukė iš jau išnagrinėtos bylos *Syfait ir kt.* (2005 m. gegužės 31 d. Sprendimas, C-53/03). Teisingumo Teismas nusprendė, kad farmacijos įmonės, užimančios dominuojančią padėtį tam tikru vaistų rinkoje, atsisakymas įvykdyti jai pateiktus „įprastus“ didmenininkų užsakymus, siekiant pastariesiems sukliudyti šiuos vaistus eksportuoti iš šios valstybės narės į kitas valstybes nares, yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi. Prie tokios išvados Teisingumo Teismas priėjo išnagrinėjęs, ar vaistų sektoriuje yra išimtinių aplinkybių, dėl kurių toks atsisakymas nebūtų laikomas piktnaudžiavimu. Visų pirma jis nusprendė, kad dominuojančią padėtį užimanti farmacijos įmonė negali remtis argumentu, jog lygiagretus vaistų eksportas iš vienos valstybės narės, kur kainos yra mažos, į kitas valstybes nares, kur kainos didesnės, galutiniam vartotojui suteiktų tik labai nedidelę naudą. Iš tiesų toks eksportas yra alternatyvus tiekimo šaltinis, o tai neabejotinai suteikia tam tikros naudos galutiniam vartotojui. Toliau Teisingumo Teismas nurodė, jog tai, kad valstybė priimtais teisės aktais nustato vaistų kainą, taip pat nepanaikina piktnaudžiaujamo atsisakymo pobūdžio. Vis dėlto jis priminė, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė gali imtis protingų ir proporcingų priemonių apsaugoti savo komercinius interesus. Todėl norint įvertinti, ar dominuojančią padėtį užimančios farmacijos įmonės atsisakymas tiekti vaistus lygiagrečiu eksportu užsiimantiems didmenininkams yra protinga ir proporcinga priemonė, palyginti su dėl šio eksporto jos teisėtiems komerciniams interesams kilusia grėsme, reikia nustatyti, ar šių didmenininkų pateikti užsakymai yra neįprasti, atsižvelgiant į ankstesnius komercinius ryšius, kuriuos farmacijos įmonė buvo užmezgusi su atitinkamais didmenininkais, ir į užsakymų apimtį, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės rinkos poreikius. Teisingumo Teismas patikslino, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą

²⁹ 1983 m. birželio 22 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 1984/83 dėl EB Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo šimtinio pirkimo susitarimų rūšims (OL L 173, p. 5), iš dalies pakeisto 1997 m. liepos 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1582/97 (OL L 214, p. 27).

³⁰ 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikaliųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (OL L 336, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364).

pateikęs nacionalinis teismas turi nustatyti, ar šie užsakymai buvo „įprasti“, atsižvelgdamas į šiuos du kriterijus.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į sprendimą *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* (2008 m. liepos 10 d. Sprendimas 2008, C-413/06 P), kuriuo Teisingumo Teismas panaikino Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Impala prieš Komisiją* (2006 m. liepos 13 d. Sprendimas T-464/04, Rink. p. II-2289) bei pateikė daug paaiškinimų dėl įrodymams keliamų reikalavimų ir teismo kontrolės apimtys bylose dėl koncentracijų. Pirma, Teisingumo Teismas nusprendė, jog nėra bendrosios prezumpcijos, kad koncentracija, apie kurią pranešta, yra suderinama su bendrąja rinka ir kad sprendimams, kuriais leidžiamos koncentracijos, netaikomi kiti įrodymams keliami reikalavimai nei taikomi jas draudžiantiems sprendimams. Antra, Teisingumo Teismas priminė, kad Komisija sprendime gali nukrypti nuo pranešime apie kaltinimus pateiktų laikinųjų išvadų. Nors Pirmosios instancijos teismas, siekdamas patikrinti faktinių aplinkybių, dėl kurių buvo priimtas ginčijamas sprendimas, teisingumą, išsamumą ir patikimumą, gali atsižvelgti į pranešimą apie kaltinimus, vis dėlto jame pateiktų išvadų jis negali pripažinti įrodytomis. Trečia, Teisingumo Teismas patikslino, jog pranešančioms šalims negalima priekaištauti, kad jos tam tikras aplinkybes nurodė tik atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus, o šioms aplinkybėms įrodyti netaikomi griežtesni įrodymams keliami reikalavimai nei taikomi trečiųjų asmenų argumentams ar kitoms pranešančių įmonių nurodytoms aplinkybėms. Be to, jis nusprendė, kad kai Komisija savo sprendime nagrinėja pranešančių įmonių gynybos argumentus, pateiktus atsakant į jos pranešimą apie kaltinimus, ji gali nukrypti nuo šiame pranešime padarytų laikinųjų išvadų, neprašydama pateikti informacijos bei neatlikdama papildomo rinkos tyrimo. Ketvirta, Teisingumo Teismas nurodė teisinius kriterijus, taikomus kolektyvinės dominuojančios padėties, atsiradusios iš numanomo derinimo, atveju, ir nusprendė, kad šių kriterijų, įskaitant ir aptariamą rinkos skaidrumą, vertinimas neturėtų būti atliekamas izoliuotai ir abstrakčiai, bet reikia remtis hipoteze, jog buvo vykdomas numanomas derinimas. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijos sprendimas, kuriuo leidžiama koncentracija, turi būti panaikintas dėl nepakankamo motyvavimo.

Valstybės pagalbos srityje ypatingas dėmesys atkreiptinas į du sprendimus. Pirmasis susijęs su valstybės pagalbos sąvoka, būtent su sąlyga, kad priemonės būtų atrakinės, o antrasis – su neteisėta, tačiau su bendrąja rinka suderinama pagalba.

Septyniose sujungtose bylose *Unión General de Trabajadores de La Rioja* (2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas, C-428/06–C-434/06) Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar infra valstybinių subjektų priimtos mokestinės priemonės, kuriomis nustatomas mažesnis mokesčio tarifas nei nustatytasis Ispanijos valstybės teisės aktais ir leidžiamos valstybės mokesčių teisės sistemoje nenumatytos mokesčių atskaitos, turi būti pripažintos kaip su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba vien dėl to, kad jos taikomos tik šių subjektų teritorijoje. Jis nurodė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi kompetenciją nustatyti taikytiną nacionalinę teisę bei ją aiškinti, privalo patikrinti, kaip tai nurodyta 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendime *Portugalija prieš Komisiją* (C-88/03, Rink. p. I-7115), ar šie infra valstybiniai subjektai, šiuo atveju *Territorios Históricas* ir Baskijos autonominis regionas, naudojami institucine, procedūrine ir ekonomine autonomija, nes tokiu atveju, neviršijant šiems infra valstybiniais vienetams 1978 m. Ispanijos Konstitucija ir kitomis Ispanijos teisės aktų

nuostatomis suteiktos kompetencijos, priimtos priemonės nėra atrankinės EB 87 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos prasme. Šioje byloje Teisingumo Teismas turėjo galimybę patikslinti, palyginti su ankstesniu sprendimu, ar tokiai autonomijai keliama sąlyga, kad infra valstybinis vienetas prisiimtų atsakomybę už politines ir finansines mokestį mažinančios priemonės sukeltas pasekmes. Taip negali būti tuo atveju, kai šie subjektai nevaldo biudžeto, t. y. kai jie nevaldo nei pajamų, nei išlaidų. Be to, nacionalinio mokesčio tarifo sumažinimo finansinių pasekmių negalima kompensuoti kitų regionų ar centrinės vyriausybės deklaruota ar tik atlikus finansinių srautų analizę nustatyta parama arba subsidijomis.

Byloje *Centre d'exploitation du livre français* (2008 m. vasario 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas C-199/06, Rink. p. I-469) Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors Bendrijos teisėje numatyta, jog nacionalinis teismas privalo imtis tinkamų priemonių, kuriomis būtų veiksmingai ištaisytos neteisėtumo pasekmės, joje, net ir nesant išimtinių aplinkybių, nenumatyta pareiga nurodyti visiškai sugrąžinti neteisėtą pagalbą. Iš tiesų, Teisingumo Teismo nuomone, EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinis sakinyss grindžiamas apsauginiu tikslu užtikrinti, kad būtų įgyvendinama tik suderinama pagalba. Siekiant šio tikslo, pagalbos projekto įgyvendinimas yra atidedamas, kol Komisija priima galutinį sprendimą, kuriuo panaikinamos abejonės dėl jo suderinamumo. Komisijai priėmus teigiamą sprendimą yra aišku, kad šis tikslas nebuvo pažeistas iš anksto išmokant pagalbą. Vis dėlto tokiu atveju, kitų nei tokios pagalbos gavėjas ūkio subjektų požiūriu, šios pagalbos neteisėtumas jos suteikimo metu, pirma, jiems sukelia riziką, kuri galiausiai netapo realybe, kad bus įgyvendinta nesuderinama pagalba, ir, antra, gali priversti juos pirma laiko patirti suderinamos pagalbos pasekmes konkurencijai. Pagalbos gavėjo požiūriu nepagrįstą naudą sudarytų, pirma, nesumokėtos palūkanos, kurias jis būtų sumokėjęs nuo suderinamos pagalbos sumos, jei būtų turėjęs pasiskolinti šią sumą rinkoje laukdamas, kol bus priimtas Komisijos sprendimas, ir, antra, jo konkurencinės padėties kitų rinkos ūkio subjektų atžvilgiu pagerinimas laikotarpiu, kurį pagalba buvo laikoma neteisėta. Būtent todėl nacionalinis teismas pagal Bendrijos teisę turi priteisti iš pagalbos gavėjo palūkanas už neteisėtumo laikotarpį. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad taikydamas savo nacionalinę teisę šis teismas prireikus gali nurodyti grąžinti neteisėtą pagalbą, nepažeisdamas valstybės narės teisės vėliau ją suteikti iš naujo. Jis taip pat gali tenkinti reikalavimus atlyginti dėl neteisėtos pagalbos patirtą žalą.

Be to, šiame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad kai Bendrijos teismas panaikina Komisijos sprendimą, kuriuo ji pripažįsta, kad pagalba suderinama su bendrąja rinka, nors pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalies paskutiniame sakinyje nustatytą draudimą ji buvo suteikta iki Komisijos galutinio sprendimo, Bendrijos institucijų aktų teisėtumo prezumpcija ir panaikinimo atgalinio galiojimo taisyklė taikomos paeiliui. Preziumuojama, kad Komisijai priėmus teigiamą sprendimą įgyvendinta pagalba yra teisėta, kol Bendrijos teismas panaikina šį sprendimą, ir paskui pagal EB 231 straipsnio pirmąją pastraipą teismo sprendimo paskelbimo dieną laikoma, kad panaikintu sprendimu ji nebuvo pripažinta suderinama, todėl jos įgyvendinimą reikia laikyti neteisėtu. Vadinasi, tokiu atveju iš EB 231 straipsnio pirmosios pastraipos kylanti taisyklė galioja retroaktyviai ir nutraukia teisėtumo prezumpcijos taikymą. Taigi iš EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinio sakinio kylanti pareiga ištaisyti pagalbos neteisėtumo pasekmes, apskaičiuojant pagalbos gavėjo mokėtinas sumas, išskyrus jei yra išimtinių aplinkybių, taip pat taikoma ir laikotarpiu nuo teigiamo Komisijos sprendimo priėmimo iki šio sprendimo panaikinimo Bendrijos teisme.

Mokesčiai

Pridėtinės vertės mokesčio srityje verta paminėti bylą *Isle of Wight Council ir kt.* (2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas, C-288/07), kur Teisingumo Teismas patikslino daugelio Direktyvos Nr. 77/388 dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo³ 4 straipsnio 5 dalies antrojoje pastraipoje minimų sąvokų taikymo apimtį. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikras konkurencijos iškreipimas dėl viešosios teisės subjektų, veikiančių kaip valdžios institucijos, neapmokestinimo PVM turi būti vertinamas pačios nagrinėjamos veiklos atžvilgiu, nevertinant konkrečios vietinės rinkos. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad žodis „iškreipytų“ šios nuostatos prasme apima net tik esamą, bet ir potencialią konkurenciją, jei privataus ūkio subjekto galimybė patekti į atitinkamą rinką yra reali, o ne vien hipotetinė. Tame pačiame straipsnyje pavartotas žodis „labai“ turi būti suprantamas taip, kad esantis arba potencialus konkurencijos iškreipimas turi būti didesnis negu nereikšmingas.

Teisės akty derinimas ir suderinti teisės aktai

Šioje srityje, kurioje Europos Sąjunga yra labai aktyvi, Teisingumo Teismo praktika irgi itin turtinga. Visų pirma paminėtina grupė sprendimų, kurie papildo ir taip jau gausią Teisingumo Teismo praktiką viešųjų pirkimų srityje.

Byloje *Michaniki* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas C-213/07) Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą dėl to, ar valstybės narės savo nacionalinės teisės aktuose gali nustatyti kitus neleidimo dalyvauti pasiūlymą pateikusiai asmeniui pagrindus nei nustatyti taikomose Bendrijos direktyvose. Teisingumo Teismas nusprendė, jog Direktyvos 93/37³² 24 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji išsamiai išvardija pagrindus, galinčius pateisinti rangovo nepriėmimą dalyvauti viešajame darbų pirkime dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, susijusių su jo profesine padėtimi, bet neklaido valstybei narei numatyti kitų neleidimo dalyvauti priemonių, skirtų užtikrinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūras būtų laikomasi dalyvių vienodo vertinimo ir skaidrumo principų, su sąlyga, kad tokios priemonės nevirsija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti. Kadangi valstybės narės turi tam tikrą diskreciją, Bendrijos teisė nedraudžia priimti nacionalinių priemonių, kuriomis siekiama, kad vykdant viešojo darbų pirkimo procedūras būtų išvengta veiksmų, galinčių kelti grėsmę skaidrumui ar iškreipti konkurenciją, rizikos, kuri gali kilti, jei tarp dalyvių būtų rangovas, veikiantis žiniasklaidos sektoriuje arba turintis ryšių su asmeniu, veikiančiu šiame sektoriuje, ir būtų užkirstas kelias sukčiavimui ir korupcijai bei su šiais reiškiniais kovojama. Tačiau nacionalinė nuostata, nustatanti bendrą viešųjų darbų ir žiniasklaidos sektorių nesuderinamumą, faktiškai pašalina galimybę viešojo pirkimo sutartis sudaryti su viešųjų darbų rangovais, kurie dėl nuosavybės santykių arba dėl pagrindinio akcininko, dalininko ar vadovo statuso taip pat yra susiję su žiniasklaidos sektoriaus, nepalikdama jiems jokios galimybės įrodyti, kad jų atveju nėra realios tokio tipo rizikos. Taigi tokia nuostata viršija

³¹ 1977 m. gegužės 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23).

³² 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 199, p. 54; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 163).

tai, kas būtina deklaruojamiems tikslams pasiekti, nes remiantis tokia nepaneigiama prezumpcija dalyvavimo pirkimuose galimybė atimta iš visos viešųjų darbų rangovų kategorijos.

Byloje *Coditel Brabant* (2008 m. lapkričio 13 d. Sprendimas, C-324/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 43 ir 49 straipsniai, lygybės ir nediskriminavimo dėl pilietybės principai bei iš jų išplaukianti skaidrumo pareiga nedraudžia viešosios valdžios subjektui be konkurso sudaryti su kooperatine komunų bendrove, kurios visi nariai yra viešosios valdžios subjektai, viešųjų paslaugų koncesijos sutarties, jeigu šie subjektai šią bendrovę kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas ir jeigu ši bendrovė didžiąją dalį veiklos vykdo kartu su savo nariais. Būtina, kad būtų galimybė daryti lemiamą įtaką koncesininko strateginiams tikslams ir svarbiems sprendimams. Todėl tokiomis aplinkybėmis, kai sprendimus dėl šios kooperatinės komunų bendrovės, kuriai priklauso vien viešosios valdžios subjektai, veiklos priima šios bendrovės pagal įstatus suformuoti organai, sudaryti iš tų valdžios institucijų atstovų, jų vykdomą kontrolę galima prilyginti šių institucijų savo tarnybų vykdomai kontrolei.

Kai viešosios valdžios subjektas įstoja į kooperatinę komunų bendrovę, kurios visi nariai yra viešosios valdžios subjektai, siekdamas jai perduoti viešosios paslaugos valdymo teisę, šių narių vykdoma šios bendrovės kontrolė gali būti laikoma analogiška viešosios valdžios tarnybų kontrolei, jeigu vykdoma veikiant kartu, prireikus priimant sprendimus balsų dauguma, tačiau nebūtina, kad ji būtų individuali. Todėl reikia pripažinti, kad kai keliems viešosios valdžios subjektams priklauso koncesininkas, kuriam jie patiki vykdyti vieną iš savo su viešosiomis paslaugomis susijusių užduočių, jie šią įmonę gali kontroliuoti ir veikdami kartu. Kalbant apie kolegialų organą, šiuo atveju neturi reikšmės sprendimo priėmimo procedūra, t. y. kad jis priimamas balsų dauguma.

Byloje *Komisija prieš Italiją* (2008 m. vasario 21 d. Sprendimas, C-412/04) Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybė narė, kuri nacionalinės teisės aktus, reglamentuojančius viešojo darbų pirkimo sutartis, taiko mišrioms darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutartims bei prekių arba paslaugų pirkimo sutartims, apimančioms papildomus darbus, jei šių darbų vertė sudaro daugiau kaip 50 % bendros atitinkamos sutarties kainos, neįvykdo įsipareigojimų pagal Direktyvas 92/50³³, 93/36³⁴ ir 93/37³⁵. Iš tikrųjų, jei sutartyje yra elementų, susijusių su viešuoju darbų pirkimu ir su kitos rūšies viešuoju pirkimu, būtent pagrindinis sutarties dalykas lemia, kuri Bendrijos direktyva dėl viešųjų pirkimų turi būti taikoma. Tai nustatant reikia atsižvelgti į esminius dominuojančius įsipareigojimus, apibūdinančius šį pirkimą, palyginti su papildomais ar antriniais įsipareigojimais, kurie atsiranda dėl paties sutarties dalyko, o atitinkama įvairių paslaugų vertė šiuo požiūriu yra tik vienas iš kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti tai nustatant. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad kai tarp privataus asmens, plėtotinos teritorijos savininko ir komunos administracijos sudaryta sutartis tenkina „viešojo darbų pirkimo sutarties“ sąvokos

³³ 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/50/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 209, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 322).

³⁴ 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/36/EEB dėl viešojo prekių pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 199, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 110).

³⁵ 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 199, p. 54; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 123).

kriterijus Direktyvos 93/37 1 straipsnio a punkto prasme, numatoma vertė, į kurią iš esmės turi būti atsižvelgta norint patikrinti, ar pasiekta šia direktyva nustatyta riba ir ar dėl šios priežasties, sudarant šią sutartį, turi būti laikomasi joje įtvirtintų viešumo normų, turi būti vertinama tik atsižvelgiant į bendrą skirtingų darbų vertę, sudedant įvairių darbų etapų sumas. Leidžiamos tik tos Direktyvų 92/50 ir 93/38³⁶ taikymo išimtys, kurios jose išsamiai ir aiškiai nurodytos.

Kitoje byloje *Komisija prieš Italiją* (2008 m. balandžio 8 d. Sprendimas C-337/05) kilo klausimas, ar valstybė narė gali nesilaikydama Direktyvoje 93/36³⁷ numatytų procedūrų tiesiogiai sudaryti sutartis su įmone dėl sraigtasparnių, skirtų tenkinti įvairius karinių ir civilinių tarnybų poreikius. Teisingumo Teismas visų pirma nusprendė, kad tokios praktikos negalima pateisinti „in house“ santykių buvimu, nes šiuos sraigtasparnius gaminančios bendrovės, kurios akcininkė yra ir perkančioji organizacija, kapitalo dalį, nors ir mažesniąją, valdo privati įmonė, o tai yra kliūtis perkančiajai organizacijai kontroliuoti tokią bendrovę taip pat, kaip savo tarnybas.

Be to, dėl rėmimosi EB 296 straipsnyje ir Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punkte numatytais teisėtais nacionalinio intereso reikalavimais dėl to, kad šie sraigtasparniai yra dvejopos paskirties prekės, Teisingumo Teismas priminė, kad bet kuri valstybė narė gali imtis priemonių, kurios, jos manymu, yra būtinos gyvybiniams saugumo interesams apsaugoti ir kurios susijusios su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba, su sąlyga, kad šios priemonės nekenkia gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos bendrojoje rinkoje sąlygoms. Todėl perkant įrangą, kurios naudojimas karo tikslams nėra akivaizdus, būtina turi būti laikomasi viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklių. Taip yra ir perkant sraigtasparnius karinėms pajėgoms, kurie bus naudojami civiliniams tikslams, ir net konfidencialumo pareigos taikymas negali atleisti nuo šių taisyklių laikymosi. Todėl derybos yra išimtinė procedūra ir gali būti taikoma tik išsamiai nurodytais atvejais. Direktyvos 93/36 nuostatos turi būti aiškinamos siaurai, kad neprarastų veiksmingumo, o valstybės narės negali numatyti šioje direktyvoje nenustatytų derybų procedūros taikymo atvejų arba aptariamoje direktyvoje aiškiai nustatytų atvejų papildyti naujomis sąlygomis, siekdamos palengvinti galimybę taikyti šią procedūrą. Be to, reikia priminti, kad tas, kuris siekia pasinaudoti nukrypti leidžiančia nuostata, privalo įrodyti, jog iš tiesų egzistuoja šią nukrypti leidžiančią nuostatą pateisinančios išimtinės aplinkybės.

Toliau paminėsime kitus svarbesnius įvairiose srityse Teisingumo Teismo priimtus sprendimus.

Byloje *Synthon* (2008 m. spalio 16 d. Sprendimas, C-452/06) Teisingumo Teismas turėjo išaiškinti Direktyvos 2001/83³⁸ 28 straipsnį ir nusprendė, kad jis draudžia valstybei narei, į kurią buvo kreiptasi su paraiška dėl kitoje valstybėje narėje pagal sutrumpintą procedūrą,

³⁶ 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/38/EEB dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL L 199, p. 84; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 194).

37 Žr. 35 išnaša.

³⁸ 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69).

nustatytą tos pačios direktyvos 10 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje, išduoto leidimo pateikti žmonėms skirtus vaistus į rinką abipusio pripažinimo, atmesti šią paraišką remiantis tuo, kad nagrinėjamas vaistas nėra iš esmės panašus į pirminį vaistą. Iš tiesų grėsmė visuomenės sveikatai yra vienintelė priežastis, dėl kurios valstybė narė įgyja teisę atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės išduotą leidimą pateikti vaistus į rinką. Be to, kai valstybė narė pageidauja pasiremti tokia priežastimi, ji privalo laikytis specialių pranešimo, suderinimo ir arbitražo procedūrų.

Teisingumo Teismas pridūrė, kad kai valstybė narė negali rinktis, kokius teisės aktus jai priimti, ir jos diskrecija labai maža arba netgi jos visai nėra, vien paprasto Bendrijos teisės nesilaikymo gali pakakti įrodyti, jog padarytas pakankamai akivaizdus Bendrijos teisės pažeidimas. Kadangi šios direktyvos 28 straipsnis valstybei narei, į kurią buvo kreiptasi su paraiška dėl abipusio pripažinimo, suteikia tik labai ribotą diskreciją, susijusią priežastimis, dėl kurių ši valstybė turi teisę atsisakyti pripažinti nagrinėjamą leidimą pateikti vaistus į rinką, valstybės narės atsisakymas suteikti šį pripažinimą remiantis tuo, kad nagrinėjamas vaistas arba nėra iš esmės panašus į pirminį vaistą, arba priklauso vaistų, kurie pagal suinteresuotosios valstybės narės bendrą praktiką negali būti laikomi iš esmės panašiais į pirminį vaistą, kategorijai, sudaro pakankamai akivaizdų Bendrijos teisės pažeidimą, dėl kurio šiai valstybei narei gali kilti atsakomybė.

Byloje *Arcor* (2008 m. liepos 17 d. Sprendimas, C-152/07–C-154/07), susijusioje su telekomunikacijų sektoriaus, Teisingumo Teismas nusprendė, jog Direktyvos 97/33³⁹ 12 straipsnio 7 dalį ir Direktyvos 90/388⁴⁰ 4c straipsnį reikia aiškinti taip, kad nacionalinė reguliavimo institucija su viešuoju telekomunikacijų tinklu sujungto tinklo operatoriaus negali įpareigoti dominuojančią padėtį rinkoje užimančiam abonentų tinklo operatoriui be telekomunikacijų tinklų sujungimo mokesčio mokėti mokesį, skirtą padengti deficitą, kuris pastarajam operatoriui susidaro teikiant abonentų prijungimo paslaugą. Direktyvos 97/33 12 straipsnio 7 dalimi nacionalinei reguliavimo institucijai nesuteikiama galimybė leisti taikyti prijungimo mokesį, kurio tarifas nepagrįstas sąnaudomis, kai jo požymiai yra tokie patys kaip telekomunikacijų tinklų sujungimo mokesčio ir jis renkamas greta pastarojo mokesčio. Be to, tokiu mokesčiu apsaugomas dominuojančią padėtį rinkoje užimantis abonentų tinklo operatorius, nes jis dėl šio mokesčio kitų sujungtų telekomunikacijų tinklų operatorių abonentų sąskaita gali finansuoti savo deficitą, o tai jau nepatenka į įsipareigojimų teikti universaliasias paslaugas finansavimo sritį ir prieštarauja laisvos konkurencijos principui. Šie straipsniai veikia tiesiogiai, ir privatus asmenys gali jais tiesiogiai remtis nacionaliniame teisme, ginčydami nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimą.

³⁹ 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/33/EB dėl telekomunikacijų tinklų sujungimo siekiant užtikrinti universaliasias paslaugas ir sąveiką vadovaujantis atvirojo tinklo teikimo (ATT) nuostatomis (OL L 199, p. 32), pakeista 1998 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/61/EB (OL L 268, p. 37).

⁴⁰ 1990 m. birželio 28 d. Komisijos direktyva 90/388/EEB dėl konkurencijos telekomunikacijų paslaugų rinkose (OL L 192, p. 10), pakeista 1996 m. kovo 13 d. Komisijos direktyva 96/19/EB (OL L 74, p. 13).

Byloje *Tele2 Telecommunication* (2008 m. vasario 21 d. Sprendimas C-426/05, Rink. p. I-685) dėl Direktyva 2002/21/CE⁴¹ reglamentuojamų elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų Teisingumo Teismas nusprendė dėl paslaugų gavėjo arba įmonės, kuriam sprendimas „turi įtakos“ šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies⁴² prasme, sąvokos bei šalies, kuriai panaikinimas „turi įtakos“ šios direktyvos 16 straipsnio 3 dalies⁴³ prasme, sąvokos. Šios sąvokos turi būti aiškinamos kaip galinčios apimti ne tik „didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčią (anksčiau turėjusią) įmonę“, kuri nurodyta per rinkos analizės procedūrą nacionalinės reguliavimo institucijos priimtame sprendime ir kuri yra šio sprendimo adresatė, bet ir šio sprendimo adresatais nesančius paslaugų gavėjus ir konkuruojančias įmones, kurių teisėms jis turi nepalankios įtakos. Vykstant tokiai procedūrai nacionalinės teisės nuostata, pripažįstanti šalies statusą tik „didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčioms (anksčiau turėjusioms) įmonėms“, kurioms nustatomi, pakeičiami arba panaikinami specifiniai reglamentuojančio pobūdžio įpareigojimai, iš principo nepažeidžia minėto 4 straipsnio. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar vidaus procesinė teisė užtikrina tokią šiems paslaugų gavėjams ir konkuruojančioms įmonėms Bendrijos teise suteikiamų teisių apsaugą, kuri nėra mažiau palanki nei panašių vidaus teisių apsauga ir nekenkia šios direktyvos 4 straipsniu užtikrintos šių suinteresuotųjų asmenų teisinės apsaugos veiksmingumui.

Byloje *Sabatauskas ir kt.* (2008 m. spalio 9 d. Sprendimas, C-239/07) dėl elektros energijos vidaus rinkos Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2003/54⁴⁴ 20 straipsnis turi būti aiškinamas kaip nustatantis tik su trečiųjų šalių prieiga, o ne su jų prijungimu prie elektros energijos perdavimo ir paskirstymo tinklų susijusias valstybių narių pareigas bei nenumatantis, jog prieigos prie tinklų sistema, kurią privalo įdiegti valstybės narės, turi leisti reikalavimus atitinkančiam vartotojui savo nuožiūra pasirinkti tinklo, prie kurio jis pageidauja prisijungti, tipą. Minėtas straipsnis nedraudžia nacionalinio reglamentavimo, kuriame numatyta, jog reikalavimus atitinkančio vartotojo įrenginiai gali būti prijungiami prie perdavimo tinklo tik tokiais atvejais, kai skirstomųjų tinklų operatorius dėl nustatytų techninių arba eksploatacijos reikalavimų atsisako prijungti prie savo tinklo reikalavimus atitinkančio vartotojo įrenginius, esančius jo licencijoje nurodytoje veiklos teritorijoje. Tačiau nacionalinis teismas turi patikrinti, ar ši sistema įdiegta ir įgyvendinama vadovaujantis objektyviais ir sistemos vartotojų nediskriminuojančiais kriterijais.

Asmens duomenų apsaugos srityje atkreiptinas dėmesys į Bylą *Huber* (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas, C-524/06) dėl Vokietijos taikomos Europos Sąjungos piliečių, neturinčių Vokietijos pilietybės, asmens duomenų tvarkymo sistemos, pagal

⁴¹ 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349).

⁴² Suteikiančios visiems naudotojams arba visoms tokius tinklus ir (arba) tokias paslaugas teikiančioms įmonėms teisę pateikti apeliacinį skundą dėl jiems įtakos turinčio nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo.

⁴³ Suteikiantiai pastarajai teisę būti iš anksto informuotai apie sprendimą panaikinti sektoriuje nustatytus įpareigojimus.

⁴⁴ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 96/92/EB (OL L 176, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 211).

kurią numatyta, kad duomenys apie užsienio piliečius tvarkomi ir saugomi specialiaame registre, kur kaupiama daugiau duomenų nei apie Vokietijos piliečius komunų registruose. Teisingumo Teismas, kuriam buvo užduotas klausimas, ar tokia sistema nepažeidžia Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo⁴⁵ 7 straipsnio e punkto, nusprendė, kad tokia sistema, kuria siekiama atsakingoms nacionalinėms institucijoms padėti taikyti su teise apsigyventi susijusius teisės aktus, tenkina šiame straipsnyje įtvirtintą būtinumo reikalavimą, aiškinamą paisant bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimo, tik jeigu joje kaupiami tie duomenys, kurie šioms institucijoms yra būtini taikyti minėtus teisės aktus, ir jeigu jos centralizuotas pobūdis leidžia veiksmingiau taikyti šiuos teisės aktus tos valstybės narės pilietybės neturinčių Europos Sąjungos piliečių teisės apsigyventi atžvilgiu, o tai turi patikrinti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas. Bet kuriuo atveju su konkrečiu vardu ir pavarde susietų asmens duomenų tvarkymo ir saugojimo tokiaame registre statistiniais tikslais negalima laikyti būtinu minėtos Direktyvos 95/46 7 straipsnio e punkto prasme. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 12 straipsnio 1 dalis draudžia valstybei narei kovos su nusikalstamumu tikslu įdiegti specialiai šios valstybės narės pilietybės neturintiems Europos Sąjungos piliečiams skirtą asmens duomenų tvarkymo sistemą, nes kovos su nusikalstamumu tikslo požiūriu konkrečios valstybės narės piliečių padėtis nesiskiria nuo jos teritorijoje gyvenančių ir jos pilietybės neturinčių Europos Sąjungos piliečių padėties.

Byloje *Promusicae* (2008 m. sausio 29 d. Sprendimas, C-275/06, Rink. p. I-271) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrijos teisė nenustato valstybėms narėms pareigos siekiant užtikrinti veiksmingą autorių teisių apsaugą pateikti asmens duomenis vykstant civiliniam procesui. Iš tiesų situacijoje, kai pelno nesiekianti asociacija, vienijanti muzikos ir audiovizualinių įrašų gamintojus bei leidėjus, pateikia prašymą įpareigoti interneto prieigos paslaugos teikėją atskleisti jai tam tikrų abonentinų linijų naudotojų tapatybę ir adresą tam, kad galėtų jiems iškelti civilinę bylą dėl autorių teisių pažeidimo, nei direktyvos dėl informacinės visuomenės ir intelektinės nuosavybės, ypač autorių teisių apsaugos⁴⁶, nei direktyvos dėl asmens duomenų apsaugos⁴⁷ neįpareigoja valstybių narių numatyti pareigą pateikti asmens duomenis tam, kad vykstant civiliniam procesui būtų užtikrinta veiksminga autorių teisių apsauga. Sutartyje dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis), nėra nuostatų, reikalaujančių minėtas direktyvas

⁴⁵ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (95/46/EB) dėl 1995 asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

⁴⁶ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399); 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32).

⁴⁷ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (95/46/EB) dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355) ir 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (OL L 201, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 514).

aiškinti kaip įpareigojančias valstybes nares numatyti tokią pareigą. Tačiau Teisingumo Teismas pabrėžė, jog Bendrijos teisė iš valstybių narių reikalauja, kad perkeldamos šias direktyvas jos užtikrintų, jog bus vadovaujamasi tokiu jų aiškinimu, kuris leistų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp skirtingų Bendrijos teisės sistemos saugomų pagrindinių teisių. Įgyvendindamos minėtas direktyvas perkeliančias priemones valstybių narių valdžios institucijos ir teismai privalo ne tik aiškinti savo nacionalinę teisę taip, kad šis aiškinimas kuo labiau atitiktų šių direktyvų nuostatas, bet ir nesivadovauti tokiu jų aiškinimu, kuris pažeistų minėtas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus, kaip antai proporcingumo principą.

Dviejose bylose Teisingumo Teismas nagrinėjo Direktyvą 2000/35 dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose⁴⁸.

Byloje *01051 Telecom* (2008 m. balandžio 3 d. Sprendimas, C-306/06), kurioje buvo nagrinėjamas ginčas dėl palūkanų, reikalaujamų dėl tariamai pavėluoto sąskaitų apmokėjimo, Teisingumo Teismas nurodė, kad 3 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktis turi būti aiškinamas taip: tam, kad mokant banko pavedimu nereikėtų mokėti palūkanų arba kad jų skaičiavimas būtų nutrauktas, mokėtina suma į kreditoriaus sąskaitą turi būti įskaityta iki mokėjimo termino pabaigos.

Byloje *Caffaro* (2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas, C-265/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši direktyva turi būti aiškinama kaip nedraudžianti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią kreditorius, turintis vykdomąjį dokumentą dėl neužginčytų viešojo administravimo įstaigos skolų, kurias sudaro užmokestis už komercinį sandorį, negali pradėti priverstinio vykdymo iš šios viešojo administravimo įstaigos, kol baigiasi 120 dienų terminas, pradedamas skaičiuoti nuo vykdomojo dokumento šiai įstaigai įteikimo. Iš tiesų ši direktyva neužginčytų skolų išieškojimo procedūrų srityje tik suderina terminą, per kurį turi būti gautas minėtas dokumentas, tačiau nereglementuoja priverstinio vykdymo procedūrų, kurioms ir toliau taikoma valstybių narių nacionalinė teisė.

Vartotojų apsaugos srityje taip pat paminėtinos dvi bylos.

Byloje *Hamilton* (2008 m. balandžio 10 d. Sprendimas, C-412/06) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 85/577/EEB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose⁴⁹, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas gali numatyti, jog šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta teise nutraukti sutartį, suteikiant vartotojui galimybę atsisakyti veiksmų rezultatų išsiunčiant pranešimą per ne trumpesnę kaip septynių dienų laikotarpį nuo tada, kai pardavėjas jam pranešė apie tokią teisę, galima pasinaudoti ne vėliau kaip per mėnesį, visiškai įvykdžius sutarties šalių įsipareigojimus pagal ilgalaikę paskolos sutartį, jeigu vartotojas buvo klaidingai informuotas apie naudojimosi šia teise sąlygas.

⁴⁸ 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (OL L 200, p. 35; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 226).

⁴⁹ 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose (OL L 372, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 262).

Byloje *Quelle AG/Bundesverband* (2008 m. balandžio 17 d. Sprendimas, C-404/06) į Teisingumo Teismą kreipėsi *Bundesgerichtshof*, nagrinėjantis bylą tarp vartotojų asociacijos ir įmonės *Quelle*, pagal Vokietijos teisę iš vartotojos pareikalavusios ir gavusios užmokestį už naudojimąsi prietaisu su defektais, kuris buvo pakeistas nauju. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 1999/44 dėl vartojimo prekių⁵⁰ draudžia nacionalinės teisės aktus, leidžiančius pardavėjui, pardavusiam sutarties neatitinkančią vartojimo prekę, reikalauti iš vartotojo kompensacijos už sutarties neatitinkančios prekės naudojimą, kol ji pakeičiama nauja. Iš tiesų pardavėjui nustatyta pareiga nemokamai užtikrinti prekės atitiktį sutarčiai siekiama apsaugoti vartotoją nuo rizikos patirti finansinių išlaidų, kurios gali jį atgrasinti pasinaudoti savo teisėmis, jeigu tokios apsaugos nebūtų. Nemokamas atitikties sutarčiai užtikrinimas, be kita ko, atitinka šios direktyvos tikslą užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį. Pardavėjas, kuris, skirtingai nei jau pirkimo kainą sumokėjęs pirkėjas, pateikdamas sutarties neatitinkančią prekę tinkamai neįvykdo sutartinės pareigos, turi prisiimti atsakomybę už tokio netinkamo sutarties įvykdymo pasekmes. Vis dėlto pardavėjo finansiniai interesai yra apsaugoti, nes nustatytas dvejų metų senaties terminas ir galimybė atsakyti pakeisti prekę, jeigu toks žalos atlyginimo būdas yra neproporcingas, nes dėl jo kyla neprotingų išlaidų.

Prekių ženklai

Teisingumo Teismo praktikoje prekių ženklų srityje ypatingas dėmesys atkreiptinas į dvi bylas, susijusias su Direktyvos 89/104⁵¹ 5 straipsnio 1 dalies b punkte ir 6 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta prekių ženklo savininko galimybe uždrausti naudoti į jo prekių ženklą panašų žymenį.

Byloje *O2 Holdings ir O2 (UK)* (2008 m. birželio 12 d. Sprendimas, C-533/06) O2, dviejų Jungtinėje Karalystėje įregistruotų prekių ženklų, kuriuose pavaizduotas statiškas burbulų piešinys, savininkė, reklamuodama savo paslaugas naudojo šį piešinį ir kaip statišką, ir kaip judantį vaizdą. Reklamoje, kurioje *Hutchison 3G* savo paslaugas lygino su O2 paslaugomis, buvo panaudotas juodų ir baltų judančių burbulų piešinys. O2 pareiškus ieškinį, kurį *High Court*, kaip pirmosios instancijos teismas, atmetė, bylą dėl teisių į prekių ženklą pažeidimo nagrinėdamas *Court of Appeal* iš esmės pateikė klausimą, ar prekių ženklo savininkas turi teisę uždrausti trečiajam asmeniui lyginamojoje reklamoje naudoti žymenį, tapatų jo prekių ženklui ar jį panašų. Iš pradžių priminęs Direktyvos 84/450⁵², iš dalies pakeistos Direktyva 97/55⁵³, 3a straipsnyje numatytas leistinumą sąlygas, kuriomis remdamasis prekių ženklo savininkas gali uždrausti jį naudoti, Teisingumo Teismas nusprendė, jog

⁵⁰ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (OL L 171, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 223).

⁵¹ 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmoji tarybos direktyva valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 92).

⁵² 1984 m. rugsėjo 10 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl klaidinančios reklamos suderinimo (OL L 250, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 227).

⁵³ 1997 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/55/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 84/450/EEB dėl klaidinančios reklamos, kad būtų įtraukta lyginamoji reklama (OL L 290, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 365).

Direktyvos 89/104 5 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad įregistruoto prekių ženklo savininkas negali uždrausti trečiajam asmeniui lyginamojoje reklamoje naudoti į šį prekių ženklą panašaus žymens prekės ar paslaugoms, tapačioms ar panašioms į tas, kurioms įregistruotas minėtas prekių ženklas, jei dėl šio naudojimo nėra galimybės suklaidinti visuomenę, neatsižvelgiant į tai, ar minėta lyginamoji reklama tenkina visas leistinumą sąlygas.

Byloje *adidas ir adidas Benelux* (2008 m. balandžio 10 d. Sprendimas, C-102/07) *adidas AG*, vaizdinių prekių ženklų, kuriuos sudaro trys vertikalios lygiagrečios vienodo pločio juostelės ant sporto ar laisvalaikio drabužių krašto ir kurių spalva bei pagrindinė drabužių spalva sudaro kontrastą, savininkė, pateikė protestą dėl to, kad bendrovės *Marca Mode, C&A, H&M* ir *Vendex* naudojo panašų ženklą iš dviejų juostelių. Šios bendrovės rėmėsi reikalavimu išlaikyti šias juosteles laisvai prieinamas, kad galėtų jas naudoti be *adidas* sutikimo. *Hoge Raad der Nederlanden* pateikęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtinybė išlaikyti šį ženklą laisvai prieinamą jokių būdu neturi savarankiškai riboti prekių ženklo suteikiamų teisių ir papildyti Direktyvos 89/104 6 straipsnio 1 dalies b punkte aiškiai išvardytų apribojimų. Vis dėlto prekių ženklo savininkas negali uždrausti tretiesiems asmenims sąžiningai naudoti aprašomųjų nuorodų. Tam, kad trečiasis asmuo galėtų reikalauti apriboti minėtoje direktyvoje dėl prekių ženklų numatytų prekių ženklų suteikiamas teises ir remtis prieinamumo reikalavimu, būtina, kad naudojama nuoroda būtų susijusi su tam tikra prekės charakteristika.

Socialinė politika

Iš Teisingumo Teismo praktikos socialinės politikos srityje svarbu paminėti keletą bylų, susijusių su vienodo požiūrio principo įgyvendinimu ir darbuotojų apsaugai skirtomis nuostatomis, bei vieną dėl institucinių aspektų itin įdomią bylą.

Visų pirma, atsakydamas į du pateiktus prejudicinius klausimus, Teisingumo Teismas toliau plėtojo savo praktiką, susijusią su Direktyvos 2000/78/EB⁵⁴ dėl vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje aiškinimu. Byloje *Coleman* (2008 m. liepos 17 d. Sprendimas, C-303/06) Teisingumo Teismas nurodė, kad šioje direktyvoje įtvirtintas vienodo požiūrio principas taikomas ne konkrečiai asmenų grupei, bet atsižvelgiant į šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytus diskriminacinius motyvus, todėl tiesioginės diskriminacijos draudimas taikomas ne tik neįgaliesiems. Taigi, kai darbdavys su darbuotoju, kuris nėra neįgalus, elgiasi nepalankiau nei su kitu panašioje situacijoje esančiu darbuotoju, bei įrodžius, kad nepalankesnis elgesys su šiuo darbuotoju grindžiamas jo vaiko, kuriam jis teikia pagrindinę dėl šio būklės reikalingą priežiūrą, negalia, pažymėtina, kad toks elgesys prieštarauja šios direktyvos 2 straipsnyje įtvirtintam tiesioginės diskriminacijos draudimui. Kitaip aiškinant šią direktyvą ji prarastų didžiąją dalį veiksmingumo ir būtų sumažinta ja siekiama užtikrinti apsauga. Tie patys argumentai taikytini ir priekabiavimui, kuris šios direktyvos prasme pripažįstamas diskriminacijos forma. Todėl draudimas priekabiauti taikomas ne tik asmenų, kurie yra

⁵⁴ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

neįgalūs, atžvilgiu, bet taip pat ir asmens, kenčiančio nuo priekabiavimų sudarančio elgesio dėl jo vaiko negalios.

Byloje *Maruko* (2008 m. balandžio 1 d. Sprendimas, C-267/06) Teisingumo Teismas nusprendė, kad našlio pensija, kurią administruoja tam tikros darbuotojų kategorijos pensijų draudimo kasa, patenka į Direktyvos 2000/78/EB taikymo sritį. Iš tiesų tokia išmoka turi būti laikoma „užmokesčiu“ EB 141 straipsnio prasme, nes ji įgyjama dėl mirusio asmens turėtų darbo santykių. Be to, šios direktyvos 1 ir 2 straipsnių nuostatos draudžia taikyti teisės aktus, pagal kuriuos po partnerio mirties likęs gyvas asmuo negauna našlio išmokos, kokią gauna likęs gyvas sutuoktinis, nors pagal nacionalinę teisę, kiek tai susiję su šia išmoka, tos pačios lyties asmenų, partnerių, situacija yra tokia pati kaip ir sutuoktinių. Teisingumo Teismo nuomone, atsisakymas partneriams mokėti našlio išmoką yra diskriminacija dėl seksualinės orientacijos. Todėl nacionalinis teismas turi patikrinti, ar likusio gyvo partnerio situacija yra panaši į sutuoktinio, gaunančio tokia pensijų draudimo kasos administruojamoje profesinio draudimo sistemoje nustatytą našlio išmoką, situaciją.

Nagrinėdamos byloje *Mayr* (2008 m. vasario 26 d. Sprendimas, C-506/06, Rink. p. I-1017) *in vitro* apvaisintos moters atvejį Teisingumo Teismas taip pat papildė savo praktiką nėščių moterų apsaugos ir vienodo požiūrio į vyrus bei moteris srityse. Sprendime buvo nurodyta, kad Direktyva 92/85/EEB⁵⁵, kuri, be kita ko, nustato nėščių darbuotojų apsaugą nuo atleidimo iš darbo, turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma darbuotojai, kuriai buvo atliktas apvaisinimas *in vitro*, jeigu pranešimo apie atleidimą iš darbo metu jos kiaušialąstės jau buvo *in vitro* apvaisintos partnerio spermatozoidais, taigi jau buvo *in vitro* apvaisintų kiaušialąsčių, bet jos dar neįvestos į jos gimdą. Iš tiesų, atsižvelgiant į galimą apvaisintų kiaušialąsčių saugojimo terminą, tokiai darbuotojai dėl teisinio saugumo priežasčių negali būti taikoma Direktyvos 92/85 10 straipsnyje nustatyta apsauga. Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad Direktyva 76/207⁵⁶ dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo draudžia atleisti iš darbo darbuotoją, kurios apvaisinimo *in vitro* procedūros jau perėjo pradinį etapą, t. y. jos pasiekė stadiją tarp folikulo punkcijos ir *in vitro* apvaisintos kiaušialąstės įvedimo nedelsiant į gimdą, jeigu įrodyta, kad atleidimas iš darbo iš esmės pagrįstas tuo, jog suinteresuotajai buvo atliktas toks apvaisinimas. Iš tiesų, kadangi tokia medicinos procedūra taikoma tik moterims, darbuotojos atleidimas iš esmės vien dėl to, jog jai buvo atlikta ši svarbi apvaisinimo *in vitro* dalis, yra tiesioginė diskriminacija dėl lyties.

Byloje *Juuri* (2008 m. lapkričio 27 d. Sprendimas, C-396/07) Teisingumo Teismas turėjo proą patikslinti Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnių reikšmę darbuotojų teisių įmonės

⁵⁵ 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų skatinti, kad būtų užtikrinta geresnė nėščių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų sauga ir sveikata, nustatymo (OL L 348, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 110).

⁵⁶ 1976 m. vasario 9 d. Tarybos direktyva dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaugštinimo ir darbo sąlygų atžvilgiu (OL L 39, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 187).

perdavimo atveju⁵⁷. Šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad jeigu darbo sutartis nutraukiama dėl to, jog perdavus įmonę labai pablogėja darbuotojo darbo sąlygos, laikoma, kad darbo santykiai nutraukiami darbdavio iniciatyva. Teisingumo Teismas nusprendė, kad jei perėmėjas nepažeidžia iš šios direktyvos kylančių pareigų, ši nuostata valstybių narių neįpareigoja užtikrinti darbuotojo teisės į piniginę kompensaciją perėmėjo sąskaita tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir teisės, kuria darbuotojas gali remtis, kai jo darbdavys neteisėtai nutraukia darbo sutartį arba darbo santykius, atveju. Vis dėlto susiklosčius tokioms aplinkybėms nacionalinis teismas, neviršydamas savo kompetencijos, turi bent jau garantuoti, kad tokiu atveju perėmėjas atsakys už pasekmes, kurias taikytina nacionalinė teisė sieja su darbo sutarties arba darbo santykių nutraukimu darbdavio iniciatyva, pavyzdžiui, išmokės darbo užmokestį ir kitas išmokas per įspėjimo apie atleidimo iš darbo laikotarpį. Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 3 dalis, kurioje nustatyta, kad perėmėjas po perdavimo turi užtikrinti kolektyvinėje sutartyje nustatytas darbo sąlygas iki šios kolektyvinės sutarties nutraukimo ar galiojimo pabaigos, neįpareigoja perėmėjo garantuoti darbo sąlygų laikymosi ir po šios datos, net jeigu ji sutampa su įmonės perdavimo momentu.

Byloje *Impact* (2008 m. balandžio 15 d. Sprendimas, C-268/06) Teisingumo Teismas nagrinėjo valstybių proceso autonomijos problemą ir Bendrijos teisės aktų dėl terminuotų darbo sutarčių tiesioginio veikimo viešajame sektoriuje klausimą.

Jis nusprendė, kad pagal Bendrijos teisę, būtent veiksmingumo principą, reikalaujama, jog specializuotas teismas, kai jo prašoma remiantis Direktyvos 1999/70 dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis perkėlimą užtikrinančiais teisės aktais suteikta kompetencija nagrinėti šio teisės akto pažeidimu pagrįstą ieškinį, nesvarbu, kad ji fakultatyvi, pripažintų, jog turi kompetenciją nagrinėti ir tiesiogiai šia direktyva pagrįstus ieškinius laikotarpio, prasidėjusio pasibaigus direktyvos perkėlimo terminui iki šio teisės akto įsigaliojimo dienos, atžvilgiu, jeigu paaiškėtų, kad dėl šiam ieškovui nustatytos pareigos kreiptis ir į bendrosios kompetencijos teismą pareiškiant tiesiogiai šia direktyva grindžiamą ieškinį atsirastų procesinių sunkumų ir būtų ypač sunku pasinaudoti iš Bendrijos teisės sistemos kylančiomis teisėmis. Šiuo požiūriu minėto bendrojo susitarimo 4 punkto 1 dalis, draudžianti bet kokią objektyviai nepagrįstą nevienodą požiūrį į pagal terminuotas darbo sutartis dirbančius darbuotojus jų darbo sąlygų atžvilgiu, yra besąlyginė ir pakankamai tiksli, kad asmuo ja galėtų remtis nacionaliniame teisme, tačiau tokia nėra šio susitarimo 5 punkto 1 dalis, kurioje numatytas bendras valstybių narių tikslas neleisti piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, nors paliktas pasirinkimas, kaip jį pasiekti.

Todėl valstybės narės valdžios institucija, kaip viešosios teisės reglamentuojama darbdavė, neturi teisės imtis priemonių, kurios reikštų, kad terminuotos darbo sutartys pratęsimos neįprastai ilgam terminui per laikotarpį nuo šios direktyvos perkėlimo termino pabaigos iki šį perkėlimą užtikrinančio įstatymo įsigaliojimo. Tokiomis aplinkybėmis, jeigu taikytinoje nacionalinėje teisėje yra norma, draudžianti retroaktyviai taikyti įstatymą, nebent aiškiai ir

57 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98).

nedviprasmiškai būtų nurodyta priešingai, nacionalinis teismas, nagrinėjantis Direktyvą 1999/70 perkeliančio nacionalinio įstatymo nuostatos pažeidimu grindžiamą ieškinį, privalo pagal Bendrijos teisę pripažinti šią nuostatą taikytiną retroaktyviai nuo šios direktyvos perkėlimo termino pabaigos, tik jeigu šioje nacionalinėje teisėje yra tokia nuoroda, kuria remiantis ši nuostata gali būti taikoma retroaktyviai.

Aplinka

Byloje *Commune de Mesquer* (2008 m. birželio 24 d. Sprendimas, C-188/07), Prancūzijos Atlanto pakrantėje paskendus *Total International Ltd* frachtuotam laivui „Erika“, Mesquer savivaldybė, remdamasi Atliekų⁵⁸ direktyva, nurodė *Total* grupės įmonėms atlyginti jos pakrantės teritorijos valymo ir nešvarumų šalinimo išlaidas. Prancūzijos *Cour de cassation* pateikus prašymą išaiškinti šios direktyvos nuostatas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad laivu transportuojamas mazutas nėra „atlieka“, jeigu jis eksploatuojamas ar parduodamas ekonomiškai naudingomis sąlygomis ir iš tikrųjų gali būti naudojamas kaip kuras prieš tai jo neperdirbus. Vis dėlto tokie naftos produktai, išsilieję paskendus laivui, susimaišę su vandeniu ir smėliu bei dreifuojantys palei tam tikros valstybės narės pakrantę, o vėliau į ją išmetami, yra medžiagos, kurių jos turėtojas gaminti neketino ir kurias pašalino, nors ir netyčia, jas gabendamas, todėl jos turi būti laikomos atliekomis šios direktyvos prasme. Be to, siekdamas nustatyti, kas turi padengti Mesquer savivaldybės patirtas atliekų šalinimo išlaidas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, pirma, naftos produktus gabenančio laivo savininkas, kuris juos valdė visiškai prieš pat jiems virtus atliekomis, gali būti pripažintas šių atliekų gamintoju, taigi laikomas „turėtoju“ šios direktyvos prasme, ir, antra, naftos produktų pardavėjas ir juos gabenančio laivo frachtuotojas „pagamino atliekas“, jei nacionalinis teismas nuspręstų, kad šis pardavėjas-frachtuotojas prisidėjo prie paskendusio laivo sukeltos taršos, ypač jeigu nesiėmė priemonių išvengti tokio nelaimingo atsitikimo, pavyzdžiui, netinkamai pasirinko laivą. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad jei atliekų šalinimo išlaidų nepadengia ar negali padengti Tarptautinis taršos naftos produktais padarytos žalos kompensavimo fondas, ir, taikant numatytus apribojimus ir (arba) atleidimo nuo atsakomybės atvejus, tam tikros valstybės narės nacionalinė teisė, įskaitant išplaukiančią iš tarptautinių konvencijų, draudžia, kad šias išlaidas padengtų laivo savininkas ir jo frachtuotojas, nors pastaruosius reikia laikyti turėtojais, pagal tokią nacionalinę teisę turi būti leidžiama, kad šias atliekų šalinimo išlaidas padengtų produkto, iš kurio atsirado taip pasklidusios atliekos, gamintojas. Tačiau pagal principą „teršėjas moka“ toks gamintojas gali būti įpareigotas padengti šias išlaidas, tik jei savo veiksmais prisidėjo prie paskendus laivui sukeltos taršos atsiradimo grėsmės.

58 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva dėl atliekų (OL L 194, p. 39; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23), iš dalies pakeista 1996 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimu, pritaikančiu Direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų IIA ir IIB priedus (OL L 135, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 59).

Dviejose bylose dėl Direktyvos 85/337⁵⁹, iš dalies pakeistos Direktyva 97/11⁶⁰, išaiškinimo Teisingumo Teismas patikslino jos taikymo sritį.

Byloje *Ecologistas en Acción-CODA* (2008 m. liepos 25 d. Sprendimas, C-142/07) asociacija *Ecologistas en Acción-CODA* ginčijo Madrido savivaldybės atliktą greitkelio, juosiančio Madrido miestą, pertvarkymo ir pagerinimo projekto poveikio aplinkai vertinimą, pažeidžiant iš dalies pakeistos Direktyvos 85/337 nuostatas, o byloje *Abraham ir kt.* (2008 m. vasario 28 d. Sprendimas, C-2/07) šalia Lježo Bierset oro uosto gyvenantys asmenys kreipėsi į Belgijos *Cour de cassation*, prašydami atlyginti žalą dėl triukšmo, kurį sukėlė šio buvusio karinio oro uosto pertvarkymas. Šiose dviejose bylose buvo iškeltas klausimas, ar šioje direktyvoje vartojama projektų sąvoka gali būti taikoma aptariamoms infrastruktūros pakeitimo, pertvarkymo, pagerinimo ir išplėtimo projektams. Minėtoje byloje *Ecologistas en Acción-CODA* Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš dalies pakeista Direktyva 97/11/EB turi būti aiškinama kaip numatanti miesto kelių pertvarkymo pagerinimo projektų poveikio aplinkai vertinimą, jeigu tai yra šios direktyvos I priedo 7 punkto b ir c papunkčiuose nurodyti projektai, t. y. „automagistralių ir greitkelių tiesimas“, arba šios direktyvos II priedo 10 punkto e papunktyje arba 13 punkto pirmoje įtraukoje nurodyti projektai, kurie dėl savo pobūdžio, masto ar vietos ir galbūt dėl sąsajos su kitais projektais gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai. Teismas nurodė, kad kelio pertvarkymo projektas, kuris dėl savo masto ir priemonių prilygsta tiesimui, gali būti laikomas tiesimo projektu minėto priedo prasme, ir kad jeigu bet koks projektas dėl miesto kelio nepatektų į iš dalies pakeistos direktyvos taikymo sritį vien dėl to, kad šioje direktyvoje tarp I ir II prieduose išvardytų projektų aiškiai neminimas projektas dėl tokio tipo kelio, tai prieštarautų šios direktyvos tikslui. Minėtoje byloje *Abraham ir kt.* Teisingumo Teismas nusprendė, kad kartu skaitomos pirminės Direktyvos 85/337 redakcijos II priedo 12 punkto ir I priedo 7 punktų nuostatos apima ir jau pastatyto oro uosto infrastruktūros pakeitimo darbus, neilginant pakilimo takų, kai tokie darbai, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar charakteristikų gali būti laikomi pačio oro uosto pakeitimo darbais. Jis paaiškino, kad jeigu pastatyto oro uosto infrastruktūros pagerinimo ar išplėtimo darbai nepatektų į šios direktyvos II priedo taikymo sritį remiantis tuo, jog minėtos direktyvos I priede minima „oro uostų statyba“, o ne patys „oro uostai“, tai prieštarautų šios direktyvos tikslui.

Byloje *Janecek* (2008 m. liepos 25 d. Sprendimas, C-237/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 96/62⁶¹ dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo, iš dalies pakeistos Reglamentu Nr. 1882/2003⁶², 7 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad, kylant pavojui viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius, tiesiogiai susiję

⁵⁹ 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248).

⁶⁰ 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 73, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 151).

⁶¹ 1996 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyva 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo (OL L 296, p. 55; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 95).

⁶² 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1882/2003, suderinantis su Tarybos sprendimu 1999/468/EB nuostatas, susijusias su komitetais, padedančiais Komisijai naudotis savo įgyvendinimo įgaliojimais, nustatytais dokumentuose, priimtuose vadovaujantis EB sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka (OL L 284, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 447).

privatūs asmenys gali reikalauti kompetentingų institucijų sudaryti veiksmų planą, net jeigu pagal nacionalinę teisę jiems gali būti suteikta ir kitų priemonių siekti, kad kompetentingos valdžios institucijos imtųsi priemonių kovai su oro tarša. Valstybės narės, nacionaliniam teismui vykdant kontrolę, privalo imtis tokių priemonių, kurios numatytos veiksmų plane ir taikytinos trumpą laiką bei kuriomis iki minimumo būtų galima sumažinti pavojų viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius bei laipsniškai grįžti prie žemesnio nei šios vertės ar šie slenksčiai lygio, atsižvelgiant į faktines aplinkybes bei į visus susijusius interesus.

Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose

Iš Teisingumo Teismo nagrinėtų bylų, susijusių su teismų bendradarbiavimu civilinėse bylose, paminėtina byla *Rinau* (2008 m. liepos 11 d. Sprendimas, C-195/08 PPU). Tai buvo pirmasis Teisingumo Teismo sprendimas, priimtas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, įsigaliojusią 2008 m. kovo 1 dieną. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, nagrinėdamas prašymą nepripažinti Vokietijos teismo sprendimo, kuriuo vaiko globa suteikiama Vokietijoje gyvenančiam tėvui, o Lietuvoje gyvenanti vaiko motina įpareigojama jį perduoti tėvui, pateikė klausimą, kiek Vokietijos teismo sprendimo dėl vaiko grąžinimo vykdymą, kylantį iš pagal Reglamentą Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo⁶³ išduoto pažymėjimo, galima ginčyti dėl to, kad Lietuvos teismai galiausiai priėmė sprendimą sugrąžinti vaiką į Vokietiją. Teisingumo Teismas nusprendė, kad priėmus sprendimą dėl vaiko negrąžinimo bei apie jį pranešus kilmės valstybės narės teismui, Reglamento Nr. 2201/2003 42 straipsnyje numatyto pažymėjimo išdavimo tikslais nėra svarbu, ar šio sprendimo vykdymas sustabdytas, buvo priimtas naujas sprendimas, sprendimas buvo panaikintas arba bet kuriuo atveju neįgijo įsiteisėjusio sprendimo galios, ar buvo pakeistas sprendimu dėl grąžinimo, jeigu vaikas iš tikrųjų nebuvo grąžintas. Kadangi nebuvo pareikšta jokių abejonių dėl šio pažymėjimo autentiškumo ir jis išduotas naudojant reglamento IV priedo formą, draudžiama pateikti prieštaravimą dėl sprendimo grąžinti vaiką pripažinimo, ir vykdymo valstybės narės teismas turi tik paskelbti teismo sprendimą, dėl kurio išduotas pažymėjimas, vykdytinu bei patenkinti prašymą nedelsiant grąžinti vaiką. Teisingumo Teismo nuomone, priešingu atveju kiltų rizika, kad Reglamentas Nr. 2201/2003 netektų savo veiksmingumo, nes tikslui grąžinti vaiką ir toliau būtų taikoma sąlyga išnaudoti visas procedūrines teisių gynimo priemones, numatytas valstybės narės, kurioje vaikas neteisėtai laikomas, nacionalinėje teisėje.

⁶³ 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, iš dalies pakeistas 2004 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu Nr. 2116/2004 (OL L 367, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364).

Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose bei kova su terorizmu

Byloje *Kozłowski* (2008 m. liepos 17 d. Sprendimas, C-66/08) dėl Europos arešto orderio vykdymo Teisingumo Teismas išaiškino pagrindų sprendimo 2002/584⁶⁴ 4 straipsnio 6 punktą, leidžiantį vykdančiajai teisminei institucijai atsisakyti vykdyti tokį orderį, kai prašomas perduoti asmuo „yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas“, ir toji valstybė imasi vykdyti šią bausmę pagal savo vidaus teisę. Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašomas perduoti asmuo yra vykdančiosios valstybės narės „gyventojas“, jeigu jis joje turi faktinę gyvenamąją vietą; o joje „yra“, jeigu dėl nuolatinio buvimo tam tikrą laiką vykdančiojoje valstybėje narėje jis su šia valstybe tapo susaistytas ryšiais, panašiais į tuos, kurie įgyjami apsigyvenus; ar taip yra, turi nustatyti vykdančioji teisminė institucija, bendrai įvertinusi daugelį objektyvių aplinkybių, apibūdinančių šio asmens situaciją, visų pirma įskaitant prašomo perduoti asmens buvimo trukmę, pobūdį ir sąlygas, taip pat šeiminius bei ekonominius ryšius. Kadangi šiuo pagrindų sprendimu siekiama sukurti abipusio pripažinimo principu pagrįstą nuteistųjų ar įtariamųjų perdavimo tarp teisminių institucijų vykdančioms baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn sistemą, pagal kurią vykdančioji teisminė institucija gali prieštarauti perdavimui tik remdamasi vienu iš pagrindų sprendime numatytų nevykdymo pagrindų, sąvokos „yra“ ir „gyvena“, nustatančios šio pagrindų sprendimo taikymo sritį ir būdamos susijusios su savarankiškais Sąjungos teisės sąvokomis, turi būti apibrėžiamos vienodai. Todėl valstybės narės, perkeldamos šį pagrindų sprendimą į savo nacionalinę teisę, neturi teisės išplėsti šių sąvokų apimtį labiau, nei tai išplaukia iš tokio vienodo aiškinimo.

Bendroji užsienio ir saugumo politika

Byloje *Komisija prieš Tarybą* (2008 m. gegužės 20 d. Sprendimas, C-91/05) Teisingumo Teismas panaikino Sprendimą 2004/833⁶⁵, įgyvendinantį Bendruosius veiksmus 2002/589⁶⁶ dėl Europos Sąjungos indėlio atsižvelgiant į Vakarų Afrikos valstybių ekonominės bendrijos moratoriumą dėl šaulių ir lengvųjų ginklų. Šis Tarybos sprendimas buvo priimtas remiantis ES sutartimi įgyvendinant bendrąją užsienio ir saugumo politiką (toliau – BUSP), o ne EB sutarties pagrindu įgyvendinant vystomojo bendradarbiavimo politiką. Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors šios politikos neturėtų apimti tik tiesiogiai su skurdu kovoti skirtų priemonių, vis dėlto, kad priemonė būtų priskirta vystomojo bendradarbiavimo politikai, reikia, kad ji prisidėtų prie šios politikos ekonominio bei socialinio vystymo tikslų įgyvendinimo. Tam tikros priemonės, kuriomis siekiama išvengti nestabilumo besivystančiose šalyse, įskaitant ir priimtąsias taikant šį moratoriumą, gali prisidėti prie

⁶⁴ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34).

⁶⁵ 2004 m. gruodžio 2 d. Tarybos sprendimas 2004/833/BUSP, įgyvendinantis Bendruosius veiksmus 2002/589/BUSP dėl Europos Sąjungos indėlio atsižvelgiant į VAVEB moratoriumą dėl šaulių ir lengvųjų ginklų (OL L 359, p. 65).

⁶⁶ 2002 m. liepos 12 d. Tarybos bendrieji veiksmai dėl Europos Sąjungos indėlio į kovą su šaulių ir lengvųjų ginklų destabilizuojančiu kaupimu ir plitimu, panaikinantį Bendruosius veiksmus 1999/34/BUSP (OL L 191, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 314).

šių tikslų įgyvendinimo. Tam, kad įgyvendindama vystomojo bendradarbiavimo politiką Bendrija galėtų priimti konkrečią priemonę, skirtą kovai su šaulių ir lengvųjų ginklų platinimu, reikia, kad ir šios priemonės tikslai, ir jos turinys būtų priskirti šioje srityje Bendrijai pagal EB sutartį suteiktos kompetencijos sričiai. Teisingumo Teismas priminė teismo praktiką, pagal kurią priemonė, kuria tuo pačiu metu siekiama kelių tikslų arba kurią sudaro kelios sudedamosios dalys, ir nė viena jų nėra viena kitą papildanti, ir kai dėl to taikomi skirtingi EB sutartyje nurodyti teisiniai pagrindai, išimties tvarka turi būti pagrįsta šiais skirtingais teisiniais pagrindais. Vis dėlto atsižvelgdamas į ES sutarties 47 straipsnį Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks sprendimas yra negalimas, jeigu kalbama apie priemonę, kuria, kaip antai Sprendimu 2004/833, siekiama kelių tikslų arba kurią sudaro kelios sudedamosios dalys, priklausančios atitinkamai vystomojo bendradarbiavimo politikai ir BUSP, jei nė viena jų nėra papildanti viena kitą. Iš tiesų, kadangi ES 47 straipsnis draudžia Sąjungai pagal ES sutartį priimti priemonę, kuri tinkamai gali būti priimta pagal EB sutartį, Sąjunga negali remtis atitinkamu BUSP teisiniu pagrindu priimdama nuostatas, kurios taip pat priskiriamos EB sutartimi Bendrijai suteiktos kompetencijos sričiai. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad priėmusi Sprendimą 2004/833 pagal BUSP, nors šis taip pat priskiriamas vystomojo bendradarbiavimo politikos sričiai, Taryba pažeidė ES sutarties 47 straipsnį.

B – Teisingumo Teismo sudėtis

(2008 m. spalio 6 d. vyresniškumo tvarka)

Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę:

Kolegijų pirmininkai L. Bay Larsen ir G. Krestis; pirmasis generalinis advokatas M. Poiares Maduro; kolegijų pirmininkai A. Rosas ir P. Jann; Teisingumo Teismo pirmininkas V. Skouris; kolegijų pirmininkai C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts, A. Tizzano ir U. Löhms.

Antroje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisējai E. Juhász ir J. Makarczyk; generalinē advokatē J. Kokott; teisējas J. N. Cunha Rodrigues; generalinis advokats D. Ruiz-Jarabo Colomer; teisēja R. Silva de Lapuerta; teisējai K. Schiemann, P. Kūris ir A. Borg Barthet.

Trečioje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisėja P. Lindh; generalinė advokatė E. Sharpston; teisėjai E. Levits, J. Malenovský, m. Ilešič, J. Klučka ir A. Ó Caoimh; generalinis advokatas P. Mengozzi.

Ketvirtoje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisējais J. J. Kasel, A. Arabadževs un T. von Danwitz; ģenerālinspektor J. Mazāks un Y. Bot; tiesnešs J.-C. Bonichot; ģenerālinspektore V. Trstenjak; tiesneša C. Toader; kancleris R. Grass.

(pagal pareigybių užėmimo datą)

gimė 1948 m.; Berlyno Laisvojo universiteto teisės fakulteto diplomas (1970 m.); Hamburgo universiteto konstitucinės ir administracinės teisės mokslų daktaras (1973 m.); Hamburgo universiteto dėstytojas asistentas (1972–1977 m.); Bylefeldo universiteto viešosios teisės dėstytojas (1978 m.); Salonikų universiteto viešosios teisės dėstytojas (1982 m.); vidaus reikalų ministras (1989 m. ir 1996 m.); Kretos universiteto administracijos tarybos narys (1983–1987 m.); Salonikų Tarptautinės ir Europos ekonominės teisės centro direktorius (1997–2005 m.); Graikijos Europos teisės asociacijos pirmininkas (1992–1994 m.); Graikijos nacionalinio tyrimų komiteto narys (1993–1995 m.); Vyriausiojo Graikijos tarnautojų atrankos komiteto narys (1994–1996 m.); Tryro Europos teisės akademijos Mokslo tarybos narys (nuo 1995 m.); Graikijos nacionalinės teisėjų mokyklos Administracijos tarybos narys (1995–1996 m.); Užsienio reikalų ministerijos Mokslo tarybos narys (1997–1999 m.); Graikijos ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos pirmininkas (1998 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 1999 m. birželio 8 d.; Teisingumo Teismo pirmininkas nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

gimė 1935 m.; Vienos universiteto teisės mokslų daktaras (1957 m.); 1961 m. paskirtas teisėju ir perkeltas į Federalinę teisingumo ministeriją; Vienos *Straf-Bezirksgericht* spaudos bylų teisėjas (1963–1966 m.); Federalinės teisingumo ministerijos spaudos atstovas (1966–1970 m.), vėliau paskirtas į šios ministerijos Tarptautinių ryšių skyrių; Parlamento teisingumo komiteto patarėjas ir spaudos atstovas (1973–1978 m.); paskirtas Konstitucinio Teismo nariu (1978 m.); iki 1994 m. pabaigos nuolatinis Konstitucinio Teismo teisėjas pranešėjas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 1995 m. sausio 19 dienos.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

gimė 1949 m.; teisėjas; Aukščiausiosios teisėjų tarybos (*Consejo General del Poder Judicial*) teisėjas; dėstytojas; *Consejo General del Poder Judicial* pirmininko kabineto vadovas; Europos žmogaus teisių teismo *ad hoc* teisėjas; *Tribunal Supremo* teisėjas nuo 1996 m.; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 1995 m. sausio 19 dienos.

Romain Schintgen

gimė 1939 m.; universitetinės studijos Monpeljė, Paryžiaus teisės fakultete ir ekonomikos mokslų fakultete; teisės mokslų daktaras (1964 m.); advokatas (1964 m.); *avocat avoué* (1967 m.); Darbo ir socialinių reikalų ministerijos generalinis administratorius (1978–1989 m.); Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos narys (1978–1989 m.), vėliau – pirmininkas (1988–1989 m.); *Société nationale de crédit et d'investissement* ir *Société européenne des satellites* administratorius (iki 1989 m.); *Institut universitaire international* (Liuksemburgas) tarybos narys (1993–1995 m.), vėliau – pirmininkas (1995–2004 m.); Liuksemburgo universiteto dėstytojas; vyriausybės atstovas Europos socialinio fondo komitete, Laisvo darbuotojų judėjimo konsultaciniame komitete ir Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo administracijos taryboje (iki 1989 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1989 m. rugsėjo 25 d. iki 1996 m. liepos 11 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 1996 m. liepos 12 d. iki 2008 m. sausio 1 dienos.

Antonio Tizzano

gimė 1940 m.; Romos „La Sapienza“ universiteto Europos Sąjungos teisės dėstytojas; Neapolio „Istituto Orientale“ (1969–1979 m.) ir universiteto „Federico II“ (1979–1992 m.), Katanijos universiteto (1969–1977 m.) ir Mogadišo universiteto (1967–1972 m.) dėstytojas; Italijos kasacinio teismo advokatas; Italijos Respublikos nuolatinės atstovybės prie Europos Bendrijų patarėjas teisės klausimais (1984–1992 m.); Italijos delegacijos narys derybose dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos stojimo į Europos Bendrijas, dėl Suvestinio Europos Akto ir Europos Sąjungos sutarties; daugelio publikacijų, įskaitant Europos sutarčių komentarus ir Europos Sąjungos kodeksus, autorius; žurnalo „Il Diritto dell'Unione Europea“ steigėjas ir vyriausiasis redaktorius nuo 1996 m.; kelių teisinių leidinių vadovų arba redakcinių kolegijų narys; daugelio tarptautinių kongresų pranešėjas; įvairiose tarptautinėse institucijose, įskaitant Hagos tarptautinės teisės akademiją (1987 m.), vykusių konferencijų ir paskaitų dalyvis ir pranešėjas; nepriklausomų ekspertų grupės Europos Bendrijų Komisijos finansinei veiklai įvertinti narys (1999 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2000 m. spalio 7 d. iki 2006 m. gegužės 3 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. gegužės 4 dienos.

José Narciso da Cunha Rodrigues

gimė 1940 m.; ėjo įvairias pareigas teisėsaugos institucijose (1964–1977 m.); pagal Vyriausybės įgaliojimą vykdė ir koordinavo teismų sistemos reformos tyrimus; Vyriausybės atstovas Europos žmogaus teisių komisijoje ir Europos žmogaus teisių teisme (1980–1984 m.); Europos Tarybos žmogaus teisių koordinacinio komiteto ekspertas (1980–1985 m.); darbo grupės dėl baudžiamojo kodekso ir baudžiamojo proceso kodekso reformos narys; *Procurador-Geral da República* (1984–2000 m.); Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) priežiūros komiteto narys (1999–2000 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2000 m. spalio 7 dienos.

Christiaan Willem Anton Timmermans

gimė 1941 m.; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1966–1969 m.); Europos Komisijos pareigūnas (1969–1977 m.); teisės mokslų daktaras (Leideno universitetas); Groningeno universiteto Europos Sąjungos teisės dėstytojas (1977–1989 m.); Arnhemo apeliacinio teismo teisėjo pavaduotojas; įvairių leidinių redaktorius; Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotojas (1989–2000 m.); Amsterdamo universiteto Europos Sąjungos teisės dėstytojas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2000 m. spalio 7 dienos.

Allan Rosas

gimė 1948 m.; Turku universiteto (Suomija) teisės mokslų daktaras (1977 m.); Turku universiteto (1978–1981 m.) ir *Åbo Akademi* (Turku/Åbo) teisės dėstytojas (1981–1996 m.); šio universiteto Žmogaus teisių instituto direktorius (1985–1995 m.); ėjo įvairias atsakingas pareigas akademiniuose aplinkose šalyje ir užsienyje; mokslo draugijų narys; daugelio tarptautinių ir nacionalinių tyrimo projektų ir programų, būtent Bendrijos teisės, tarptautinės teisės, žmogaus teisių ir pagrindinių teisių, konstitucinės teisės ir lyginamosios viešojo administravimo teisės srityse, koordinatorius; kaip delegacijų narys arba patarėjas atstovavo Suomijos Vyriausybei įvairiose tarptautinėse konferencijose ir susitikimuose; ekspertas Suomijos teisės klausimais, būtent Suomijos Vyriausybės ar Parlamento teisės komisijose, Jungtinėse Tautose, Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijoje (UNESCO), Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje (ESBO) ir Europos Taryboje; nuo 1995 m. – Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnybos vyresnysis patarėjas išorės santykių klausimais; nuo 2001 m. kovo mėn. – Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotojas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2002 m. sausio 17 dienos.

Rosario Silva de Lapuerta

gimė 1954 m.; teisės diplomas (Madrido *Complutense* universitetas); Malagos *Abogado del Estado*; Transporto, turizmo ir komunikacijų ministerijos Teisės skyriaus, o vėliau – Užsienio reikalų ministerijos Teisės tarnybos *Abogado del Estado*; Valstybės teisės tarnybos, atsakingos už bylas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme, *Abogado del Estado-Jefe ir Abogacia General del Estado* (Teisingumo ministerija); Bendrijos ir tarptautinės teisės pagalbos tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotoja; Europos Bendrijų Komisijos darbo grupės dėl Bendrijos teismų sistemos ateities narė; Ispanijos delegacijos „Pirmininkavimo draugų“ grupės dėl Bendrijos teismų sistemos reformos pagal Nicos sutartį ir Europos Sąjungos Tarybos *ad hoc* „Teisingumo Teismo“ darbo grupės vadovė; Madrido diplomatijos mokyklos Bendrijos teisės dėstytoja; žurnalo „Noticias de la Unión Europea“ redakcinės kolegijos narė; Teisingumo Teismo teisėja nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Koen Lenaerts

gimė 1954 m.; teisės diplomas ir teisės mokslų daktaras (Liuvono *Katholieke Universiteit*); Teisės magistras ir viešojo administravimo magistras (Harvardo universitetas); asistentas (1979–1983 m.), o nuo 1983 m. – Europos Sąjungos teisės dėstytojas Liuvono *Katholieke Universiteit*; teisės referentas Teisingumo Teisme (1984–1985 m.); Europos kolegijos Briugėje dėstytojas (1984–1989 m.); Briuselio advokatūros narys (1986–1989 m.); *Harvard Law School* „kviestinis dėstytojas“ (1989 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1989 m. rugsėjo 25 d. iki 2003 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Juliane Kokott

gimė 1957 m.; teisės studijos Bonos ir Ženevos universitetuose; magistrė (LL.M) (*American University/Washington D.C.*); teisės mokslų daktarė (Heidelbergo universitetas, 1985 m.; Harvardo universitetas, 1990 m.); Berklio universiteto kviestinė dėstytoja (1991 m.); Augsburgio (1992 m.), Heidelbergo (1993 m.) ir Diuseldorfo (1994 m.) universitetų Vokietijos ir užsienio šalių viešosios teisės, tarptautinės teisės ir Europos teisės dėstytoja; Vokietijos Vyriausybės teisėja *ad interim* Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Sutaikymo ir arbitražo teisme; Federalinės konsultacinės tarybos dėl globalinių pasikeitimų (WBGU) pirmininko pavaduotoja (1996 m.); *St. Gallen* universiteto Teisės fakulteto tarptautinės teisės, tarptautinės verslo teisės ir Europos teisės dėstytoja (1999 m.); *St. Gallen* universiteto Europos ir tarptautinės verslo teisės instituto direktorė (2000 m.); *St. Gallen* universiteto Verslo teisės specializacijos programos direktoriaus pavaduotoja (2001 m.); Teisingumo Teismo generalinė advokatė nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Pranas Kūris

gimė 1938 m.; Vilniaus universiteto teisės diplomas (1961 m.); teisės mokslų kandidatas, Maskvos universitetas (1965 m.); teisės mokslų habilituotas daktaras (habil. dr.), Maskvos universitetas (1973 m.); Paryžiaus universiteto *Institut des Hautes Études Internationales* stažuotojas (vadovas – prof. Ch. Rousseau) (1967–1968 m.); Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys (1996 m.); Mykolo Romerio universiteto daktaras *honoris causa* (2001 m.); dirbo įvairų pedagoginį darbą bei vykdė administracines funkcijas Vilniaus universitete (1961–1990 m.); tarptautinės viešosios teisės dėstytojas, docentas ir profesorius, Teisės fakulteto dekanas; užėmė įvairius postus Lietuvos Vyriausybėje, diplomatinėje tarnyboje, Lietuvos teisėsaugos sistemoje; Teisingumo ministras (1990–1991 m.), Valstybės patarėjas (1991 m.), Lietuvos Respublikos ambasadorius Belgijos Karalystėje, Nyderlandų Karalystei ir Liuksemburgo Didžiajai Hercogystei (1992–1994 m.); Europos žmogaus teisių teismo (iki reformos) teisėjas (1994 m. birželio mėn.–1998 m. lapkričio mėn.); Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas ir pirmininkas (1994 m. gruodžio mėn.–1998 m. spalio mėn.); Europos žmogaus teisių teismo teisėjas (1998 m. lapkričio mėn.–2004 m. gegužės mėn.); įvairių tarptautinių konferencijų dalyvis; Lietuvos Respublikos delegacijos deryboms su TSRS narys (1990–1992 m.); apie 200 publikacijų autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Endre Juhász

gimė 1944 m.; Segedo universiteto teisės diplomas (Vengrija, 1967 m.); išlaikė Vengrijos advokatūros egzaminus (1970 m.); trečiojo ciklo lyginamosios teisės studijos Strasbūro universitete (1969–1972 m.); Užsienio prekybos ministerijos teisės departamento pareigūnas (1966–1974 m.), direktorius teisės aktų leidybos klausimais (1973–1974 m.); Vengrijos ambasados Briuselyje pirmasis prekybos atašė, atsakingas už Bendrijos klausimus (1974–1979 m.); Užsienio prekybos ministerijos direktorius (1979–1983 m.); Vengrijos ambasados Vašingtone (Jungtinės Amerikos Valstijos) pirmasis prekybos atašė, vėliau – patarėjas komercijos klausimais (1983–1989 m.); Prekybos ministerijos ir Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos generalinis direktorius (1989–1991 m.); vyriausias derybininkas dėl Asociacijos sutarties tarp Vengrijos Respublikos ir Europos Bendrijų ir jų valstybių narių (1990–1991 m.); Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos generalinis sekretorius, Europos reikalų biuro direktorius (1992 m.); Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos valstybės sekretorius (1993–1994 m.); Pramonės ir prekybos ministerijos valstybės sekretorius, Europos reikalų tarnybos pirmininkas (1994 m.); Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, Vengrijos Respublikos diplomatinės misijos prie Europos Sąjungos vadovas (1995 m. sausio mėn.–2003 m. gegužės mėn.); vyriausiasis derybininkas dėl Vengrijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą (1998 m. liepos mėn.–2003 m. balandžio mėn.); ministras be portfelio Europos integracijos klausimams koordinuoti (nuo 2003 m. gegužės mėn.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

George Arestis

gimė 1945 m.; Atėnų universiteto teisės diplomas (1968 m.); Kenterberio Kento universiteto *Comparative Politics and Government* magistras (M. A.) (1970 m.); praktikuojantis advokatas Kipre (1972–1982 m.); *District Court* teisėjas (nuo 1982 m.); *District Court* pirmininkas (nuo 1995 m.); Nikosijos *District Court Administrative President* (1997–2003 m.); Kipro Aukščiausiojo teismo teisėjas (2003 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

gimė 1947 m.; Maltos karališkojo universiteto teisės mokslų daktaras – 1973 m.; 1975 m. priimtas į Maltos valstybės tarnybą *Notary to Government* pareigoms; Respublikos patarėjas – 1978 m., pirmasis Respublikos patarėjas – 1979 m., *Attorney General adjoint* – 1988 m., 1989 m. Maltos Respublikos prezidento paskirtas *Attorney General*; Maltos universiteto civilinės teisės ne visą darbo dieną dirbantis dėstytojas (1985–1989 m.); Maltos universiteto Tarybos narys (1998–2004 m.); teisingumo vykdymo komisijos narys (1994–2004 m.); Maltos arbitražo centro valdytojų komiteto narys (1998–2004 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Marko Ilešič

gimė 1947 m.; teisės mokslų daktaras (Liublianos universitetas); lyginamosios teisės specializacija (Strasbūro ir Koimbros universitetai); advokatas; Liublianos darbo teismo teisėjas (1975–1986 m.); Sporto teismo pirmininkas (1978–1986 m.); draudimo bendrovės *Triglav* arbitražo teismo arbitras (1990–1998 m.); Biržos arbitražo kolegijos pirmininkas (nuo 1995 m.); Biržos arbitražo teismo arbitras (nuo 1998 m.); Jugoslavijos (iki 1991 m.) ir Slovėnijos (nuo 1991 m.) Prekybos rūmų arbitras; Paryžiaus Tarptautinių prekybos rūmų arbitras; UEFA (nuo 1988 m.) ir FIFA (nuo 2000 m.) apeliacinio teismo teisėjas; Slovėnijos teisininkų draugijų sąjungos pirmininkas; *International Law association*, Tarptautinio jūrų komiteto ir kelių kitų tarptautinių teisės draugijų narys; civilinės, komercinės ir tarptautinės privatinės teisės dėstytojas; Liublianos universiteto teisės fakulteto dekanas; daugelio teisės publikacijų autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Jiří Malenovský

gimė 1950 m.; Prahos Karolio universiteto teisės mokslų daktaras (1975 m.); Brno Masaryk universiteto vyresnysis dėstytojas (1974–1990 m.), prodekanas (1989–1991 m.) bei tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės katedros vedėjas (1990–1992 m.); Čekoslovakijos konstitucinio teismo teisėjas (1992 m.); ambasadorius prie Europos Tarybos (1993–1998 m.); Europos Tarybos ministrų atstovų komiteto pirmininkas (1995 m.); Užsienio reikalų ministerijos generalinis direktorius (1998–2000 m.); Tarptautinės teisės asociacijos Čekijos ir Slovakijos padalinio pirmininkas (1999–2001 m.); Konstitucinio teismo teisėjas (2000–2004 m.); teisės aktų leidžiamosios tarybos narys (1998–2000 m.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narys (nuo 2000 m.); Brno Masaryk universiteto tarptautinės viešosios teisės dėstytojas (2001 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Ján Klučka

gimė 1951 m.; Bratislavos universiteto teisės mokslų daktaras (1974 m.); Košice universiteto tarptautinės teisės dėstytojas (nuo 1975 m.); Konstitucinio teismo teisėjas (1993 m.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narys (1994 m.); Venecijos komisijos narys (1994 m.); Slovakijos tarptautinės teisės asociacijos pirmininkas (2002 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Uno Lõhmus

gimė 1952 m.; teisės mokslų daktaras nuo 1986 m., advokatas (1977–1998 m.); Tartu universiteto baudžiamosios teisės kvietinis dėstytojas; Europos žmogaus teisių teismo teisėjas (1994–1998 m.); Estijos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas (1998–2004 m.); Konstitucinės teisės komisijos narys; Baudžiamojo kodekso rengimo darbo grupės konsultantas; Baudžiamojo proceso kodekso rengimo darbo grupės narys; keleto darbų žmogaus teisių ir konstitucinės teisės tema autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Egils Levits

gimė 1955 m.; Hamburgo universiteto teisės ir politinių mokslų studijų diplomas; Kylio universiteto teisės fakulteto mokslo darbuotojas; Latvijos Seimo patarėjas tarptautinės teisės, konstitucinės teisės ir teisėkūros reformos klausimais; Latvijos Respublikos ambasadorius Vokietijoje ir Šveicarijoje (1992–1993 m.), Austrijoje, Šveicarijoje ir Vengrijoje (1994–1995 m.); Ministro Pirmininko pavaduotojas ir teisingumo ministras, einantis užsienio reikalų ministro pareigas (1993–1994 m.); ESBO sutaikymo ir arbitražo teismo taikintojas (nuo 1997 m.); Nuolatinio arbitražo teismo narys (nuo 2001 m.); 1995 m. išrinktas Europos žmogaus teisių teismo teisėju, perrinktas 1998 m. ir 2001 m.; įvairių publikacijų konstitucinės teisės ir administracinės teisės, teisėkūros reformos ir Bendrijos teisės temomis autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Aindrias Ó Caoimh

gimē 1950 m.; civilinės teisės bakalauras (Airijos nacionalinis universitetas, Dublino *University College*, 1971 m.); baristeris (*King's Inns*, 1972 m.); Europos Bendrijos teisės aukštesniosios pakopos studijų diplomas (Dublino *University College*, 1977 m.); Airijos advokatūros baristeris (1972–1999 m.); Europos teisės lektorius (*King's Inns*, Dublinas); *Senior Counsel* (1994–1999 m.); Airijos vyriausybės atstovas daugelyje bylų Europos Bendrijų Teisingumo Teisme; Airijos High Court teisėjas (nuo 1999 m.); *Honorable Society of King's Inns Benchers* (seniūnas) (nuo 1999 m.); Airijos Europos Bendrijos teisės draugijos viceprezidentas; Tarptautinės teisės asociacijos (Airijos padalinio) narys; Teisingumo Teismo teisėjo Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh) (1974–1985 m.) sūnus; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. spalio 13 dienos.

Lars Bay Larsen

gimė 1953 m.; Kopenhagos universiteto politikos mokslų diplomas (1976 m.); teisės diplomas (1983 m.); Teisingumo ministerijos tarnautojas (1983–1985 m.); Kopenhagos universiteto šeimos teisės dėstytojas (1984–1991 m.), vėliau – asocijuotas dėstytojas (1991–1996 m.); *Advokatsamfund* skyriaus vedėjas (1985–1986 m.); Teisingumo ministerijos skyriaus vedėjas (1986–1991 m.); priimtas į advokatūrą (1991 m.); Teisingumo ministerijos skyriaus vedėjas (1991–1995 m.); Policijos departamento direktorius (1995–1999 m.); Teisės departamento direktorius (2000–2003 m.); Danijos Karalystės atstovas K 4 komitete (1995–2000 m.), Pagrindinėje Šengeno grupėje (1996–1998 m.) ir Europolo vykdomojoje taryboje (1998–2000 m.); *Højesteret* teisėjas (2003–2006 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. sausio 11 dienos.

Yves Bot

gimė 1947 m.; Ruano teisės fakulteto diplomas; teisės mokslų daktaras (Paryžiaus II *Panthéon-Assas* universitetas); Le Mano teisės fakulteto dėstytojas; Le Mano prokuratūros prokuroro padėjėjas, vėliau – pirmasis padėjėjas (1974–1982 m.); Respublikos prokuroras prie Djepo apygardos teismo (1982–1984 m.); Respublikos prokuroro pavaduotojas prie Strasbūro apygardos teismo (1984–1986 m.); Respublikos prokuroras prie Bastjos apygardos teismo (1986–1988 m.); generalinis advokatas prie Kano apeliacinio teismo (1988–1991 m.); Respublikos prokuroras prie Mans apygardos teismo (1991–1993 m.); Teisingumo ministro patarėjas (1993–1995 m.); Respublikos prokuroras prie Nantero apygardos teismo (1995–2002 m.); Respublikos prokuroras prie Paryžiaus apygardos teismo (2002–2004 m.); Paryžiaus apeliacinio teismo generalinis prokuroras (2004–2006 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Ján Mazák

gimė 1954 m.; teisės mokslų daktaras (Pavol Jozef Safarik universitetas Košice, 1978 m.); civilinės teisės (1994 m.) ir Bendrijos teisės dėstytojas (2004 m.); Košice teisės fakulteto Bendrijos teisės instituto direktorius (2004 m.); Košice *Krajský súd* (regioninis teismas) teisėjas (1980 m.); Košice *Mestský súd* (miesto teismas) vicepirmininkas (1982 m.) ir pirmininkas (1990 m.); Slovakijos advokatų asociacijos narys (1991 m.); Konstitucinio teismo patarėjas teisės klausimais (1993–1998 m.); Teisingumo viceministras (1998–2000 m.); Konstitucinio teismo pirmininkas (2000–2006 m.); Venecijos komisijos narys (2004 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Jean-Claude Bonichot

gimė 1955 m.; Meco universiteto teisės diplomas, Paryžiaus politikos mokslų instituto diplomas, studijos Nacionalinėje administravimo mokykloje (*École nationale d'administration*); Valstybės tarybos *rapporteur* (1982–1985 m.), *commissaire du gouvernement* (1985–1987 m. ir 1992–1999 m.), asesorius (1999–2000 m.), ginčų skyriaus šeštojo poskyrio pirmininkas (2000–2006 m.); teisės referentas Teisingumo Teisme (1987–1991 m.); Darbo, įdarbinimo ir profesinio mokymo ministro, vėliau – Viešosios tarnybos ir administracijos modernizavimo ministro kabineto vadovas (1991–1992 m.); Valstybės tarybos misijos teisės klausimais prie Nacionalinės pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų sveikatos draudimo kasos (*Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés*) vadovas (2001–2006 m.); Meco universiteto dėstytojas (1988–2000 m.), vėliau Paryžiaus I *Panthéon-Sorbonne* universiteto dėstytojas (nuo 2000 m.); daugelio publikacijų administracinės teisės, Bendrijos teisės ir Europos žmogaus teisių teisės srityse autorius; *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* leidinio kūrėjas ir redakcinio komiteto pirmininkas, *Bulletin juridique des collectivités locales* leidinio vienas kūrėjų ir redakcinio komiteto narys; tyrimo grupės institucijų bei planavimo, miesto ir teisės klausimais mokslinės tarybos pirmininkas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Thomas von Danwitz

gimė 1962 m.; studijavo Bonoje, Ženevoje ir Paryžiuje; išlaikė valstybinį teisės egzaminą (1986 m. ir 1992 m.); teisės mokslų daktaras (Bonos universitetas, 1988 m.); Nacionalinės administravimo mokyklos tarptautinis viešojo administravimo diplomą (*École nationale d'administration*, 1990 m.); habilituotas daktaras (Bonos universitetas, 1996 m.); Ruhro universiteto Teisės fakulteto Vokietijos viešosios teisės ir Europos teisės dėstytojas (Bochumas, 1996–2003 m.), dekanas (2000–2001 m.); Vokietijos viešosios teisės ir Europos teisės dėstytojas (Kelno universitetas, 2003–2006 m.); Viešosios teisės ir administracinių mokslų instituto direktorius (2006 m.); kviestinis dėstytojas *Fletcher School of Law and Diplomacy* (2000 m.), François Rabelais universitete (Tours, 2001–2006 m.) ir Paryžiaus I *Panthéon-Sorbonne* universitete, (2005–2006 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Verica Trstenjak

gimė 1962 m.; teisėjo egzaminas (1987 m.); Liublianos universiteto teisės mokslų daktarė (1995 m.); teisės ir valstybės teorijos (doktrinos) bei privatinės teisės dėstytoja (nuo 1996 m.); tyrinėtoja; doktorantūros studijos Ciuricho universitete, Vienos universiteto lyginamosios teisės institute, Makso Planko tarptautinės privatinės teisės institute Hamburge, Amsterdamo laisvajame universitete; kviestinė dėstytoja Vienos bei Fribūro (Vokietija) universitetuose ir Bucerius teisės mokykloje Hamburge; Mokslo ir technologijos ministerijos teisės skyriaus vedėja (1994–1996 m.) bei Valstybės sekretorė (1996–2000 m.); Vyriausybės generalinė sekretorė (2000 m.); Europos civilinio kodekso darbo grupės (*Study Group on European Civil Code*) narė nuo 2003 m.; *Humboldt* tyrimo projekto (*Humboldt Stiftung*) vadovė; daugiau nei šimto teisės straipsnių ir kelių knygų apie Europos teisę ir privatinę teisę autorė; Slovėnijos teisininkų asociacijos premija „2003 metų teisininkas“; kelių teisės leidinių redakcinės tarybos narė; Slovėnijos teisininkų asociacijos generalinė sekretorė, kelių teisininkų asociacijų, tarp jų – *Gesellschaft für Rechtsvergleichung*, narė; Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. liepos 7 d. iki 2006 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo generalinė advokatė nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Alexander Arabadjiev

gimė 1949 m.; teisės studijos (*St. Kliment Ohridski* universitetas, Sofija); Blagojevgrado apylinkės teismo teisėjas (1975–1983 m.); Blagojevgrado apygardos teismo teisėjas (1983–1986 m.); Aukščiausiojo Teismo teisėjas (1986–1991 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (1991–2000 m.); Europos žmogaus teisių komisijos narys (1997–1999 m.); Konvento dėl Europos ateities narys (2002–2003 m.); Parlamento narys (2001–2006 m.); stebėtojas Europos Parlamente; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

2. Teisingumo Teismo sudėties pasikeitimai 2008 m.

2008 m. sausio 14 d. iškilmingas posėdis

2007 m. gruodžio 3 d. Europos Bendrijų valstybių narių vyriausybių atstovų sprendimu Jean Jacques Kasel iki 2009 m. spalio 6 d. paskirtas Europos Bendrijų Teisingumo Teismo teisėju.

Jean Jacques Kasel pakeis Romain Schintgen, kuris nuo 1989 m. rugsėjo 25 d. iki 1996 m. liepos 11 d. ėjo Pirmosios instancijos teismo teisėjo pareigas, o nuo 1996 m. liepos 12 d. – Teisingumo Teismo teisėjo pareigas.

4. Buvę Teisingumo Teismo nariai

Massimo Pilotti, teisėjas (1952–1958 m.), pirmininkas nuo 1952 iki 1958 m.
Petrus Josephus Servatius Serrarens, teisėjas (1952–1958 m.)
Otto Riese, teisėjas (1952–1963 m.)
Louis Delvaux, teisėjas (1952–1967 m.)
Jacques Rueff, teisėjas (1952–1959 ir 1960–1962 m.)
Charles Léon Hammes, teisėjas (1952–1967 m.), pirmininkas nuo 1964 m. iki 1967 m.
Adrianus Van Kleffens, teisėjas (1952–1958 m.)
Maurice Lagrange, generalinis advokatas (1952–1964 m.)
Karl Roemer, generalinis advokatas (1953–1973 m.)
Rino Rossi, teisėjas (1958–1964 m.)
Andreas Matthias Donner, teisėjas (1958–1979 m.), pirmininkas nuo 1958 m. iki 1964 m.
Nicola Catalano, teisėjas (1958–1962 m.)
Alberto Trabucchi, teisėjas (1962–1972 m.), vėliau – generalinis advokatas (1973–1976 m.)
Robert Lecourt, teisėjas (1962–1976 m.), pirmininkas nuo 1967 m. iki 1976 m.
Walter Strauss, teisėjas (1963–1970 m.)
Riccardo Monaco, teisėjas (1964–1976 m.)
Joseph Gand, generalinis advokatas (1964–1970 m.)
Josse J. Mertens de Wilmars, teisėjas (1967–1984 m.), pirmininkas nuo 1984 m. iki 1984 m.
Pierre Pescatore, teisėjas (1967–1985 m.)
Hans Kutscher, teisėjas (1970–1980 m.), pirmininkas nuo 1976 m. iki 1980 m.
Alain Louis Dutheil de Lamothe, generalinis advokatas (1970–1972 m.)
Henri Mayras, generalinis advokatas (1972–1981 m.)
Cearbhall O'Dalaigh, teisėjas (1973–1974 m.)
Max Sørensen, teisėjas (1973–1979 m.)
Alexander John Mackenzie Stuart, teisėjas (1973–1988 m.), pirmininkas nuo 1984 m. iki 1988 m.
Jean-Pierre Warner, generalinis advokatas (1973–1981 m.)
Gerhard Reischl, generalinis advokatas (1973–1981 m.)
Aindrias O'Keeffe, teisėjas (1975–1985 m.)
Francesco Capotorti, teisėjas (1976 m.), vėliau – generalinis advokatas (1976–1982 m.)
Giacinto Bosco, teisėjas (1976–1988 m.)
Adolphe Touffait, teisėjas (1976–1982 m.)
Thymen Koopmans, teisėjas (1979–1990 m.)
Ole Due, teisėjas (1979–1994 m.), pirmininkas nuo 1988 m. iki 1994 m.
Ulrich Everling, teisėjas (1980–1988 m.)
Alexandros Chloros, teisėjas (1981–1982 m.)
Sir Gordon Slynn, generalinis advokatas (1981–1988 m.), vėliau – teisėjas (1988–1992 m.)
Simone Rozès, generalinė advokatė (1981–1984 m.)
Pieter VerLoren van Themaat, generalinis advokatas (1981–1986 m.)
Fernand Grévisse, teisėjas (1981–1982 m. ir 1988–1994 m.)
Kai Bahlmann, teisėjas (1982–1988 m.)
G. Federico Mancini, generalinis advokatas (1982–1988 m.), vėliau – teisėjas (1988–1999 m.)
Yves Galmot, teisėjas (1982–1988 m.)
Constantinos Kakouris, teisėjas (1983–1997 m.)
Carl Otto Lenz, generalinis advokatas (1984–1997 m.)
Marco Darmon, generalinis advokatas (1984–1994 m.)
René Joliet, teisėjas (1984–1995 m.)

Thomas Francis O'Higgins, teisējas (1985–1991 m.)
Fernand Schockweiler, teisējas (1985–1996 m.)
Jean Mischo, generalinis advokatas (1986–1991 m. ir 1997–2003 m.)
José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida, teisējas (1986–2000 m.)
José Luis da Cruz Vilaça, generalinis advokatas (1986–1988 m.)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, teisējas (1986–2003 m.), pirmininkas nuo 1994 m. iki 2003 m.
Manuel Díez de Velasco, teisējas (1988–1994 m.)
Manfred Zuleeg, teisējas (1988–1994 m.)
Walter Van Gerven, generalinis advokatas (1988–1994 m.)
Francis Geoffrey Jacobs, generalinis advokatas (1988–2006 m.)
Giuseppe Tesauro, generalinis advokatas (1988–1998 m.)
Paul Joan George Kapteyn, teisējas (1990–2000 m.)
Claus Christian Gulmann, generalinis advokatas (1991–1994 m.), vėliau – teisējas (1994–2006 m.)
John L. Murray, teisējas (1991–1999 m.)
David Alexander Ogilvy Edward, teisējas (1992–2004)
Antonio Mario La Pergola, teisējas (1994 m. ir 1999–2006 m.), generalinis advokatas (1995–1999 m.)
Georges Cosmas, generalinis advokatas (1994–2000 m.)
Jean-Pierre Puissechot, teisējas (1994–2006 m.)
Philippe Léger, generalinis advokatas (1994–2006 m.)
Günter Hirsch, teisējas (1994–2000 m.)
Michael Bendik Elmer, generalinis advokatas (1994–1997 m.)
Hans Ragnemalm, teisējas (1995–2000 m.)
Leif Sevón, teisējas (1995–2002 m.)
Nial Fennelly, generalinis advokatas (1995–2000 m.)
Melchior Wathelet, teisējas (1995–2003 m.)
Krateros Ioannou, teisējas (1997–1999 m.)
Siegbert Alber, generalinis advokatas (1997–2003 m.)
Antonio Saggio, generalinis advokatas (1998–2000 m.)
Fidelma O'Kelly Macken, teisėja (1999–2004 m.)
Ninon Colneric, teisėja (2000–2006 m.)
Stig von Bahr, teisējas (2000–2006 m.)
Leendert A. Geelhoed, generalinis advokatas (2000–2006 m.)
Christine Stix-Hackl, generalinė advokatė (2000–2006 m.)

Pirmininkai

Massimo Pilotti (1952–1958 m.)
 Andreas Matthias Donner (1958–1964 m.)
 Charles Léon Hammes (1964–1967 m.)
 Robert Lecourt (1967–1976 m.)
 Hans Kutscher (1976–1980 m.)
 Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984 m.)
 Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988 m.)
 Ole Due (1988–1994 m.)
 Gil Carlos Rodríguez Iqúésias (1994–2003 m.)

Albert Van Houtte (1953–1982 m.)
Paul Heim (1982–1988 m.)
Jean-Guy Giraud (1988–1994 m.)

C – Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistika

Bendra Teisingumo Teismo veikla

1. Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2004–2008)

Gautos bylos

2. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
3. Tiesioginiai ieškiniai. Ieškinių rūšys (2008)
4. Ieškinio dalykas (2008)
5. Ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo (2004–2008)

Baigtos bylos

6. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
7. Sprendimai, nutartys, nuomonės (2008)
8. Teismo sudėtys (2008)
9. Ieškinio dalykas (2004–2008)
10. Ieškinio dalykas (2008)
11. Sprendimai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo: sprendimo esmė (2008)
12. Proceso trukmė (2004–2008)

Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos

13. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
14. Teismo sudėtys (2008)

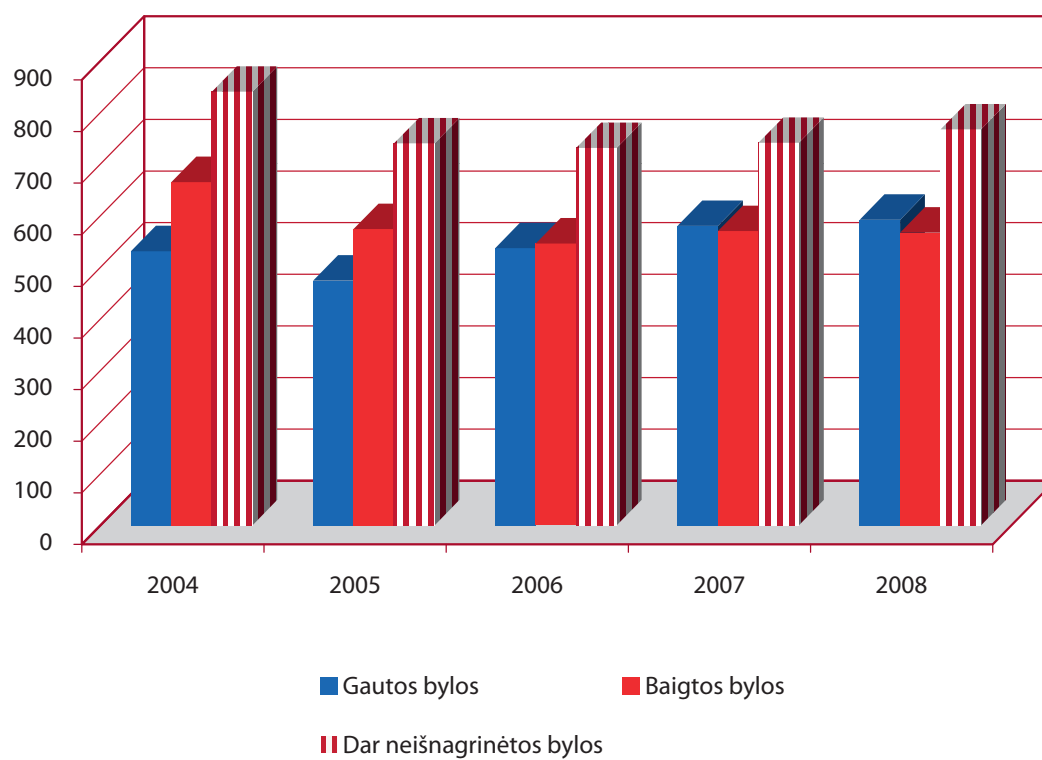
Kita

15. Pagreitintos procedūros (2004–2008)
16. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros (2008)
17. Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2008)

Bendra teisminės veiklos raida (1952–2008)

18. Gautos bylos ir sprendimai
19. Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir metus)
20. Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir teismą)
21. Pareikšti ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo

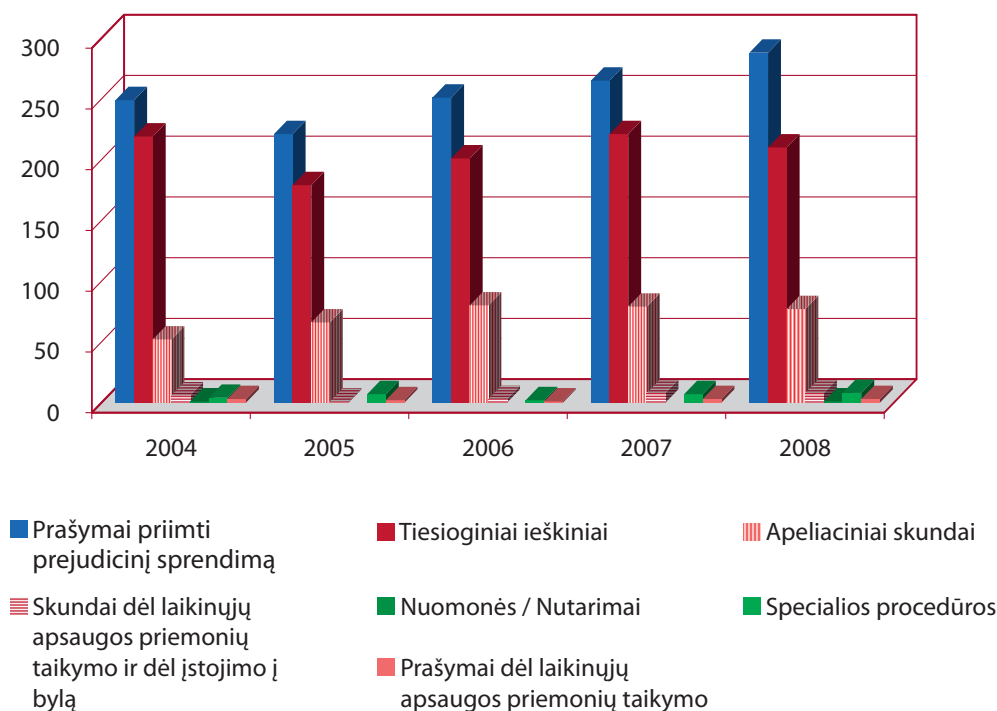
1. Bendra Teisingumo Teismo veikla – Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Gautos bylos	531	474	537	580	592
Baigtos bylos	665	574	546	570	567
Dar neišnagrinėtos bylos	840	740	731	741	767

¹ Minimiai skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

2. *Gautos bylos – Procedūru pobūdis (2004–2008)*^{1 2}

	2004	2005	2006	2007	2008
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	249	221	251	265	288
Tiesioginiai ieškiniai	219	179	201	221	210
Apeliaciniai skundai	52	66	80	79	77
Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojo į bylą	6	1	3	8	8
Nuomonės / Nutarimai	1				1
Specialios procedūros	4	7	2	7	8
Iš viso	531	474	537	580	592
Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo	3	2	1	3	3

¹ Minimii skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

² Specialiomis procedūromis laikomi: atlygintinų išlaidų nustatymas (Procedūros reglamento 74 straipsnis), nemokamos teisinės pagalbos suteikimas (Procedūros reglamento 76 straipsnis), sprendimo už akių panaikinimas (Procedūros reglamento 94 straipsnis), procesas pagal trečiojo asmens skundą (Procedūros reglamento 97 straipsnis), sprendimo išaiškinimas (Procedūros reglamento 102 straipsnis), sprendimo peržiūrėjimas (Procedūros reglamento 98 straipsnis), sprendimo ištaisyimas (Procedūros reglamento 66 straipsnis), pirmojo advokato pasiūlymo peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo sprendimą nagrinėjimas (Teisingumo Teismo statuto 62straipsnis), suvaržymų turtui taikymas (Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų), bylos dėl imunitetų (Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų).

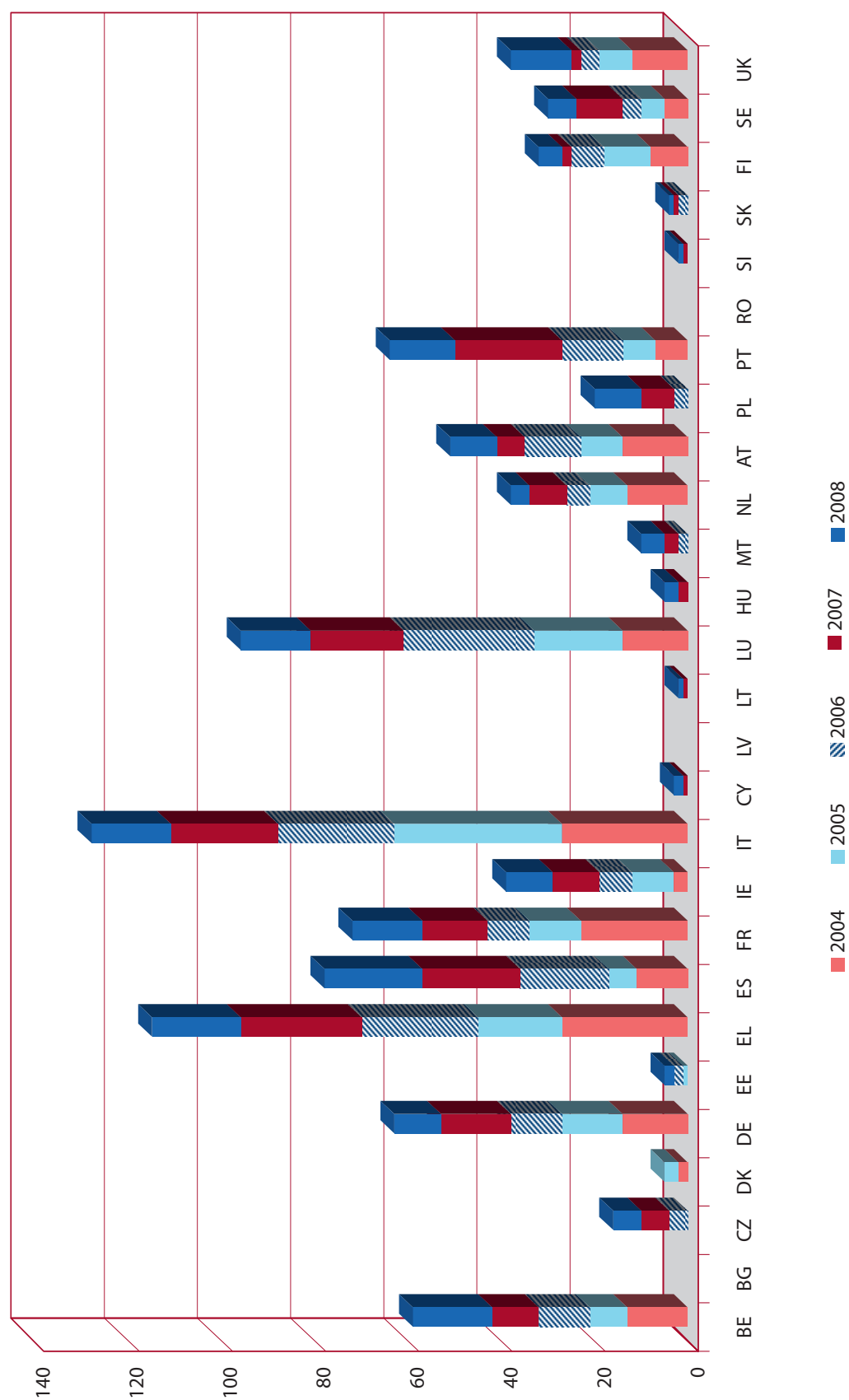
4. *Gautos bylos*¹ – leškinio dalykas (2008)²

	Tiesioginiai ieškiniai	Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	Apeliaciniai skundai	Skundai dėl laikinių apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojimo į bylą	Iš viso	Specialios procedūros
Aplinka ir vartotojai	49	34	5	6	94	
Bendra užsienio ir saugumo politika		1	1		2	
Bendrasis muitų tarifas		12			12	
Bendrijos teisės principai		3	1		4	
Bendrijų nuosavos lėšos	3				3	
Darbuotojų migrantų socialinė apsauga		2			2	
Ekonominė ir pinigų politika	1				1	
Energetika	4				4	
Europos Sąjungos pilietybė		6			6	
Įmonių teisė	9	9	1		19	
Institucinė teisė	3	1	21	2	27	1
Intelektinė nuosavybė	1	12	23		36	
Įsisteigimo laisvė	26	7			33	
Išorės santykiai	2	7			9	1
Konkurencija		3	7		10	
Laisvas asmenų judėjimas	28	14			42	
Laisvas kapitalo judėjimas	3	9			12	
Laisvas prekių judėjimas	2	8			10	
Laisvė teikti paslaugas	12	20			32	
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė	12	26			38	
Mokesčiai	14	35			49	
Muitų sąjunga		8	1		9	
Pramonės politika	3	5			8	
Prekybos politika		3	2		5	
Regioninė politika			2		2	
Romos konvencija		1			1	
Socialinė politika	5	26			31	
Teisės aktų derinimas	15	10			25	
Transportas	12	4			16	
Valstybės pagalba	1	6	4		11	
Žemės ūkis	4	11			15	
Žuvininkystės politika	2	1			3	
EB sutartis	209	284	68	8	569	2
ES sutartis	1	4			5	
Pareigūnų tarnybos nuostatai			9		9	
Procesas						7
Kita			9		9	7
IŠ VISO BENDRAI	210	288	77	8	583	9

¹ Neskaitant prašymų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.

² Minimii skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

5. Gautos bylos – leškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo (2004–2008)¹

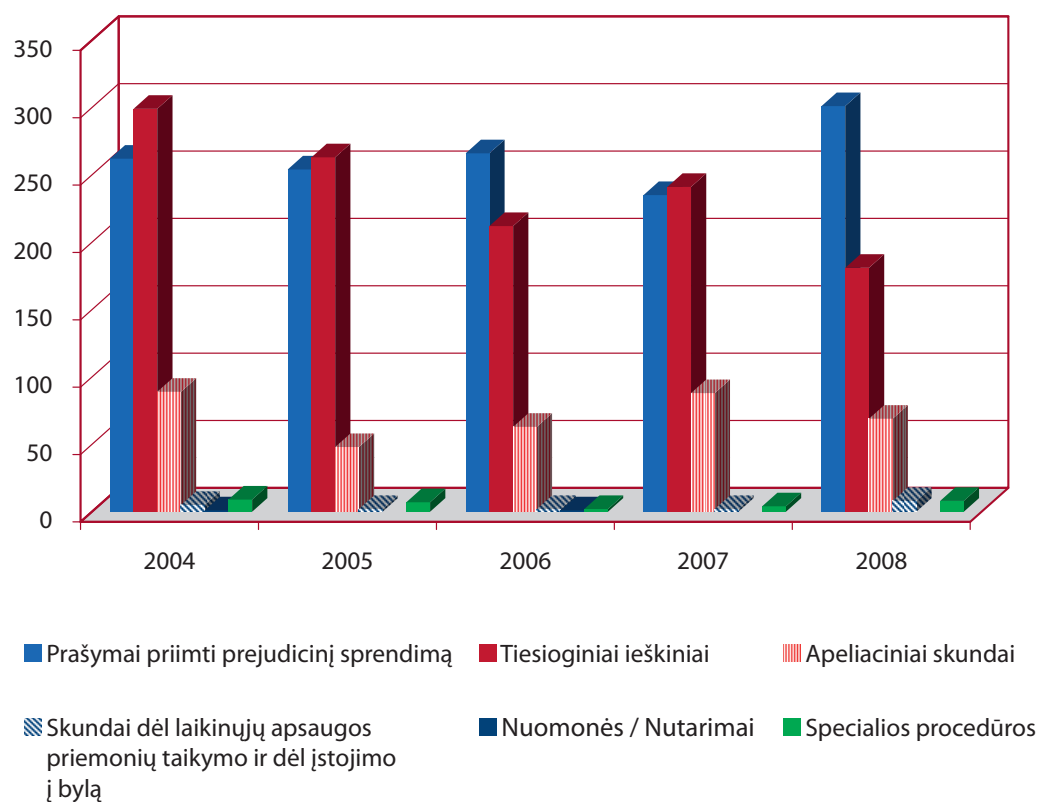

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Iš viso
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
2008	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207

¹ Minimii skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla). EB sutarties 93, 169, 170, 171 ir 225 straipsniai (po pakeitimo – EB 88, 226, 227, 228 ir 298 straipsniai), AE 141, 142, 143 straipsniai bei AP 88 straipsnis.

² Iš kurių vienas ieškinyis yra pareikštas pagal EB sutarties 170 straipsnį (po pakeitimo – EB 227 straipsnis).

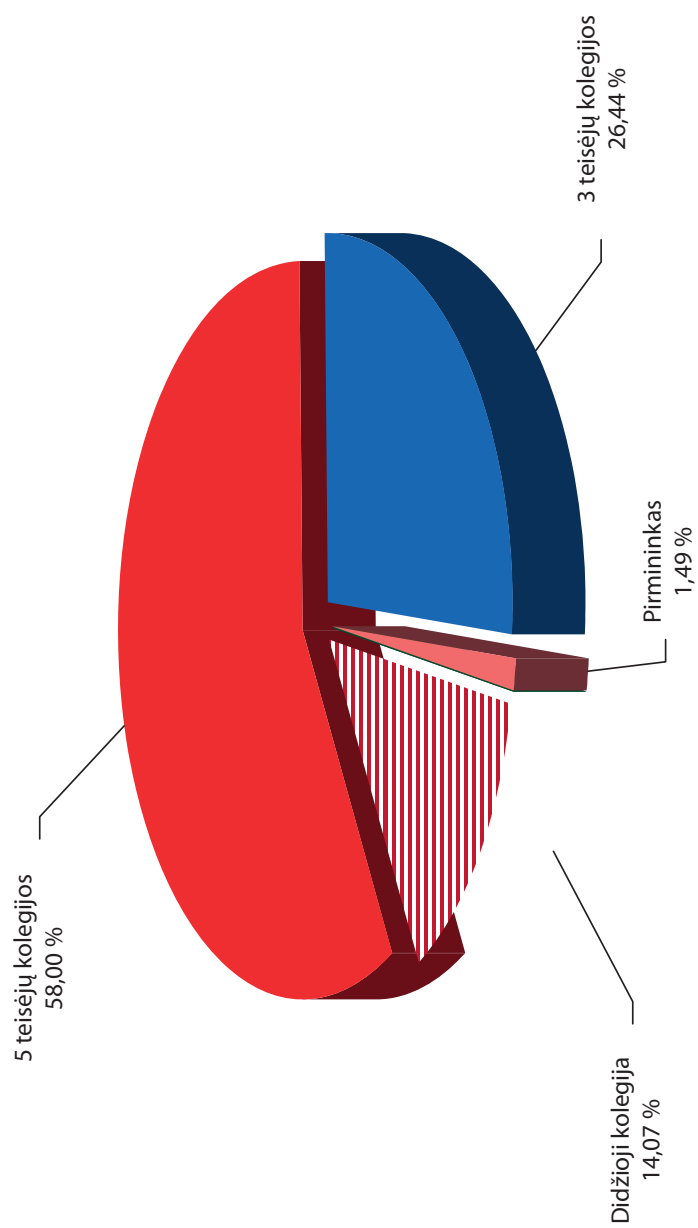
6. Baigtos bylos – Procedūrų pobūdis (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	262	254	266	235	301
Tiesioginiai ieškiniai	299	263	212	241	181
Apeliaciniai skundai	89	48	63	88	69
Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojimo į bylą	5	2	2	2	8
Nuomonės / Nutarimai	1		1		
Specialios procedūros	9	7	2	4	8
Iš viso	665	574	546	570	567

¹ Minimieji skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

8. Baigtos bylos – Teismo sudėtys (2004–2008)¹

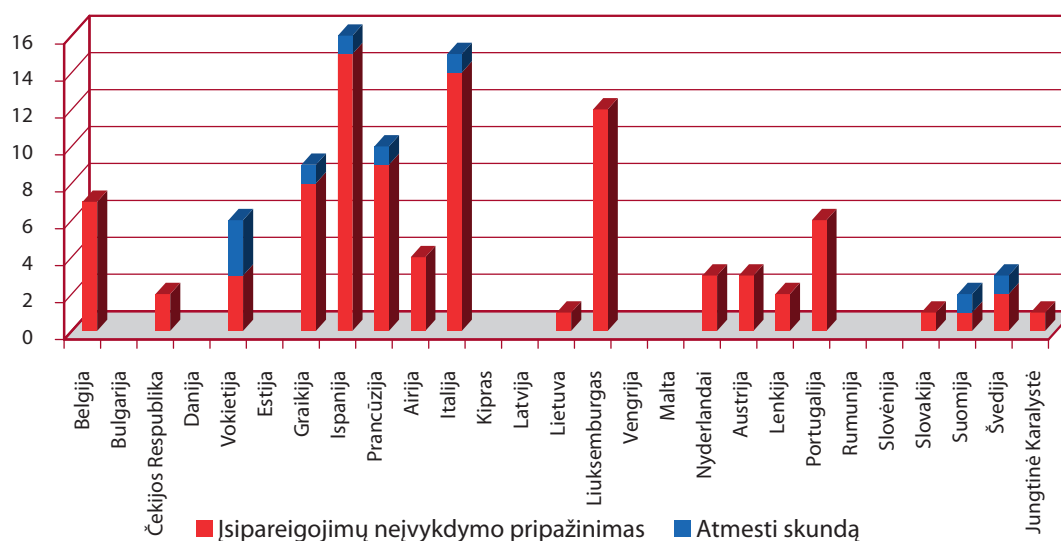

9. Bylos, baigtos priimant sprendimą, nuomonę arba jurisdikcinę nutartį – ieškinio dalykas (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Aplinka ir vartotojai	67	44	40	50	43
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	1	2			
Bendra užsienio ir saugumo politika				4	2
Bendrasis muitų tarifas	4	7	7	10	5
Bendrijos teisės principai	4	2	1	4	4
Bendrijų nuosavos lėšos		2	6	3	
Briuselio konvencija	7	8	4	2	1
Darbuotojų migrantų socialinė apsauga	6	10	7	7	5
Ekonominė ir pinigų politika	2			1	1
Energetika	1	3	6	4	4
Europos Sąjungos pilietybė	1	2	4	2	6
Įmonių teisė	16	24	10	16	17
Institucinė teisė	13	16	15	6	16
Intelektinė nuosavybė	20	5	19	21	22
Įsisteigimo laisvė	14	5	21	19	29
Išorės santykiai	9	8	11	9	8
Konkurencija	29	17	30	17	23
Laisvas asmenų judėjimas	17	17	20	19	27
Laisvas kapitalo judėjimas	4	5	4	13	9
Laisvas prekių judėjimas	17	11	8	14	12
Laisvė teikti paslaugas	23	11	17	23	8
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė	2	5	9	17	5
Mokesčiai	28	34	55	44	38
Moksliniai tyrimai, informacija, švietimas, statistika					
Muitų sąjunga	12	9	9	12	8
Naujų valstybių įstojimas	2	1		1	
Pramonės politika	11	11		11	12
Prekybos politika		4	1	1	1
Privilegijos ir imunitetai		1	1	1	2
Regioninė politika		5		7	1
Socialinė politika	44	29	29	26	25
Teisės aktų derinimas	33	41	19	22	21
Teisingumas ir vidaus reikalai			2		1
Transportas	11	16	9	6	4
Valstybės pagalba	21	23	23	9	26
Žemės ūkis	60	63	30	23	54
Žuvininkystės politika	6	11	7	6	6
EB sutartis	485	452	424	430	446
ES sutartis		3	3	4	6
AP sutartis	1	3		1	2
EA sutartis	2	1	4	1	
Pareigūnų tarnybos nuostatai	12	6	9	17	11
Privilegijos ir imunitetai	1				
Procesas	8	1	2	3	5
Kita	21	7	11	20	16
IŠ VISO BENDRAI	509	466	442	456	470

¹ Minimieji skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

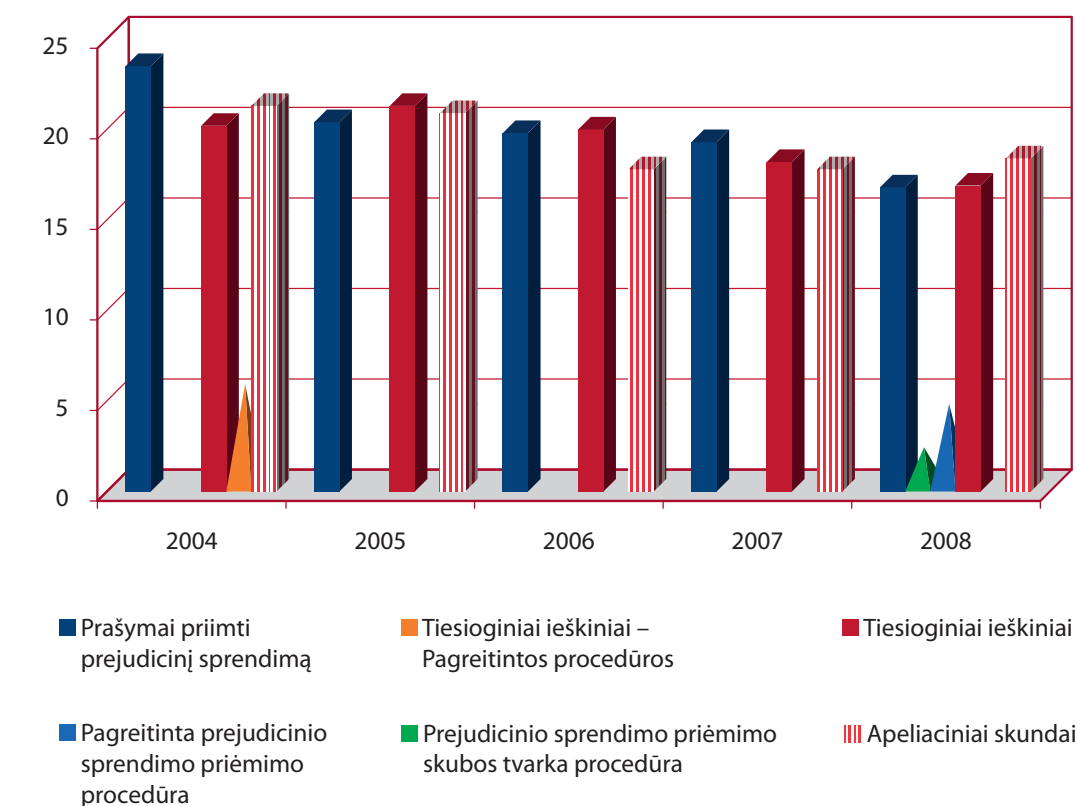
11. Baigtos bylos – Sprendimai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo: sprendimo esmė (2008)¹

	Įsipareigojimų neįvykdymo pripažinimas	Atmesti skundą	Iš viso
Belgija	7		7
Bulgarija			
Čekijos Respublika	2		2
Danija			
Vokietija	3	3	6
Estija			
Graikija	8	1	9
Ispanija	15	1	16
Prancūzija	9	1	10
Airija	4		4
Italija	14	1	15
Kipras			
Latvija			
Lietuva	1		1
Liuksemburgas	12		12
Vengrija			
Malta			
Nyderlandai	3		3
Austrija	3		3
Lenkija	2		2
Portugalija	6		6
Rumunija			
Slovėnija			
Slovakija	1		1
Suomija	1	1	2
Švedija	2	1	3
Jungtinė Karalystė	1		1
Iš viso	94	9	103

¹ Minimiai skaičiai (neto) nurodo visą bylų skaičių, atsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (sujungtos bylos = viena byla).

12. Baigtos bylos – Proceso trukmė (2004–2008)¹ (sprendimai ir jurisdikcinės nutartys)²

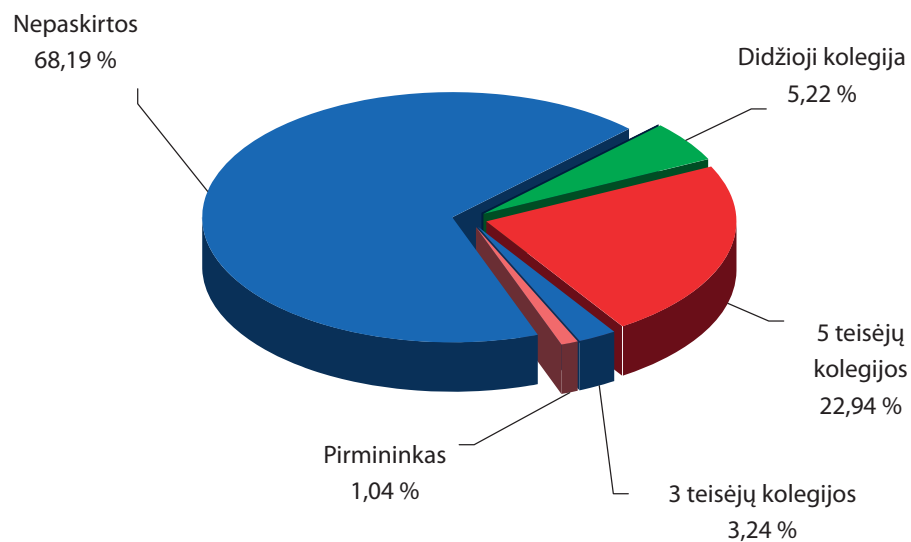
	2004	2005	2006	2007	2008
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	23,5	20,4	19,8	19,3	16,8
Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra					2,1
Pagreitinta prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra					4,5
Tiesioginiai ieškiniai	20,2	21,3	20	18,2	16,9
Tiesioginiai ieškiniai – Pagreitinios procedūros	5,6				
Apeliaciniai skundai	21,3	20,9	17,8	17,8	18,4

¹ Apskaičiuojant proceso trukmę neatsižvelgiama į: bylas, kuriose priimtas tarpinis sprendimas arba imtasi parengtinio tyrimo priemonių; nuomones ir nutarimus; specialias procedūras (t. y. atlygintinų išlaidų nustatymo, nemokamos teisinės pagalbos suteikimo, sprendimo už akių panaikinimo, proceso pagal trečiojo asmens skundą, sprendimo išaiškinimo, sprendimo peržiūrėjimo, sprendimo ištaisymo, suvaržymų turtui taikymo, bylų dėl imunitetų); bylas, kurios užbaigiamos: išbraukiant bylą iš registro, dėl nereikalingumo priimti sprendimą arba grąžinant ar perduodant bylą Pirmosios instancijos teismui; procedūras dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo bei skundų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojimo į bylą. Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

² Išskyrus nutartis, kuriomis procesas užbaigiamas: išbraukiant bylą iš registro, dėl nereikalingumo priimti sprendimą arba grąžinant bylą Pirmosios instancijos teismui.

14. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Teismo sudėtys (2008)¹

Pasiskirstymas 2008 m.

	2004	2005	2006	2007	2008
Nepaskirtos	547	437	490	481	523
Plenarinė sesija / Didžioji plenarinė sesija	2	2			
Mažoji plenarinė sesija ²					
Didžioji kolegija	56	60	44	59	40
5 teisėjų kolegijos	177	212	171	170	177
3 teisėjų kolegijos	57	29	26	24	19
Pirmininkas	1			7	8
Iš viso	840	740	731	741	767

¹ Minimii skaičiai (bruto) nurodo visą bylų skaičių, neatsižvelgiant į sujungimus dėl ryšio tarp bylų (vienas bylos numeris = viena byla).

² Iki Nicos sutarties įsigaliojimo buvusi teismo sudėtis.

15. *Kita – Pagreitintos procedūros (2004–2008)*¹

	2004		2005		2006		2007		2008		Iš viso
	Taikymas	Netaikymas	Taikymas	Netaikymas	Taikymas	Netaikymas	Taikymas	Netaikymas	Taikymas	Netaikymas	
Tiesioginiai ieškiniai	1	2						1			4
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą		10		5		5		6	2	6	34
Apeliaciniai skundai								1			1
Nuomonės		1									1
Iš viso	1	13		5		5		8	2	6	40

¹ Pagal 2000 m. liepos 1 d. įsigaliojusius Procedūros reglamento 62a ir 104a straipsnius byla Teisingumo Teisme gali būti sprendžiama taikant pagreintąją procedūrą.

16. *Kita* – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra (2008)

	2008		Iš viso
	Taikymas	Netaikymas	
Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra	3	3	6

18. Bendra teisminės veiklos raida (1952–2008) – Gautos bylos ir sprendimai

Metai	Gautos bylos ¹						Sprendimai ²
	Tiesioginiai ieškiniai ³	Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	Apeliaciniai skundai	Apeliaciniai skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojimo į bylą	Iš viso	Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1 218	106			1 324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
>>>							

Metai	Gautos bylos ¹						Sprendimai ²
	Tiesioginiai ieškiniai ³	Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	Apeliaciniai skundai	Apeliaciniai skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir dėl įstojimo į bylą	Iš viso	Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo	
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
2008	211	288	77	8	584	3	333
Iš viso	8 340	6 318	917	77	15 652	348	7 890

¹ Skaičius bruto; neįskaitant specialių procedūrų.

² Skaičius neto.

³ Įskaitant nuomones.

⁴ Nuo 1990 m. pareigūnų ieškiniai reiškiami Pirmosios instancijos teisme.

19. Bendra teisminės veiklos raida (1952–2008) – Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir metus)¹

[illegible]

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beniliuksas ²	Iš viso
1984	13			2	38				34	1	10							22								9		129	
1985	13				40				45	2	11				6			14								8		139	
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16								8		91	
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19								9		144	
1988	30			4	34			1	38		28				2			26								16		179	
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1					14		139	
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2					12		141	
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3					14		186	
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1					18		162	
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3					12		204	
1994	19			4	44				13	36	2	46			1			13			1					24		203	
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2		5				6	20		251	
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6		6			3	4	21		256	
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35		2			6	7	18		239	
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16		7			2	6	24		264	
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56		7			4	5	22		255	
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31		8			5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57		4			3	4	21		237	
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31		3			7	5	14		216	
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15		1			4	4	22		210	
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12		1			4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2			4	11	12		221	
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1			4	7	14		288	
Iš viso	579	1	7	122	1672	4	134	211	755	51	978	1	3	5	64	17		719	333	14	64	1		2	56	76	448	1	6318

¹ EB sutarties 177 straipsnis (po pakeitimo – EB 234 straipsnis), ES 35 straipsnio 1 dalis, AP 41 straipsnis, AE 150 straipsnis, 1971 m. protokolais.

² Byla Campina Melkunie, C-265/00.

**20. Bendra teisminės veiklos raida (1952–2008) –
Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą
(pagal valstybę narę ir teismą)**

			Iš viso
Belgija	Cour constitutionnelle	71	
	Cour de cassation	12	
	Conseil d'État	43	
	Kiti teismai	453	579
Bulgarija	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Kiti teismai		1
Čekijos Respublika	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	1	
	Ústavní soud		
	Kiti teismai	6	7
Danija	Højesteret	22	
	Kiti teismai	100	122
Vokietija	Bundesgerichtshof	120	
	Bundesverwaltungsgericht	88	
	Bundesfinanzhof	250	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	73	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Kiti teismai	1 123	1 672
Estija	Riigikohus	1	
	Kiti teismai	3	4
Graikija	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	31	
	Kiti teismai	94	134
Ispanija	Tribunal Supremo	22	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Kiti teismai	181	211
Prancūzija	Cour de cassation	83	
	Conseil d'État	42	
	Kiti teismai	630	755
Airija	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Kiti teismai	19	51

>>>

			Iš viso
Italija	Corte suprema di Cassazione	101	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	62	
	Kiti teismai	814	978
Kipras	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Kiti teismai	1	1
Latvija	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Kiti teismai	3	3
Lietuva	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	1	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Kiti teismai	1	5
Liuksemburgas	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Kiti teismai	32	64
Vengrija	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítéltábla	1	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Kiti teismai	14	17
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Kiti teismai		
Nyderlandai	Raad van State	59	
	Hoge Raad der Nederlanden	177	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	137	
	Tariefcommissie	34	
	Kiti teismai	266	719
Austrija	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	71	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	57	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Kiti teismai	170	333

>>>

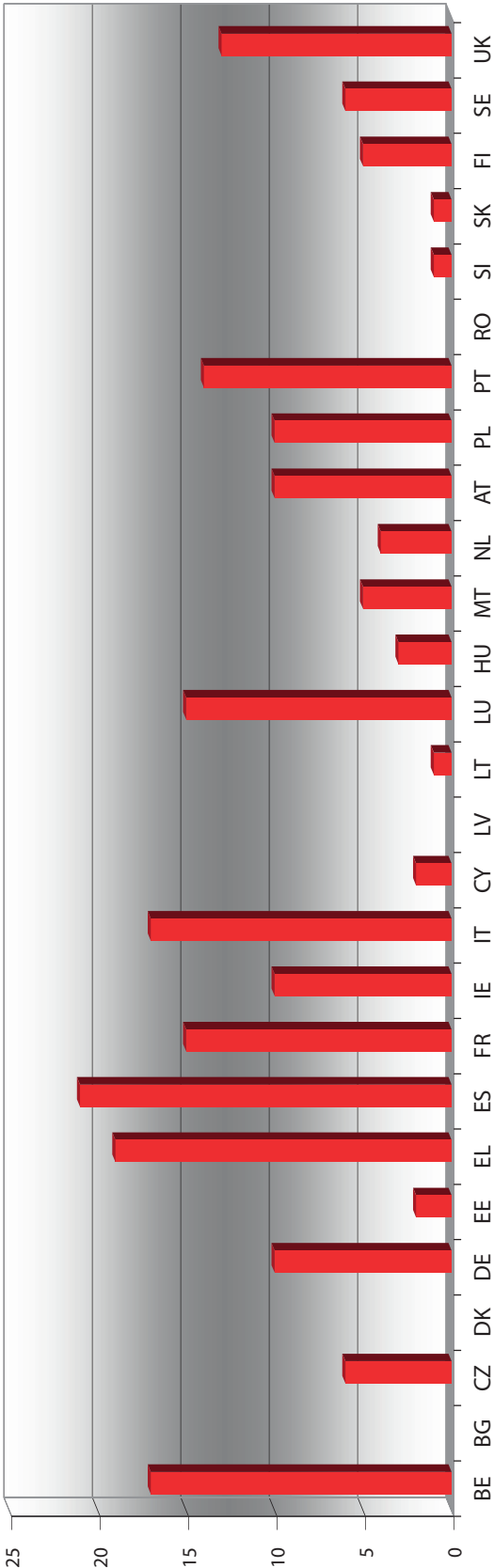
			Iš viso
Lenkija	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny	3	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Kiti teismai	11	14
Portugalija	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Kiti teismai	27	64
Rumunija	Tribunal Dâmbovița	1	
	Kiti teismai		1
Slovėnija	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Kiti teismai		
Slovakija	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Kiti teismai	1	2
Suomija	Korkein hallinto-oikeus	23	
	Korkein oikeus	10	
	Kiti teismai	23	56
Švedija	Högsta Domstolen	12	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	21	
	Kiti teismai	39	76
Jungtinė Karalystė	House of Lords	38	
	Court of Appeal	45	
	Kiti teismai	365	448
Beniliuksas	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Iš viso			6 318

¹ Byla *Campina Melkunie*, C-265/00.

21. Bendra teisminės veiklos raida (1952–2008)

Pareikšti ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo¹

2008

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Iš viso
2008	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207
1952-2008	340		16	34	253	5	353	208	381	186	599	3		2	245	5	10	129	114	20	155		2	4	47	45	122	3 278

Viena iš Ispanijai iškeltų bylų pradėta ieškiniu pagal EB sutarties 170 straipsnį (po pakeitimo – EB 227 straipsnis), kurį pareiškė Belgija.

Viena iš Prancūzijai iškeltų bylų pradėta ieškiniu pagal EB sutarties 170 straipsnį (po pakeitimo – EB 227 straipsnis), kurį pareiškė Airija.

Trys iš Jungtinei Karalystei iškeltų bylų pradėtos ieškiniiais pagal EB sutarties 170 straipsnį (po pakeitimo – EB 227 straipsnis), iš kurių vieną pareiškė Prancūzija ir du – Ispanija.

¹ EB sutarties 93, 169, 170, 171 ir 225 straipsniai (po pakeitimo – EB 88, 226, 227, 228 ir 298 straipsniai), AE 141, 142, 143 straipsniai bei AP 88 straipsnis.

II skyrius

Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas

A – Pirmosios instancijos teismo veikla 2008 m.

Parengė Pirmosios instancijos teismo primininkas Marc Jaeger

Po daugelio pasikeitimų 2007 m., kuriuos lėmė tiek Pirmosios instancijos teismo narių sudėties atnaujinimas iš dalies, tiek naujų valstybių įstojimas į Europos Sąjungą, 2008 m. Pirmosios instancijos teismo sudėtis buvo stabilesnė. Vis dėlto aptariamais metais po beveik trylikos metų pareigas nustojo eiti Pirmosios instancijos teismo teisėjas John D. Cooke, o jį pakeitė Kevin O'Higgins.

Tačiau reikšmingi pokyčiai yra susiję su Pirmosios instancijos teismo darbo metodais ir rezultatais.

Nuolat daugėjant teismui nagrinėti pateikiamų ginčų ir atitinkamai didėjant neišnagrinėtų bylų skaičiui Pirmosios instancijos teismas atnaujinio savo darbo metodus, įdiegė teismo struktūros ir veiklos naujovių. Siekiant Pirmosios instancijos teismo darbą padaryti veiksmingesnį, buvo išsamiai išanalizuoti įvairūs bylų tvarkymo etapai bei sprendimų parengimo ir jų svarstymo procedūra, užtikrinant, kad nenukentėtų priimtų sprendimų kokybė. Buvo taip pat sukurtos tam tikros statistinės ir tvarkymo priemonės. Be to, pakeistas Procedūros reglamentas, siekiant Pirmosios instancijos teismui leisti priimti sprendimus dėl ieškinių intelektinės nuosavybės srityje be žodinės proceso dalies, išskyrus atvejus, kai viena iš šalių pateikia prašymą su išdėstytais motyvais, dėl kurių ji pageidauja būti išklausyta.

Visos patvirtintos priemonės ir apskritai nuolatinės efektyvumo paieškos lėmė, jog Pirmosios instancijos teismo narių ir personalo atliktas didelis darbas davė gerų rezultatų. Pernai išnagrinėtos 605 bylos, t. y. 52 % daugiau negu užpernai, o teismo posėdžių 2008 m. įvyko dvigubai daugiau (341 posėdis, palyginti su 172 posėdžiais 2007 m.). Vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė akivaizdžiai sutrumpėjo (24,5 mėnesio, palyginti su 27,7 mėnesio 2007 m.), nors šioje srityje galima dar didesnė pažanga.

2009 m. Pirmosios instancijos teismas turės į tai toliau telkti savo pastangas ir, pasinaudojęs visomis įgyvendintomis reformomis, tikisi pasiekti dar geresnių rezultatų. Iš tiesų praėję metai buvo ypatingi atsižvelgiant ne tik į išnagrinėtų, bet ir į gautų bylų skaičių (432 bylos 2006 m., 522 bylos 2007 m., 629 bylos 2008 m.). Nagrinėjamų bylų prisikaupė šiek tiek daugiau (1178 bylos, palyginti su 1154 bylomis 2007 m.). Pirmiausia dėl to gali pailgėti procedūrų trukmė. Atsižvelgiant į bylų skaičiaus raidos tendencijas, reikės išsamiai apsvarstyti būdus ir priemones, visų pirma struktūrinio pobūdžio, leidžiančias Pirmosios instancijos teismui jame besibylinėjančių asmenų labai ir toliau užtikrinti bylų nagrinėjimo kokybę, kartu mažinant procedūros trukmę.

Aptariamais metais Pirmosios instancijos teismui pateikti ginčai dar kartą patvirtina nuolat didėjančią tiek pateiktų teisinių klausimų, tiek nagrinėjamų sričių (konkurencija, valstybės pagalba, aplinkos apsauga, regionų politika, prekybos politika, bendroji užsienio ir saugumo politika, institucinė teisė, intelektinė nuosavybė, viešieji pirkimai ir kt.) įvairovę. Iš esmės pasitvirtino prašymų taikyti laikinąsias apsaugos priemones skaičiaus augimo tendencija, kuri konstatuota ir praėjusiais metais: 2008 m. pateikti 58 prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones, baigti nagrinėti 57 prašymai. Šiame pranešime trumpai

pateikiamos pagrindinės Pirmosios instancijos teismo praktikos gairės. Toliau aptariami ginčai dėl teisės aktų teisėtumo (I), žalos atlyginimo (II), apeliaciniai skundai (III) ir prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones (IV).

I. Ginčai dėl teisės aktų teisėtumo

Pagal EB 230 ir 232 straipsnius pareiktų ieškinių priimtinumas

1. Teisės aktą priėmusi institucija

EB 230 straipsnyje numatyta, kad Bendrijos teismai prižiūri Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimtų, Tarybos, Komisijos ir Europos centrinio banko (ECB) priimtų teisės aktų ir Europos Parlamento aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, teisėtumą. Taigi Bendrijos agentūrų formaliai nėra tarp institucijų, kurių aktai gali būti skundžiami pareiškiant ieškinį dėl panaikinimo Bendrijos teisme.

Su svarbiu šių organų galimybės būti atsakovu klausimu Pirmosios instancijos teismas susidūrė byloje *Sogelma prieš ERA* (2008 m. spalio 8 d. Sprendimas, T-411/06, dar nepaskelbtas), kurioje nagrinėtas prašymas panaikinti Europos rekonstrukcijos agentūros (toliau – ERA) sprendimus viešųjų pirkimų klausimu, priimtus vykdant Bendrijos veiksmų programą. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog aplinkybė, kad ERA nėra tarp EB 230 straipsnyje išvardytų institucijų ir kad reglamente, kuriuo buvo įsteigta ši agentūra, nenumatyta, jog Bendrijos teismų jurisdikcijai priklauso ieškiniai dėl panaikinimo, pateikti dėl kitų nei susijusių su prašymais susipažinti su dokumentais sprendimų, neprieštarauja tam, kad pagal EB 230 straipsnį jis prižiūrėtų šios agentūros aktų teisėtumą.

Remdamasis 1986 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Les Verts prieš Parlamentą*¹, kuriame buvo pripažinta Parlamento galimybė būti atsakovu, Pirmosios instancijos teismas suformulavo bendrąjį principą, kad bet kuriam Bendrijos organų aktui, kuriuo siekiama sukurti teisinių padarinių tretiesiems asmenims, turi būti galima taikyti teisminę kontrolę. Todėl vienintelė aplinkybė, kad Komisija perleidžia ERA įgaliojimus priimti sprendimus, negali lemti, jog šiuo pagrindu priimti sprendimai praranda akto, kurio teisėtumą galima ginčyti, statusą, nes kitaip gali atsirasti teisinė spraga. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad ERA turi teisinį subjektiškumą bei įgaliojimus pati įgyvendinti Bendrijos pagalbos programas ir kad Komisija nedalyvavo sprendimo priėmimo procese. Taigi kaip ginčijamą sprendimą priėmusi institucija, ERA gali būti asmeniškai iškviesta į Pirmosios instancijos teismą ginti šį sprendimą.

¹ Sprendimas 294/83 (Rink. p. 1339).

2. Teisės aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškinys

Teisės aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškinys dėl panaikinimo, EB 230 straipsnio prasme yra priemonės, sukeliančios privalomų teisinių padarinių, galinčių paveikti ieškovo interesus ir reikšmingai pakeisti jo teisinę padėtį².

Byloje *Italija prieš Komisiją* (2008 m. lapkričio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas, T-185/05, dar nepaskelbtas), Italijos Respublika prašė panaikinti Komisijos sprendimą, pagal kurį iki 2007 m. sausio 1 d. skelbimai *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* apie laisvas vietas aukštesnio lygio pareigoms užimti buvo publikuojami anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Pirmosios instancijos teismas priminė, jog institucijos priimta priemonė, kuri tik išreiškia jos ketinimus tam tikroje srityje elgtis tam tikru būdu, nėra aktas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį. Vis dėlto, kadangi institucija negali nukrypti nuo įdarbinimo vidaus taisyklių, kurias pati įtvirtino ir kurios yra teisinio pagrindo, privalomo griežtai laikytis įgyvendinant diskreciją, dalis, tokios taisyklės laikytinos sukeliančiomis privalomų teisinių padarinių. Privilegiuotas ieškovas, kaip antai valstybė narė, gali nedelsdamas apskųsti šių taisyklių teisėtumą, pareikšdamas ieškinį dėl panaikinimo, nelaukdamas jų įgyvendinimo konkrečiu atveju. Konstatavęs, kad sprendimas dėl skelbimo kalbų suformuluotas aiškiai ir nedviprasmiškai ir jame nustatytas privalomas įdarbinimo procedūrų aspektas, Pirmosios instancijos teismas pripažino ieškinį priimtiniu.

2008 m. birželio 5 d. Sprendime *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (T-141/05, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas ieškinį dėl laiško, kuriuo ieškovė buvo informuota, kad Komisija neketina pateikti jai kitų dokumentų nei tie, kurie jau buvo perduoti pagal ankstesnį sprendimą, panaikinimo, nusprendė, kad, remiantis teismo praktika³, Europos ombudsmeno išvados, susijusios su ieškovės dėl minėto sprendimo pateiktu skundu, nėra naujos aplinkybės, galinčios atskirti ginčijamą aktą nuo šio sprendimo. Aplinkybė, jog ombudsmenas nusprendė, kad suinteresuotosios institucijos veiksmas laikytinas blogu administravimu, nesuteikia pagrindo abejoti šia išvada. Tokie argumentai galiausiai reikėtų pripažinti, kad per nustatytus terminus ieškiniu dėl pirminio sprendimo panaikinimo nepateikęs ieškovas, paprasčiausia kreipdamasis į ombudsmeną ir jeigu šis konstatuotų blogo administravimo faktą, galėtų apeiti šiuos terminus.

3. Teisė pareikšti ieškinį

a) Konkreti sąsaja

Pagal nusistovėjusią teismo praktiką kiti fiziniai ir juridiniai asmenys nei tie, kuriems sprendimas yra skirtas, gali remtis tuo, kad sprendimas yra su jais konkrečiai susijęs tik

² 1981 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *IBM prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639, 9 punktas).

³ 2003 m. spalio 15 d. Sprendimas *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (T-372/02, Rink. p. II-4389, 40 punktas).

tuomet, jeigu jis juos paveikia dėl jų ypatingų savybių arba faktinių aplinkybių, kurios juos išskiria iš kitų asmenų ir todėl individualizuoja taip pat kaip ir adresatą⁴.

Patikslinimus šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas pateikė 2008 m. liepos 1 d. Sprendime *Região autónoma dos Açores prieš Tarybą* (T-37/04, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) dėl vidinių valstybės darinių *locus standi*. Ieškovė teigė, kad Reglamentas (EB) Nr. 1954/2003⁵ konkrečiai su ja susijęs, nes, viena vertus, kaip vienai iš atokiausių teritorijų, pagal EB 299 straipsnio 2 dalį jai taikoma speciali, pavyzdžiui, aplinkos ir ekonominė apsauga, kurios veikimui kelia grėsmę ginčijamas reglamentas, ir, kita vertus, minėtas reglamentas turi poveikį jos teisėkūros ir vykdymo įgaliojimams žuvininkystės srityje.

Pirmosios instancijos teismas pirmiausia pabrėžė, kad vien bendro intereso, kurį regionas gali turėti siekdamas teigiamų savo ekonominės gerovės rezultatų, nepakanka, kad jį būtų galima laikyti susijusiu EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme. Iš teismo praktikos išplaukia, kad pagal Sutartimis įsteigtą sistemą teisę ginti bendrąjį interesą savo teritorijose turi valstybės narės, o ne regionų valdžios institucijos. Toliau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad net jeigu būtų daroma prielaida, jog EB 299 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama ne tik kaip leidžianti Tarybai priimti specialias nukrypstančias nuostatas dėl atokiausių teritorijų, bet ir kaip draudžianti jai priimti priemones, kurios padidina šių teritorijų patiriamus sunkumus, pagal 2001 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Nederlandse Antillen prieš Tarybą* (C-452/98, Rink. p. I 8973) šiame straipsnyje numatomos apsaugos nepakaktų pripažinti joms teisę pareikšti ieškinį. Pirmosios instancijos teismas taip pat pabrėžė, kad ieškovė bet kuriuo atveju nepateikė argumentų, leidžiančių pripažinti, jog ginčijamos nuostatos turės neigiamų pasekmių žuvų ištekliais ir jūros aplinkai Azoruose bei regiono žuvininkystės sektoriaus gyvybingumui.

Be to, atsakydamas į ieškovės argumentą dėl jos kompetencijos išsaugojimo Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors Bendrijos teismas iš tikrųjų yra pripažinęs regionų valdžios institucijų teisę ginčyti teisės aktus, arba atimamčius iš jų galimybę priimti teisės aktus, kuriuos jos būtų galėjusios teisėtai priimti nesant Bendrijos priemonės, arba įpareigojančius jas atšaukti minėtus teisės aktus ir imtis tam tikrų veiksmų⁶, šioje byloje ginčijamos nagrinėjamo reglamento nuostatos nėra susijusios su ieškovės priimtais teisėkūros ar įgyvendinimo teisės aktais, o jų teisėtumas neneigiamas ir nepaveikiamas.

Galiausiai nagrinėdamas argumentą, jog pagal Orhuso konvenciją jos šalys užtikrina, kad visuomenės atstovai galėtų kreiptis dėl valstybės institucijų, pažeidžiančių teisės nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų užginčijimo, Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, jog, siekdamas palengvinti galimybę kreiptis į Bendrijos teismą aplinkosaugos klausimais,

⁴ 1963 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Plaumann prieš Komisiją* (25/62, Rink. p. 197, 223).

⁵ 2003 m. lapkričio 4 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1954/2003 dėl su tam tikromis Bendrijos žvejybos vietomis ir ištekliais susijusios žvejybinės pastangos valdymo ir pakeičiantis Reglamentą (EB) Nr. 2847/93 bei panaikinant Reglamentus (EB) Nr. 685/95 bei (EB) Nr. 2027/95 (OL L 289, p. 1; 2004 m. specialus leidimas lietuvių k., 4 sk., 6 t., p. 44).

⁶ 2005 m. spalio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Land Oberösterreich ir Austrija prieš Komisiją* (T-366/03 ir T-235/04, Rink. p. II-4005, 28 punktas).

Bendrijos teisės aktų leidėjas yra priėmęs Reglamentą (EB) Nr. 1367/2006⁷. Šio reglamento IV antraštinėje dalyje numatyta procedūra, per kurią tam tikros nevyriausybinių organizacijos gali Bendrijos teisme pagal EB 230 straipsnį pareikšti ieškinį dėl panaikinimo. Tačiau kadangi šios IV antraštinės dalies sąlygos nagrinėjamu atveju akivaizdžiai nebuvo tenkinamos, Pirmosios instancijos teismas neturėjo perimti teisės akto leidėjo funkcijų ir remdamasis Orhuso konvencija pripažinti priimtinu EB 230 straipsnio sąlygų neatitinkantį ieškinį.

Byloje *Denka International prieš Komisiją* (2008 m. birželio 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis T-30/07, dar nepaskelbta) Pirmosios instancijos teismas priminė, kad aplinkybė, jog asmuo dalyvauja Bendrijos teisės akto priėmimo procese, individualizuoja jį atitinkamo teisės akto atžvilgiu, tik jei Bendrijos teisės aktai suteikia jam tam tikrų procedūrinių garantijų. Kadangi nei visuotinai taikomų teisės aktų kūrimo procesas, nei jų pobūdis nereikalauja paveiktų asmenų dalyvavimo, nes laikoma, kad jų interesams atstovauja politinės institucijos, kurios priima šiuos teisės aktus, bet kurio suinteresuotojo asmens, jei jis dalyvavo rengiant norminį aktą, galimybė pareikšti ieškinį dėl šio akto panaikinimo prieštarautų EB 230 straipsnio prasmei ir turiniui. Tačiau nei ginčijamoje direktyvoje, nei jos pagrindu esančiame teisės akte veikliąsias medžiagas gaminančioms ar platinančioms įmonėms nenumatyta procedūrinių garantijų. Be to, ieškovė dar tvirtino esanti nagrinėjamai veikliajai medžiagai įregistruoto prekių ženklo, kurio naudojimą paveikė ginčijama direktyva, savininkė, ir ši aplinkybė, remiantis 1994 m. gegužės 18 d. Sprendimu *Codorniu prieš Tarybą*⁸, individualizuoja ją visų kitų asmenų atžvilgiu. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad su prekių ženklu susijusi teisinė apsauga negali išskirti ieškovės iš kitų gamintojų ir platintojų, kurie taip pat gali teigti turintys jų naudai įregistruotą prekių ženklą. Direktyva nesiekia rezervuoti konkrečios intelektinės nuosavybės teisės tam tikriems ūkio subjektams ir todėl galimas poveikis ieškovės intelektinės nuosavybės teisėms išplaukia tik iš ne vien jai būdingos aplinkybės, jog ji gamina veikliąsias medžiagas.

Byloje *Apple Computer International prieš Komisiją* (2008 m. vasario 19 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis T-82/06, dar nepaskelbta) buvo suformuluoti patikslinimai, susiję su ieškinių dėl tarifinės klasifikacijos reglamentų priimtinumu. Pagal teismo praktiką, neatsižvelgiant į konkrečius juose pateiktus aprašymus, šie teisės aktai yra taikomi visuotinai. Jie taikomi visiems aprašytą tipą atitinkantiems produktams ir sukelia teisinių padarinių visoms muitinės įstaigoms Bendrijoje visų importuotojų atžvilgiu⁹.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog aplinkybės, kad konkreti klasifikacija Kombinuotoje nomenklatūroje priimta gavus prašymą dėl privalomosios tarifinės informacijos, kurį pateikė ieškovė, kad joks panašus produktas nebuvo pristatytas Nomenklatūros komitetui ir kad, atsižvelgiant į tai, kaip veikia nagrinėjamas produktas, valstybėms narėms buvo pateiktas reglamento dėl tarifinės klasifikacijos projektas, kur

⁷ 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams (OL L 264, p. 13).

⁸ Byla C-309/89 (Rink. p. I-1853, 21 ir 22 punktai).

⁹ 1985 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Casteels prieš Komisiją* (40/84, Rink. p. 667, 11 punktas).

minimas nagrinėjamas monitorius, negali individualizuoti ieškovės taip, kad ieškinys taptų priimtinas. Ūkio subjekto dalyvavimas teisės akto priėmimo procedūroje gali individualizuoti tokį asmenį šio akto atžvilgiu, tik jei taikomi Bendrijos teisės aktai jam suteikia procedūros garantijas.

Nors į panašias aplinkybes, pripažįstant ieškinį priimtina, buvo atsižvelgta 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendime *Sony Computer Entertainment Europe prieš Komisiją*¹⁰ (toliau – sprendimas *Sony*), šios aplinkybės negalėjo būti lemiamos. Toje byloje konkreti ieškovės sąsaja pripažinta tik atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes. Be to, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors iš šio sprendimo taip pat išplaukia, jog aplinkybė, kad ieškovė yra vienintelė įgaliota atitinkamo produkto importuotoja, yra svarbi, jos vienos nepakanka konkrečiai sąsajai įrodyti. Galiausiai, kadangi palyginti bendras nagrinėjamų prekių aprašymas ginčijamame reglamente ir tai, kad nėra jokio vaizdo ar teksto elemento, aiškiai nurodančio konkretų ūkio subjektą, paneigia konkretaus poveikio ieškovei buvimą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad negalima manyti, jog nagrinėjamoje byloje susiklostė ypatingos aplinkybės sprendimo *Sony* prasme, suteikiančios ieškovei teisę pareikšti ieškinį¹¹.

b) Tiesioginė sąsaja

Pagal nusistovėjusią teismų praktiką tam, kad priimtas Bendrijos aktas būtų tiesiogiai susijęs su privačiu asmeniu EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme, jis turi turėti tiesioginių padarinių suinteresuotojo asmens teisei padėčiai, o jo įgyvendinimas – būti visiškai automatiškas bei kylantis iš pačios Bendrijos teisės be kitų tarpinių taisyklių taikymo¹².

2008 m. gegužės 14 d. Nutartyje *Icuna.com prieš Parlamentą* (T-383/06 ir T-71/07, dar nepaskelbta) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Europos Parlamento sprendimas, kuriuo panaikinta viešojo pirkimo konkurso procedūra, turi tiesioginių padarinių pasiūlymą pateikusiai įmonei nes, panaikindamas visą procedūrą, toks sprendimas panaikina ne tik ankstesnį sprendimą atmesti jos pasiūlymą, bet ir sprendimą, kuriuo panaikintas sprendimas pripažinti šią įmonę pirkimo laimėtoja, ir sprendimą pripažinti ją konkurso laimėtoja.

¹⁰ Sprendimas T-243/01, Rink. p. II-4189.

¹¹ Šiuo atžvilgiu taip pat reikia paminėti 2008 m. gruodžio 3 d. Nutartį *RSA Security Ireland prieš Komisiją* (T-227/06, dar nepaskelbta, 87 punktą), kur Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog teigdama, kad prekės, ant kurios buvo aiškiai matyti *Sony* žaidimų konsolės logotipo nuotrauka, turėjo didelę reikšmę vertinant ieškinio priimtinumą, ieškovė neįrodė, kad yra ypatingų aplinkybių sprendimo *Sony* prasme.

¹² 1998 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Dreyfus prieš Komisiją* (C-386/96 P, Rink. p. I-2309, 43 punktą).

Jmonēms taikomos konkurencijas teisēs normas

1. Bendrieji klausimai

a) *Res judicata* qalia

Pagal 2008 m. liepos 1 d. Sprendimą *Compagnie maritime belge prieš Komisiją* (T-276/04, dar nepaskelbtas), jeigu Bendrijos teismas dėl formos trūkumo iš dalies panaikina Komisijos sprendimą, kuriuo buvo konstatuotas konkurencijos taisyklių pažeidimas ir skirta bauda, Komisija turi teisę priimti naują sprendimą, skirtą teismo konstatuotiems formos trūkumams ištaisyti ir, remdamasi nepanaikintomis pirmo sprendimo dalimis, skirti naują baudą. Be to, išnaudojus teisių gynimo priemones arba pasibaigus pasinaudoti jomis numatytiems terminams, nepanaikintos pirmojo Komisijos sprendimo dalys įgyja *res judicata* galią ir todėl ieškinio dėl naujo sprendimo panaikinimo kontekste nubausta įmonė negali ginčyti pažeidimo esmės, nes ji buvo galutinai konstatuota pirmajame sprendime.

b) Protingas terminas

Tame pačiame sprendime Pirmosios instancijos teismai, primindamas, kad Reglamentas (EEB) Nr. 2988/74¹³ išsamiai reglamentuoja terminus, per kuriuos Komisija, nepažeisdama pagrindinio teisinio saugumo reikalavimo, turi teisę skirti baudas, nusprendė, kad reikia atmesti bet koki argumentą, susijusį su Komisijos pareiga vykdyti savo įgaliojimus skiriant baudas per protingą terminą. Šios išvados negalima bandyti paneigti, remiantis tariamu teisės į gynybą pažeidimu, nes kol nesuėjęs šiame reglamente nustatytas senaties terminas, jokia įmonė, dėl kurios pradėtas tyrimas pagal konkurencijos teisę remiantis Reglamentu Nr. 17¹⁴, nėra tikra dėl šios procedūros baigties ir dėl nuobaudų arba baudų, kurios jai gali būti skirtos. Todėl šios neaiškios situacijos tęsimasis yra būdingas Reglamento Nr. 17 taikymo procedūroms ir savaime nepažeidžia teisės į gynybą. Taikant konkurencijos taisykles, protingo termino viršijimas gali būti pagrindas panaikinti sprendimą, kuriuo nustatytas pažeidimas, tik tuomet, jei įrodoma, kad šis viršijimas neigiamai paveikė atitinkamų įmonių teises į gynybą.

2. Teismo praktikos jnašas EB 81 straipsnio taikymo srityje

a) EB 81 straipsnio 3 dalies taikymas

2008 m. liepos 8 d. Sprendime *AC-Treuhand prieš Komisiją* (T-99/04, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog įmonė nevykdė veiklos

¹³ 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisyklės dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t., p. 1).

¹⁴ 1962 m. vasario 6 d. Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis EB (81) ir (82) straipsnius (OL 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3).

rinkoje, kurioje pasireiškė apribojimas, nepaneigia jos atsakomybės už dalyvavimą vykdančią kartelinį susitarimą. Šioje byloje ieškovė, konsultacinė įmonė, teikė įvairias paslaugas trimis organinių peroksidų gamintojams bei, organizuodama susitikimus ir slėpdama pažeidimo įrodymus, atliko svarbų vaidmenį šių gamintojų kartelyje.

b) Teisė į gynybą ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą

Tame pačiame sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad imdamasi įmonės atžvilgiu pirmos tyrimo priemonės, t. y. prašymo pateikti informaciją, Komisija privalo informuoti ją apie įtariamą pažeidimą, dėl kurio atliekamas tyrimas, ir apie tai, kad ji gali pareikšti šiai įmonei kaltinimus. Vis dėlto nagrinėtoje byloje Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad Komisijai neįvykdžius šios pareigos, tai negali lemti ginčijamo sprendimo panaikinimo, nes dėl šio neteisėtumo nebuvo pažeistas ieškovės teisės į gynybą veiksmingumas.

c) Baudos

2008 m. birželio 18 d. Sprendime *Hoechst prieš Komisiją* (T-410/03, dar nepaskelbtas), Pirmosios instancijos teismas pasinaudojo visiškos jurisdikcijos teise dviem aspektais. Pirmiausia, jis nustatė, kad Komisija nepaisė gero administravimo ir vienodo požiūrio principų. Nepaisant to, jog ji buvo aiškiai išsakiusi savo ketinimą neatskleisti bendradarbiaujančioms įmonėms, visų pirma *Hoechst*, aplinkybės, kad kitos įmonės ėmėsi veiksmų siekdamos imuniteto nuo baudų, tuo pačiu metu ji užtikrino kitą įmonę, jog ji bus „tinkamai įspėta“, jei kuri nors kita įmonė bandytų ją aplenkti bendradarbiavimo srityje. Šioje byloje, atsižvelgdamas į tai, kaip svarbu, kad Komisija laikytųsi gero administravimo ir vienodo požiūrio principų, Pirmosios instancijos teismas 10 % sumažino *Hoechst* skirtą baudą.

Antra, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija padarė klaidą atsižvelgusi į sunkinančią kartelio lyderio aplinkybę *Hoechst* atžvilgiu, pakankamai aiškiai ir tiksliai nequalifikavusi jai inkriminuojamų aplinkybių pranešime apie kaltinimus. Be to, tam tikros Komisijos nurodytos faktinės aplinkybės neleido daryti pakankamai tikslios išvados, kad *Hoechst* atžvilgiu bus pareikštas kaltinimas dėl lyderio vaidmens. Iš to Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad *Hoechst* negalėjo veiksmingai gintis.

2008 m. liepos 8 d. Sprendime *BPB prieš Komisiją* (T-53/03, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisijos pripažintas baudos sumažinimas už *BPB* bendradarbiavimą yra nepakankamas, nes *BPB* buvo pirmoji antikonkurencinių veiksmų dalyvė, kuri, atsakydama į prašymą pateikti informaciją, viršijo tai, ko prašė Komisija, ir pateikė papildomos informacijos, patvirtinančios kartelio faktą. Tai iš esmės sustiprino Komisijos argumentus dėl bendrojo plano ir taip leido smarkiai padidinti baudų dydį dėl pažeidimo sunkumo. Todėl Pirmosios instancijos teismas dar 10 % sumažino *BPB* skirtą baudą.

2008 m. spalio 8 d. Sprendimuose *Schunk et Schunk Kohlenstoff-Technik prieš Komisiją* (T-69/04, dar nepaskelbtas) ir *Carbone Lorraine prieš Komisiją* (T-73/04, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas priminė, kad kainų kartelio atveju Komisija gali preziumuoti, jog pažeidimas turėjo poveikį, jei kartelio dalyviai ėmėsi priemonių taikyti sutartas kainas. Iš tikrųjų, kad būtų galima konstatuoti poveikį rinkai, pakanka, kad sutartos kainos būtų naudojamos kaip pagrindas atskirų operacijų kainoms nustatyti, taip apribojant klientų galimybes derėtis. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog kai kartelio įgyvendinimas įrodytas, negalima iš Komisijos reikalauti sistemiškai įrodinėti, kad susitarimai atitinkamoms įmonėms iš tikrųjų leido pasiekti aukštesnį operacijų kainos lygį nei tuo atveju, jei kartelio nebūtų. Toks įrodymas pareikalautų didelių išteklių, nes tam reikėtų remtis hipotetiniais skaičiavimais taikant ekonominius modelius, kurių tikslumą sunku įvertinti teisme ir kurių teisingumas nėra įrodytas. Vertinant pažeidimo sunkumo laipsnį lemiamos reikšmės turi tai, ar kartelio dalyviai padarė viską, ką galėjo, kad jų planai turėtų konkretų poveikį. Tam, kas vėliau vyko faktiškai pasiektų rinkos kainų lygiu, įtakos galėjo turėti kiti, nuo kartelio narių nepriklausantys veiksniai. Jie negali pasitelkti išorinių veiksnių, kurie sužlugdė jų pastangas, savo naudai ir juos interpretuoti kaip aplinkybes, pateisinančias baudos sumažinimą.

Be to, Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad nors ieškinyje *Schunk* pirmą kartą ginčijo pranešime apie kaltinimus jai inkriminuotus faktus, kuriais grindžiama išvada dėl EB 81 straipsnio pažeidimo, nereikia panaikinti *Schunk* skirto minimalaus 10 % baudos sumažinimo pagal pranešimą dėl bendradarbiavimą¹⁵, kaip prašė Komisija. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog nagrinėjami prieštaravimai buvo atmesti remiantis teismo praktika, pagal kurią faktai, kuriuos įmonė aiškiai pripažino per administracinę procedūrą, laikomi įrodymais ir įmonė vykstant teismo procesui nebegali jų ginčyti.

d) Grupės sąvoka ir maksimalios 10 % baudos dydžio ribos nustatymas

2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Knauf Gips prieš Komisiją* (T-52/03, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad apskaičiuodama maksimalią 10 % baudos dydžio ribą, numatytą Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje, Komisija gali atsižvelgti į visų ekonominį vienetą konkurencijos teisės nuostatų prasme sudarančių subjektų apyvartą. Pirmosios instancijos teismas visų pirma nusprendė, kad nors teisinga, jog vien aplinkybė, kad skirtingų bendrovių kapitalas priklauso vienam asmeniui ar vienai šeimai, nėra pakankamas įrodymas, jog šios bendrovės sudaro vieną ekonominį vienetą, dėl ko vienos jų veiksmai galėtų būti inkriminuojami kitai ir viena jų gali būti įpareigojama sumokėti baudą už kitą, vis dėlto išvada, jog egzistuoja vienas ekonominis vienetas, darytina atsižvelgus į visus faktus. Be kita ko, Pirmosios instancijos teismas priminė, kad įmonės sąvoka turi būti suprantama kaip reiškianti ekonominį vienetą aptariamo susitarimo dalyko požiūriu, net jei teisiniu požiūriu ši ekonominį vienetą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų.

¹⁵ Komisijos pranešimas dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių atvejais (OL C 207, 1996, p. 4).

e) Neteisėto elgesio priskirtinumas

Savo praktiką dėl neteisėto elgesio priskyrimo 2008 m. Pirmosios instancijos teismas, be kita ko, pritaikė sprendime *Knauf Gips prieš Komisiją*. Šiuo klausimu jis priminė, kad vienai bendrovei galima inkriminuoti visus tam tikros grupės veiksmus, jei konstatuojama, kad ši bendrovė yra juridinis asmuo, kuris, vadovaudamas grupei, atsako už jos koordinavimą.

3. Teismo praktikos įnašas EB 82 straipsnio taikymo srityje

2008 m. balandžio 10 d. Sprendime *Deutsche Telekom prieš Komisiją* (T-271/03, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas vertino Komisijos sprendimo, kuriuo buvo skirta bauda už *Deutsche Telekom* piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi nustatant konkurentams didesnes prieigos prie tinklo („tarpinės paslaugos“) kainas nei *Deutsche Telekom* abonentams taikomos mažmeninės kainos, teisėtumą. Dėl šios „žirklių poveikio“ tarifų praktikos konkurentai savo abonentams turėjo taikyti didesnes kainas, nei *Deutsche Telekom* taikė savo abonentams. Todėl Komisija skyrė *Deutsche Telekom* 12,6 milijono eurų baudą.

Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad Komisija galėjo pagrįstai konstatuoti, jog *Deutsche Telekom*, nors ir paisydama Vokietijos pašto ir telekomunikacijų reguliavimo tarnybos (toliau – Reguliavimo tarnyba) nustatytų maksimalių kainų ribų, nuo 1998 m. iki 2001 m. pabaigos bei nuo 2002 m. iki sprendimo priėmimo turėjo pakankamą diskreciją panaikinti ar sumažinti „žirklių poveikį“. Be to, Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad aplinkybė, jog *Deutsche Telekom* tarifus turėjo tvirtinti Reguliavimo tarnyba, nepašalina jos atsakomybės pagal konkurencijos teisę. Kaip dominuojančią padėtį užimanti įmonė, *Deutsche Telekom* turėjo pateikti prašymus pakeisti savo tarifus, kai jie galėjo pažeisti veiksmingą ir neiškreiptą konkurenciją bendrojoje rinkoje.

Dėl Komisijos taikyto metodo tarifų „žirklių poveikiui“ nustatyti Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog *Deutsche Telekom* piktnaudžiavimas susijęs su jos tarpinių ir mažmeninių paslaugų kainų skirtumu. Todėl Komisija neturėjo įrodyti, kad tai, kaip buvo taikomos mažmeninės kainos, savaime buvo piktnaudžiavimas.

Komisija taip pat teisingai pagrindė savo analizę dėl piktnaudžiavimo kainų nustatymo praktika tik *Deutsche Telekom* tarifais ir sąnaudomis, neatsižvelgdama į specifinę konkurentų padėtį rinkoje. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad jei dominuojančios įmonės taikomų tarifų teisėtumas priklausytų nuo specifinės su ja konkuruojančių įmonių padėties ir konkrečiai nuo jų sąnaudų struktūros, o šių duomenų dominuojanti įmonė paprastai nežino, ji negalėtų įvertinti savo elgesio teisėtumo.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismas priminė, jog nacionalinių institucijų prerogatyva pagal Bendrijos teisės aktus telekomunikacijos srityje visiškai nedaro poveikio Komisijos kompetencijai konstatuoti konkurencijos teisės pažeidimus. Todėl Komisijos sprendimas negali būti kritikuojamas dėl to, kad skyrus jame sankcijas *Deutsche Telekom* už tai, jog ji nepasinaudojo veiksmų laisve „žirklių poveikiui“ panaikinti, ši aplinkybė lėmė dvigubą *Deutsche Telekom* tarifų reguliavimą.

Valstybės pagalba

1. Priimtinumas

Šių metų teismo praktikoje, be kita ko, buvo patikslintos tokios sąvokos: pirma, asmuo, su kuriuo konkrečiai susijęs Komisijos sprendimas dėl pagalbos schemos, antra, privalomų teisinių padarinių sukeliantis teisės aktas ir, trečia, suinteresuotumas pareikšti ieškinį.

2008 m. lapkričio 28 d. Sprendime *Hotel Cipriani ir kt. prieš Komisiją* (T-254/00, T-270/00 ir T-277/00, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas pripažino priimtinu ieškinį, kurį tam tikri subjektai, pasinaudoję socialinio draudimo įmokų sumažinimu ir (arba) teise jų nemokėti, numatytais Venecijoje ir Kjudžoje įsteigtoms įmonėms, pateikė dėl Komisijos sprendimo, kuriame šios priemonės buvo pripažintos su bendrąja rinka nesuderinama pagalbos schema ir pareikalauta, kad Italijos Respublika susigrąžintų iš gavėjų suteiktą pagalbą. Buvo pažymėta, kad nors sprendimas, susijęs su pagalbos schema, yra bendro pobūdžio, priklausymo uždarai faktinių pagalbos gavėjų, kuriuos galima nesunkiai identifikuoti ir kuriems pareiga grąžinti suteiktą pagalbą turėjo ypatingą poveikį, grupei pakanka išskirti kiekvieną jų iš kitų subjektų. Jeigu, kaip teigia Komisija, faktinio pagalbos gavėjo teisei pareikšti ieškinį būtų taikoma sąlyga dėl individualios jo situacijos nagrinėjimo Komisijos sprendime, kuriame pripažįstamas nagrinėjamos schemos nesuderinamumas, ši teisė būtų priklausoma nuo šios institucijos pasirinkimo ginčijamame sprendime nagrinėti individualią situaciją ar ne, atsižvelgiant į administracinėje procedūroje jai perduotą informaciją. Dėl tokio sprendimo atsirastų teisinis netikrumas, nes Komisija apie konkrečius atskirus atvejus dažniausia sužino atsitiktinai.

Kalbant apie privalomų teisinių padarinių sukeliančio teisės akto sąvoką, 2008 m. balandžio 10 d. Sprendime *Nyderlandai prieš Komisiją* (T-233/04, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) dėl Komisijos sprendimo, kuriuo emisijos leidimų azoto oksidams prekybos sistema, apie kurią pranešė Nyderlandų Karalystė, buvo pripažinta su bendrąja rinka suderinama valstybės pagalba, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ši valstybės narė, kuri prašė Komisijos pripažinti, jog minėta sistema nėra pagalba, turi teisę ginčyti aptariamą sprendimą. Kaip privilegijuota ieškovė, ji turi pateisinti ne savo suinteresuotumą pareikšti ieškinį, o tik tai, kad ginčijamas sprendimas sukelia teisinių padarinių. Anot Pirmosios instancijos teismo, taip buvo šioje byloje, nes minėtos sistemos kvalifikavimas kaip valstybės pagalbos, viena vertus, leido Komisijai įvertinti, ar nagrinėjama priemonė yra suderinama su bendrąja rinka, ir lėmė egzistuojančių pagalbos schemų procedūros taikymą bei, kita vertus, gali turėti reikšmės suteikiant naują pagalbą pagal įvairios kilmės pagalbos kumuliacines taisykles, be kita ko, numatytas Bendrijos gairėse dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai¹⁶.

Dėl suinteresuotumo pareikšti ieškinį 2008 m. liepos 9 d. Sprendime *Alitalia prieš Komisiją* (T-301/01, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad *Alitalia*, įmonė, gavusi kapitalo subsidiją, kurią Komisija kvalifikavo kaip su bendrąja rinka suderinamą valstybės pagalbą su sąlyga, jog bus laikomasi tam tikrų reikalavimų, lieka asmeniškai suinteresuota šio sprendimo panaikinimu, net jeigu Komisijai priėmus kitą sprendimą

¹⁶ OL C 37, 2001, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 76.

ji gavo visą šios pagalbos sumą. Kadangi ginčijamas sprendimas sudaro paskutinės pagalbos išmokos mokėjimą leidžiančio sprendimo teisinį pagrindą, antrasis sprendimas tokio pagrindo neturėtų, jeigu Pirmosios instancijos teismas būtų panaikinęs ginčijamą sprendimą, kiek jame nagrinėjama priemonė pripažįstama valstybės pagalba. Tame pačiame sprendime Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad nors ginčijamas sprendimas buvo priimtas nustačius tam tikrų reikalavimų sąlygą, kurių įsipareigojo laikytis Italijos institucijos, *Alitalia* turi teisę pateikti ieškinio pagrindą dėl šių reikalavimų, nes už jų nustatymą atsakinga Komisija, turinti išimtinę kompetenciją konstatuoti galimą pagalbos nesuderinamumą su bendrąja rinka.

Dėl pagalbos, kurią Komisija pripažino iš dalies suderinama su bendrąja rinka, gavėjo suinteresuotumo pareikšti ieškinį 2008 m. spalio 22 d. Sprendime *TV2/Danmark ir kt. prieš Komisiją* (T-309/04, T-317/04, T-329/04 ir T-336/04, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad sąlygos, kuriomis Komisija įvertino aptariamą pagalbą suderinamumą, draudžia nagrinėti ieškinio priimtinumą padalijant ginčijamą sprendimą į dvi dalis: vieną, kur ginčijamos valstybės pagalbos priemonės pripažįstamos iš dalies nesuderinamomis su bendrąja rinka, ir antrą, kur valstybės pagalba pripažįstama iš dalies suderinama. Komisija patikrino, ar visos aptariamą valstybinio finansavimo priemonės sudarė sumą, viršijančią su bendra ekonominės svarbos paslauga susijusias realias sąnaudas.

Be to, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad suinteresuotumas pareikšti ieškinį gali būti kildinamas iš akivaizdžios „galimybės“, jog ieškovių teisinė situacija gali būti paveikta ieškinais, arba iš to, jog ieškinių „galimybė“ jau yra atsiradusi ir aktuali ieškinio pateikimo Pirmosios instancijos teismui dieną. Nacionaliniame teisme *TV2* buvo pareikštas konkurento ieškinys prašant atlyginti žalą, kurią šis patyrė dėl to, jog *TV2* gauta valstybės pagalba leido jai parduodant reklamos laiką naudoti mažų kainų strategiją. Konstatavęs, kad *TV2* pateikė jam ieškinį prieš konkurentui pradedant aptartą procesą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog aplinkybę, kad kreipimosi į nacionalinį teismą galimybė buvo jau atsiradusi ir aktuali *TV2* ieškinio pateikimo dieną, įrodo tai, kad ši galimybė buvo įgyvendinta pareiškus šiuo metu nacionalinio teismo nagrinėjamą ieškinį.

2. Materialinės normos

a) Ekonominė nauda

Byloje *SIC prieš Komisiją* (2008 m. birželio 26 m. Pirmosios instancijos teismo sprendimas T-442/03, dar nepaskelbtas) nagrinėjant ieškinį dėl Komisijos sprendimo, kuriame, be kita ko, buvo pripažinta, kad tam tikros Portugalijos Respublikos priemonės, taikytos viešąsias portugalų televizijos paslaugas teikiančiai bendrovei *Radiotelevisão Portuguesa* (toliau – *RTP*), nėra valstybės pagalba ir kad kitos priemonės yra suderinamos su bendrąja rinka, ieškovė, be kita ko, tvirtino, jog išleidžiant obligacijų emisiją *RTP* naudojosi implicitine valstybės garantija, kuri paaiškina, kodėl ji, nepaisant blogos finansinės padėties, sugebėjo rinkoje išleisti šią emisiją. Konstatavęs, jog, viena vertus, *RTP* yra akcinė bendrovė, už kurios skolų grąžinimą 100 % akcijų turinčiai Portugalijos Respublikai netenka neribota atsakomybė, ir, kita vertus, nagrinėjamos emisijos prospekte nebuvo nurodyta jokia

Minėtoje byloje *Hotel Cipriani ir kt. prieš Komisiją* atleidimu nuo socialinio draudimo įmokų pasinaudojusios įmonės teigė, kad šis atleidimas nesuteikė joms jokios ekonominės naudos, nes jis kompensavo papildomas išlaidas, kurias sukelia nepalankūs struktūriniai aspektai lagūnos teritorijoje, kur jos buvo įsisteigusios. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog įmonės neįrodė tiesioginio ryšio tarp faktiškai patirtų papildomų išlaidų ir gautos pagalbos sumos. Vien tai, kad lagūnoje įsteigtos įmonės patiria didesnių išlaidų nei žemyne, neleidžia daryti išvados, kad schema joms nesuteikia jokio pranašumo ir nediskriminuoja jų konkurentų Italijoje ar kitose valstybėse narėse.

Minėtame sprendime *Nyderlandai prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Nyderlandų Karalystės sukurta emisijos leidimų azoto oksidams (NO_x) prekybos sistema nėra valstybės pagalba. Tai grindžiama argumentais, kad, viena vertus, visiems Nyderlandų pramonės įrenginiams, kurių bendra instaliuoti šiluminė galia didesnė už duotąją ribinę vertę, neatsižvelgiant į geografinius ar teritorinius aspektus, taikoma nagrinėjamos priemonės nustatyta NO_x emisijos riba ir jie gali gauti naudą, kurią pagal šią priemonę suteikia galimybė prekiauti emisijos leidimais. Orientavus sistemą į labiausiai teršiančias įmones, joje naudojamas objektyvus ir siekiamą aplinkos apsaugos tikslą atitinkantis kriterijus. Kita vertus, tik įmonės, kurios patenka į šią schemą, gresiant piniginei baudai turi laikytis emisijos normos arba griežto standartinio darbų lygio. Todėl įmonių, kurioms taikoma ši NO_x emisijos riba, faktinė ir teisinė situacija negali būti laikoma panašia į įmonių, kurioms ši riba netaikoma, situaciją. Bet kuriuo atveju, net jei būtų daroma prielaida, kad nagrinėjama priemonė diferencijuoja įmones ir todėl *a priori* taikoma pasirinktinai, ši diferenciacija kyla iš sistemos, kurioje ji taikoma, pobūdžio ar struktūros ir todėl netenkina atrankinio pobūdžio sąlygos. Ekologinis vertinimas pateisina tai, jog didelius NO_x kiekius išmetančios įmonės būtų atskirtos nuo kitų įmonių.

121

Byloje *Gibraltaro vyriausybė ir Jungtinė Karalystė prieš Komisiją* (2008 m. gruodžio 18 d. Sprendimas T-211/04 ir T-215/04, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas turėjo galimybę dar patikslinti atrankinio pobūdžio sąlygą.

2002 m. rugpjūčio mėnesį Jungtinė Karalystė pranešė Komisijai apie Gibraltaro vyriausybės numatomą bendrovių mokesčio reformą, kurioje turėjo būti įvesti trys mokesčiai: įregistravimo mokestis, darbuotojų skaičiaus mokestis ir įmonės patalpų mokestis (*business property occupation tax*, toliau – BPOT), o apmokestinimas dviem pastaraisiais mokesčiais turėjo būti ribojamas 15 % pelno. Komisija padarė išvadą, kad ši reforma yra atrankinė regionų požiūriu, nes joje numatyta, jog Gibraltare esančios įmonės apmokestinamos mažesniu tarifu nei Jungtinėje Karalystėje esančios įmonės. Be to, ji nusprendė, kad trys mokesčių reformos aspektai yra atrankiniai materialiuoju požiūriu: pirma, apmokestinimui darbuotojų skaičiaus mokesčiu ir BPOT taikoma sąlyga turėti pelną, kuri yra palankesnė pelno neturinčioms įmonėms; antra, apmokestinimui darbuotojų skaičiaus mokesčiu ir BPOT taikoma maksimali 15 % pelno riba, nes ši riba yra palankesnė įmonėms, kurios atitinkamais ataskaitiniais metais turi mažesnį pelną, palyginti su jų darbuotojais ar užimamomis įmonės patalpomis; trečia, patys darbuotojų skaičiaus mokestis ir BPOT, nes šie du mokesčiai iš principo yra palankesni įmonėms, kurios iš tikrųjų fiziškai neveikia Gibraltare.

Taikydamas teismų praktikoje dėl vidinių valstybės darinių suteiktos pagalbos¹⁷ nustatytas sąlygas, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad referencinė teritorija, siekiant įvertinti atrankinį nagrinėjamos mokesčių reformos pobūdį regionų požiūriu, atitinka vien Gibraltaro teritoriją ir kad todėl negali būti lyginama su Jungtinėje Karalystėje taikoma sistema.

Kalbėdamas apie atrankinį pobūdį materialiuoju požiūriu, Pirmosios instancijos teismas pastebėjo, kad tam tikros mokesčių priemonės kvalifikavimas kaip atrankinės reikalauja vertinti trim etapais. Pirmiausia, Komisija privalo apibrėžti ir išnagrinėti „normalų“ atitinkamą referencinę teritoriją sudarančioje geografinėje zonoje taikomą mokesčių sistemos režimą. Būtent atsižvelgdama į šį „normalų“ mokestinį režimą, Komisija, antra, turi nustatyti galimą atrankinį nagrinėjama mokesčių priemone suteikiamos naudos pobūdį. Komisijai įrodžius esant nukrypimų nuo „normalaus“ mokesčių režimo, dėl kurių įmonės diferencijuojamos, atitinkama valstybė narė gali pateikti įrodymą, jog ši diferenciacija pateisinama jos mokesčių sistemos prigimtimi ir struktūra. Tokiu atveju, trečia, Komisija turi patikrinti, ar taip yra iš tikrųjų. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas pridūrė, kad, jeigu Komisija nesilaiko pirmojo ir antrojo iš minėtų etapų, ji negali pradėti trečiojo, neperžengdama savo kontrolės ribų. Jo teigimu, toks metodas gali, viena vertus, suteikti Komisijai galimybę perimti valstybės narės funkcijas, kiek tai susiję su jos mokesčių sistemos ir „normalaus“ režimo organizavimu, ir, kita vertus, atimti iš valstybės narės bet kokią galimybę pateisinti nagrinėjamą diferenciaciją mokesčių sistemos, apie kurią buvo pranešta, prigimtimi ir struktūra.

Konstatuodamas, kad Komisija iš anksto neapibrėžė „normalaus“ mokesčių sistemos, apie kurią buvo pranešta, režimo ir neiškėlė klausimo dėl šiuo atžvilgiu Gibraltaro institucijų pateikto kvalifikavimo, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Bendrijos institucija neturėjo jokios galimybės nustatyti, jog tam tikri mokesčių sistemos, apie kurią buvo pranešta, aspektai yra išimtinio ir todėl *a priori* atrankinio pobūdžio, palyginti su jos „normaliu“ režimu. Pirmosios

17 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Portugalija prieš Komisiją* (C-88/03, Rink. p. I-7115, 67 punktas).

instancijos teismas taip pat nusprendė, jog Komisija neturėjo galimybės teisingai įvertinti, ar galimą įmonių diferenciaciją galėtų pateisinti mokesčių sistemos, apie kurią buvo pranešta, prigimtis ar struktūra.

c) Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio privataus investuotojo kriterijus

2008 m. gruodžio 17 d. Sprendimu *Ryanair prieš Komisiją* (T-196/04, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas panaikino Komisijos sprendimą, kuriame ji atskirai išnagrinėjo du oro bendrovės *Ryanair* sudarytus susitarimus su Valonijos regionu, Šarlerua oro uosto savininku, ir viešąja Valonijos regiono kontroliuojama įmone *Brussels South Charleroi Airport* (toliau – BSCA), valdančia ir eksploatuojančia šį oro uostą. Remiantis ginčijamu sprendimu, šiuose dviejuose susitarimuose buvo numatyta su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba. Komisija, be kita ko, konstatavo, kad Valonijos regionas pirmąjį susitarimą su *Ryanair* sudarė vykdydamas viešosios valdžios išimtinės teises ir todėl jo vaidmuo šiame susitarime negali būti nagrinėjamas taikant rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio privataus investuotojo principą. Pirmosios instancijos teismas pirmiausia pažymėjo, kad, atsižvelgiant į tai, jog BSCA buvo ekonomiškai nuo Valonijos regiono priklausomas subjektas, Komisija privalėjo juos laikyti vienu ir tuo pačiu subjektu. Toliau jis konstatavo, kad sudarydamas susitarimą su *Ryanair* Valonijos regionas vykdė ekonominę veiklą. Jo nuomone, vien aplinkybė, kad ši veikla buvo vykdoma viešajame sektoriuje, nereiškia, kad ji priskirtina viešosios valdžios išimtinių teisių įgyvendinimui. Be to, vien tai, kad Valonijos regionas disponuoja reglamentavimo įgaliojimais nustatant oro uosto mokesčius, nepaneigia, kad šių mokesčių sumažinimo sistema turi būti nagrinėjama, atsižvelgiant į rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio privataus investuotojo principą.

d) Valstybės pagalbos draudimo išimčių taikymas laiko atžvilgiu

Byloje *SIDE prieš Komisiją* (2008 m. balandžio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas T-348/04, dar nepaskelbtas) Komisija pritaikė EB 87 straipsnio 3 dalies d punkte, t. y. 1993 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusioje normoje, numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, susijusią su kultūrai remti ar paveldui išsaugoti skirtomis priemonėmis, pagalba, kurią Prancūzija buvo suteikusi iki minėtos datos. Priminęs, kad materialinės Bendrijos teisės normos iš principo netaikomos iki jų įsigaliojimo susiklosčiusioms situacijoms, ir patikslinęs, jog ši išvada taikytina neatsižvelgiant į šių taisyklių daromą teigiamą ar neigiamą įtaką suinteresuotajam asmeniui, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, viena vertus, kiekviena nauja valstybės pagalba yra neišvengiamai nesuderinama su bendrąja rinka, jei ji gali iškreipti konkurenciją laikotarpiu, per kurį ji buvo teikiama, ir jeigu jai netaikoma jokia nukrypti leidžianti nuostata, ir, kita vertus, kilus šioms pasekmėms, nagrinėjamos pagalbos suderinamumas ar nesuderinamumas su bendrąja rinka nustatomas galutinai. Todėl kadangi nagrinėjant pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka reikia ne tik įvertinti, ar priimant atitinkamą sprendimą Bendrijos interesus reikalavo, kad pagalba būtų grąžinta, Komisija taip pat turi patikrinti, ar nagrinėjama pagalba per laikotarpį, kai ji buvo mokama, galėjo iškreipti konkurenciją. Remdamasis šiais argumentais, Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog pritaikiusi minėtą nukrypti leidžiančią nuostatą laikotarpiui iki 1993 m. lapkričio 1 d. Komisija padarė teisės klaidą.

e) Bendros ekonominės svarbos paslaugos

Byla *BUPA ir kt. prieš Komisiją* (2008 m. vasario 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas T-289/03, dar nepaskelbtas) suteikė Pirmosios instancijos teismui galimybę išplėtoti savo praktiką dėl klausimo, ar kompensacija, kurią įmonė gauna kaip atlygį už jos teikiamą bendros ekonominės svarbos paslaugą (toliau – BESP), yra valstybės pagalba. Ginčas buvo kilęs dėl Airijos savanoriško sveikatos draudimo (toliau – SSD) sistemos, kurioje 1994–1996 m. imtasi liberalizavimo priemonių, lėmusių, jog *Voluntary Health Insurance Board (VHI)* pradėjo konkuruoti su kitais subjektais, tarp jų ir su ieškove. Liberalizuojant buvo numatyta įdiegti rizikos suvienodinimo sistemą (toliau – RSS), valdomą *Health Insurance Authority* (toliau – HIA). Iš esmės RSS yra mechanizmas, kuriame numatyta, kad, viena vertus, SSD draudikai, kurių rizikos profilis žemesnis nei vidutinis rinkos rizikos profilis, moka mokestį HIA ir, antra vertus, HIA moka atitinkamą mokestį tiems SSD draudikams, kurių rizikos profilis aukštesnis nei vidutinis rinkos rizikos profilis. Mechanizme numatytos įvairios RSS mokesčių mokėjimo ribos. Išnagrinėjusi *BUPA* skundą bei Airijos pranešimą apie RSS, Komisija nusprendė, jog iš RSS išplaukiantys mokesčiai yra kompensacija už BESP įpareigojimus, t. y. įpareigojimus užtikrinti visiems Airijoje gyvenantiems asmenims minimalų panašios kokybės SSD paslaugų lygį už prieinamą kainą, neatsižvelgiant į jų sveikatos būklę, amžių ar lytį (toliau – SSD įpareigojimai)¹⁸.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nors Komisijai atliekant vertinimą, 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁹ (toliau – sprendimas *Altmark*) dar nebuvo priimtas, ginčijamo sprendimo teisėtumą reikia nagrinėti būtent atsižvelgiant į minėtame Teisingumo Teismo sprendime nustatytas keturias sąlygas (toliau – *Altmark* sąlygos). Taip yra todėl, kad, viena vertus, Teisingumo Teismas neapribojo Sprendime *Altmark* teiginių galiojimo laiko atžvilgiu ir, antra vertus, Teisingumo Teismo teikiamas Bendrijos teisės nuostatos išaiškinimas apsiriboja tik jos reikšmės ir turinio, taip, kaip ji turėjo būti suprantama ir taikoma, įskaitant Bendrijos institucijas, nuo jos priėmimo momento, paaiškinimu. Pirmosios instancijos teismas patikslino, jog nagrinėjamu atveju *Altmark* sąlygos, kurių apimtis, be to, didžiąja dalimi sutampa su EB 86 straipsnio 2 dalies kriterijų apimtimi, turi būti taikomos atsižvelgiant į prasmę ir tikslą, kuriais vadovaujantis jos buvo nustatytos, tačiau pritaikius prie konkrečių nagrinėjamos bylos aplinkybių.

Kalbėdamas apie pirmąją *Altmark* sąlygą, pagal kurią kompensaciją gaunančiai įmonei turi būti iš tikrųjų pavesta vykdyti aiškiai apibrėžtus su viešąja paslauga susijusius įpareigojimus, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Bendrijos teisė nei pateikia aiškią ir tikslią teisinės sąvokos „BESP užduotis“ apibrėžtį, nei numato nusistovėjusią teisės koncepciją, kuri galutinai nustatytų, kokios sąlygos turi būti įvykdytos, kad valstybė narė galėtų pagrįstai remtis BESP užduoties buvimu ir apsauga. Taigi valstybės narės turi didelę diskreciją apibrėžti, ką jos laiko BESP, ir šis apibrėžimas gali būti Komisijos ginčijamas tik esant akivaizdžiai klaidai. Vis dėlto ši didelė diskrecija nereiškia, jog valstybė narė atleidžiama nuo pareigos užtikrinti, kad jos nurodoma BESP užduotis atitiktų tam tikrus minimalius kriterijus (be kita ko, viešosios valdžios akto, kuriuo atitinkamiems ūkio subjektams pavesta

¹⁸ 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimas C (2003) 1322, galutinis (valstybės pagalba N 46/2003–Airija).

¹⁹ Sprendimas C-280/00 (Rink. p. I-7747).

Dėl ketvirtos *Altmark* sąlygos, reikalaujančios, kad vykdamant BESP užduotį patirtos sąnaudos atitiktų veiksmingos įmonės sąnaudas, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog Komisija galėjo pagrįstai manyti, kad šiuo atveju nebuvo būtina palyginti potencialių naudos iš RSS mokesčių gavėjų ir veiksmingo ūkio subjekto. Reikia turėti omenyje aplinkybę, kad minėta sąlyga negali būti griežtai taikoma RSS dėl tokių dviejų ypatumų: RSS

nustatytos kompensavimo sistemos neutralumo SSD draudikų pajamų ir pelno atžvilgiu ir papildomų šių draudikų išlaidų, susijusių su neigiamu rizikos profiliu, specifiškumo²⁰.

Kiti sprendimai 2008 m. suteikė Pirmosios instancijos teismui galimybę užbaigti nagrinėjimo schemą, taikomą su BESP teikimu susijusioms kompensacijoms.

2008 m. liepos 1 d. Sprendime *Deutsche Post prieš Komisiją* (T-266/02, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas pirmiausia pabrėžė, kad jei valstybės lėšos buvo skirtos kaip kompensacija už papildomas sąnaudas, susijusias su BESP teikimu, paisant *Altmark* sąlygų, Komisija negali valstybės skirtų lėšų kvalifikuoti kaip valstybės pagalbos, jei jų suma neviršija papildomų sąnaudų, kilusių vykdant šias BESP užduotis, nes priešingu atveju EB 86 straipsnio 2 dalis prarastų praktinį veiksmingumą. Taigi, jeigu Komisija nepatikrina, ar kompensacijų suma viršijo papildomas su BESP susijusias sąnaudas, ji teisiškai nepagrindžia, kad ši kompensacija suteikia naudos EB 87 straipsnio 1 dalies prasme ir todėl gali būti valstybės pagalba. Be to, jeigu Komisija neatlieka jokio tyrimo ar vertinimo šiuo klausimu, Bendrijos teismas neturi vietoj šios institucijos atlikti tyrimo, kurio ši neatliko, bandant nuspėti, kokias išvadas iš tokio tyrimo ji būtų padariusi.

Sprendime *SIC prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad Portugalijos Respublika neprivalėjo organizuoti konkurso prieš suteikdama RTP teisę teikti televizijos BESP. Ypatingas pobūdis, tenkantis visuomeninės transliacijos sistemai, visų pirma jos ryšis su demokratiniais, socialiniais ir kultūriniais kiekvienos visuomenės poreikiais, paaiškina ir pagrindžia tai, kad valstybė narė negali būti verčiama organizuoti konkursą dėl teisės teikti BESP, jeigu ji nusprendžia pati užtikrinti šią paslaugą per valstybinę įmonę, kaip yra nagrinėjamu atveju.

Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad valstybės narės turi kompetenciją apibrėžti transliavimo BESP, apimant didelės programų įvairovės transliavimą, leidžiant BESP teikiančiam operatoriui vykdyti komercinę veiklą, pavyzdžiui, parduoti reklamos laiką. Kitokiu atveju pats transliavimo BESP apibrėžimas priklausytų nuo jos finansavimo būdo, nors BESP iš esmės apibrėžiama atsižvelgiant į jos užtikrinamą bendrąjį interesą, o ne į priemones, kurios užtikrina jos teikimą.

Dėl kontrolės, ar RTP laikosi jai perduotos viešosios paslaugos užduoties, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad tik valstybė narė turi įvertinti visuomeninio transliuotojo užduoties teikti viešąją paslaugą nustatytų kokybės reikalavimų laikymąsi. Komisija privalo apsiriboti konstatavimu, ar nacionaliniu lygmeniu egzistuoja nepriklausomas kontrolės mechanizmas, ir tai buvo patvirtinta nagrinėjamu atveju. Kiek tai susiję su viešosios paslaugos teikimu susijusių išlaidų finansavimo proporcingumu, Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad, nepaprašiusi Portugalijos Respublikos tam tikrų RTP audito ataskaitų, Komisija pažeidė savo tyrimo pareigą. Komisija negali nepareikalausti pateikti informaciją, kuri veikiausiai gali patvirtinti ar pagrįsti kitą nagrinėjamai priemonei tirti svarbią informaciją, kurios patikimumas negali būti laikomas pakankamai įrodytas.

²⁰ Sprendime *Hotel Cipriani ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad, kalbant apie iki sprendimo *Altmark* Komisijos priimtus sprendimus, reikia patikrinti, ar bendras taikytas metodas atitinka *Altmark* sąlygų esmę.

Be to, minėtame sprendime *TV2/Danmark ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog transliacijos BESP nebūtinai turi apsiriboti tik nerentabilių programų transliavimu. Teiginį, kad įmonė TV2, įgaliota teikti BESP (TV2), bus neišvengiamai paskatinta, pasinaudojant valstybiniu viešosios paslaugos finansavimu subsidijuoti savo komercinę veiklą, Pirmosios instancijos teismas įvertino kaip nurodantį tikimybę, kuriai kelių užkirsti turi valstybės narės, o Komisija – prireikus skirti sankcijas. Be to, dėl Danijos valdžios institucijų TV2 suteiktos laisvės konkrečiai apibrėžti savo programą Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad visiškai nėra nenormalu, jog visuomeninis transliuotojas, su sąlyga, kad laikosi kokybinių reikalavimų, naudojasi redakcijos nepriklausomybe nuo politinių jėgų renkantis programas.

f) Pagalba ypatingu įvykiu padarytai žalai atitaisyti

Pagal EB 87 straipsnio 2 dalies b punktą neprieštaraujancia bendrajai rinkai turi būti pripažinta pagalba, suteikta ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti.

Reaguodama į 2001 m. rugsėjo 11 d. išpuolius, 2001 m. spalio 10 d. Komisija priėmė komunikatą²¹, kuriame nurodė, kad ši nuostata gali leisti išmokėti kompensaciją, be kita ko, už išlaidas, patirtas dėl JAV oro erdvės uždarymo 2001 m. rugsėjo 11–14 dienomis. 2008 m. birželio 25 d. Sprendimu *Olympiaki Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* (T-268/06, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas iš dalies panaikino Komisijos sprendimą, kuriuo nesuderinama su bendrąja rinka buvo pripažinta dalis Graikijos Respublikos pagalbos, suteiktos siekiant kompensuoti nuostolius atšaukus ne per minėtame komunikate nurodytą laikotarpį numatytus skrydžius. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nors EB 87 straipsnio 2 dalies b punktas leidžia kompensuoti tik tuos ekonominius padarinius, kuriuos tiesiogiai sukėlė ypatingi įvykiai, tiesioginis ryšys gali būti pripažintas, net jei žala, kaip nagrinėjamu atveju, atsirado praėjus šiek tiek laiko po minėto laikotarpio.

3. Procedūrinās normas

Galiausiai teismo praktika 2008 m. leido patikslinti pareigas, kurios tenka Komisijai priimant antrąjį sprendimą dėl tam tikros pagalbos, dėl kurios buvo priimtas Pirmosios instancijos teismo panaikintas sprendimas. Sprendime *Alitalia prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad tokiu atveju Komisija neturi pareigos vėl pradėti formalios tyrimo procedūros, nes Pirmosios instancijos teismo nustatyti pažeidimai nesiekia procedūros pradžios. Be to, Komisija neprivalo suinteresuotiesiems tretiesiems asmenims, kurių teisė pateikti savo pastabas buvo užtikrinta priimant pirmąjį sprendimą, suteikti tokią pačią galimybę vykstant antrojo sprendimo priėmimo procedūrai, Oficialiajame leidinyje paskelbdama pranešimą apie savo sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą.

21 COM (2001) 574, galutinis.

Bendrijos prekių ženklas

Sprendimai, susiję su Reglamento (EB) Nr. 40/94²² taikymu, ir 2008 m. sudaro didelį Pirmosios instancijos teismo baigtų bylų skaičių (171 byla), nors jų dalis, palyginti su 2007 m., yra mažesnė.

1. Absoliutūs atsisakymo registruoti pagrindai

2008 m. lapkričio 12 d. Sprendime *Lego Juris prieš VRDT – Mega Brands (Lego kubelis)* (T-270/06, dar nepaskelbtas), susijusiame su procedūra dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu, Pirmosios instancijos teismas pirmą kartą pateikė savo poziciją dėl Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies e punkto ii papunktyje numatyto absoliutaus atmetimo pagrindo, pagal kurį neregistruojami žymenys, kuriuos sudaro vien prekių forma, būtina techniniam rezultatui gauti, apimties. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog ši nuostata draudžia registruoti bet kokią formą, kurią, atsižvelgiant į jos pagrindines savybes, sudaro vien prekės forma, techniškai lemianti siekiamą techninį rezultatą ir kurios pakanka jam gauti, net jeigu šį rezultatą galima pasiekti kitomis formomis, kur naudojamas tas pats arba kitas techninis sprendimas. Šios savybės turi būti nustatytos objektyviai, remiantis ne tikslinio vartotojo suvokimu, bet atitinkamos formos grafiniu pavaizdavimu ir prie prekių ženklo paraiškos pridėtais aprašymais.

Vykstant kitai procedūrai dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu Pirmosios instancijos teismas 2008 m. spalio 15 d. Sprendime *Powerserv Personalservice prieš VRDT – Manpower (MANPOWER)* (T-405/05, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) nurodė, kokioje geografinėje teritorijoje atitinkama visuomenė žymenį, sudarytą iš angliško žodžio „manpower“, gali suvokti kaip apibūdinamąjį. Šiuo atžvilgiu jis nusprendė, kad taip gali būti net ne anglakalbėse valstybėse narėse su sąlyga, pirma, kad šis angliškas žodis buvo pradėtas vartoti atitinkamos valstybės kalboje ir gali pakeisti šios kalbos žodį, reiškiantį „darbo jėga“, arba, antra, kalbant apie prekių ženklą MANPOWER saugomas prekes ar paslaugas, anglų kalba būtų vartojama kreipiantis į atitinkamos visuomenės narius bent kaip alternatyva nacionalinei kalbai. Taikydamas šiuos kriterijus Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad Apeliacinė taryba teisingai nusprendė, jog nagrinėjamas žymuo yra apibūdinamasis Vokietijoje ir Austrijoje, nors ji klaidingai manė, kad tas pats pasakytina apie Nyderlandus, Švediją ir Daniją. Kiti argumentai, susiję su atitinkamos visuomenės kalbų mokėjimo svarba, pateikiami 2008 m. lapkričio 26 d. Sprendime *New Look prieš VRDT (NEW LOOK)* (T-435/07, nepaskelbtas), kuriame Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog kadangi yra žinoma, kad Skandinavijos šalių ir Nyderlandų plačioji visuomenė turi anglų kalbos pagrindus, Apeliacinė taryba galėjo teisėtai nuspręsti, kad žymuo NEW LOOK, kuris šnekamojoje anglų kalboje yra paprastas, kalbos požiūriu jokių sunkumų nesukeliantis žodžių junginys, šiose šalyse neturi jokių skiriamųjų požymių.

Aptariamais metais kitas reikšmingas teismo praktikos įnašas šioje srityje susijęs su Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies h punkte esančios nuorodos į Paryžiaus

²² 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146).

konvencijos²³ 6 *ter* straipsnyje nurodytus absoliučius atmetimo pagrindus reikšme. Įmonės, kurios žymenį, sudarytą iš klevo lapo, Vidaus rinkos derinimo tarnyba (prekių ženklams ir pramoniniam dizainui) (toliau – VRDT) atsisakė registruoti motyvuodama tuo, kad jis vaizduojamas Kanados vėliavoje, iškeltoje byloje, kurioje buvo priimtas 2008 m. vasario 28 d. Sprendimas *American Clothing Associates prieš VRDT (Klevo lapo pavaizdavimas)* (T-215/06, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas), Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad dėl minėtoje konvencijoje daromo skirtumo tarp „prekių ženklų“ ir „paslaugų ženklų“, jos 6 *ter* straipsnio a punktas, įpareigojantis neregistruoti visų pirma vėliavų ir kitų valstybinių emblemų, „paslaugų ženklams“ netaikomas. Iš tiesų, jei Bendrijos teisės aktų leidėjas būtų ketinęs šį draudimą taikyti ir su paslaugomis susijusiems prekių ženklams, jis būtų ne tik padaręs nuorodą į Paryžiaus konvencijos 6 *ter* straipsnį, bet ir šį draudimą įtvirtinęs pačiame Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnyje. Be to, Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad, kitaip nei numatyta sudėtinio prekių ženklo skiriamųjų požymių vertinimo atveju, taikant Paryžiaus konvencijos 6 *ter* straipsnį reikia atsižvelgti į kiekvieną tokio prekių ženklo elementą ir tam, kad atitinkamas prekių ženklas nebūtų registruojamas, pakanka, kad vienas jų būtų valstybės emblema ar jos imitacija, nepaisant to, kaip jie gali būti bendrai suvokiami. Galiausiai Paryžiaus konvencijos 6 *ter* straipsnio 1 dalies a punkto taikymui nekeliami sąlyga, kad egzistuoūt galimybė suinteresuotajai visuomenei suklysti dėl prašomu prekių ženklu žymimų prekių kilmės arba ryšio tarp šio prekių ženklo savininko ir valstybės, kurios emblema nurodyta prekių ženkle.

2008 m. liepos 9 d. Sprendime *Hartmann prieš VRDT (E)* (T-302/06, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas pateikė svarbų teismo praktikos, pagal kurią VRDT savo analizę gali grįsti aplinkybėmis, susijusiomis su bendrai įgyta praktine plataus vartojimo prekių pardavimo patirtimi, ir neprivalo pateikti tokios patirties pavyzdžių, patikslinimą. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad VRDT instancijoms pripažinus, jog prašomu įregistruoti prekių ženklu žymimos prekės yra ne plataus vartojimo prekės, bet skirtos specialių žinių turinčiai visuomenei, šioms instancijoms negali būti suteikiama galimybė savo analizę grįsti konkrečiomis aplinkybėmis, kurias galėtų žinoti bet kuris asmuo.

Keliuose sprendimuose Pirmosios instancijos teismas nurodė, koks ryšys turi jungti prekių ženklą ir juo žymimas prekes ar paslaugas, kad jį būtų galima laikyti apibūdinamuoju. Visų pirma tai yra 2008 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Eurocopter prieš VRDT (STEADYCONTROL)* (T-181/07, nepaskelbtas), 2008 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *HUP Usługi Polska prieš VRDT – Manpower (I.T.@MANPOWER)* (T-248/05, nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas), 2008 m. spalio 15 d. Sprendimas *REWE-Zentral prieš VRDT (Port Louis)* (T-230/06, dar nepaskelbtas), 2008 m. lapkričio 25 d. Sprendimas *CFCMCEE prieš VRDT (SURFCARD)* (T-325/07, nepaskelbtas) ir 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendimas *Ford Motor prieš VRDT (FUN)* (T-67/07, dar nepaskelbtas). Konkrečiai kalbant, pastarajame sprendime Pirmosios instancijos teismas, priešingai nei Apeliacinė taryba, nusprendė, jog žodžio „fun“ reikšmė nėra pakankamai tiesiogiai ir konkrečiai susijusi su antžeminėmis motorinėmis transporto priemonėmis bei jų detalėmis ir sudedamosiomis dalimis, kad prašomas įregistruoti prekių ženklas nebūtų registruojamas.

²³ Peržiūrėta ir iš dalies pakeista 1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 828 tomas, Nr. 11847, p. 108).

Galiausiai 2008 m. kovo 12 d. Sprendime *Compagnie générale de diététique prieš VRDT (GARUM)* (T-341/06, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad analizuojant žymens skiriamąjį požymį turi būti remiamasi konkrečia ir realia ar bent jau tikėtina ir pakankamai artima laiko atžvilgiu patirtimi rinkoje. Tačiau tariamos ar net hipotetinės įvykių raidos, neturinčios jokio ryšio su konkrečiomis aplinkybėmis, kurias galima patikrinti, iš esmės neturėtų pakakti.

2. Santykiniai atsisakymo registruoti pagrindai

Pirmosios instancijos teismas, 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendime *Budějovický Budvar prieš VRDT – Anheuser-Busch (BUD)* (T-225/06, T-255/06, T-257/06 ir T-309/06, dar nepaskelbtas) nagrinėdamas Čekijos bendrovės *Budějovický Budvar* ir Amerikos bendrovės *Anheuser-Busch* ginčą, kaip ir 2007 m. turėjo aiškinti Reglamento Nr. 40/94 8 straipsnio 4 dalį, pagal kurią protestą dėl Bendrijos prekių ženklo registravimo galima pateikti remiantis ankstesniu žymeniu, kitu nei prekių ženklas. Pirmiausia Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad VRDT turi atsižvelgti į ankstesnes valstybėse narėse saugomas teises ir negali ginčyti jų kvalifikavimo. Taigi, kol Austrijoje ir Prancūzijoje kilmės vietos nuorodai „bud“ suteikta apsauga galioja pagal šių valstybių nacionalinę teisę, VRDT turi atsižvelgti į šios apsaugos poveikį. Be to, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad užuot pagal analogiją taikiusi Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnį ir reikalavusi, kad *Budějovický Budvar* įrodytų, jog nuorodas „bud“ naudojo „iš tikrųjų“, VRDT turėjo patikrinti, ar nagrinėjami žymenys buvo naudojami vykdant komercinę veiklą, kuria siekiama ekonominės naudos, o ne asmeniniais tikslais, neatsižvelgiant į tai, kokioje teritorijoje jie buvo naudojami. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog Čekijos bendrovė įrodė, kad nagrinėjamos nuorodos naudojamos prekyboje. Be to, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad nagrinėdama, ar atitinkama nacionalinė teisė leidžia *Budějovický Budvar* uždrausti naudoti vėlesnį prekių ženklą, VRDT padarė klaidą, nes neatsižvelgė į visas svarbias faktines ir teises aplinkybes.

Kitas svarbus 2008 m. teismo praktikos įnašas nagrinėjamoje srityje susijęs su ankstesniu prekių ženklu ir prašomu įregistruoti prekių ženklu žymimų prekių ir (arba) paslaugų panašumu siekiant įvertinti galimybę supainioti. Pirmiausia 2008 m. birželio 18 d. Sprendime *Coca-Cola prieš VRDT – San Polo (MEZZOPANE)* (T-175/06, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad vynas ir alus tik šiek tiek panašūs. Nors vynas ir alus iš dalies gali tenkinti tą patį poreikį mėgautis gėrimu valgant arba vartojant kaip aperityvą, atitinkamas vartotojas juos laiko skirtingomis prekėmis. Be to, nėra nieko, kas leistų daryti išvadą, jog vienos iš šių prekių pirkėjas pirtų ir kitą prekę, ir kad todėl jos viena kitą papildo. Tačiau atsižvelgiant į kainų skirtumus vynas ir alus tam tikra prasme yra konkuruojančios prekės.

2008 m. lapkričio 4 d. Sprendime *Group Lottuss prieš VRDT – Ugly (COYOTE UGLY)* (T-161/07, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad, viena vertus, „alus“ ir, kita vertus, „kokteilių baro paslaugos“ bei „pramogų paslaugos, diskotekų paslaugos, naktiniai klubai“ labai vieni kitus papildo. Iš tiesų alus vartojamas norint numalšinti troškulį arba dėl malonumo, o šios paslaugos apima alkoholinių gėrimų paruošimo ir pateikimo veiklą pasilinksminimų vietoje. Taigi Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog VRDT gali teisėtai nustatyti, kad šios prekės ir paslaugos šiek tiek panašios. Kitokia išvada darytina

kalbant apie alaus ir „kultūrinės veiklos“ panašumą, nes pastaroji veikla alaus atžvilgiu laikytina kur kas mažiau papildančia nei anksčiau nurodytos paslaugos.

Kituose dviejuose sprendimuose, priimtuose procedūrose dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu, taip pat buvo nagrinėjama, ar prekės ir paslaugos vienos kitas papildo. 2008 m. rugsėjo 24 d. Sprendime *Oakley prieš VRDT – Venticinque (O STORE)* (T-116/06, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad santykį tarp vykdančią mažmeninę tam tikrų aprangos prekių prekybą teikiamų paslaugų ir šių prekių apibūdina glaudus ryšys ta prasme, kad prekės yra svarbios, net būtinos toms paslaugoms teikti. Iš tiesų šios paslaugos teikiamos parduodant minėtas prekes, o mažmeninė prekyba apima bet kokią veiklą, kurią ūkio subjektas vykdo skatindamas sudaryti pirkimo–pardavimo sandorį. Tačiau tokio ryšio nėra, kai prekių ženklu žymimos pardavimo paslaugos susijusios su aksesuarais, o drabužiai ir odinės prekės žymimos kitu prekių ženklu.

2008 m. lapkričio 12 d. Sprendime *Weiler prieš VRDT – IQNet Association – The International Certification Network (Q2WEB)* (T-242/07, nepaskelbtas) norėdamas pagrįsti savo išvadą, jog prekių ženklu *Q2WEB* žymimos visos nagrinėjamos prekės ir paslaugos gali būti naudojamos ir (arba) teikiamos kartu arba viena po kitos, siekiant vartotojams suteikti prekių ženklu *QWEB Certified Site* žymimas nagrinėjamas paslaugas, Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad telekomunikacijų paslaugų teikėjai, konkrečiai kalbant, telekomunikacijų paslaugų internetu, kaip antai žymimos prekių ženklu *QWEB Certified Site*, teikėjai, dažniausiai savo klientams duoda programinę įrangą ir teikia priežiūros bei šios programinės įrangos, kuri iš principo yra svarbi naudojantis teikiama telekomunikacijų paslauga, atnaujinimo paslaugas ir kad tokia programinė įranga ir paslaugos priklauso prekių ženklu *Q2WEB* žymimoms prekėms ir paslaugoms.

Be to, aptariamų metų teismo praktikos įnašas susijęs su žymenų, dėl kurių kilo ginčas, procedūrose *inter partes* konceptualių palyginimų. Turėdamas pateikti savo poziciją dėl žodinių žymenų *EL TIEMPO* ir *TELETIEMPO* panašumo Pirmosios instancijos teismas 2008 m. balandžio 22 d. Sprendime *Casa Editorial el Tiempo prieš VRDT – Instituto Nacional de Meteorología (EL TIEMPO)* (T-233/06, nepaskelbtas) nusprendė, jog nagrinėjamų prekių ir paslaugų aprašyme nėra nieko, kas galėtų leisti daryti išvadą, kad prašomo įregistruoti prekių ženklo atveju žodžio „tiempo“ reikšmė neišvengiamai bus siejama su chronologija, o ankstesnių prekių ženklų atveju – su klimatu.

Be to, 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendime *Harman International Industries prieš VRDT – Becker (Barbara Becker)* (T-212/07, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad kai žodinių prekių ženklą sudaro du elementai, kurių vienas sutampa su kitą žodinių prekių ženklą sudarančiu vieninteliu elementu, tam, kad būtų konstatuota, jog egzistuoja galimybė supainioti, nereikia, kad prekių ženklų, dėl kurių kilo ginčas, bendras elementas būtų dominuojantis sudėtinio prekių ženklo sukurtame bendrame įspūdyje. Iš tiesų, jeigu būtų numatyta tokia sąlyga, net jeigu bendras elementas ir užimtų nepriklausomą išskirtinę poziciją sudėtiniame prekių ženkle, ankstesnio prekių ženklo savininkas netektų šiuo prekių ženklu suteiktos išimtinės teisės.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismas patikslino, koks yra paprasto vartotojo pastabumo laipsnis jam perkant nebrangų baldą. 2008 m. sausio 16 d. Sprendime *Inter-IKEA prieš VRDT – Waibel (idea)* (T-112/06, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė: kadangi

toks vartotojas vadovaujasi keliais funkciniais ir estetiniais vertinimais siekdamas derinio su jau turimais baldais, prieš pasirenkant palyginimo ir svarstymų procesas iš esmės reikalauja didelio pastabumo, nors pirkimo-pardavimo sandoris tiesiogine šio žodžio prasme tam tikrų baldų atveju gali būti sudarytas greitai.

3. Formos ir procedūros klausimai

a) Ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų įrodymas

2008 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Boston Scientific prieš VRDT – Terumo (CAPIO)* (T-325/06, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ankstesniu prekių ženklu žymimų prekių pardavimo sąraše, kurį VRDT pateikė prekių ženklo savininkas, esančių skaičių įrodomoji galia gali būti patvirtinama ne tik Reglamento Nr. 40/94 76 straipsnio 1 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 2868/95²⁴ 22 taisyklėje nurodytu notariškai patvirtintu dokumentu ar deklaracija, bet ir kitomis priemonėmis. Tai, kad sąraše pateikiami tam tikri šį pardavimą atitinkančių faktūrų duomenys, patvirtina jo pagrįstumą ir teisingumą. Be to, sąskaitos išrašymas rodo, jog ankstesnis prekių ženklas buvo naudotas ne tik įmonėje, kuriai jis priklauso, arba jos turimame ar kontroliuojamame platinimo tinkle, bet viešai ir santykiuose su išorės subjektais.

2008 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Rajani prieš VRDT – Artoz-Papier (ATOZ)* (T-100/06, nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo, į kokią datą kaip *dies a quo* reikia atsižvelgti skaičiuojant penkerių metų laikotarpį, per kurį negali būti reikalaujama pateikti ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų įrodymo, kai tam tikrą dieną Pasaulinei intelektinės nuosavybės organizacijai (PINO) buvo pateikta šio prekių ženklo tarptautinės registracijos paraiška, tačiau vėlesnę dieną jam buvo suteikta apsauga valstybėje narėje. Konstatavęs, kad klausimas turi būti išspręstas remiantis nacionaline teise, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog jei pagal šią teisę laikinai atsisakoma suteikti apsaugą tarptautiniam prekių ženklui, bet vėliau ji suteikiama, laikoma, kad registracija buvo atlikta tą dieną, kai PINO gavo galutinį pranešimą dėl apsaugos suteikimo.

b) Funkcinis testinumas

Pirmosios instancijos teismas taikė 2007 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendime *VRDT prieš Kaul*²⁵ nustatytus principus 2008 m. birželio 17 d. Sprendime *El Corte Inglés prieš VRDT – Abril Sánchez et Ricote Saugar (BOOMERANG^{TV})* (T-420/03, dar nepaskelbtas), kuriame pažymėjo, kad nors Apeliacinė taryba neprivalo atsižvelgti į pirmą kartą jai nurodytas faktines aplinkybes ir pateiktus įrodymus, vis dėlto reikia patikrinti, ar neatsižvelgdama į šią informaciją, nes esą ji neturi jokios diskrecijos vertinti, ji nepažeidė Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio 2 dalies. Pirmosios instancijos teismas mano, kad aptariamų faktų

²⁴ 1995 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2868/95, skirtas įgyvendinti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 303, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 189).

²⁵ Sprendimas C-29/05 P (Rink. p. I-2213).

ir įrodymų pobūdis yra vienas iš elementų, į kuriuos VRDT gali atsižvelgti naudodamasi jai priklausančia diskrecija. Kadangi Apeliacinė taryba rėmėsi tuo, kad ieškovė turėjo galimybę pateikti aptariamus dokumentus Protestų skyriui, ji implicitiškai nusprendė, kad nagrinėjamomis aplinkybėmis negalima į juos atsižvelgti. Taigi Apeliacinė taryba iš esmės nemanė, kad apeliantės pirmą kartą jai pateikti dokumentai yra nepriimtini, bet ji šiuo atžvilgiu pagrindė savo sprendimą.

c) Suinteresuotumas pareikšti ieškinį ir procedūros dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu

2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Lancôme prieš VRDT – CMS Hasche Sigle (COLOR EDITION)* (T-160/07, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog atsižvelgiant į Reglamento Nr. 40/94 55 straipsnio 1 dalies struktūrą aišku, kad teisės aktų leidėjas ketino leisti pateikti prašymus paskelbti prekių ženklą negaliojančiu, grindžiamus absoliučiais negaliojimo pagrindais, kiekvienam fiziniam ar juridiniam asmeniui arba kiekvienai grupei, kurie gali būti ieškovai ir atsakovai teisme, nereikalaujant įrodyti suinteresuotumo pareikšti ieškinį, o kalbant apie prašymus paskelbti prekių ženklą negaliojančiu, grindžiamus santykiniais negaliojimo pagrindais, jis aiškiai apribojo tokius prašymus galinčių pateikti asmenų ratą numatydamas, kad juos gali pateikti tik prekių ženklų ar ankstesnių teisių savininkai bei licencijas turintys asmenys.

d) Apeliacinių tarybų pareigos

Remdamasis nusistovėjusia teismo praktika, susijusia su pareiga motyvuoti²⁶, Pirmosios instancijos teismas 2008 m. liepos 9 d. Sprendime *Reber prieš VRDT Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (Mozart)* (T-304/06, dar nepaskelbtas) pripažino, kad apskritai Apeliacinė taryba neprivalo savo sprendime konkrečiai atsakyti į kiekvieną argumentą, susijusį su jos pačios instancijų arba nacionalinių institucijų ar teismų sprendimais panašiose bylose, kuriuose padaryta tam tikra išvada, jeigu konkrečioje byloje jos priimto sprendimo motyvai leidžia, nors ir netiesiogiai, bet aiškiai ir neabejotinai suprasti priežastis, dėl kurių šie kiti sprendimai nėra svarbūs arba dėl kurių į juos neatsižvelgta jos vertinime.

Minėtame sprendime *COYOTE UGLY* Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nors Apeliacinė taryba, nustačiusi bent dalinį per protesto procedūrą nagrinėjamų prekių ir paslaugų panašumą, turi teisę savo nuožiūra suskirstyti prašomu įregistruoti prekių ženklų žymimas paslaugas, tiksliai nurodydama su ankstesniu prekių ženklų sutampančias dalis, ji to daryti neprivalo.

²⁶ 2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* C-204/00 P (C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123) ir 2007 m. vasario 8 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją* (C-3/06 P, Rink. p. I-1331).

Augalų veislių apsauga

Reglamente (EB) Nr. 2100/94²⁷ buvo įtvirtinta augalų veislių apsaugos Bendrijoje tvarka, leidžianti suteikti visoje Bendrijoje galiojančias su augalų veislėmis susijusias pramoninės nuosavybės teises. Šios Bendrijos tvarkos įgyvendinimą ir taikymą užtikrina nuo 1995 m. balandžio 27 d. veikianti Bendrijos decentralizuota agentūra – Bendrijos augalų veislių tarnyba (toliau – BAVT), kurios buveinė yra Anžė (Prancūzija). BAVT buvo įsteigta apeliacinė taryba, kompetentinga nagrinėti apeliacijas dėl jos priimtų tam tikros rūšies sprendimų. Pagal minėto reglamento 73 straipsnį BAVT apeliacinės tarybos sprendimus galima apskųsti Bendrijos teismui.

2008 m. Pirmosios instancijos teismas priėmė du pirmuosius sprendimus dėl BAVT apeliacinės tarybos sprendimų. 2008 m. sausio 31 d. Sprendime *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana prieš BAVT – Nador Cott Protection (Nadorcott)* (T-95/06, dar nepaskelbtas) daugiausia nagrinėjęs priimtino klausimą, 2008 m. lapkričio 19 d. Sprendime *Schröder prieš BAVT (SUMCOL 01)* (T-187/06, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nustatė šioje srityje jo vykdomos teisminės kontrolės apimtį. Šiuo atžvilgiu jis priminė, kad kai Bendrijos teismas nagrinėja Bendrijos administracinės institucijos sprendimus, priimtus remiantis sudėtingais techniniais vertinimais, iš principo jis vykdo ribotą kontrolę ir negali pakeisti minėtos valdžios institucijos atlikto faktinių aplinkybių vertinimo savuoju, tačiau jis atlieka administracinės institucijos atlikto techninių duomenų aiškinimo kontrolę. Šį požiūrį galima taikyti atvejams, kai administracinis sprendimas buvo priimtas atlikus sudėtingus vertinimus, susijusius su mokslo sritimis, kaip antai botanika ar genetika. Nagrinėjamu atveju augalų veislės skiriamųjų požymių vertinimas pagal Reglamento Nr. 2100/94 7 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus mokslo ir techniniu požiūriu yra toks sudėtingas, kad gali pateisinti teisminės kontrolės apimtį apribojimą. Iš tiesų pagal šiuos kriterijus reikalaujama patikrinti, ar prašoma apsaugoti veislė tam tikru genotipu ar genotipų kombinacija savo požymiais aiškiai skiriasi nuo bet kurios kitos veislės. Atvirkščiai, vertinant pagal Reglamento Nr. 2100/94 7 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus kitą visuotinai žinomą veislę nereikalaujama ekspertizės ar specialių techninių žinių ir šis vertinimas nėra toks sudėtingas, kad galėtų pateisinti teisminės kontrolės apimtį apribojimą. Iš tiesų pagal šiuos kriterijus tik reikalaujama patikrinti, pavyzdžiui, ar paraiškos dėl prašomos apsaugoti veislės pateikimo dieną kita veislė buvo saugoma arba įrašyta į oficialų augalų veislių registrą.

Galimybė susipažinti su dokumentais

2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendime *MyTravel prieš Komisiją* (T-403/05, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) Pirmosios instancijos teismas patikslino Reglamente (EB) Nr. 1049/2001²⁸ numatytą teisę susipažinti su tam tikrais Komisijos byloje esančiais

²⁷ 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje (OL L 227, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 3 sk., 16 t., p. 390–419).

²⁸ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331).

Šis sprendimas buvo priimtas įmonių *Airtours* ir *First Choice* koncentracijos, kurią Komisija pripažino nesuderinama su bendrąja rinka, kontekste. Pirmosios instancijos teismui panaikinus šį sprendimą 2002 m. birželio 6 d. Sprendimu *Airtours prieš Komisiją* (T-342/99, Rink. p. II-2585), Komisija iš savo Konkurencijos generalinio direktorato (GD) ir Teisės tarnybos pareigūnų sudarė darbo grupę ištirti galimo apeliacinio skundo dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo padavimo prasmę ir įvertinti teismo sprendimo pasekmes koncentracijų kontrolei taikomoms procedūroms arba kitoms sritims. *Airtours* teisių perėmėja – *MyTravel* – kreipėsi į Komisiją prašydama suteikti galimybę susipažinti su dviejų tipų dokumentais: su darbo grupės parengiamaisiais dokumentais bei ataskaita ir su *Airtours/First Choice* byloje esančiais dokumentais, kuriais remiamasi ataskaitoje. Komisija atsisakė leisti susipažinti su daugeliu šių dokumentų, remdamasi trimis Reglamente Nr. 1049/2001 numatytais išimtimis.

Antra, dėl išimties, susijusios su teismo proceso ir teisinių nuomonių apsauga, dėl kurios ieškovė teigė, jog ji netaikoma Teisės tarnybos raštams Konkurencijos DG priimant sprendimą *Airtours*, Pirmosios instancijos teismas nurodė, jog šių raštų atskleidimas ateityje gali lemti Teisės tarnybos susilaikymą ir atsargumą, siekiant nepakenkti Komisijos gebėjimui priimti sprendimus srityse, kuriose ji veikia kaip administratorė. Jis pridūrė, kad dėl šių nuomonių atskleidimo Komisija gali atsidurti sudėtingoje padėtyje, kai jos Teisės tarnyba Pirmosios instancijos teisme turės ginti poziciją, kurios ji nesilaikė per vidaus procedūrą. Toks prieštaravimas gali labai paveikti Teisės tarnybos nuomonės laisvę bei jos galimybę Bendrijos teisme lygiomis sąlygomis su šalių atstovais veiksmingai ginti galutinę Komisijos poziciją.

Tačiau analizuodamas trečią išimtį, susijusią su patikrinimo, tyrimo ir audito veiklos apsauga, Pirmosios instancijos teismas, konstatavęs, kad dėl vieno iš prašomų dokumentų Komisijos sprendime išdėstyti tik neaiškūs ir bendri argumentai, neleidžiantys suprasti, kaip buvo galima pakenkti patikrinimo, tyrimo ir audito veiklai, panaikino Komisijos sprendimą, kiek juo nebuvo leista susipažinti su šiuo dokumentu.

2008 m. gruodžio 18 d. Sprendime *Muñiz prieš Komisiją* (T-144/05, nepaskelbtas) taip pat buvo iškilęs klausimas dėl su sprendimų priėmimo proceso apsauga susijusios išimties taikymo gavus prašymą leisti susipažinti su parengiamaisiais dokumentais, kuriuos darbo grupė pateikė nomenklatūros komitetui, dalyvaujančiam teisės aktų leidimo procedūroje, priimant Komisijos priemones dėl prekių klasifikavimo, kai konkretaus produkto klasifikavimas kelia sunkumų. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nors sprendimų priėmimo proceso apsauga nuo išorės spaudimo gali būti teisėtas pagrindas apriboti prieigą prie dokumentų, vis dėlto tokio spaudimo realumas turi būti įtikinamas ir turi būti įrodyta rizikos, jog jis stipriai paveiks sprendimą dėl klasifikavimo, galimybę. Be to, nors reikia atsižvelgti į Komisijos rūpestį užtikrinti jos personalo ir ekspertų gebėjimą laisvai reikšti savo nuomonę, būtina įvertinti, ar šis susirūpinimas pagrįstas. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nagrinėjamu atveju taip nėra, nes Komisija nepagrindė savo teiginių nė vienu įrodymu, ir panaikino ginčijamą sprendimą.

Su komercinių interesų apsauga susijusi išimtis buvo nagrinėjama 2008 m. sausio 30 d. Sprendime *Terezakis prieš Komisiją* (T-380/04, nepaskelbtas). Komisija atsisakė leisti ieškovui susipažinti su Atėnų tarptautinio oro uosto ir *Hochtief* konsorciumo sutartimi dėl naujo Atėnų oro uosto statybų Spatoje dėl to, kad jos atskleidimas tariamai stipriai pakenktų komerciniams sutarties šalių interesams. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog tokiam dokumente pagal jo pobūdį gali būti konfidencialios informacijos ir dėl atitinkamų bendrovių, ir dėl jų komercinių santykių, ir kad tikslūs duomenys dėl tam tikros įmonės sąnaudų struktūros iš principo yra komercinė paslaptis, kurios atskleidimas tretiesiems asmenims gali pakenkti jos komerciniams interesams. Nors teisinga, jog tam tikrose sutarties dalyse yra su sutarties šalimis ir jų komerciniais santykiais susijusios informacijos, Komisijos atliktas vertinimas neleidžia konkrečiai nustatyti, ar nurodyta išimtis iš tikrųjų taikytina visai sutartyje esančiai informacijai. Kadangi Komisija negalėjo nurodyti priežasčių, pateisinančių konfidencialumą visos pagrindinės sutarties atžvilgiu neatskleidžiant jos turinio ir todėl nepanaikinant esminio išimties tikslo, o Pirmosios instancijos teismui nepriklauso pakeisti Komisijos vertinimo savuoju, jis panaikino ginčijamą sprendimą, kiek juo neleidžiama bent iš dalies susipažinti su sutartimi.

2008 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Williams prieš Komisiją* (T-42/05, nepaskelbtas) iškilo klausimas, ar sprendimas, kuriuo buvo iš dalies neleista susipažinti su tam tikrais jame įvardijamais dokumentais, gali būti aiškinamas kaip įtvirtinantis netiesioginį draudimą susipažinti su tam tikra kitų dokumentų rūšimi, pavyzdžiui, memorandumais ir elektroniniais laiškais, kuriais buvo pasikeista rengiant Direktyvą 2001/18/EB²⁹ dėl genetiškai modifikuotų organizmų, kurie nebuvo įvardyti sprendime, tačiau su kuriais taip pat buvo prašoma leisti susipažinti. Nagrinėdamas šį klausimą, Pirmosios instancijos teismas atliko analizę trimis

²⁹ 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/220/EEB (OL L 106, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 77).

etapais. Pirmiausia jis konstatavo, kad Komisija disponuoja dideliu kiekiu parengiamųjų dokumentų, kurie nebuvo paminėti ginčijamame sprendime, ir kad nesant atitinkamų Komisijos pareiškimų negalima daryti prielaidos, jog šie dokumentai neegzistuoja. Toliau Pirmosios instancijos teismas patikrino, ar prašymas dėl susipažinimo buvo pakankamai tikslus, kad leistų Komisijai suprasti, jog apima ir tokius dokumentus. Nagrinėdamas bylos aplinkybes, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad prašymas buvo tikslus, ir iš to padarė išvadą, jog tai, kad ginčijamame sprendime Komisija neįvardijo visų vidaus dokumentų, susijusių su Direktyvos 2001/18 priėmimu, remiantis Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsniu prilygsta netiesioginiam atsisakymui leisti susipažinti su dokumentais, dėl kurio galima pateikti ieškinį Pirmosios instancijos teisme. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas įvertino, ar tai, kad ginčijamame sprendime nebuvo nagrinėjama galimybė atskleisti šiuos dokumentus, gali būti pateisinama ypatingomis bylos aplinkybėmis, be kita ko, tuo, jog prašymas leisti susipažinti su dokumentais galėjo būti abstraktus ir netikslus. Priminęs, jog institucijos galimybe derinti visuomenės suinteresuotumą susipažinti su dokumentais ir su tuo susijusią darbo apimtį galima remtis tik išimtiniais atvejais, kai konkretus ir individualus dokumentų nagrinėjimas reikštų jai pernelyg didelę administracinę naštą, ir konstatavęs, kad formaliai Komisija nesirėmė šia išimtimi, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog Komisija nepagrindė netiesioginio atsisakymo leisti susipažinti su ginčijamame sprendime neįvardytais dokumentais. Iš esmės šis atsisakymas yra absoliutus pareigos motyvuoti pažeidimas, kurio Komisija negali ištaisyti pateikusi argumentus Bendrijos teisme, ir jis pateisina ginčijamo sprendimo panaikinimą šiuo klausimu.

Bendroji užsienio ir saugumo politika – Kova su terorizmu

2008 metais Pirmosios instancijos teismas dar kartą pareiškė nuomonę kovos su terorizmu srityje dviejuose sprendimuose, t. y. 2008 m. spalio 23 d. Sprendime *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą* (T-256/07, dar nepaskelbtas, pateiktas apeliacinis skundas) ir 2008 m. gruodžio 4 d. Sprendime *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą* (T-284/08, dar nepaskelbtas), tai pačiai ieškovei jau iš dalies laimėjus bylą 2006 metais³⁰. Pirmajame sprendime Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad jeigu Taryba vertina, ar asmens, grupės arba organizacijos lėšų įšaldymas yra arba lieka pagrįstas, ji pirmiausia privalo išnagrinėti riziką, kad nesant tokios priemonės minėtos lėšos gali būti panaudotos terorizmo veiksams finansuoti arba rengti. Dėl Pirmosios instancijos teismo vaidmens pasakytina, kad didelė diskrecija, kurią reikia pripažinti Tarybai, nereiškia, kad jis negali kontroliuoti šios institucijos atlikto reikšmingų duomenų vertinimo. Iš tikrųjų Bendrijos teismas turi patikrinti ne tik pateikiamų įrodymų faktinį teisingumą, jų patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai apima visus esminius duomenis, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant padėtį, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas. Tačiau vykdydamas teisminę kontrolę jis neturi pakeisti Tarybos atlikto tikslingumo vertinimo savuoju. Be to, Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad tuo atveju, kai Bendrijos institucija turi didelę diskreciją, tam tikrų procedūrinių garantijų laikymosi kontrolė ypač svarbi. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad kontrolė, susijusi su klausimu, ar Taryba turėjo pagrįstų motyvų neatšaukti ieškovės lėšų užšaldymo, neginčijamai neišeina

³⁰ 2006 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran prieš Tarybą* (T-228/02, Rink. p. II-4665; žr. 2006 m. metinį pranešimą).

už teisminės kontrolės, kurią gali atlikti Bendrijos teismas, ribų, jeigu ji iš esmės atitinka akivaizdžios vertinimo klaidos kontrolę.

Atlikęs tokią kontrolę, Pirmosios instancijos teismas panaikino ginčijamus sprendimus, nes Taryba nepakankamai pagrindė priežastis, dėl kurių ji neatsižvelgė į Jungtinės Karalystės teisminės institucijos *Proscribed Organisations Appeals Commission* (toliau – POAC) priimtą sprendimą, kuriuo buvo nurodyta išbraukti ieškovę iš šios šalies teroristinių organizacijų sąrašo. Pirmosios instancijos teismas priminė, kad priimant Bendrijos priemones dėl lėšų įšaldymo Taryba turi įsitikinti, kad yra kompetentingos nacionalinės teisminės institucijos sprendimas bei nacionaliniu lygmeniu dėl šio sprendimo priimtose priemonės. Tačiau savo sprendimu POAC, be kita ko, pripažino nepagrįstu Jungtinės Karalystės vidaus reikalų ministerijos (*Home Secretary*) vertinimą, kad ieškovė tebebuvo su terorizmu susijusi organizacija.

Antrajame minėtų sprendimų, priimtame pagal pagreitintą procedūrą kitą dieną po teismo posėdžio, Pirmosios instancijos teismas, pabrėždamas būtinybę užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp kovos su terorizmu reikalavimų ir pagrindinių teisių apsaugos, nusprendė: kadangi Tarybos nustatyti suinteresuotųjų asmenų teisės į gynybą apribojimai turi būti atsveriami griežtos nepriklausomo ir nešališko teismo kontrolės, Bendrijos teismui turi būti suteikta galimybė kontroliuoti priemonių dėl lėšų įšaldymo teisėtumą ir pagrįstumą, nesant galimybės jam pareikšti prieštaravimą remiantis tuo, kad Tarybos naudojami įrodymai ir informacija yra slapti ar konfidencialūs. Pirmosios instancijos teismas panaikino ginčijamą sprendimą, be kita ko, dėl to, kad Taryba neturi teisės pagrįsti savo sprendimo dėl lėšų įšaldymo valstybės narės pateikta informacija ar bylos dokumentais, jei ši valstybė narė nenori jų leisti pateikti Bendrijos teismui.

Privilegijos ir imunitetai

2008 m. spalio 15 d. Sprendime *Mote prieš Parlamentą* (T-345/05, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo Parlamento sprendimą dėl vieno iš savo narių imuniteto panaikinimo. Šioje byloje Jungtinės Karalystės pilietis A. N. Mote buvo persekiojamas baudžiamąja tvarka dėl to, kad gavo valstybės pagalbą, suteiktą melagingų deklaracijų pagrindu. Būdamas išrinktas į Europos Parlamentą ir remdamasis savo privilegijomis ir imunitetais, kuriais naudojosi kaip Europos Parlamento narys, A. N. Mote paprašė sustabdyti vykdomą baudžiamąjį procesą. Kompetentingas nacionalinis teismas nusprendė sustabdyti bylą padaręs išvadą, kad A. N. Mote pritaikyta paleidimo už užstatą priemonė varžo Parlamento narių judėjimo laisvę ir todėl pažeidžia Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų³¹ 8 straipsnį. Nagrinėdamas Jungtinės Karalystės prašymą, Parlamentą plenariniame posėdyje nusprendė atšaukti A. N. Mote imunitetą, o pastarasis paprašė Pirmosios instancijos teismo panaikinti šį sprendimą.

Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad iš Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų 10 straipsnio paskutiniosios pastraipos, pagal kurią imunitetas negali sukliudyti Europos Parlamentui pasinaudoti teise atšaukti vieno iš narių

³¹ 1965 m. balandžio 8 d. Protokolas dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų, pridėdamas prie jungtinės Tarybos ir jungtinės Komisijos steigimo sutarties (OL 152, 1967, p. 13).

imunitetą, matyti, kad Parlamentas yra kompetentingas priimti sprendimą dėl prašymo atšaukti Europos Parlamento nario imunitetą. Tačiau nėra jokių taisyklių, nustatančių, jog Parlamentas yra kompetentinga institucija konstatuoti, jog egzistuoja Protokolo 8 straipsnyje numatyta privilegija. Be to, Protokolo 8 ir 10 straipsnių taikymo sritis nėra ta pati, nes 10 straipsniu siekiama užtikrinti Parlamento narių nepriklausomumą neleidžiant, kad per Parlamento sesijas jiems būtų daromas spaudimas grasinant areštu ar patraukimu atsakomybėn, o 8 straipsnis skirtas saugoti Parlamento narius nuo jų judėjimo laisvės apribojimų, nesusijusių su teismo procesu. Pažymėjęs, jog A. N. Mote rėmėsi vien teismo proceso keliamais apribojimais, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Parlamentas nedaro jokios teisės klaidos nusprenddamas atšaukti A. N. Mote imunitetą, tačiau nepareikšdamas nuomonės dėl jam, kaip Parlamento nariui, suteiktos privilegijos.

II. Ginčai dėl žalos atlyginimo

Svarbiausias pastarųjų metų teismo praktikos įnašas šioje srityje buvo susijęs su sąlygomis, kuriomis gali būti konstatuota Bendrijos atsakomybė, viena vertus, dėl tam tikros institucijos ar Bendrijos organo atskleistos informacijos apie privačius asmenis ir, antra vertus, dėl Komisijos klaidų atliekant ekonominį vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas pripažinti koncentraciją nesuderinama su bendrąja rinka.

Santykis su nacionalinėmis procedūromis

2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Franchet ir Byk prieš Komisiją* (T-48/05, dar nepaskelbtas) Pirmosios instancijos teismas išaiškino Reglamentą (EB) Nr. 1073/1999³², reglamentuojantį visus inspektavimus, patikrinimus ir kitas priemones, kurių imasi Europos kovos su sukčiavimų tarnybos (OLAF), t. y. organo, be kita ko, atsakingo už vidaus administracinius tyrimus, įpareigoto tirti svarbius faktus, kurie gali būti laikomi Bendrijų pareigūnų ir tarnautojų pareigų nevykdymu, galinčiu užtraukti drausminę ir tam tikrais atvejais baudžiamąją atsakomybę, darbuotojai. Šiame reglamente numatyta, kad tyrimai turi būti atliekami laikantis Sutarties, pirmiausia visapusiškai gerbiant žmogaus teises ir pagrindines laisves bei atitinkamų asmenų teisę reikšti savo nuomonę apie su jais susijusius faktus. Šioje byloje keliems Europos Bendrijų statistikos biuro (*Eurostat*) vidaus auditams atskleidus galimus finansų valdymo pažeidimus, OLAF pradėjo tyrimus dėl su įvairiomis bendrovėmis *Eurostat* sudarytų sutarčių. 2002 ir 2003 metais Liuksemburgo ir Prancūzijos teisminėms institucijoms OLAF perdavė bylų medžiagą, susijusią su pažeidimais, prie kurių prisidėjo Y. Franchet bei D. Byk, atitinkamai buvę *Eurostat* generalinis direktorius ir direktorius. Pastarieji pateikė Pirmosios instancijos teismui ieškinį dėl žalos atlyginimo, nurodydami per šiuos tyrimus OLAF ir Komisijos padarytus pažeidimus.

Pirmosios instancijos teismas atmetė Komisijos argumentą, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo iš dalies pernelyg ankstyvas, nes vis dar vyksta nacionalinės teisminės procedūros. Iš tikrųjų procese Pirmosios instancijos teisme siekiama ne nustatyti, ar įrodytos inkriminuojamos faktinės aplinkybės, o išnagrinėti, kaip OLAF atliko ir užbaigė tyrimą, kuriame įvardijami bei

viešai atsakingais už nustatytus pažeidimus gerokai prieš galutinį sprendimą pripažįstami Y. Franchet ir D. Byk, taip pat, kaip per šį tyrimą elgėsi Komisija. Jei nacionalinės teisminės institucijos pripažintų ieškovus nekaltais, tai nebūtina atlygintų galimą jų patirtą žalą. Todėl atsižvelgiant į tai, kad Pirmosios instancijos teisme nurodyta tariama žala skiriasi nuo tos, kurią galėtų nustatyti nacionalinių teisminių institucijų priimtas sprendimas dėl ieškovų nekaltumo, ieškovų reikalavimai dėl žalos atlyginimo negali būti atmesti kaip pernelyg ankstyvi.

Pakankamai akivaizdus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas

Dėl bylos esmės sprendime *Franchet ir Byk prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas pirmiausia pažymėjo, kad OLAF privalėjo iš anksto informuoti Y. Franchet ir D. Byk apie su jais susijusių bylų perdavimą Liuksemburgo ir Prancūzijos teisminėms institucijoms ir kad tokią pareigą numatanti teisės nuostata suteikia teisių privatiems asmenims. Nors OLAF turi diskreciją, kai tyrimo tikslais būtina išlaikyti visišką slaptumą, priimant sprendimą atidėti informacijos pateikimą atitinkamiems pareigūnams yra visiškai kitaip. Taigi šio išankstinio informavimo pareigos nepaisymas sudaro pakankamai akivaizdų pažeidimą.

Antra, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad, pažeidžiant Reglamentą Nr. 1073/1999, prieš siunčiant informaciją nacionalinėms teisminėms institucijoms nebuvo pasitarta su OLAF priežiūros komitetu. Kadangi šis komitetas įpareigotas ginti asmenų, kurių atžvilgiu OLAF atlieka tyrimus, teises ir pasitarimas su juo yra besąlyginė pareiga, taip OLAF padarė pakankamai akivaizdų teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimą.

Trečia, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad tai, jog OLAF viešai įvardijo ieškovus kaip kaltus dėl baudžiamųjų veikų padarymo, įskaitant leidimą nutekėti informacijai į spaudą, pažeidė nekaltumo prezumpcijos, tyrimų konfidencialumo ir gero administravimo principus. Dėl informacijos nutekėjimo jis padarė išvadą, kad nesant jokių Komisijos pateiktų įrodymų, galinčių patvirtinti, jog ji galėjo nutekėti iš kitų šaltinių, už jį laikytinas atsakingu OLAF. Minėti principai suteikia teisių privatiems asmenims ir OLAF priskirtinas jų pažeidimas buvo pakankamai akivaizdus, nes ši tarnyba privalo užtikrinti, kad tokių informacijos nutekėjimų nebūtų, ir ji neturi jokios diskrecijos dėl šios pareigos laikymosi.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo, ar Komisija veikė neteisėtai išplatindama įvairią su nagrinėjamais tyrimais susijusią informaciją, be kita ko, pranešimą spaudai, kur ieškovų pavardės buvo aiškiai susietos su teiginiais dėl *Eurostat* bylos. Priminę, kad institucijoms negali būti kliudoma informuoti visuomenę apie tiriamas bylas, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nagrinėjamoje byloje negalima teigti, kad Komisija ėmėsi šių veiksmų išlaikydama visą reikiamą diskreciją ir atsargumą, laikydamasi tinkamos pusiausvyros tarp Y. Franchet ir D. Byk bei institucijos interesų. Kadangi Komisija neturi jokios veiksmų laisvės vykdydama pareigą laikytis nekaltumo prezumpcijos, ji padarė pakankamai akivaizdžių šio principo pažeidimų.

Klausimą dėl pareigūno įvardijimo Bendrijos institucijos ar organo paviešintuose su blogo administravimo atveju susijusiuose dokumentuose Pirmosios instancijos teismas taip pat nagrinėjo 2008 m. rugsėjo 24 d. Sprendime *M prieš ombudsmeną* (T-412/05, nepaskelbtas).

leškovas, Komisijos pareigūnas, prašė atlyginti žalą, kurią jis teigė patyręs įvardijus jį ombudsmeno sprendime dėl skundo, susijusio su tariamu blogo administravimo atveju Komisijos padalinyje, kur jis dirbo, ir su neigiamą poveikį aplinkai turinčių valymo įrenginių statybomis.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ombudsmenas gali atlikti tyrimą tik dėl Bendrijos institucijų ir organų, o ne dėl privačių subjektų. Vis dėlto, pagal analogiją pritaikęs remiantis 1999 m. birželio 15 d. Sprendimu *Ismeri Europa prieš Audito rūmus*³³ suformuotą teismo praktiką, jis pažymėjo, kad siekis tinkamai įvykdyti savo užduotį gali paskatinti ombudsmeną išimties tvarka atskleisti visas konstatuotas aplinkybes, taigi ir įvardyti su jomis susijusius asmenis. Ypatingos aplinkybės, kaip antai pažeidimo sunkumas ar galimybė supainioti, galinti pažeisti trečiųjų asmenų interesus, gali leisti ombudsmenui savo sprendimuose konkrečiai įvardyti iš principo jo nekontroliuojamus asmenis, jeigu šiems asmenims suteikta galimybė pareikšti nuomonę. Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad, viena vertus, ieškovo įvardijimas nebuvo nei būtinas blogo administravimo atvejo atskleidimu siekiamam tikslui įgyvendinti, nei reikalingas, siekiant išvengti supainiojimo su kitais pavieniais pareigūnais, kuriems neteko jokios atsakomybės atskleistoje situacijoje, ir kad, kita vertus, ombudsmenas nebuvo išklausęs pareigūno prieš priimdamas savo sprendimą.

Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad ombudsmeno padarytas pažeidimas pakankamai akivaizdus Bendrijos deliktinei atsakomybei pagrįsti, nes, nepaisant to, jog šis organas turi didelę diskreciją vertindamas skundų pagrįstumą ir sprenddamas dėl su jais susijusių veiksmų, tokios diskrecijos jis neturi nagrinėdamas klausimą, ar konkrečiu atveju reikia nukrypti nuo konfidencialumo taisyklės.

Kitas ypač svarbus klausimas, kurį Pirmosios instancijos teismas šiais metais nagrinėjo šioje srityje, susijęs su galimybe taikyti Bendrijos atsakomybę dėl Komisijos padarytų klaidų paskelbiant koncentraciją, apie kurią jai buvo pranešta, nesuderinama su bendrąja rinka. Byla *MyTravel prieš Komisiją* (2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas T-212/03, dar nepaskelbtas) buvo pradėta Britanijos kelionių organizatorės *MyTravel*, anksčiau žinomos *Airtours* pavadinimu, ieškiniu, kuriai Komisija uždraudė įsigyti visas vienos iš konkurenčių Didžiojoje Britanijoje akcijas. Ginčydama Komisijos vertinimą *Airtours* buvo pateikusi ieškinį Pirmosios instancijos teisme ir sprendimu *Airtours prieš Komisiją* pasiekusi, jog būtų panaikintas Komisijos sprendimas dėl to, kad ši institucija nepakankamai įrodė neigiamus koncentracijos padarinius.

Priėmus pastarąjį sprendimą, *MyTravel* pareiškė ieškinį dėl žalos atlyginimo, tariamai jos patirtą dėl pažeidimų Komisijai vykdant kontrolės procedūrą.

Panaudojęs į 2007 m. liepos 11 d. Sprendime *Schneider Electric prieš Komisiją*³⁴ taikytą panašų metodą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog iš principo negalima atmesti galimybės, kad akivaizdūs ir dideli Komisijos atliktos ekonominės analizės, kuria paremtas

³³ Sprendimas T-277/97 (Rink. p. II-1825). Sprendimas patvirtintas išnagrinėjus apeliacinį skundą 2001 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Ismeri Europa prieš Audito rūmus* (C-315/99 P, Rink. p. I-5281).

³⁴ Sprendimas T-351/03 (Rink. p. II-2237, pateiktas apeliacinis skundas).

sprendimas, skelbiantis koncentraciją nesuderinama su bendrąja rinka, trūkumai gali būti pakankamai akivaizdūs pažeidimai, dėl kurių kyla Bendrijos deliktinė atsakomybė, kaip numatyta teismų praktikoje. Tačiau jis patikslino, jog nagrinėdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo būtina turi atsižvelgti į aplinkybes ir sunkumus, būdingus koncentracijoms apskritai ir kompleksinėms oligopolijų struktūroms konkrečiai. Šis uždavinys savaime reikalauja daugiau pastangų nei nagrinėjant ieškinį dėl panaikinimo, kuomet Pirmosios instancijos teismas, remdamasis ieškovo nurodytais pagrindais, tik išnagrinėja ginčijamo sprendimo teisėtumą, kad įsitikintų, jog Komisija teisingai įvertino įvairius elementus, leidžiančius paskelbti koncentraciją, apie kurią pranešta, nesuderinama su bendrąja rinka. Taigi paprastos vertinimo klaidos ir svarbių įrodymų, kurie buvo patvirtinti sprendime *Airtours prieš Komisiją*, nepateikimas savaime nėra pakankamas pagrindas konstatuoti, kad Komisija akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidė savo diskrecijos koncentracijų kontrolės srityje ir kompleksinės oligopolijos situacijos kontekste ribas. Nepaisant šių klaidų, nagrinėjamu atveju Komisija turėjo administracinėje byloje esančius įrodymus, galinčius pakankamai pagrįsti jos išvadas. Pirmosios instancijos teismo sprendime *Airtours prieš Komisiją* konstatuoti pažeidimai nereiškia, kad Komisija akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidė savo diskrecijos ribas koncentracijų kontrolės srityje, jeigu ji gali paaiškinti, kaip yra nagrinėjamoje byloje, dėl kokių priežasčių galėjo pagrįstai manyti, kad jos vertinimas pagrįstas. Be to, nors dėl rinkos skaidrumo išdėstyti Komisijos argumentai neįtikino Pirmosios instancijos teismo, nes buvo nepakankamai pagrįsti įrodymais arba blogai paaiškinti, vis dėlto Komisija sprendimą priėmė atlikusi kruopščią administracinės procedūros etapu jai pateiktų duomenų analizę.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija tikrai išnagrinėjo *Airtours* pasiūlytus priiimti įsipareigojimus, siekiant pašalinti jos nustatytas su potencialiu neigiamu koncentracijos poveikiu konkurencijai susijusias problemas, ir jie nebuvo tinkami, siekiant atsakyti į jos prieštaravimus.

Remdamasis šia analize, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija nepadarė pakankamai akivaizdaus privatiems asmenims teisių suteikiančios teisės normos pažeidimo.

III. Apeliaciniai skundai

2008 metais Pirmosios instancijos teismas gavo 37 apeliacinius skundus dėl Tarnautojų teismo sprendimų. Iš viso 21 šių bylų išnagrinėjo apeliacinių skundų kolegija, kurią sudarė penki teisėjai, t. y. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir rotacijos tvarka keturi kolegijų pirmininkai. Šešiose bylose Pirmosios instancijos teismas iš dalies panaikino ginčijamus sprendimus, o trys iš šių bylų buvo grąžintos Tarnautojų teismui³⁵.

³⁵ 2008 m. liepos 1 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Komisija prieš D* (T-262/06 P); 2008 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Chassagne prieš Komisiją* (T-253/06 P) ir 2008 m. spalio 13 d. Sprendimas *Neophytou prieš Komisiją* (T-43/07 P), dar nepaskelbti. Savo ruožtu 2008 m. gegužės 22 d. Sprendime *Ott ir kt. prieš Komisiją* (T-250/06 P), 2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Komisija prieš Economidis* (T-56/07 P) bei 2008 m. gruodžio 18 d. *Belgija ir Komisija prieš Genette* (T-90/07 P ir T-99/07 P), dar nepaskelbti, Pirmosios instancijos teismas priėmė galutinius sprendimus.

Vieną 2008 metais šioje srityje priimtą sprendimą (2008 m. kovo 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Combescot prieš Komisiją*, T-414/06 P, dar nepaskelbtas) Teisingumo Teismo pirmasis generalinis advokatas pasiūlė peržiūrėti remdamasis EB 225 straipsnio 2 dalies antrąja pastraipa ir Teisingumo Teismo statuto 62 straipsniu. Tačiau šiam siūlymui nebuvo pritarta³⁶.

Organizaciniu požiūriu Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nuo 2008 m. spalio 1 d. iki 2009 m. rugsėjo 30 d. pradėtoms byloms apeliacinių skundų kolegiją sudarys trys teisėjai, t. y. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir rotacijos tvarka du kolegijų pirmininkai, paliekant galimybę pateikti bylą nagrinėti išplėstinei penkių teisėjų kolegijai (2008 m. liepos 8 d. Sprendimas, OL C 197, p. 17).

IV. Prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones

Šiais metais Pirmosios instancijos teismui buvo pateikti 58 prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ir tai yra gerokai daugiau, palyginti su 2007 m. pateiktų prašymų skaičiumi (34 prašymai), bei smarkiai viršija ankstesniais metais pateiktų prašymų skaičių. 2008 m. laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas priėmė sprendimus dėl 57 prašymų, palyginti su 41 prašymu 2007 metais. Buvo patenkintas tik vienas prašymas sustabdyti vykdymą 2008 m. spalio 30 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartimi *Prancūzija prieš Komisiją* (T-257/07 RII, nepaskelbtas).

Kalbant apie bylą, kurioje priimta minėta nutartis *Prancūzija prieš Komisiją*, reikia priminti, kad 2007 m. rugsėjo 28 d. Nutartimi *Prancūzija prieš Komisiją* (T-257/07 R, Rink. p. II-4153) laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas, atsižvelgdamas į su atsargumo principo pažeidimu susijusių kaltinimų rimtumą, jau buvo sustabdęs sušvelnintų sanitarinių sveikatos priemonių dėl užkrečiamų spongiforminių encefalopatijų taikymą, kurias 2007 m. Komisija buvo priėmusi remdamasi mokslo žinių raida. Dėl minėtos 2007 m. rugsėjo 28 d. Nutarties nebuvo pateiktas apeliacinis skundas Teisingumo Teismo pirmininkui. Tačiau Komisija panaikino šias sušvelnintas priemones ir priėmė naują normą, kurios rezoliucinė dalis buvo beveik identiška panaikintosios nuostatos rezoliucinei daliai. Skyrėsi tik naujo teisės akto pagrindimas, nes jame buvo išdėstyti moksliniai ir techniniai paaiškinimai, skirti papildyti senojo režimo pagrindimą. Šiomis aplinkybėmis Prancūzijos Respublika pateikė naują prašymą sustabdyti naujo teisės akto vykdymą³⁷.

Pirmosios instancijos teismo pirmininkas nusprendė, kad, atsižvelgdamas į beveik visišką naujojo ir senojo teisės aktų identišumą, nagrinėdamas *fumus boni juris* sąlygą jis gali apsiriboti patikrinimu, ar naujajame pagrindime yra duomenų, galinčių pateisinti kitokį vertinimą, nei buvo padarytas minėtoje 2007 m. rugsėjo 28 d. Nutartyje dėl senojo teisės akto. Atlikęs tokią selektyvią analizę, pirmininkas padarė išvadą, jog tokių duomenų dėl rizikos įvertinimo ir valdymo naujajame pagrindime nėra. Todėl pirmininkas nusprendė, kad Prancūzijos Respublikos teiginiai, jog naujas teisės aktas pažeidžia atsargumo principą,

³⁶ 2008 m. balandžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas (C-216/08 RX, dar nepaskelbtas).

³⁷ Pagrindinėje byloje (T-257/07) Prancūzijos Respublikai buvo leista adaptuoti savo prašymus ir ieškinio argumentus naujam reglamentavimui.

iš pirmo žvilgsnio neatrodo nereikšmingi ir pateisina išsamios analizės būtinybę, kurią turi atlikti bylą iš esmės nagrinėjantis teisėjas. Dėl skubos sąlygos pirmininkas pripažino, kad, nepritarus prašomam vykdymo sustabdymui, iškyla didelė rimtos ir nepataisomos žalos žmonių sveikatai rizika. Kalbėdamas apie iškilusių interesų derinimą, jis pabrėžė, kad su visuomenės sveikatos apsauga susiję reikalavimai nagrinėjamu atveju turi nusverti motyvus, pateiktus siekiant pateisinti šioje srityje taikomų sanitarinių sveikatos reikalavimų sušvelninimą.

Visi kiti prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo atmesti, daugelis iš jų – nesant skubos ir ieškovėms nepavykus įrodyti neišvengiamai atsirasiančios didelės ir nepaisomos žalos. Visų pirma reikėtų atkreipti dėmesį į tris pagrindines bylų grupes³⁸.

Pirmoji grupė susijusi su aštuoniais Kipro Respublikos pateiktais prašymais taikyti laikinąsias apsaugos priemones, siekiant sustabdyti Komisijos paskelbtus pranešimus apie konkursą, skirtus skatinti ekonominę plėtrą Šiaurinėje Kipro salos dalyje. Kipro Respublika teigė, kad šiuose pranešimuose Komisija traktuoja Kipro turkų bendruomenę taip, tarsi ji būtų savarankiškas valstybinis vienetas ir tarsi „Šiaurės Kipro Turkų Respublikos“ egzistavimas būtų pripažintas. Ji tvirtino, kad šie pranešimai kelia didelę grėsmę jos suverenitetui, nepriklausomybei, teritorijos vientisumui ir vienybei.

Trijose nutartyse *Kipras prieš Komisiją*³⁹ Pirmosios instancijos teismo pirmininkas, priminęs, kad Kipro Respublika yra vienintelis tarptautiniu lygiu pripažintas šios salos valstybinis vienetas ir kad salos šiaurinė dalis sudaro jos teritorijos dalį bei ją apima Kipro Respublikos suverenitetas, pripažino, jog Kipro Respublikos argumentai gali pasirodyti esantys pakankami *fumus boni juris* sąlygai įvykdyti. Vis dėlto pirmininkas nusprendė, kad nebuvo padaryta akivaizdaus ir šiurkštaus tarptautinės ir Bendrijos teisės pažeidimo ir todėl tariama žala negali būti kvalifikuota kaip labai didelė. Nagrinėjami pranešimai neturėjo politinės paskirties ir, be kita ko, jais nebuvo siekiama iškelti galimo Kipro salos susivienijimo problematikos. Tai buvo techniniai tekstai, skirti pateikti kandidatams naudingos informacijos, leidžiančios jiems priimti sprendimą dėl dalyvavimo konkurse ir parengti savo pasiūlymus. Pirmininko nuomone, tariama vien moralinio pobūdžio žala taip pat neatrodo esanti nepataisoma, nes galimo skundžiamų pranešimų panaikinimo pagrindinėje byloje pakaktų jai ištaisyti.

Antroji bylų grupė buvo susijusi su lėšų užšaldymo priemonėmis, kurias Taryba priėmė *Bank Melli Iran* banko (toliau – *BMI*) ir jo filialo Indonezijoje *Melli Bank* atžvilgiu taikydama

³⁸ Ketvirtoji grupė susijusi su 19 prašymų taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kurias pateikė Venecijos regione įsteigtos Italijos įmonės, gavusios su bendrąja rinka nesuderinamą valstybės pagalbą. 2008 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartyje *Fondazione Opera S. Maria della Carità ir kt. prieš Komisiją* (T-234/00 R, T-235/00 R ir T-283/00 R, nepaskelbta) trys iš šių prašymų buvo atmesti kaip nepriimtini, nes ieškovės apsiribojo tuo, kad atpasakojo savo ieškinius pagrindinėse bylose ir Italijos teisės aktų pakeitimus laikinųjų apsaugos priemonių taikymo srityje, nenurodydamos faktinių ir teisinių aplinkybių, kurios būtų leidusios laikinąsias apsaugos priemones taikančiam teisėjui patikrinti *fumus boni juris* ir skubos sąlygas. Šešiolika kitų prašymų buvo atsiimti.

³⁹ 2008 m. balandžio 8 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartis *Kipras prieš Komisiją* (T-54/08 R, T-87/08 R, T-88/08 R ir T-91/08 R–T-93/08 R); 2008 m. balandžio 11 d. Nutartys *Kipras prieš Komisiją* (T-119/08 R) ir *Kipras prieš Komisiją* (T-122/08 R), nepaskelbtos. Atmetus aštuonis prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones, Kipro Respublika atsiėmė visus ieškinius pagrindinėse bylose.

sankcijas, nustatytas siekiant sudaryti spaudimą Irano Islamo Respublikai, kad pastaroji sustabdytų tam tikras savo branduolinės programos dalis.

Šis prašymas buvo atmestas 2008 m. rugpjūčio 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutartimi *Melli Bank prieš Tarybą* (T-246/08 R, nepaskelbta). Dėl tariamos finansinės žalos Pirmosios instancijos teismo pirmininkas nusprendė, kad prašyme taikyti laikinąsias apsaugos priemones nesant konkrečios informacijos apie *BMI*, kontroliuojančios 100 % ieškovės kapitalo, finansinę situaciją, jis neturi galimybės patikrinti, ar ieškovės negalėjimas vykdyti banko operacijų dėl savo priklausomybės *BMI* grupei, atsižvelgiant į bendrą šios grupės apyvartą, sukelia jai tokių nuostolių, kurie gali būti kvalifikuoti kaip didelė finansinė žala. Jis pridūrė, kad veikiau atrodo realistiška patikėti tuo, jog ieškovė disponuoja minimaliais ištekliais, reikalingais užtikrinti jos išlikimą, kol bus priimtas sprendimas pagrindinėje byloje, ir kad šiuo laikotarpiu *BMI* grupė pajėgs pakelti jos filialui Indonezijoje padarytą finansinę žalą. Dėl tariamos žalos ieškovės reputacijai pirmininkas pažymėjo, kad tuo atveju, jei ji būtų laikoma įrodyta, ją jau būtų sukėlęs ginčijamas sprendimas. Pirmininko manymu, laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra skirta ne užtikrinti jau patirtos žalos atlyginimą, o garantuoti visišką sprendimo dėl bylos esmės veiksmingumą. Bet kuriuo atveju galimas ginčijamo sprendimo panaikinimas pagrindinėje byloje būtų pakankamas tariamos moralinės žalos atlyginimas.

2008 m. rugsėjo 17 d. *Melli Bank* pateikė antrą ieškinį dėl to paties sprendimo panaikinimo⁴⁰. Kartu su antruoju ieškiniu pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo atmestas 2008 m. rugsėjo 17 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartimi *Melli Bank prieš Tarybą* (T-332/08 R, dar nepaskelbta) dėl tų pačių priežasčių, kaip ir pateisinusios pirmojo prašymo atmetimą. Galiausiai 2008 m. spalio 15 d. Nutartimi *Bank Melli Iran prieš Tarybą* (T-390/08 R, dar nepaskelbta) dėl tų pačių priežasčių buvo atmestas kartu su *BMI*, patronuojančios ieškovės bendrovės, ieškiniu, kuriuo prašoma panaikinti tą patį sprendimą, pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

Trečioji bylų grupė susijusi su sprendimu, kuriuo Komisija, neskirdama baudų 24 autorių teisių administravimo asociacijoms, įsteigtoms Europos ekonominės erdvės (EEE) teritorijoje ir esančioms Tarptautinių autorių ir kompozitorių bendrijų konfederacijos (CISAC) narėmis, be kita ko, nurodė peržiūrėti savitarpio atstovavimo susitarimus, sudarytus dvišaliu pagrindu siekiant valdyti autorių (autorių ir kompozitorių) turimas savo muzikos kūrinių viešo atlikimo teises⁴¹. Komisijos nuomone, dvišalių susitarimų tinklas buvo grindžiamas suderintais veiksmais, uždraustais EB 81 straipsniu ir EEE susitarimo 53 straipsniu. *CISAC* ir 20 administravimo asociacijų pateikė dėl šio sprendimo ieškinį dėl panaikinimo. Devynios administravimo asociacijos, t. y. Vokietijos, Italijos, Prancūzijos, Lenkijos, Suomijos, Vengrijos, Danijos, Graikijos ir Norvegijos asociacijos, kartu su ieškiniais pateikė ir prašymus sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymą.

⁴⁰ Šių dviejų ieškinių atveju bylos dėl to paties dalyko sąlyga nebuvo įvykdyta, nes antrasis ieškinys pateiktas per EB 230 straipsnio antrojoje pastraipoje numatytą terminą ir buvo grindžiamas savarankiškais ieškinio pagrindais, palyginti su pateiktais pirmajame ieškinyje.

⁴¹ 2008 m. liepos 16 d. Komisijos sprendimas C(2008) 3435, galutinis, dėl procedūros pagal EB sutarties 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (Byla COMP/C-2/38.698 — CISAC).

2008 m. lapkričio 14 d. Nutartimis *Stowarzyszenie Autorów, ZAiKS prieš Komisiją* (T-398/08 R, nepaskelbta), *Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto prieš Komisiją* (T-401/08 R, nepaskelbta), *GEMA prieš Komisiją* (T-410/08 R, nepaskelbta), *Artistus prieš Komisiją* (T-411/08 R, nepaskelbta), *Sacem prieš Komisiją* (T-422/08 R, nepaskelbta), 2008 m. lapkričio 20 d. Nutartimi *SIAE prieš Komisiją* (T-433/08 R, nepaskelbta) ir 2008 m. gruodžio 5 d. Nutartimi *KODA prieš Komisiją* (T-425/08 R, nepaskelbta) Pirmosios instancijos teismo pirmininkas bei 2008 m. lapkričio 19 d. Nutartimi *AEPI prieš Komisiją* (T-392/08 R, nepaskelbta) laikinąsias apsaugos priemonės taikantis teisėjas (S. Papasavvas) atmetė aštuonis iš šių prašymų dėl skubos stokos, ieškovėms neįrodžius neišvengiamos didelės ir nepataisomos žalos nedelsiant pradėjus vykdyti ginčijamą sprendimą. Šiose nutartyse, be kita ko, priminta, kad ginčijamas sprendimas visiškai nėra susijęs su vadinamąja „off-line“ ieškovių veikla (koncertai, radijas, diskotekos, barai ir t. t.) ir jame kalbama tik apie autorių teisių panaudojimą vadinamuoju „on-line“ būdu (internetu, per satelitą ir per kabelinę transliaciją), kurio atveju nė viena ieškovių neįrodė, jog tai sudaro reikšmingą jos pajamų dalį. Be to, remiantis minėtomis nutartimis, ginčijamame sprendime Komisija nedraudžia pačių abipusio atstovavimo susitarimų ir nesudaro ieškovėms kliūčių imtis tam tikrų teritorinių apribojimų, o apsiriboja tuo, kad kritikuoja koordinuotus visų administravimo asociacijų veiksmus šioje srityje. Galiausiai ieškovėms nuogaustaujant, jog ginčijamam sprendimui sukėlus teisinį nesaugumą dėl ateityje sudarysimų abipusio atstovavimo susitarimų galiojimo ir turinio Komisija gali joms skirti sankcijas už peržiūrėjimo pareigos neįvykdymą, konstatuojama, kad toks pavojus vien hipotetinis ir, jeigu Komisija ketintų skirti ieškovėms sankcijas, ji privalėtų įrodyti jų būsimų veiksmų neteisėtumą, o pačioms ieškovėms niekas netrukdytų kreiptis į Bendrijos teismą, siekiant paneigti skirtų sankcijų teisėtumą remiantis ginčijamame sprendime nustatytos peržiūrėjimo pareigos neaiškumu.

Galiausiai dėl svarbių patikslinimų, susijusių su prašymų taikyti laikinąsias apsaugos priemones priimtinumui, reikia paminėti 2008 m. kovo 18 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartį *Aer Lingus Group prieš Komisiją* (T-411/07 R, dar nepaskelbta). Joje pažymėta, kad laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas iš principo negali priimti laikinųjų apsaugos priemonių, kurios būtų kitos institucijos įgaliojimų suvaržymas. Todėl prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones turi būti atmestas kaip nepriimtinas, kai siekiama, kad Komisijai būtų nurodyta tam tikru būdu – imantis tam tikrų priemonių draudžiamos koncentracijos šalies atžvilgiu – taikyti Reglamento Nr. 139/2004⁴² 8 straipsnio 4 ir 5 dalis. Jei pagrindinėje byloje būtų nuspręsta, kad Komisija turi teisę nustatyti reglamento 8 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytas priemones, ji turėtų imtis būtinų priemonių teismo sprendimui įvykdyti pagal EB 223 straipsnį, jei manytų tai esant reikalinga, atsižvelgdama į jai koncentracijų srityje suteiktus kontrolės įgaliojimus.

Be to, buvo pabrėžta, kad plačios apimties EB 243 straipsnio formuluote aiškiai siekiama suteikti laikinasias apsaugos priemones taikančiam teisėjui pakankamus įgaliojimus paskirti bet kokias priemones, kurias jis mano esant būtinas visiškam būsimo galutinio sprendimo veiksmingumui užtikrinti, siekiant išvengti Bendrijos teismų atliekamos teisinės apsaugos spragų. Taigi neatmetama galimybė, kad laikinasias apsaugos priemones taikantis teisėjas, jei būtina, gali duoti nurodymus tiesiogiai trečiosioms šalims, tačiau tinkamai paisydamas, viena vertus, priemonės adresatų ir tiesiogiai laikinosios apsaugos priemonės paveiktu

⁴² 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 sk., p. 40).

šalių procesinių teisių, ypač teisės būti išklausytam, ir, kita vertus, atsižvelgdamas į *fumus boni juris* galią bei rimtos ir nepataisomos žalos neišvengiamumą. Net jei trečioji šalis neturėjo galimybės būti išklausyta vykstant procesui dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, neatmetama galimybė, kad ypatingomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į laikinųjų apsaugos priemonių laikiną pobūdį jai gali būti skirtos laikinosios apsaugos priemonės, jei pasirodo, kad be tokių priemonių ieškovė atsidurtų situacijoje, galinčioje sukelti pavojų pačiam jos egzistavimui. Laikinasias apsaugos priemones taikantis teisėjas atlieka tokį vertinimą lygindamas esamus interesus.

B – Pirmosios instancijos teismo sudėtis

(2008 m. gruodžio 31 d. vyresniškumo tvarka)

Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisējas F. Dehousse; kolegiju pirmininkai O. Czúcz, N. J. Forwood ir A. W. H. Meij; kolegijos pirmininkē V. Tiili; Pirmosios instancijos teismo pirmininkas M. Jaeger; kolegiju pirmininkai J. Azizi ir M. Vilaras; kolegiju pirmininkēs M. E. Martins Ribeiro ir I. Pelikánová.

Antroje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisējas E. Moavero Milanesi; teisēja I. Labucka; teisējas V. Vadapalas; teisējos I. Wiszniewska-Białecka ir E. Cremona; teisējas D. Švāby; teisēja K. Jūrimāe; teisējai S. Papisavvas ir N. Wahl.

Trečioje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisējai K. O'Higgins, L. Truchot, A. Dittrich, T. Tchipev, M. Prek, V. Ciucă, S. Soldevila Fragoso ir S. Frimodt Nielsen; kancleris E. Coulon.

gimė 1954 m.; advokatas; *attaché de Justice*, deleguotas prie Generalinio prokuroro; teisėjas, Liuksemburgo apygardos teismo (*tribunal d'arrondissement*) pirmininko pavaduotojas; Liuksemburgo universitetinio centro (*Centre universitaire de Luxembourg*) dėstytojas; deleguotas teisėjas, teisės referentas Teisingumo Teisme nuo 1986 m.; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1996 m. liepos 11 d.; Pirmosios instancijos teismo pirmininkas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

gimė 1942 m.; Helsinkio universiteto teisės mokslų daktarė; Helsinkio universiteto civilinės ir komercinės teisės dėstytoja asistentė; Suomijos Centrinų prekybos rūmų Teisės reikalų ir prekybos politikos skyriaus direktorė; Suomijos Vartotojų teisių gynimo tarnybos generalinė direktorė; kelių vyriausybės komitetų ir delegacijų narė, tarp jų – Vaistų reklamos priežiūros tarybos pirmininkė (1988–1990 m.); Vartotojų reikalų tarybos narė (1990–1994 m.), Konkurencijos tarybos narė (1991–1994 m.) ir *Nordic Intellectual Property Law Review* redakcinės kolegijos narė (1982–1990 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 1995 m. sausio 18 dienos.

gimė 1948 m.; Vienos universiteto teisės mokslų daktaras, socialinių ir ekonomikos mokslų diplomas; Vienos ekonomikos mokslų universiteto, Vienos universiteto teisės fakulteto ir kelių kitų universitetų asistentas ir dėstytojas; Vienos universiteto teisės fakulteto garbės profesorius; Federalinės kanceliarijos *ministerialrat* ir skyriaus vedėjas; Europos Tarybos Teisinio bendradarbiavimo (CDCJ) koordinacinio komiteto narys; atstovas *ad litem* Konstituciniame Teisme (*Verfassungsgerichtshof*) teisminėse procedūrose dėl federalinių įstatymų konstitucingumo kontrolės; koordinatorius, atsakingas už Austrijos federalinės teisės derinimą su Bendrijos teise; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1995 m. sausio 18 dienos.

John D. Cooke

gimė 1944 m.; 1966 m. priimtas į Airijos advokatūrą; taip pat priimtas į Anglijos ir Velso, Šiaurės Airijos ir Naujojo Pietų Velso advokatūras; praktikuojantis baristeris 1966–1996 m.; 1980 m. priimtas į *Inner Bar (Senior Counsel)* Airijoje, o 1991 m. – Naujajame Pietų Velse; Europos Bendrijos advokatūrų tarybos (CCBE) pirmininkas 1985–1986 m.; Dublino *University College* teisės fakulteto kviestinis dėstytojas; *Chartered Institute of Arbitrators* narys; Airijos *Royal Zoological Society* pirmininkas 1987–1990 m.; *Honorable Society of Kings Inns* (Dublinas) *bencher*; *Lincoln's Inn* (Londone) *honorary bencher*; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1996 m. sausio 10 d. iki 2008 m. rugsėjo 15 dienos.

Arjen W. H. Meij

gimė 1944 m.; Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo teisėjas (1996 m.); Prekybos ir pramonės administracinio teismo (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*) teisėjas ir pirmininko pavaduotojas (1986 m.); Apeliacinio socialinės apsaugos teismo pakaitinis teisėjas ir Teisminės maitų tarifų komisijos pakaitinis narys; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1980 m.); Groningeno universiteto teisės fakulteto Europos teisės dėstytojas bei *University of Michigan Law School* mokslo darbuotojas; Amsterdamo prekybos rūmų tarptautinio sekretoriato narys (1970 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1998 m. rugsėjo 17 dienos.

Mihalis Vilaras

gimė 1950 m.; advokatas (1974–1980 m.); Europos Bendrijų Komisijos Teisės skyriaus nacionalinis ekspertas, vėliau – V generalinio direktorato (Užimtumas, pramoniniai ryšiai, socialiniai reikalai) vyriausiasis administratorius; Valstybės Tarybos jaunesnysis pareigūnas, jaunesnysis narys, o nuo 1999 m. – narys; Graikijos Aukščiausiojo specialiojo teismo asocijuotasis narys; Graikijos centrinio įstatymų projektų rengimo komiteto narys (1996–1998 m.); Graikijos vyriausybės generalinio sekretoriato teisės skyriaus vedėjas; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1998 m. rugsėjo 17 dienos.

Nicholas James Forwood

gimė 1948 m.; 1969 m. baigė bakalauro studijas Kembridžo universitete, 1973 m. gavo šio universiteto magistro laipsnį (mechanikos mokslai ir teisė); 1970 m. priimtas į Anglijos advokatūrą, vėliau vertėsi advokato praktika Londone (1971–1999 m.) ir Briuselyje (1979–1999 m.); 1981 m. priimtas į Airijos advokatūrą; 1987 m. paskirtas *Queen's Counsel*; 1998 m. paskirtas *Middle Temple bencher*; Anglijos ir Velso advokatūrų atstovas Europos Sąjungos advokatūrų taryboje (CCBE) bei CCBE nuolatinės delegacijos prie Teisingumo Teismo pirmininkas (1995–1999 m.); *World Trade Law Association* ir *European Maritime Law Organization* biuro narys (1993–2002 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1999 m. gruodžio 15 dienos.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

gimė 1956 m.; studijavo Lisabonoje, Briuselyje ir Strasbūre; *advogada* Portugalijoje ir Briuselyje; nepriklausoma tyrinėtoja Briuselio Laisvojo universiteto Europos studijų institute (*Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles*); teisės referentė Teisingumo Teismo teisėjo iš Portugalijos J. C. Moitinho de Almeida kabinete (1986–2000 m.), vėliau – teisės referentė Pirmosios instancijos teismo pirmininko B. Vesterdorfo kabinete (2000–2003 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2003 m. kovo 31 dienos.

Franklin Dehousse

gimė 1959 m.; teisės diplomas (Lježo universitetas, 1981 m.); aspirantas (*Fonds national de la recherche scientifique*, 1985–1989 m.); Atstovų Rūmų patarėjas teisės klausimais (1981–1990 m.); teisės mokslų daktaras (Strasbūro universitetas, 1990 m.); dėstytojas (Lježo ir Strasbūro universitetui, Europos koledžas, *Institut royal supérieur de Défense, Université de Montesquieu*, Bordo; Paryžiaus universitetų *Collège Michel Servet; Notre-Dame de la Paix* fakultetui Namure); Užsienio reikalų ministerijos specialusis atstovas (1995–1999 m.); Karališkojo tarptautinių santykių instituto Europos studijų direktorius (1998–2003 m.); Valstybės Tarybos *assesseur* (2001–2003 m.); Europos Komisijos konsultantas (1990–2003 m.); *Observatoire Internet* narys (2001–2003 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2003 m. spalio 7 dienų.

Ena Cremona

gimė 1936 m.; Maltos Karališkojo universiteto kalbų studijų diplomas (1955 m.); Maltos Karališkojo universiteto teisės mokslų daktarė (1958 m.); Maltos advokatūros narė nuo 1959 m.; Nacionalinės moterų tarybos patarėja teisės klausimais (1964–1979 m.); Viešosios tarnybos komisijos narė (1987–1989 m.); *Lombard Bank Ltd* (Malta) valdybos narė, valstybės, kaip akcininkės, atstovė (1987–1993 m.); Rinkimų komisijos narė nuo 1993 m.; Maltos Karališkojo universiteto teisės fakulteto tarybos daktaro disertacijoms ginti narė; Europos Komisijos prieš rasizmą ir netoleranciją (ECRI) narė (2003–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Ottó Czúcz

gimė 1946 m.; Segedo universiteto teisės mokslų daktaras (1971 m.); Darbo ministerijos administratorius (1971–1974 m.); Segedo universiteto asistentas ir dėstytojas (1974–1989 m.), teisės fakulteto dekanas (1989–1990 m.), prorektorius (1992–1997 m.); advokatas; Nacionalinio pensijų draudimo prezidiumo narys; Europos socialinės apsaugos instituto pirmininko pavaduotojas (1998–2002 m.); Tarptautinės socialinės apsaugos asociacijos Mokslo tarybos narys; Konstitucinio Teismo teisėjas (1998–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Irena Wiszniewska-Białecka

gimė 1947 m.; Varšuvos universiteto teisės studijų diplomas (1965–1969 m.); Lenkijos Mokslų akademijos teisės mokslų instituto tyrinėtoja (asistentė, docentė, profesorė) (1969–2004 m.); Makso Planko užsienio ir tarptautinės patentų teisės, autorių teisių ir konkurencijos teisės instituto Miunchene tyrinėtoja (AvH fondo stipendija, 1985–1986 m.); advokatė (1992–2000 m.); Vyriausiojo administracinio teismo teisėja (2001–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

gimė 1949 m.; teisės mokslų daktarė, Prahos Karolio universiteto Teisės fakulteto ekonominės teisės asistentė (iki 1989 m.), vėliau – mokslų daktarė, verslo teisės profesorė (nuo 1993 m.); Vertybinių popierių komisijos valdybos narė (1999–2002 m.); advokatė; Čekijos vyriausybės Teisės aktų leidybos tarybos narė (1998–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

gimė 1951 m.; teisės mokslų daktaras (Bratislavos universitetas); Bratislavos pirmosios instancijos teismo teisėjas; Bratislavos apeliacinio teismo civilinių bylų teisėjas ir pirmininko pavaduotojas; Teisės instituto prie Teisingumo ministerijos civilinės ir šeimos teisės skyriaus narys; Aukščiausiojo Teismo Komercinių bylų skyriaus pakaitinis teisėjas; Europos žmogaus teisių komisijos (Strasbūras) narys; Konstitucinio Teismo teisėjas (2000–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

gimė 1954 m.; teisės mokslų daktaras (Maskvos universitetas); habilituotas teisės mokslų daktaras (Varšuvos universitetas); Vilniaus universiteto profesorius. Dėstė tarptautinę teisę (nuo 1981 m.), Žmogaus teises (nuo 1991 m.) ir Europos Sąjungos teisę (nuo 2000 m.); Vyriausybės patarėjas užsienio reikalų klausimais (1991–1993 m.); Derybų dėl stojimo į Europos Sąjungą delegacijos koordinacinės grupės narys; Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius (1997–2004 m.); Vilniaus universiteto Jean Monnet Europos Sąjungos teisės katedros vedėjas; Lietuvos Europos Sąjungos studijų asociacijos pirmininkas; Seimo ekspertų grupės Konstitucijos pataisoms, reikalingoms dėl stojimo į ES, pranešėjas; Tarptautinės teisininkų komisijos narys (nuo 2003 m. balandžio mėn.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Küllike Jürimäe

gimė 1962 m.; Tartu universiteto teisės studijų diplomas (1981–1986 m.); Respublikos prokuroro padėjėja Taline (1986–1991 m.); baigė Estijos diplomatijos mokyklą (1991–1992 m.); Prekybos ir pramonės rūmų patarėja teisės klausimais (1991–1993 m.) ir generalinė patarėja (1992–1993 m.); Talino apeliacinio teismo teisėja (1993–2004 m.); Padujos ir Notingemo universitetų žmogaus teisių ir demokratizacijos *European Master* diplomas (2002–2003 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Ingrida Labucka

gimė 1963 m.; Latvijos universiteto teisės mokslų diplomas (1986 m.); Vidaus reikalų ministerijos inspektorė Kirovo regionui ir Rygos miestui (1986–1989 m.); Rygos apylinkės teismo teisėja (1990–1994 m.); advokatė (1994–1998 m. bei nuo 1999 m. liepos mėn. iki 2000 m. gegužės mėn.); teisingumo ministrė (nuo 1998 m. lapkričio mėn. iki 1999 m. liepos mėn. bei nuo 2000 m. gegužės mėn. iki 2002 m. spalio mėn.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narė (2001–2004 m.); Seimo narė (2002–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Savvas S. Papasavvas

gimė 1969 m.; studijavo Atėnų universitete (1991 m. Ptychion); viešosios teisės trečiosios pakopos studijos (DEA) Paryžiaus II universitete (1992 m.) ir studijos Ekso-Marselio III universitete (1995 m. teisės mokslų daktaro diplomas); priimtas į Kipro advokatūrą, Nikosijos advokatūros narys nuo 1993 m.; Kipro universiteto dėstytojas (1997–2002 m.), konstitucinės teisės dėstytojas nuo 2002 m. rugsėjo mėn.; Europos viešosios teisės centro tyrinėtojas (2001–2002 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

gimė 1954 m.; teisės daktaras (*La Sapienza* universitetas, Roma); studijavo Bendrijos teisę (Europos koledžas, Briugė); priimtas į advokatūrą, vertėsi advokato praktika (1978–1983 m.); Bendrijos teisės dėstytojas Romos *La Sapienza* universitete (1993–1996 m.), Romos *Luiss* universitete (1993–1996 m. ir 2002–2006 m.) ir Milano *Bocconi* universitete (1996–2000 m.); Italijos ministro pirmininko patarėjas Bendrijos klausimais (1993–1995 m.); Europos Komisijos pareigūnas: teisės patarėjas, vėliau – pirmininko pavaduotojo kabineto vadovas (1989–1992 m.), Komisijos nario, atsakingo už vidaus rinką (1995–1999 m.) ir konkurenciją (1999 m.), kabineto vedėjas, direktorius Konkurencijos generaliniame direktorate (2000–2002 m.), Europos Komisijos generalinio sekretoriaus pavaduotojas (2002–2005 m.), Europos politinių patarėjų biuro generalinis direktorius (2006 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2006 m. gegužės 3 dienos.

gimė 1961 m.; Stokholmo universiteto teisės aukštojo mokslo diplomas (1987 m.); Stokholmo universiteto teisės mokslų daktaras (1995 m.); Jean Monnet Europos teisės katedros asocijuotasis dėstytojas (docentas) ir vedėjas (1995 m.); Stokholmo universiteto Europos teisės dėstytojas (2001 m.); advokato padėjėjas (1987–1989 m.); Mokymo fondo generalinis direktorius (1993–2004 m.); Švedijos Bendrijos teisės studijų asociacijos (*Nätverket för europarättslig forskning*) pirmininkas (2001–2006 m.); Konkurencijos teisės tarybos (*Rådet för konkurrensfrågor*) narys (2001–2006 m.); Apeliacinio Teismo (*Hovrätten över Skåne och Blekinge*) teisėjas (2005 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

gimė 1965 m.; teisės diplomas (1989 m.); priimtas į advokatūrą (1994 m.); įvairios užduotys ir pareigos valstybės tarnyboje, didžiąją laiko dalį – Vyriausybės teisės aktų leidimo biure (Valstybės sekretoriaus pavaduotojas ir direktoriaus pavaduotojas, Europos teisės ir lyginamosios teisės departamento vadovas) bei Europos reikalų biure (Valstybės sekretoriaus pavaduotojas); Derybų dėl asociacijos sutarties sudarymo grupės narys (1994–1996 m.) bei Derybų dėl stojimo į Europos Sąjungą grupės narys, atsakingas už teisės klausimus (1998–2003 m.); advokatas; atsakingas už teisės derinimo su Europos teisės aktais ir Europos integracijos projektus daugiausia Vakarų Balkanuose; Europos Bendrijų Teisingumo Teismo skyriaus vadovas (2004–2006 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Teodor Tchipev

gimė 1940 m.; teisės studijos Sofijos *St. Kliment Ohridski* universitete (1961 m.); teisės daktaras (1977 m.); advokatas (1963–1964 m.); teisininkas valstybinėje tarptautinio kelių transporto įmonėje (1964–1973 m.); Bulgarijos mokslų akademijos teisės instituto mokslo darbuotojas (1973–1988 m.); civilinio proceso teisės dėstytojas Sofijos *St. Kliment Ohridski* universiteto teisės fakultete (1988–1991 m.); arbitras Pramonės ir prekybos rūmų arbitražo teisme (1988–2006 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (1991–1994 m.); asocijuotasis profesorius *Paissij Hilendarski* universitete, Plovdive (2001 m. vasario mėn.–2006 m.); teisingumo ministras (1994–1995 m.); civilinio proceso teisės dėstytojas Naujajame Bulgarijos universitete Sofijoje (1995–2006 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Valeriu M. Ciucă

gimė 1960 m.; teisės diplomas (1984 m.), teisės daktaras (1997 m.) (*Alexandru Ioan Cuza* universitetas Jasiuose); Sučavos pirmosios instancijos teismo teisėjas (1984–1989 m.); Jazų karinio tribunolo teisėjas (1989–1990 m.); dėstytojas *Alexandru Ioan Cuza* universitete Jasiuose (1990–2006 m.); stipendija specializuotis privatinės teisės srityje Reno universitete (1991–1992 m.); dėstytojas *Petre Andrei* universitete, Jasiuose (1999–2002 m.); lektorius *Littoral Côte d’Opale* universitete (LAB. RII) (2006 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Alfred Dittrich

gimė 1950 m.; studijavo teisę Erlangen-Niurnbergo universitete (1970–1975 m.); *Rechtsreferendar* Niurnbergo aukštesniajame apygardos teisme (1975–1978 m.); Federalinės ekonomikos ministerijos administratorius (1978–1982 m.); Vokietijos Federacinės Respublikos nuolatinės atstovybės prie Europos Bendrijų administratorius (1982 m.); Federalinės ekonomikos ministerijos administratorius, atsakingas už Bendrijos ir konkurencijos teisės klausimus (1983–1992 m.); Teisingumo ministerijos departamento „Europos Sąjungos teisė“ vadovas (1992–2007 m.); Vokietijos delegacijos Tarybos darbo grupėje „Teisingumo Teismas“ vadovas; Federalinės vyriausybės atstovas daugelyje Europos Bendrijų Teisingumo Teismo nagrinėjamų bylų; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

gimė 1960 m.; Barcelonos autonominio universiteto teisės diplomas (1983 m.); teisėjas (1985 m.); nuo 1992 m. administracinių ginčų kolegijos teisėjas Kanarų salų Aukščiausiąjame teisingumo teisme, Santa Krus de Tenerifėje (1992 m. ir 1993 m.) ir *Audiencia Nacional* (Madridas, 1998 m. gegužės mėn.–2007 m. rugpjūčio mėn.), kur nagrinėjo bylas, susijusias su mokesčiais (PVM), Ūkio ministerijos bendraisiais norminiais teisės aktais ir sprendimais dėl valstybės pagalbos ar valdžios institucijų finansinės atsakomybės, taip pat bylas, susijusias su bet koku centrinių ekonomikos reguliavimo institucijų susitarimu bankininkystės, biržų, energetikos, draudimo ir konkurencijos srityse; Konstitucinio teismo teisėjas (1993–1998 m.); Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

gimė 1962 m.; Paryžiaus politikos mokslų instituto diplomatas (1984 m.); baigė Nacionalinę teisėjų mokyklą (*École nationale de la magistrature*) (1986–1988 m.); Marselio apygardos teismo teisėjas (nuo 1988 m. sausio mėn. iki 1990 m. sausio mėn.); teisėjas, deleguotas į Teisingumo ministerijos civilinių bylų direktoratą (nuo 1990 m. sausio mėn. iki 1992 m. birželio mėn.); Ekonomikos, finansų ir pramonės ministerijos Generalinio konkurencijos, vartotojų ir sukčiavimo prevencijos direktorato skyriaus vadovo pavaduotojas, vėliau – skyriaus vadovas (nuo 1992 m. birželio mėn. iki 1994 m. rugsėjo mėn.); Teisingumo ministro patarėjas techniniais klausimais (nuo 1994 m. rugsėjo mėn. iki 1995 m. gegužės mėn.); Nimo apygardos teismo teisėjas (nuo 1995 m. gegužės mėn. iki 1996 m. gegužės mėn.); teisės referentas Teisingumo Teismo generalinio advokato P. Léger kabinete (nuo 1996 m. gegužės mėn. iki 2001 m. gruodžio mėn.); Kasacinio teismo teisėjas (*conseiller référendaire*) (nuo 2001 m. gruodžio mėn. iki 2007 m. rugpjūčio mėn.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

gimė 1963 m.; Kopenhagos universiteto teisės diplomas (1988 m.); Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas (1988–1991 m.); tarptautinės ir Europos teisės dėstytojas Kopenhagos universitete (1988–1991 m.); Danijos nuolatinės atstovybės prie Jungtinių Tautų ambasados Niujorke sekretorius (1991–1994 m.); Užsienio reikalų ministerijos teisės skyriaus tarnautojas (1994–1995 m.); Kopenhagos universiteto asocijuotasis profesorius (1995 m.); ministro pirmininko patarėjas, vėliau – pagrindinis patarėjas (1995–1998 m.); Danijos nuolatinės atstovybės prie Europos Sąjungos ministras patarėjas (1998–2001 m.); Ministro pirmininko specialusis patarėjas teisės klausimais (2001–2002 m.); Ministro pirmininko patarėjas teisės klausimais ir skyriaus vadovas (nuo 2002 m. kovo mėn. iki 2004 m. liepos mėn.); Valstybės sekretoriaus pavaduotojas ir Ministro pirmininko patarėjas teisės klausimais (nuo 2004 m. rugpjūčio mėn. iki 2007 m. rugpjūčio mėn.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Kevin O'Higgins

gimė 1946 m.; studijavo Limeriko Crescent koledže, Clongowes Wood koledže, Dublino University koledže (bakalauro laipsnis ir Europos Bendrijų teisės diplomas) ir Kings Inns; priimtas į Airijos advokatūrą 1968 m.; baristeris (1968–1982 m.); Senior Counsel (Airijos Inner Bar, 1982–1986 m.); apygardos teismo (Circuit court) teisėjas (1986–1997 m.); Airijos Aukščiausiojo teismo (High Court) teisėjas (1997–2008 m.); Kings Inns bencher; Airijos atstovas Europos teisėjų konsultacinėje taryboje (2000–2008 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2008 m. rugsėjo 15 dienos.

Emmanuel Coulon

gimė 1968 m.; studijavo teisę (Paryžiaus *Panthéon-Assas* universitetas); administravimo studijos (*Paris-Dauphine* universitetas); Europos koledžas (1992 m.); išlaikė stojamąjį egzaminą į Regioninį Paryžiaus advokatų rengimo centrą; Briuselio advokatūros išduotas teisės verstis advokato veikla liudijimas; vertimasis advokato veikla Briuselyje; atvirojo Europos Bendrijų Komisijos konkurso laimėtojas; Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo referentas (pirmininko A. Saggio kabinetas 1996–1998 m.; pirmininko B. Vesterdorf kabinetas, 1998–2002 m.); Pirmosios instancijos teismo pirmininko kabineto vedėjas (2003–2005 m.); Pirmosios instancijos teismo kancleris nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

2. Pirmosios instancijos teismo sudėties pasikeitimai 2008 m.

2008 m. rugsėjo 15 d. iškilmingas posėdis

2008 m. liepos 22 d. Europos Bendrijų valstybių narių vyriausybių atstovų sprendimu Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo teisėju iki 2013 m. rugpjūčio 31 d. buvo paskirtas Kevin O'Higgins.

Kevin O'Higgins pakeitė John D. Cooke, kuris Pirmosios instancijos teismo teisėjo pareigas ėjo nuo 1996 m. sausio 10 dienos.

3. Vyresniškumo tvarka

Nuo 2008 m. sausio 1 d. iki rugsėjo 14 d.

Pirmosios instancijos teismo pirmininkas
M. JAEGER
Kolegijos pirmininkė V. TIILI
Kolegijos pirmininkas J. AZIZI
Kolegijos pirmininkas A. W. H. MEIJ
Kolegijos pirmininkas M. VILARAS
Kolegijos pirmininkas N. J. FORWOOD
Kolegijos pirmininkė M. E. MARTINS RIBEIRO
Kolegijos pirmininkas O. CZÚCZ
Kolegijos pirmininkė I. PELIKÁNOVÁ
Teisėjas J. D. COOKE
Teisėjas F. DEHOUSSE
Teisėja E. CREMONA
Teisėja I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Teisėjas D. ŠVÁBY
Teisėjas V. VADAPALAS
Teisėja K. JÜRIMÄE
Teisėja I. LABUCKA
Teisėjas S. PAPASAVVAS
Teisėjas E. MOAVERO MILANESI
Teisėjas N. WAHL
Teisėjas M. PREK
Teisėjas T. TCHIPEV
Teisėjas V. CIUCĂ
Teisėjas A. DITTRICH
Teisėjas S. SOLDEVILA FRAGOSO
Teisėjas L. TRUCHOT
Teisėjas S. FRIMODT NIELSEN

Kancleris E. COULON

Nuo 2008 m. rugsėjo 15 d. iki gruodžio 31 d.

Pirmosios instancijos teismo pirmininkas
M. JAEGER
Kolegijos pirmininkė V. TIILI
Kolegijos pirmininkas J. AZIZI
Kolegijos pirmininkas A. W. H. MEIJ
Kolegijos pirmininkas M. VILARAS
Kolegijos pirmininkas N. J. FORWOOD
Kolegijos pirmininkė M. E. MARTINS RIBEIRO
Kolegijos pirmininkas O. CZÚCZ
Kolegijos pirmininkė I. PELIKÁNOVÁ
Teisėjas F. DEHOUSSE
Teisėja E. CREMONA
Teisėja I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Teisėjas D. ŠVÁBY
Teisėjas V. VADAPALAS
Teisėja K. JÜRIMÄE
Teisėja I. LABUCKA
Teisėjas S. PAPASAVVAS
Teisėjas E. MOAVERO MILANESI
Teisėjas N. WAHL
Teisėjas M. PREK
Teisėjas T. TCHIPEV
Teisėjas V. CIUCĂ
Teisėjas A. DITTRICH
Teisėjas S. SOLDEVILA FRAGOSO
Teisėjas L. TRUCHOT
Teisėjas S. FRIMODT NIELSEN
Teisėjas K. O'HIGGINS

Kancleris E. COULON

4. Buvę Pirmosios instancijos teismo nariai

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995 m.), pirmininkas nuo 1989 m. iki 1995 metų
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996 m.)
Saggio Antonio (1989–1998 m.), pirmininkas nuo 1995 m. iki 1998 metų
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992 m.)
Kirschner Heinrich (1989–1997 m.)
Yeraris Christos (1989–1992 m.)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996 m.)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998 m.)
Biancarelli Jacques (1989–1995 m.)
Lenaerts Koen (1989–2003 m.)
Bellamy Christopher William (1992–1999 m.)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998 m.)
Lindh Pernilla (1995–2006 m.)
Potocki André (1995–2001 m.)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003 m.)
Mengozi Paolo (1998–2006 m.)
Trstenjak Verica (2004–2006 m.)
Pirrung Jörg (1997–2007 m.)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007 m.)
Legal Hubert (2001–2007 m.)

Pirmininkai

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995 m.)
Saggio Antonio (1995–1998 m.)
Vesterdorf Bo (1998–2007 m.)

Kancleris

Jung Hans (1989–2005 m.)

C – Pirmosios instancijos teismo teisminės veiklos statistika

Bendra Pirmosios instancijos teismo veikla

1. Gautos, baigtos, nagrinėjamos bylos (2004–2008)

Gautos bylos

2. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
3. Ieškinių rūšys (2004–2008)
4. Ieškinio dalykas (2004–2008)

Baigtos bylos

5. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
6. Ieškinio dalykas (2008)
7. Ieškinio dalykas (2004–2008) (sprendimai ir nutartys)
8. Teismo sudėtys (2004–2008)
9. Proceso trukmė mėnesiais (2004–2008) (sprendimai ir nutartys)

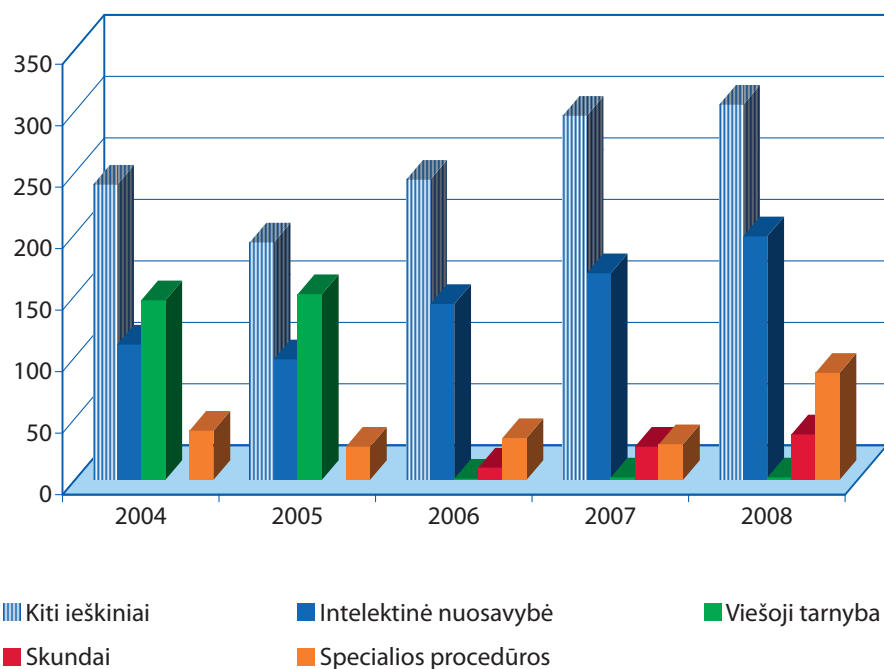
Gruodžio 31 d. nagrinėjamos bylos

10. Procedūrų pobūdis (2004–2008)
11. Ieškinio dalykas (2004–2008)
12. Teismo sudėtys (2004–2008)

Kita

13. Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2004–2008)
14. Pagreitinotos procedūros (2004–2008)
15. Teisingumo Teisme apskūsti Pirmosios instancijos teismo sprendimai (1989–2008)
16. Apeliacinių skundų pasiskirstymas Teisingumo Teisme pagal procedūrų pobūdį (2004–2008)
17. Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2008) (sprendimai ir nutartys)
18. Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2004–2008)
19. Bendra raida (1989–2008) (gautos, baigtos, nagrinėjamos bylos)

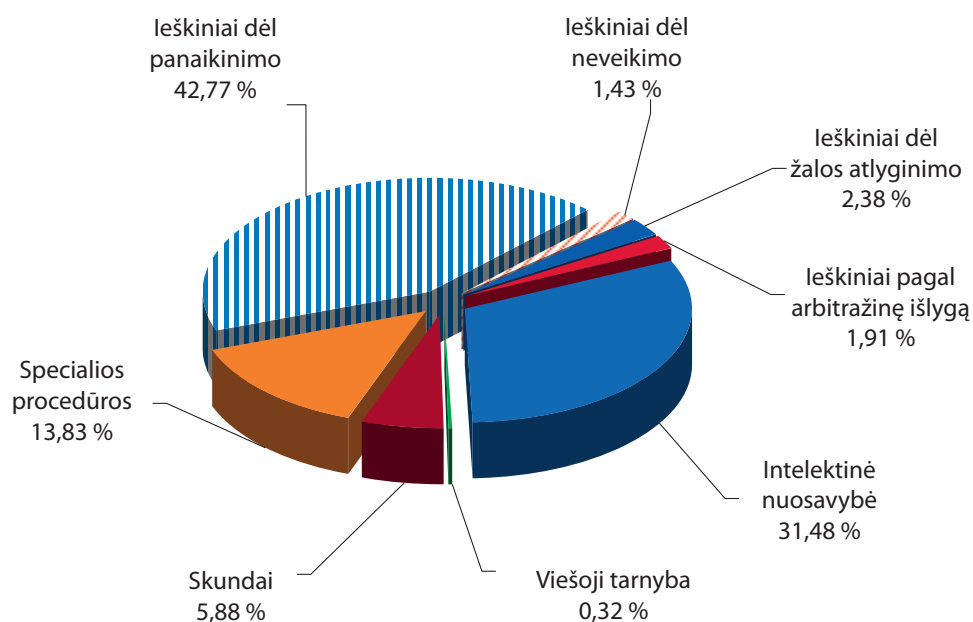
2. Gautos bylos – Procedūrų pobūdis (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Kiti ieškiniai	240	193	244	296	305
Intelektinė nuosavybė	110	98	143	168	198
Viešoji tarnyba	146	151	1	2	2
Skundai			10	27	37
Specialios procedūros	40	27	34	29	87
Iš viso	536	469	432	522	629

¹ Šioje lentelėje ir kituose puslapiuose pateikiamose lentelėse „kiti ieškiniai“ reiškia visus tiesioginius ieškinius, išskyrus Europos Bendrijų tarnautojų ieškinius ir ieškinius dėl intelektinės nuosavybės.

Pasiskirstymas 2008 m.

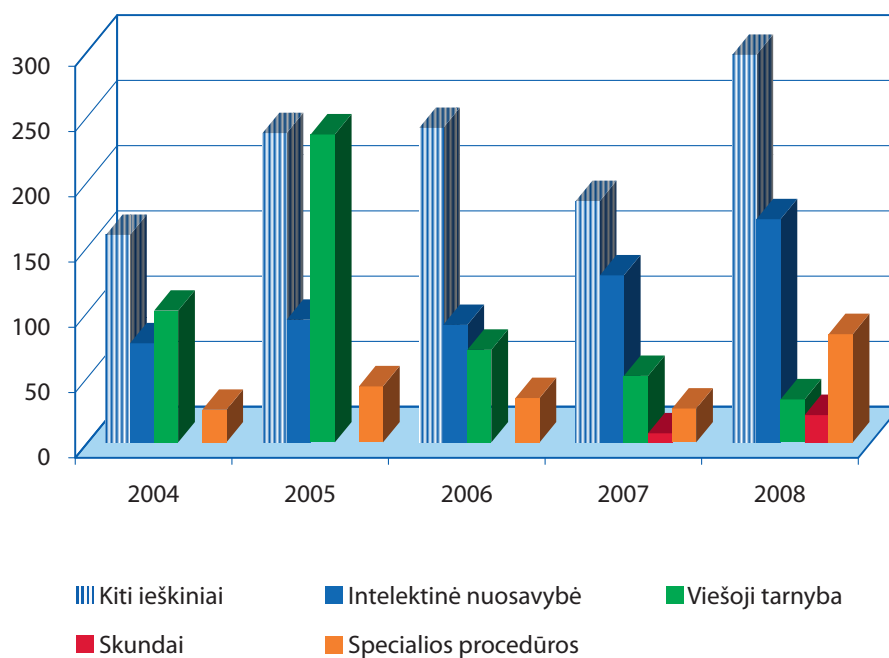

	2004	2005	2006	2007	2008
leškiniai dėl panaikinimo	199	160	223	249	269
leškiniai dėl neveikimo	15	9	4	12	9
leškiniai dėl žalos atlyginimo	18	16	8	27	15
leškiniai pagal arbitražinę išlygą	8	8	9	8	12
Intelektinė nuosavybė	110	98	143	168	198
Viešoji tarnyba	146	151	1	2	2
Skundai			10	27	37
Specialios procedūros	40	27	34	29	87
Iš viso	536	469	432	522	629

4. *Gautos bylos* – ieškinio dalykas (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aplinka ir vartotojai	30	18	21	41	14
Arbitražinė išlyga		2	3	1	12
Bendra užsienio ir saugumo politika	4		5	12	6
Bendrasis muitų tarifas	1		2	1	
Bendrijų biudžetas				2	
Bendrijų nuosavi ištekliai		2			
Ekonominė ir pinigų politika		1	2		
Energetika			1		
Įmonių teisė	6	12	11	10	30
Institucinė teisė	33	28	15	28	43
Intelektinė nuosavybė	110	98	145	168	198
Įsisteigimo laisvė	1				1
Išorės santykiai	3	2	2	1	2
Konkurencija	36	40	81	62	71
Kultūra			3	1	2
Laisvas asmenų judėjimas	1	2	4	4	1
Laisvas prekių judėjimas	1			1	1
Laisvė teikti paslaugas			1		3
Mokesčiai			1	2	
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	6	9	5	10	1
Muitų sąjunga	11	2		4	1
Naujų valstybių įstojimas	1				
Prekybos politika	12	5	18	9	10
Regioninė politika	10	12	16	18	7
Socialinė politika	5	9	3	5	3
Teisės aktų derinimas	1			1	
Teisingumas ir vidaus reikalai		1		3	3
Transportas	3		1	4	1
Valstybės pagalba	46	25	28	37	55
Žemės ūkis	25	21	18	34	14
Žuvininkystės politika	3	2		5	23
Iš viso pagal EB sutartį	349	291	386	464	502
Iš viso pagal AP sutartį					1
Iš viso pagal AE sutartį	1		1		
Pareigūnų tarnybos nuostatai	146	151	11	29	39
Specialios procedūros	40	27	34	29	87
IŠ VISO BENDRAI	536	469	432	522	629

5. Baigtos bylos – Procedūrų pobūdis (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Kiti ieškiniai	159	237	241	185	297
Intelektinė nuosavybė	76	94	90	128	171
Viešoji tarnyba	101	236	71	51	33
Skundai				7	21
Specialios procedūros	25	43	34	26	83
Iš viso	361	610	436	397	605

6. Baigtos bylos – leškinio dalykas (2008)

	Sprendimai	Nutartys	Iš viso
Aplinka ir vartotojai	1	27	28
Arbitražinė išlyga	1	2	3
Bendra užsienio ir saugumo politika	4	2	6
Bendrasis muitų tarifas		3	3
Ekonominė ir pinigų politika		1	1
Įmonių teisė	10	14	24
Institucinė teisė	11	25	36
Intelektinė nuosavybė	121	50	171
Įsisteigimo laisvė		1	1
Išorės santykiai	1	1	2
Konkurencija	14	17	31
Kultūra	1	1	2
Laisvas asmenų judėjimas		2	2
Laisvas prekių judėjimas		2	2
Mokesčiai		2	2
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	3	7	10
Muitų sąjunga	2	1	3
Prekybos politika	6	6	12
Regioninė politika	7	35	42
Socialinė politika	3		3
Teisės aktų derinimas		1	1
Teisingumas ir vidaus reikalai		1	1
Transportas		3	3
Valstybės pagalba	23	14	37
Žemės ūkis	17	21	38
Žuvininkystės politika	1	3	4
Iš viso pagal EB sutartį	226	242	468
Pareigūnų tarnybos nuostatai	33	21	54
Specialios procedūros		83	83
IŠ VISO BENDRAI	259	346	605

7. Baigtos bylos – ieškinio dalykas (2004–2008) (sprendimai ir nutartys)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aplinka ir vartotojai	4	19	19	15	28
Arbitražinė išlyga	2	1		1	3
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis		4	2		
Bendra užsienio ir saugumo politika	2	5	4	3	6
Bendrasis muitų tarifas				1	3
Bendrijų biudžetas				1	
Bendrijų nuosavi ištekliai			2		
Ekonominė ir pinigų politika			1	1	1
Energetika			3	1	
Įmonių teisė	2	6	6	6	24
Institucinė teisė	16	35	14	17	36
Intelektinė nuosavybė	76	94	91	129	171
Įsisteigimo laisvė		1			1
Išorės santykiai	7	11	5	4	2
Konkurencija	26	35	42	38	31
Kultūra					2
Laisvas asmenų judėjimas	2	1	4	4	2
Laisvas prekių judėjimas	1	1			2
Laisvė teikti paslaugas				1	
Mokesčiai	1		1		2
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika		1	3	10	10
Muitų sąjunga	3	7	2	2	3
Naujų valstybių įstojimas			1		
Prekybos politika	1	7	13	4	12
Regioninė politika	4	4	7	6	42
Socialinė politika	4	6	5	3	3
Teisės aktų derinimas	3			1	1
Teisingumas ir vidaus reikalai		1		2	1
Transportas	1	1	2	1	3
Valstybės pagalba	54	53	54	36	37
Žemės ūkis	15	34	25	11	38
Žuvininkystės politika	6	2	24	4	4
Iš viso pagal EB sutartį	230	329	330	302	468
Iš viso pagal AP sutartį	5	1	1	10	
Iš viso pagal AE sutartį		1		1	
Pareigūnų tarnybos nuostatai	101	236	71	58	54
Specialios procedūros	25	43	34	26	83
IŠ VISO BENDRAI	361	610	436	397	605

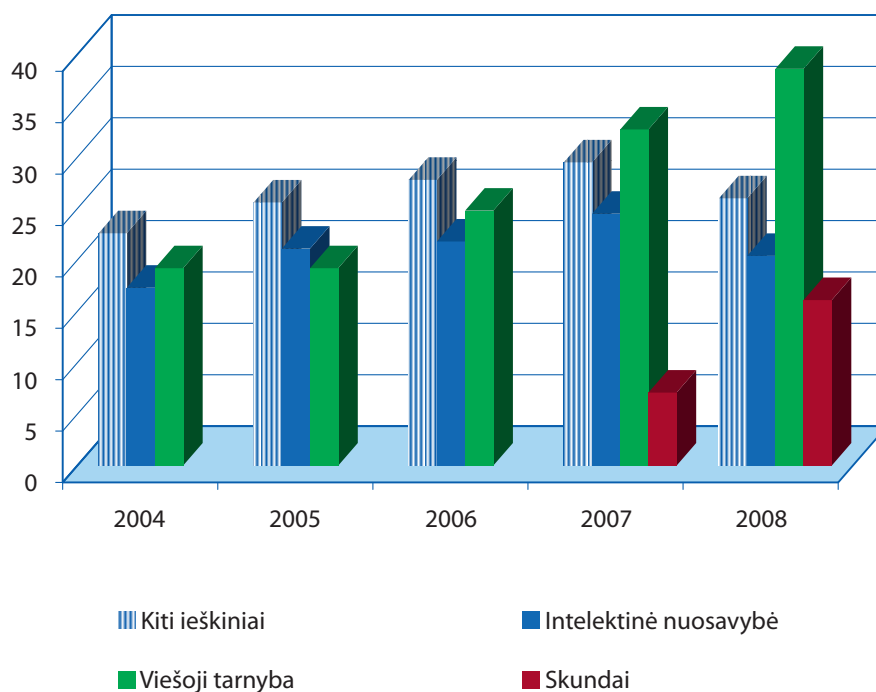
8. Baigtos bylos – Teismo sudėtys (2004–2008)

Pasiskirstymas 2008 m.

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso
Didžioji kolegija				6		6				2		2			
Apeliacinė kolegija										3	4	7	16	10	26
Pirmosios instancijos teismo pirmininkas		7	7		25	25		19	19		16	16		52	52
5 teisėjų kolegijos	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17
3 teisėjų kolegijos	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510
Vienas teisėjas	13	1	14	7		7	7		7	2		2			
Iš viso	172	189	361	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605

9. *Baigtos bylos* – *Proceso trukmė mėnesiais (2004–2008)*¹ (sprendimai ir nutartys)

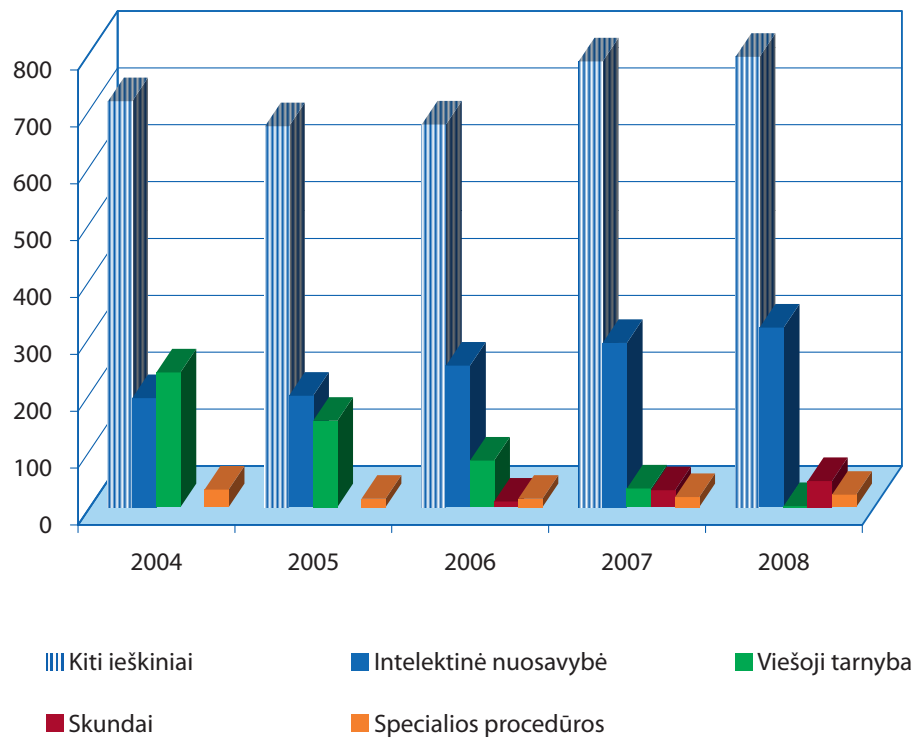

	2004	2005	2006	2007	2008
Kiti ieškiniai	22,6	25,6	27,8	29,5	26,0
Intelektinė nuosavybė	17,3	21,1	21,8	24,5	20,4
Viešoji tarnyba	19,2	19,2	24,8	32,7	38,6
Skundai				7,1	16,1

¹ Apskaičiuojant vidutinę proceso trukmę neatsižvelgta į: bylas, kuriose priimtas tarpinis sprendimas; specialias procedūras; bylas, kurias Teisingumo Teismas perdavė persikirsčius kompetenciją tarp Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo; bylas, kurias Pirmosios instancijos teismas perdavė pradėjus veikti Tarnautojų teismui.

Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

10. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Procedūrų pobūdis (2004–2008)

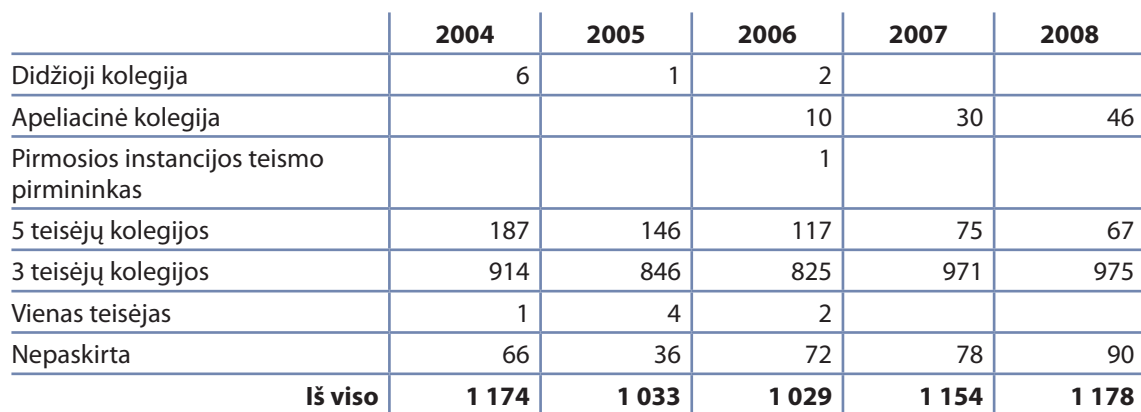

	2004	2005	2006	2007	2008
Kiti ieškiniai	714	670	673	784	792
Intelektinė nuosavybė	192	196	249	289	316
Viešoji tarnyba	237	152	82	33	2
Skundai			10	30	46
Specialios procedūros	31	15	15	18	22
Iš viso	1 174	1 033	1 029	1 154	1 178

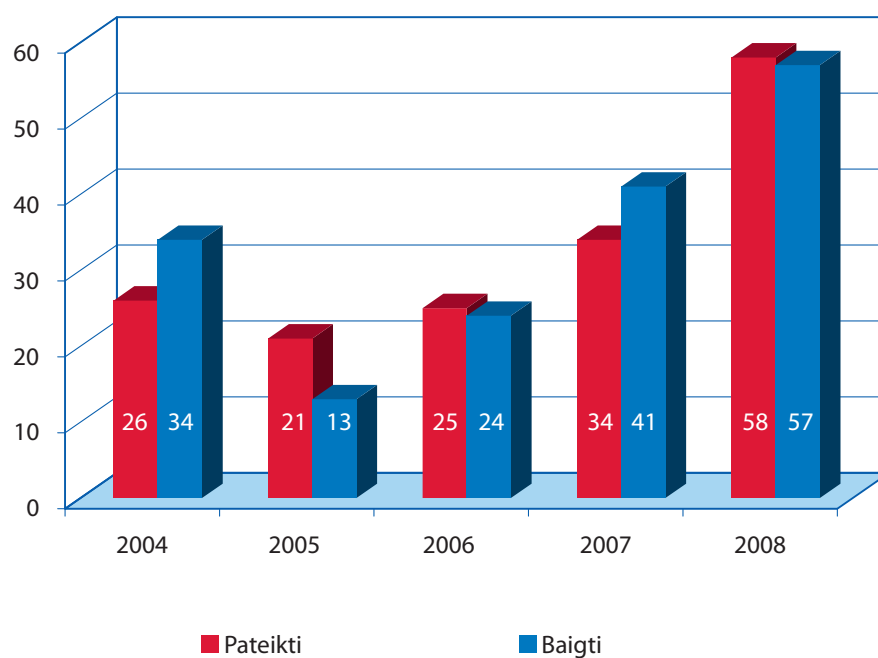
11. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – ieškinio dalykas (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aplinka ir vartotojai	44	43	44	70	56
Arbitražinė išlyga		1	3	3	12
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	6	2			
Bendra užsienio ir saugumo politika	13	8	9	18	18
Bendrasis muitų tarifas	1	1	3	3	
Bendrijų biudžetas				1	1
Bendrijų nuosavi ištekliai		2			
Ekonominė ir pinigų politika		1	2	1	
Energetika	4	4	2	1	1
Įmonių teisė	10	16	23	27	33
Institucinė teisė	49	42	43	54	61
Intelektinė nuosavybė	193	197	251	290	317
Įsisteigimo laisvė	1				
Išorės santykiai	18	9	6	3	3
Konkurencija	129	134	173	197	236
Kultūra			3	4	4
Laisvas asmenų judėjimas	1	2	3	3	2
Laisvas prekių judėjimas	1			1	
Laisvė teikti paslaugas			1		3
Mokesčiai				2	
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	8	16	18	18	9
Muitų sąjunga	18	13	11	13	11
Naujų valstybių įstojimas	1	1			
Prekybos politika	25	23	28	33	31
Regioninė politika	19	27	36	48	13
Socialinė politika	6	9	7	9	9
Teisės aktų derinimas	1	1	1	1	
Teisingumas ir vidaus reikalai				1	3
Transportas	3	2	1	4	2
Valstybės pagalba	218	190	164	165	184
Žemės ūkis	95	82	74	97	73
Žuvininkystės politika	28	28	4	5	24
Iš viso pagal EB sutartį	892	854	910	1 072	1 106
Iš viso pagal AP sutartį	12	11	10		1
Iš viso pagal AE sutartį	2	1	2	1	1
Pareigūnų tarnybos nuostatai	237	152	92	63	48
Specialios procedūros	31	15	15	18	22
IŠ VISO BENDRAI	1 174	1 033	1 029	1 154	1 178

Pasiskirstymas 2008 m.

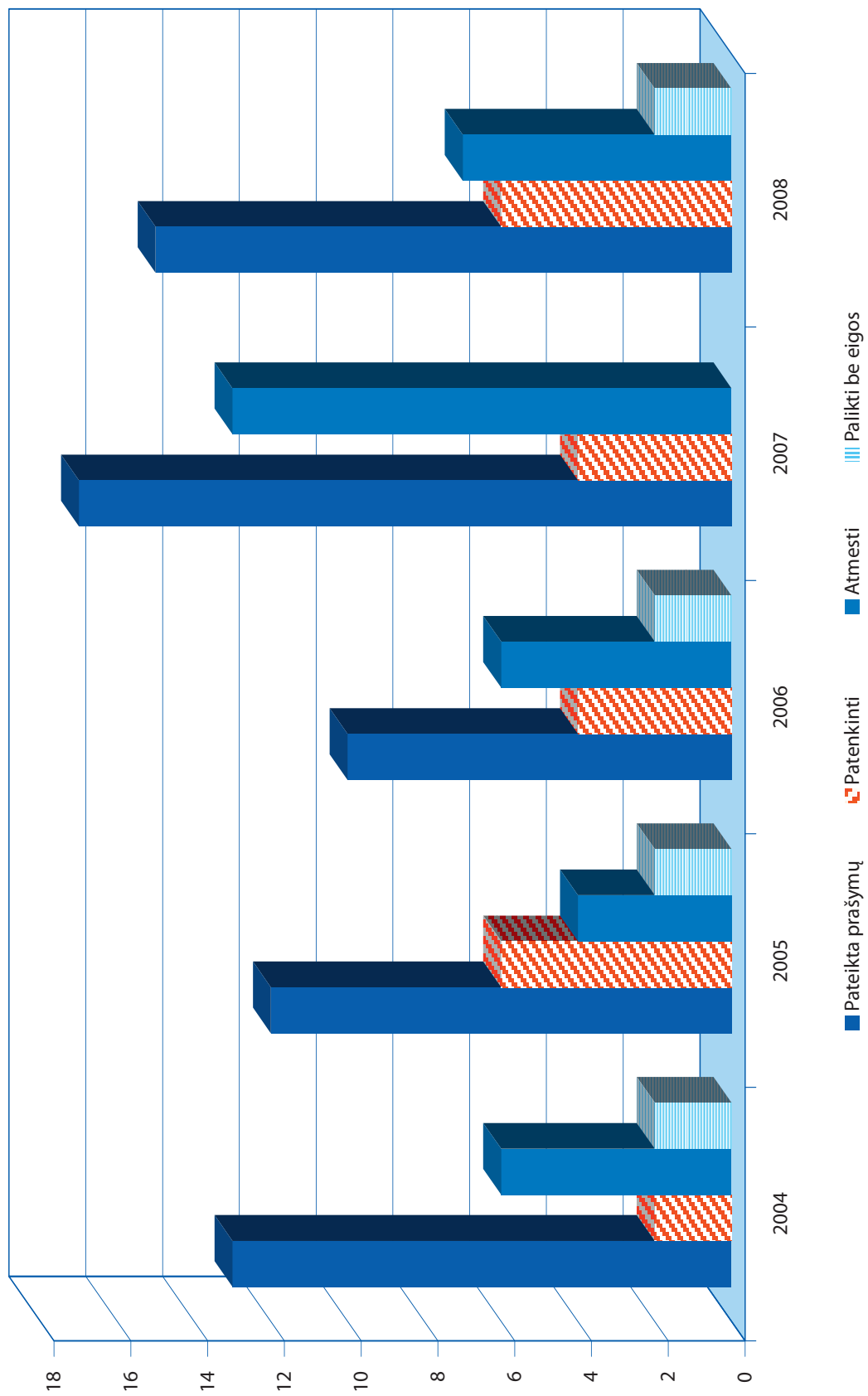
13. Kita – Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2004–2008)

Pasiskirstymas 2008 m.

	Pateikti prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo	Išnagrinėti prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo	Sprendimo esmė		
			Netaikyti	Spręsti klausimą pagal bylos šalių susitarimą	Išbraukti bylą iš registro / Nereikalinga priimti sprendimą
Aplinka ir vartotojai	1	2	2		
Bendra užsienio ir saugumo politika	3	3	3		
Įmonių teisė	13	12	12		
Institucinė teisė	1	2	1		1
Intelektinė nuosavybė		1	1		
Konkurencija	13	10	10		
Socialinė politika	2	2	2		
Transportas	1	1	1		
Valstybės pagalba	22	22	6		16
Žemės ūkis	1	1		1	
Žuvininkystės politika	1	1			1
Iš viso pagal EB sutartį	58	57	38	1	18
IŠ VISO BENDRAI	58	57	38	1	18

14. Kita – Pagreitintos procedūros (2004–2008)

	2004				2005				2006				2007				2008																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	Pateikta prašymų	Sprendimo esmė			Pateikta prašymų	Sprendimo esmė			Pateikta prašymų	Sprendimo esmė			Pateikta prašymų	Sprendimo esmė			Pateikta prašymų	Sprendimo esmė																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
Aplinka ir vartotojai Arbitražinė išlyga Bendra užsienio ir saugumo politika Bendrijų nuosavi ištekliai Įmonių teisė Institucinė teisė Konkurencija Laisvas asmenų judėjimas Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika Pareigūnų tarnybos nuostatai Prekybos politika Transportas Valstybės pagalba Žemės ūkis Žuvininkystės politika	1	1	2	1	1	3	1	1	7	1	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															

Byla Pirmosios instancijos teisme gali būti sprendžiama pagreitinata procedūra vadovaujantis Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 76a straipsniu. Ši nuostata taikoma nuo 2001 m. vasario 1 dienos.

Paliktų be eigos kategorijai priskiriami atvejai, kai atsiimtas prašymas, atsisakyta ieškinio arba kai byla pagal pateiktą ieškinį išspręsta nutartimi dar prieš nagrinėjant prašymą dėl pagreitinotos procedūros.

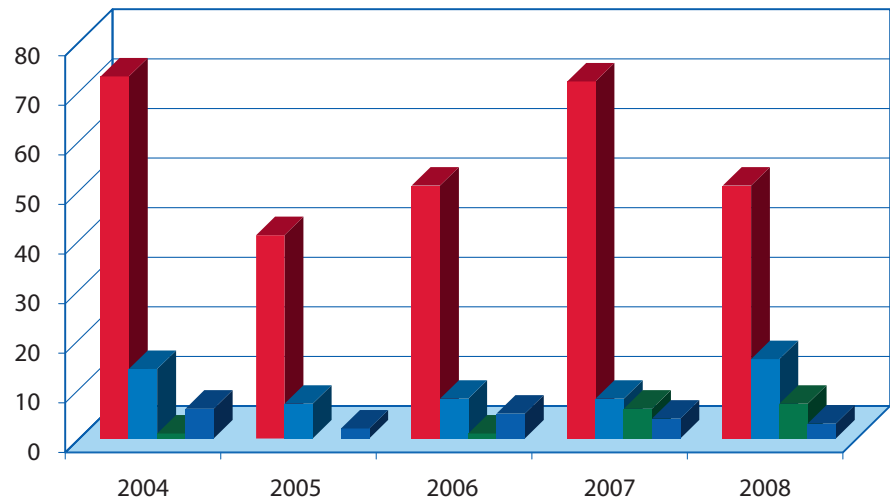
16. *Kita* – Apeliacinių skundų pasiskirstymas pagal procedūros pobūdį (2004–2008)

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Skundai	Galimi apskysti sprendimai	Skundų %	Skundai	Galimi apskysti sprendimai	Skundų %	Skundai	Galimi apskysti sprendimai	Skundų %	Skundai	Galimi apskysti sprendimai	Skundų %	Skundai	Galimi apskysti sprendimai	Skundų %
Kiti ieškiniai	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %
Intelektinė nuosavybė	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %
Viešojoji tarnyba	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %
Iš viso	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %	83	321	26 %

(sprendimai ir nutartys)

	Atmesti skundą	Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei negrąžinti bylos	Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą	Išbraukti bylą iš registro / Nereikalinga priimti sprendimą	Iš viso
Aplinka ir vartotojai	4	1		1	6
Bendra užsienio ir saugumo politika		1			1
Bendrasis muitų tarifas	1				1
Ekonominė ir pinigų politika	1				1
Institucinė teisė	7	2	1		10
Intelektinė nuosavybė	13	2		2	17
Išorės santykiai	4				4
Konkurencija	4		1		5
Laisvas asmenų judėjimas	1				1
Laisvas kapitalo judėjimas		1			1
Muitų sąjunga	1	1			2
Pareigūnų tarnybos nuostatai	8	2			10
Regioninė politika	1				1
Valstybės pagalba	5	2	5		12
Žemės ūkis	1	1			2
Žuvininkystės politika		3			3
Iš viso	51	16	7	3	77

18. Kita – Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2004–2008) (sprendimai ir nutartys)

- Atmesti skundą

■ Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą
- Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei negrąžinti bylos

■ Išbraukti bylą iš registro / Nereikalinga priimti sprendimą

	2004	2005	2006	2007	2008
Atmesti skundą	73	41	51	72	51
Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei negrąžinti bylos	14	7	8	8	16
Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą	1		1	6	7
Išbraukti bylą iš registro / Nereikalinga priimti sprendimą	6	2	5	4	3
Iš viso	94	50	65	90	77

19. *Kita* – Bendra raida (1989–2008)

Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos

	Gautos bylos ¹	Baigtos bylos ²	Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
Iš viso	7 407	6 229	

¹ 1989 m. Teisingumo Teismas perdavė 153 bylas naujai sukurtam Pirmosios instancijos teismui.

1993 m. Teisingumo Teismas perdavė 451 bylą Pirmosios instancijos teismui pirmą kartą išplėtus jo kompetenciją.

1994 m. Teisingumo Teismas perdavė 14 bylų Pirmosios instancijos teismui antrą kartą išplėtus jo kompetenciją.

2004–2005 m. Teisingumo Teismas perdavė 25 bylas Pirmosios instancijos teismui trečią kartą išplėtus jo kompetenciją.

² 2005–2006 m. Pirmosios instancijos teismas perdavė 118 bylų naujai sukurtam Tarnautojų teismui.

Europos Sąjungos tarnautojų teismas

A – Tarnautojų teismo veikla 2008 m.

Parengė pirmininkas Paul Mahoney

1. 2008 m. svarbūs tuo, kad pirmą kartą atnaujinta dalis Tarnautojų teismo sudėties, o tai daroma kartą per trejus metus. Nukrypstant nuo Teisingumo Teismo statuto priedo 2 straipsnio antrosios pastraipos pirmo sakinio, trijų Tarnautojų teismo teisėjų kadencija turėjo pasibaigti pirmųjų trejų metų pabaigoje, t. y. 2008 m. rugsėjo 30 dieną. 2008 m. birželio 27 d. Sprendimu Europos Sąjungos Taryba pratęsė trijų atitinkamų teisėjų kadenciją. 2008 m. rugsėjo 24 d. P. Mahoney buvo perrinktas Tarnautojų teismo pirmininku, o H. Kanninen ir S. Gervasoni išrinkti pirmosios ir antrosios kolegijų pirmininkais.

2. Nuo 1998 m. nuolat daugėjo kasmet pareiškiamų ieškinių viešosios tarnybos srityje (išskyrus nekintantį skaičių 2001 m. ir 2002 m.). 2008 m. pareikšta 111 naujų ieškinų, o tai, palyginti su praėjusiais metais (2007 m. pareikšti 157 ieškiniai), pirmą kartą per dešimt metų pastebimas akivaizdus sumažėjimas. Žinoma, kol kas per anksti daryti išvadą, kad visiškai pasikeitė pastariesiems metams būdinga Bendrijos viešosios tarnybos ginčų daugėjimo tendencija, vis dėlto gali būti, kad tokiame pokyčiui įtakos galėjo turėti kartu su Tarnautojų teismo procedūros reglamentu 2007 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusi taisyklė, jog bylinėjimosi išlaidas padengia byla pralaimėjusi šalis.

2008 m. Tarnautojų teismas užbaigė 129 bylas. Skirtumas tarp užbaigtų ir gautų bylų yra teigiamas, taigi pirmą kartą nuo Tarnautojų teismo įsteigimo šiek tiek sumažėjo dar neišnagrinėtų bylų (2008 m. jų buvo 217, o 2007 m. – 235).

2008 m. 53 % bylų buvo užbaigtos sprendimu, o 47 % – nutartimi. Vidutinė sprendimu užbaigtų bylų nagrinėjimo trukmė 19,7 mėnesio, o nutartimi – 14 mėnesio, taigi vidutinė nagrinėjimo trukmė, palyginti su ankstesniais metais, šiek tiek pailgėjo. Pirmosios instancijos teismui buvo apskųsti 37 Tarnautojų teismo sprendimai, o tai sudaro 37 % visų jo priimtų ir skųsti galimų sprendimų ir 35 % visų užbaigtų bylų, neskaičiuojant tų atvejų, kai viena iš šalių vienašališkai atsisakė ieškinio. Pirmosios instancijos teismas panaikino 7 Tarnautojų teismo sprendimus.

3. Aptariamais metais Tarnautojų teismas ir toliau dėjo pastangas atsiliepti į teisės aktų leidėjo raginimą palengvinti draugišką ginčų sprendimą bet kurioje proceso stadijoje. Tarnautojų teismo iniciatyva 7 bylos buvo baigtos ginčą išsprendus draugiškai, dažniausia teisėjo pranešėjo suorganizuotame neformaliame susitikime arba per posėdį¹.

4. Galiausiai 2008 m. Tarnautojų teismas užbaigė savo procesinių taisyklių rinkinį, nes 2008 m. gegužės 1 d. įsigaliojo praktiniai nurodymai šalims. Juose, be kita ko, pateikta anketa, kurią privaloma naudoti teikiant teisinės pagalbos prašymą, taip pat patarimai tokį prašymą teikiantiems asmenims.

¹ Kaip draugiško ginčo išsprendimo Tarnautojų Teismo iniciatyva per teismo posėdį pavyzdį žr. 2008 m. rugsėjo 4 d. Tarnautojų teismo nutartį *Duyster prieš Komisiją*, F-81/06: pripažinusi, kad dėl jos veiksmų ieškovė patyrė tam tikrų nepatogumų, kurie ir buvo proceso dalykas, atsakovė įsipareigojo sumokėti suinteresuotajai pareigūnei nustatytą 2 000 EUR sumą ir pasirašyti šiuo tikslu parengtą raštą, jį pridėti prie jos asmeninės bylos bei pranešti apie tai ieškovei.

5. Toliau bus apibūdintos reikšmingiausios 2008 m. Tarnautojų teismo praktikos tendencijos, iš eilės aptariant ginčus dėl teisėtumo ir žalos atlyginimo (I), laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (II) ir teisinės pagalbos prašymus (III).

I. Ginčai dėl teisėtumo ir žalos atlyginimo

Šiame skyriuje bus nagrinėjami svarbiausi sprendimai, susiję su procedūriniais aspektais, bylų esmė ir bylinėjimosi išlaidomis.

Procedūriniai aspektai

1. Tarnautojų teismo kompetencija

Byloje *Domínguez González prieš Komisiją* (2008 m. lapkričio 12 d. Nutartis, F-88/07) Tarnautojų teismui teko nagrinėti ginčą, kilusį dėl darbo sutarties, kuriai taikoma Belgijos teisė ir į kurią įtraukta arbitražinė išlyga dėl Briuselio teismų jurisdikcijos; šios sutarties dalykas – techninės paramos vykdant humanitarinę pagalbą trečiosioms šalims teikimas. Iš pradžių patikrinęs, ar tai, kad šiai sutarčiai taikoma nacionalinė teisė, o ne Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos (toliau – KTĮS), nepažeidžia teisėto atsakovės intereso ir neiškreipia proceso, Tarnautojų teismas pripažino, kad neturi kompetencijos nagrinėti dėl šios sutarties vykdymo kilusio ginčo.

2. Priimtumo sąlygos

2008 m. vasario 21 d. Sprendime *Skoulidi prieš Komisiją*, F-4/07 Tarnautojų teismas nurodė, kad: pirma, grindžiant ieškinį dėl žalos atlyginimo, kurio ikiteisminė procedūra pradedama pateikus prašymą pagal Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – PTN) 90 straipsnio 2 dalį, su asmens nenaudai priimto akto priėmimu susijusiais institucijos veiksmais galima remtis, tik jeigu nagrinėjamus veiksmus galima atskirti nuo šio priimto akto. Antra, tai ypač taikytina tuo atveju, kai pareigūnas pareiškia ieškinį išimtinai dėl žalos atlyginimo, nes jis gali prašyti atlyginti dėl jo nenaudai priimto akto kilusią žalą nesiekdamas šio akto panaikinti, su sąlyga, kad pateikdamas dėl šio akto PTN 90 straipsnio 2 dalyje nurodytą skundą jis inicijavo ikiteisminę procedūrą ir, siekdamas patirtos turtinės, arba, kaip šiuo atveju – neturtinės žalos atlyginimo, laikėsi šioje nuostatoje nustatyto trijų mėnesių termino.

2008 m. balandžio 23 d. Sprendimuose *Pickering prieš Komisiją* (F-103/05) ir *Bain ir kt. prieš Komisiją* (F-112/05) Tarnautojų teismas nurodė, kad nors atsiskaitymo lapelis paprastai pripažįstamas asmens nenaudai priimtu aktu, nes iš jo matyti neigiamas poveikis pareigūno tarnybinėms pajamoms, vis dėlto tikrasis asmens nenaudai priimtas aktas yra Paskyrimų tarnybos sprendimas sumažinti iki šiol pareigūnui mokėtą išmoką, nurodytą jo atsiskaitymo lapelyje, arba ją nutraukti.

2008 m. gruodžio 11 d. Sprendime *Collote prieš Komisiją*, F-58/07 Tarnautojų teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai dėl dviejų paeiliui priimtų Paskyrimų tarnybos sprendimų vienas po kito pateikiami du skundai per jiems pateikti nustatytą terminą ir jeigu antrajame skunde, palyginti su pirmuoju, nurodyta naujų aplinkybių, sprendimą atmesti antrąjį skundą reikia pripažinti nauju sprendimu, priimtu iš naujo išnagrinėjus sprendimą atmesti pirmąjį skundą bei atsižvelgus į antrąjį skundą. Todėl terminas pareikšti ieškinį pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo apie atsakymą į antrąjį skundą dienos.

3. Atskirieji procesiniai klausimai

a) Nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas

Minėtoje byloje *Domínguez González prieš Komisiją* atsakovei pareiškus nepriimtinumą ir kompetencijos trūkumą grindžiamus prieštaravimus Tarnautojų teismas pirmą kartą priėmė nutartį dėl savo kompetencijos, prieš tai surengęs posėdį pagal Tarnautojų teismo procedūros reglamento 78 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą, kurioje numatyta, jog išskyrus atvejus, kai Tarnautojų teismas nusprendžia priešingai, likusi proceso dalis dėl prašymo priimti sprendimą dėl atskirojo procesinio klausimo vyksta žodžiu.

b) Prašymas išimti dokumentus

2008 m. gegužės 8 d. Sprendimu *Suvikas prieš Tarybą*, F-6/07 Tarnautojų teismas įpareigojo išimti iš bylos medžiagos dokumentus, kuriuos Konsultacinio atrankos komiteto narys parengė ne per atrankos procedūrą ir kuriuos ieškovas gavo iš neteisėtai juos įgijusių trečiųjų asmenų.

4. Ginčai dėl panaikinimo: įstatymo taikymo srities pažeidimu grindžiamo pagrindo nurodymas *ex officio*

2008 m. vasario 21 d. Sprendime *Putterie-De-Beukelaer prieš Komisiją*, F-31/07* (Pirmosios instancijos teismui apskųstas sprendimas) įstatymo taikymo srities pažeidimu grindžiamą pagrindą Tarnautojų teismas pripažino viešosios tvarkos išlyga grindžiamu pagrindu. Iš tiesų Tarnautojų teismas pripažino, kad jis neatliktų savo funkcijos spręsti dėl teisėtumo, jeigu neatkreiptų dėmesio į tai, kad ginčijamas sprendimas priimtas remiantis teisės norma, kuri nagrinėjamu atveju negali būti taikoma, nors šalys to nebuvo užginčijusios, ir jeigu nagrinėjamoje byloje priimtų sprendimą pats taikydamas tokią teisės normą.

* Žvaigždute pažymėti sprendimai išversti į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas.

Dėl bylų esmės

Bus aptarta reikšmingiausia 2008 m. Tarnautojų teismo praktika, susijusi su bendraisiais principais, pareigūnų teisėmis ir pareigomis, jų karjera bei tarnybinėmis pajamomis ir socialinio draudimo išmokomis, nagrinėjant pagal PTN skyrių eiliškumą, ir galiausiai KTJS išaiškinimu.

1. Bendrieji principai

a) Neteisėto administracinio akto atšaukimas

2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendime *Bui Van prieš Komisiją*, F-51/07* (Pirmosios instancijos teismui apskūstas sprendimas) nagrinėdamas neteisėto administracinio akto atšaukimo teisėtumo klausimą Tarnautojų teismas nurodė, kad toks teisės aktas turi būti atšauktas per protingą terminą; šį terminą reikia vertinti atsižvelgus į kiekvienos bylos aplinkybes ir ypač į bylos svarbą suinteresuotajam pareigūnui, bylos sudėtingumą, dalyvaujančių šalių elgesį, ar nagrinėjamas teisės aktas sukuria teisę į subjektines teises bei į interesų pusiausvyrą. Atšaukimo terminą, atitinkantį PTN 91 straipsnio 3 dalyje nurodytą trijų mėnesių terminą ieškiniui pareikšti, pagal bendrąją taisyklę reikia laikyti atitinkančiu protingumo kriterijų. Kadangi šis terminas taikomas pačiai administracijai, atskaitos tašku reikia laikyti ketinamo atšaukti akto priėmimo datą.

Be to, Tarnautojų teismas nusprendė, kad neteisėtas aktas turi būti atšauktas užtikrinant suinteresuotojo pareigūno teisę į gynybą. Šioje byloje Tarnautojų teismas pripažino, kad tai, jog buvo pažeista ieškovo teisė būti išklausytam, neturėjo įtakos ginčijamo akto turiniui, nes Tarnautojų teismui ieškovo pateiktose pastabose nebuvo jokios papildomos naujos informacijos, palyginti su Komisijos jau turima informacija. Atvirkščiai, Tarnautojų teismas nusprendė, kad Komisija, pažeidusi ieškovo teisę būti išklausytam, padarė tarnybinį nusižengimą, už kurį jai kilo atsakomybė.

b) Bendrijos teismo sprendimo vykdymas

2008 m. birželio 24 d. Sprendime *Andres ir kt. prieš ECB* F-15/05* Tarnautojų teismas, posėdžiaudamas plenarinėje sesijoje, nusprendė, kad jeigu kyla ypatingų sunkumų įgyvendinti teismo sprendimą dėl panaikinimo, atitinkama institucija gali priimti sprendimą, kuriuo galima teisingai kompensuoti suinteresuotųjų asmenų dėl panaikinto sprendimo patirtus nuostolius. Taip susiklosčius aplinkybėms, administracija gali pradėti su jais bendradarbiauti, siekdama sudaryti susitarimą, kuriuo jiems būtų suteikta teisinga kompensacija už neteisėtus veiksmus, dėl kurių jie nukentėjo. Dėl sprendimo, kuriuo atitinkamais metais Europos centrinio banko taikyta personalo atlyginimo patikslinimo procedūra pripažinta neteisėta dėl reguliarios ir tinkamos konsultacijos su Personalo komitetu stokos, vykdymo pažymėtina, kad teisingu ir pagrįstu sprendimu pripažintinas kompromisinis susitarimas taikyti konsultacijas ir paskesniems metams, kuriems jos dar nebuvo numatytos, ir atsižvelgti į tam tikrus korekcinis duomenis, jeigu tai būtų naudinga personalui, bei taikyti iš konsultacijų išplaukiantį atlyginimų

padidinimą ne tik ieškovams, bet ir visam personalui, net jeigu dėl to kiltų ypatingų sunkumų, kliudančių atgaline data taikyti nurodytus padidinius.

c) Proporcinqumo principais

2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendime *Smadja prieš Komisiją*, F-135/07 (Pirmosios instancijos teismui apskūstas sprendimas) Tarnautojų teismas priminė, kad administracinio akto poveikis atgal gali būti pripažintas priemone, reikalinga užtikrinti, jog būtų laikomasi pagrindinio principo, t. y. proporcingumo principo. Be pagrįstos priežasties nenumačiusi, kad įsigaliojus naujiesiems PTN priimtas sprendimas dėl ieškovo paskyrimo į pareigas įsigalioja atgaline data nuo remiantis senaisiais PTN priimto pirminio sprendimo dėl jo paskyrimo į pareigas dienos, kurį Pirmosios instancijos teismo panaikino savo sprendimu, kad ieškovui būtų užtikrintas priskyrimas aukštesniam lygiui, į kurį jis įgijo teisę šio teismo sprendimo paskelbimo dieną, arba atsisakiusi ginčijamą sprendimą papildyti bet kuria kita priemone, kuria būtų suderinti tarnybos ir teisėti ieškovės interesai, Komisija pažeidė proporcingumo principą ir nesilaikė pareigos padėti.

d) Gero administravimo principas

2008 m. liepos 11 d. Sprendime *Kuchta prieš EIB*, F-89/07 dėl individualaus sprendimo dėl EIB personalo nario atlyginimo pritaikymo teisėtumo Tarnautojų teismas priminė, kad vadovaujantis gero administravimo taisyklėmis personalo valdymo srityje bet kokios Bendrijos įstaigos ar institucijos kompetencijos padalijimas turi būti aiškiai apibrėžtas bei tinkamai viešai paskelbtas. Konstatavęs, kad nebuvo galima nustatyti nei ginčijamo sprendimo autoriaus, nei jį priimti įgaliotos institucijos, paskirtos EIB direktoriui suteikus įgaliojimus, Tarnautojų teismas panaikino šį sprendimą.

2. Pareigūno teisēs ir pareigos

2008 m. gruodžio 9 d. Sprendime *Q prieš Komisiją*, F-52/05* Tarnautojų teismas pirmą kartą išaiškino PTN 12 a straipsnio 3 dalį, kur psichologinis priekabiavimas apibrėžtas kaip netinkamas elgesys, kuris trunka tam tikrą laikotarpį, kartojasi ar yra sistemingas ir kurį sudaro fizinis elgesys, šnekamoji ar rašytinė kalba, gestai ar kiti veiksmai, kurie yra tyčiniai ir gali pakenkti bet kuriai asmenybei, asmens orumui ar fizinei arba psichinei sveikatai. Tarnautojų teismas nusprendė jog pripažįstant psichologinį priekabiavimą šios nuostatos prasme nereikalaujama, jog fizinis elgesys, šnekamoji ar rašytinė kalba, gestai ar kiti veiksmai pasireikštų siekiant pakenkti suinteresuotojo asmens asmenybei, orumui ar fizinei arba psichinei sveikatai. Pakanka, jog šie veiksmai objektyviai sukeltų tokias pasekmes.

3. Pareigūno karjera

a) Įdarbinimas

Tarnautojų teismas turėjo progą patikslinti kelių konkursui taikomų normų apimtį.

2008 m. gegužės 22 d. Sprendime *Pascual-García prieš Komisiją*, F-145/06 Tarnautojų teismas patikslino, kad tai, jog mokslo tiriamąja veikla galėjo būti tęsiamas kandidato mokymasis ir tai jam suteikė galimybę vėliau įgyti daktaro laipsnį, negali sudaryti kliūčių jos priskirti profesinei patirčiai pranešimo apie konkursą prasme.

2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendime *Coto Moreno prieš Komisiją*, F-127/07 Tarnautojų teismas nusprendė, kad konkurso atrankos komisijos kandidatų žinių ir gebėjimų vertinimams Tarnautojų teismo kontrolė netaikoma. Tai netaikytina atrankos komisijos pateikto įvertinimo balais ir įvertinimo žodžiu atitikčiai. Tokia atitiktis, užtikrinanti vienodą požiūrį į kandidatus, yra viena iš atrankos komisijos darbą reglamentuojančių taisyklių, todėl teismas turi patikrinti, ar jos buvo laikomasi. Be to, Bendrijos teismas gali kontroliuoti įvertinimo balais ir žodžiu atitiktį, neatsižvelgiant į atrankos komisijos kandidatų pasirodymų per egzaminą įvertinimą, kurio atžvilgiu šis teismas kontrolės nevykdo, su sąlyga, kad vykdant atitikties kontrolę tikrinama tik tai, ar ši neatitiktis akivaizdi, ar ne.

2008 m. spalio 14 d. Sprendime *Meierhofer prieš Komisiją*, F-74/07* Tarnautojų teismas nurodė, jog, kalbant apie konkurso atrankos komisijos pareigą motyvuoti sprendimą dėl egzamino žodžiu, pranešimas kandidatui vien apie individualų balą, užkertantį kelią dalyvauti tolesniame konkurso etape, ne visada, nepaisant konkrečių atitinkamos bylos aplinkybių, yra pakankamas motyvavimas. Šioje byloje Tarnautojų teismas pažymėjo, jog atsakovės atsisakymas vykdyti tam tikras proceso organizavimo priemones sukėlė tokių pasekmių, kad jis neturėjo galimybės atlikti išsamią kontrolę.

b) Vertinimas

2008 m. kovo 6 d. Sprendime *Skareby prieš Komisiją*, F-46/06 (Pirmosios instancijos teismui apskūstas sprendimas) Tarnautojų teismas priminė, kad, kaip matyti iš Komisijos priimtų bendrųjų PTN 43 straipsnio įgyvendinimo nuostatų 8 straipsnio 5 dalies ketvirtosios pastraipos, administracija privalo nustatyti darbuotojo vertinimo tikslus ir kriterijus. Pagal šią nuostatą oficialus vertintojo ir darbuotojo pokalbis, vykstantis kiekvieno vertinimo pradžioje, susijęs ne tik su darbuotojo atliktų darbų įvertinimu per referencinį laikotarpį, bet taip pat su tikslų nustatymu po šio referencinio laikotarpio prasidedančiam laikotarpiui. Šie tikslai yra darbuotojo naudingumo vertinimo pagrindas.

c) Pareigų paaukštinimas

Keturiuose 2008 m. sausio 31 d. Sprendimuose (*Buendía Sierra prieš Komisiją*, F-97/05, *Di Bucci prieš Komisiją*, F-98/05, *Wilms prieš Komisiją*, F-99/05 ir *Valero Jordana prieš Komisiją*, F-104/05) Tarnautojų teismas nusprendė, kad nenustačius naujų Reglamento Nr. 723/2004,

Keturiuose 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimuose (*Collotte prieš Komisiją*, F-58/07, *Dubus ir Leveque prieš Komisiją*, F-66/07, *Evraets prieš Komisiją*, F-92/07, ir *Acosta Iborra ir kt. prieš Komisiją*, F-93/07) Tarnautojų teismas pripažino, kad PTN 45 straipsnio 2 dalies dėl pareigūnui nustatytos pareigos prieš pirmą kartą paaukštinant jo pareigas įrodyti savo gebėjimą dirbti vartojant trečiąją kalbą nebuvo galima taikyti anksčiau, nei įsigaliojo 45 straipsnio 2 dalyje minimos bendrosios įgyvendinimo nuostatos.

i) Daugiklis

ii) Atestācijas procedūra

Minėtame sprendime *Putterie-De-Beukelaer prieš Komisiją* Tarnautojų teismas pripažino, kad vertinimo ir atestacijos procedūros, kurios atitinkamai apibrėžtos Komisijos priimtose bendrosiose PTN 43 straipsnio įgyvendinimo nuostatose ir 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos sprendime dėl atestacijos procedūros įgyvendinimo tvarkos, yra skirtingos procedūros ir vykdomos pagal skirtingas taisykles. Šiuo atžvilgiu, nors ataskaitos tvirtintojas yra kompetentingas patvirtinti vertinimo ataskaitą, jeigu apeliacinis vertintojas jos nepakeitė, būtent Paskyrimų tarnyba kiekvienu atestacijos procedūros etapu turi priimti sprendimą dėl pareigūnų kandidatūrų, pateiktų atestacijai. Būtent ši Paskyrimų tarnyba, t. y. kita valdžios įstaiga, o ne ataskaitos tvirtintojas vertinimo procedūroje, remdamasi turimomis vertinimo ataskaitomis, turi įvertinti pareigūnų kandidatūrų, pateiktų atestacijai, patirtį ir nuopelnus.

2008 m. vasario 21 d. Sprendime *Semeraro prieš Komisiją*, F-19/06 Tarnautojų teismas nurodė, kad 2005 m. gegužės 11 d. Komisijos sprendimo dėl priskyrimo kriterijų vykdant 2005 m. atestacijos procedūrą 1.1 punktas, kuriame nustatyta, jog norint būti įrašytam į pareigūnų, kuriems leista taikyti atestacijos procedūrą, sąrašą pareigūno gebėjimai turi būti pripažinti vertinimo ataskaitoje, viršija įgaliojimų ribas tiek, kiek rengiant pareigūnų, kuriems bus taikoma atestacijos procedūra, sąrašą, kriterijų reikšmę nustato ir juos taiko Paskyrimų tarnyba, pasikonsultavusi su atestacijos procedūrai sudarytu Jungtiniu komitetu.

4. Pareigūno tarnybinės pajamos ir socialinio draudimo išmokos

2008 m. gruodžio 2 d. Sprendime *Baniel-Kubinova ir kt. prieš Parlamentą*, F-131/07 Tarnautojų teismas nusprendė, kad laikinieji tarnautojai ir (arba) sutartininkai, kurie gavo dienpinigius, o vėliau – įsikūrimo išmoką arba jos dalį (pranešimo apie nuolatinės gyvenamosios vietos parkėlimą į darbo vietą pagrindu), negali nuo jų paskyrimo pareigūnais, atliekančiais bandomąjį laikotarpį, toje pačioje darbo vietoje dar sykį reikalauti paskirti dienpinigius. Dienpinigiai skiriami pareigūnams ir tarnautojams, kurie turi pakeisti gyvenamąją vietą, kad galėtų įvykdyti PTN 20 straipsnio reikalavimus, o tokios sąlygos ieškovai neatitiko, nes jau buvo pakeitę savo gyvenamąją vietą, kaip jie tai pripažino, siekdami gauti įsikūrimo išmoką.

5. Kity Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos

a) Sutartininko priskyrimas lygiui

2008 m. gruodžio 11 d. Sprendime *Realti prieš Komisiją*, F-136/06 Tarnautojų teismas patikslino, kad 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos negali apriboti institucijos diskrecijos, kurią ji turi savo įdarbinimo politikos įgyvendinimo srityje, lyginti atitinkamą diplomų vertę. Šios Direktyvos 89/48 nustatytoje sistemoje diplomai lyginami siekiant vykdyti tam tikrą skirtingose valstybėse narėse reglamentuojamą veiklą. Tokio vertinimo nereikia painioti su skirtingose valstybėse narėse gautų diplomų, kaip universiteto diplomų, vertinimu, siekiant nustatyti pareigų dirbant Europos Bendrijų institucijoje lygį.

b) 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimas dėl maksimalaus nenuolatinio personalo įdarbinimo Komisijos tarnybose laikotarpio

2008 m. birželio 26 d. Sprendime *Joseph prieš Komisiją*, F-54/07 dėl 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimo, susijusio su maksimaliu nenuolatinio personalo įdarbinimo Komisijos tarnybose laikotarpiu, Tarnautojų teismas nurodė, kad pagal KTJS 85 straipsnio 1 dalį nustatęs maksimalų penkerių metų laikotarpį tiek sutartims su sutartininkais sudaryti, tiek atnaujinti, teisės aktų leidėjas neuždraudė institucijoms sudaryti ar atnaujinti tokios rūšies sutarčių pagal KTJS 3a straipsnį trumpesniai laikotarpiui, jeigu laikomasi KTJS 85 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto

Dēl bylinējimosi išlaidų

Paminėtina, kad vienoje byloje, kurioje Tarnautojų teismas, pripažinęs, jog nereikia priimti sprendimo, o tai yra atvejis, kai teismas savo nuožiūra sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą pagal *mutatis mutandis* taikomą Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 6 dalį, nusprendė, kad atsakovė turi padengti savo ir ieškovės patirtas bylinėjimosi išlaidas (2008 m. vasario 1 d. Nutartis *Labate prieš Komisiją*, F-77/07). Iš tiesų Tarnautojų teismas atsižvelgė į tai, kad Komisija neatsakė į ieškovės pateiktą skundą, ir į tai, kad, atšaukusi ginčijamą sprendimą, Komisija implicitiškai pripažino, jog šio sprendimo priėmimo procedūra turėjo trūkumų, o tai turėjo tiesioginės įtakos pateikiant bylą Bendrijos teisme.

2008 m. gruodžio 4 d. Sprendime *Blais prieš ECB*, F-6/08 Tarnautojų teismas pirmą kartą taikė Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą nuostatą dėl teisingumo, nusprenddamas, kad nors ieškovė pralaimėjo bylą, ji turėjo padengti savo ir pusę atsakovo bylinėjimosi išlaidų. Tarnautojų teismas nusprendė, kad būtų neteisinga įpareigoti ieškovę padengti visas atsakovo bylinėjimosi išlaidas, atsižvelgus į tai, kad, pirma, pripažintina, jog procesas iš dalies buvo pradėtas dėl atsakovo veiksmų, antra, byla buvo finansiškai svarbi ieškovei, trečia, ieškovės pateikti argumentai buvo pagrįsti ir galiausiai bylinėjimosi išlaidų

suma, kurią ieškovė būtų turėjusi padengti, buvo kur kas didesnė nei daugeliu Tarnautojų teismo nagrinėjamų ginčų atveju, nes atsakovas buvo pasirinkęs, kad jam atstovautų ne tik jo tarnautojai, bet ir advokatas.

2008 m. liepos 10 d. Nutartyje *Maniscalco prieš Komisiją*, F-141/07 nurodyta, kad reikalavimas priimti sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų neturi būti laikomas prašymu priteisti bylinėjimosi išlaidas iš bylą pralaimėjusios šalies.

Galiausiai išskirtina 2008 m. lapkričio 25 d. Nutartis *Iordanova prieš Komisiją*, F-53/07, kur Tarnautojų teismas taikė Procedūros reglamento 98 straipsnio 4 dalį, pagal kurią, jei teisinės pagalbos gavėjas pralaimi bylą, Tarnautojų teismas, jeigu to reikalauja teisingumas, galutiniame sprendime sprendamas dėl bylinėjimosi išlaidų, gali nurodyti, kad viena ar kelios kitos šalys padengia savo išlaidas arba kad jas visas ar iš dalies padengia Tarnautojų teismo kasa kaip teisinę pagalbą.

II. Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo

2008 m. išnagrinėti keturi prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kurie atmesti dėl to, kad nebuvo prašomų taikyti priemonių skubos. Šios priemonės nusistovėjusioje teismo praktikoje apibrėžiamos kaip paskelbtinos ir taikytinos, kol bus priimtas sprendimas dėl esmės tam, kad būtų išvengta sunkios ir nepataisomos žalos ieškovo interesams (2008 m. sausio 30 d. Tarnautojų teismo pirmininko nutartys *S prieš Parlamentą*, F-64/07 R; 2008 m. balandžio 25 d. *Bennett ir kt. prieš VRDT*, F-19/08 R; 2008 m. liepos 3 d. *Plasa prieš Komisiją*, F-52/08 R ir 2008 m. gruodžio 17 d. *Wenig prieš Komisiją*, F-80/08 R).

Minėtoje nutartyje *Wenig prieš Komisiją* konkrečiai priminta, kad priemonės turi būti laikino pobūdžio, t. y. jos negali nulemti sprendimo dėl esmės. Derinant esamus interesus reikia atsižvelgti į tai, kad ginčijamo sprendimo vykdymo sustabdymas yra negrįžtamas procesas, bei patenkinti ieškovo prašymą tik tuo atveju, jeigu prašoma priemonė yra neginčytina.

III. Teisinės pagalbos prašymai

2008 m. gegužės 1 d. įsigaliojus praktiniams nurodymams šalims, pateikiant teisinės pagalbos prašymą privaloma naudoti anketą, kurioje tokį prašymą teikiantiems asmenims nurodomi patarimai.

2008 m. priimtose 7 nutartyse dėl teisinės pagalbos prašymų. Išskyrus byloje *Kaminska prieš Regionų komitetą*, F-142/07 AJ pateiktą ir patenkintą teisinės pagalbos prašymą, kiti buvo atmesti dėl to, jog prašymą pateikęs asmuo nebuvo ar neįrodė esąs tokioje ekonominėje padėtyje, kad iš dalies arba visiškai negalėtų atlyginti su konsultacijomis ir atstovavimu teisme susijusių išlaidų.

Nutartyse, kuriomis atmesti teisinės pagalbos prašymai, be kita ko, priminta, kad Tarnautojų teismo procedūros reglamento 95 straipsnio 2 dalies antrojoje pastraipoje nurodyta, jog prašymą pateikusio asmens ekonominė padėtis įvertinama atsižvelgiant į objektyvius

Metinis pranešimas 2008

B – Tarnautojų teismo sudėtis

(2008 m. gruodžio 31 d. vyresniškumo tvarka)

Iš kairės į dešinę:

Teisėjai H. Tagaras ir H. Kreppel; kolegijos pirmininkas H. Kanninen; teismo pirmininkas P. Mahoney; kolegijos pirmininkas S. Gervasoni; teisėja I. Boruta; teisėjas S. Van Raepenbusch; kanclerė W. Hakenberg.

1. Tarnautojų teismo nariai

(pagal pareigybių užėmimo datą)

Paul J. Mahoney

gimė 1946 m.; studijavo teisę (*Master of Arts*, Oksfordo universitetas, 1967 m.; *Master of Laws*, University College London, 1969 m.); dėstytojas University College London (1967–1973 m.); baristeris (Londonas, 1972–1974 m.); administratorius, vyriausiasis administratorius Europos žmogaus teisių teisme (1974–1990 m.); kviestinis teisės dėstytojas Saskatchewan universitete, Saskatoon, Kanada (1988 m.); Europos Tarybos personalo tarnybos vedėjas (1990–1993 m.); skyriaus vedėjas (1993–1995 m.); Europos žmogaus teisių teismo kanclerio pavaduotojas (1995–2001 m.); Europos žmogaus teisių teismo kancleris (2001 m.–2005 m. rugsėjo mėn.); Tarnautojų teismo pirmininkas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Horstpeter Kreppel

gimė 1945 m.; mokėsi Berlyno, Miuncheno ir Frankfurtio prie Maino universitetuose (1966–1972 m.); pirmasis valstybinis egzaminas (1972 m.); teisėjas stažuotojas Frankfurte prie Maino (1972–1973 m. ir 1974–1975 m.); studijos Europos koledže Briugėje (Collège d'Europe à Bruges) (1973–1974 m.); antrasis valstybinis egzaminas (Frankfurtas prie Maino, 1976 m.); Federalinio darbo biuro tarnautojas ir advokatas (1976 m.); Darbo teismo teisėjas (Heseno žemė, 1977–1993 m.); dėstytojas Frankfurto prie Maino *Fachhochschule für Sozialarbeit* ir Visbadeno *Verwaltungsfachhochschule* (1979–1990 m.); nacionalinis ekspertas Europos Bendrijų Komisijos teisės tarnyboje (1993–1996 m. ir 2001–2005 m.); Vokietijos Federacinės Respublikos ambasados Madride socialinių reikalų atašė (1996–2001 m.); Frankfurto prie Maino darbo teismo teisėjas (2005 m. vasario–rugsėjo mėn.); Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Irena Boruta

gimė 1950 m.; Vroclavo universiteto teisės diplomas (1972 m.); teisės mokslų daktarė (Lodzė, 1982 m.); į Lenkijos Respublikos advokatų sąrašą įrašyta advokatė (nuo 1977 m.); kviestinė tyrinėtoja (Paryžiaus X universitetas, 1987–1988 m., Nanto universitetas, 1993–1994 m.); „Solidarnosc“ ekspertė (1995–2000 m.); Lodzės universiteto darbo teisės ir Europos socialinės teisės dėstytoja (1997–1998 m. ir 2001–2005 m.), Varšuvos aukštosios prekybos mokyklos dėstytoja (2002 m.), Cardinal Stefan Wyszyński universiteto Varšuvoje darbo teisės ir Europos socialinės teisės dėstytoja (2002–2005 m.); darbo ir socialinių reikalų viceministrė (1998–2001 m.); Lenkijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą derybų grupės narė (1998–2001 m.); Lenkijos vyriausybės atstovė prie Tarptautinės darbo organizacijos (1998–2001 m.); daugelio straipsnių apie darbo teisę ir Europos socialinę teisę autorė; Tarnautojų teismo teisėja nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Heikki Kanninen

gimė 1952 m.; Helsinkio aukštųjų komercijos studijų mokyklos diplomas ir Helsinkio universiteto teisės fakulteto diplomas; teisės referentas Suomijos aukščiausiąjame administraciniame teisme; teisinės apsaugos reformos viešosios administracijos srityje komiteto generalinis sekretorius; Aukščiausiojo administracinio teismo vyriausiasis administratorius; administracinės teisenos reformos komiteto generalinis sekretorius, Teisingumo ministerijos teisės aktų leidybos direktorato patarėjas; ELPA teismo kanclerio pavaduotojas; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme; Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjas (1998–2005 m.); pabėgėlių skundų komisijos narys; Suomijos teisminių institucijų tobulinimo komiteto vicepirmininkas; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Haris Tagaras

gimė 1955 m.; teisės diplomas (Salonikų universitetas, 1977 m.); Europos teisės specializacijos diplomas (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980 m.); teisės mokslų daktaras (Salonikų universitetas, 1984 m.); Europos Bendrijų Tarybos teisininkas lingvistas (1980–1982 m.); Salonikų tarptautinės ekonominės ir Europos teisės centro tyrinėtojas (1982–1984 m.); Europos Bendrijų Teisingumo Teismo ir Europos Bendrijų Komisijos administratorius (1986–1990 m.); Bendrijos teisės, tarptautinės privatinės teisės ir žmogaus teisių dėstytojas Atėnų Panteion universitete (nuo 1990 m.); nepriklausomas ekspertas Europos reikalams Teisingumo ministerijoje ir Lugano konvencijos nuolatinio komiteto narys (1991–2004 m.); Nacionalinės konkurencijos komisijos narys (1999–2005 m.); Nacionalinės telekomunikacijų ir pašto komisijos narys (2000–2002 m.); Salonikų advokatūros narys, advokatas, turintis teisę atstovauti Kasaciniame teisme; Europos advokatų sąjungos (EAS) narys steigėjas; Tarptautinės lyginamosios teisės akademijos asocijuotas narys; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Sean Van Raepenbusch

gimė 1956 m.; teisės diplomas (Université libre de Bruxelles, 1979 m.); tarptautinės teisės specializacijos diplomas (Brukselis, 1980 m.); teisės mokslų daktaras (1989 m.); Bendrovės *Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles* teisės tarnybos vadovas (1979–1984 m.); Europos Bendrijų Komisijos pareigūnas (Socialinių reikalų generalinis direktoratas, 1984–1988 m.); Europos Bendrijų Komisijos teisės tarnybos darbuotojas (1988–1994 m.); teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1994–2005 m.); Tarptautinės ir Europos socialinės teisės dėstytojas Charleroi universitetiniame centre (Centre universitaire de Charleroi) (1989–1991 m.), Europos teisės dėstytojas Mons-Hainaut universitete (1991–1997 m.) ir Europos viešosios tarnybos teisės (1989–1991 m.), Europos Sąjungos institucinės teisės (1995–2005 m.), Europos socialinės teisės (2004–2005 m.) dėstytojas Lježo universitete; daugelio Europos socialinės teisės srities ir Europos Sąjungos konstitucinės teisės publikacijų autorius; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Stéphane Gervasoni

Stéphane Gervasoni gimė 1967 m.; Grenoble politinių studijų instituto (Institut d'études politiques de Grenoble) diplomantas (1988 m.) ir Nacionalinės administravimo mokyklos (École nationale d'administration) diplomantas (1993 m.); Conseil d'État narys (ginčų skyriuje (*section du contentieux*) 1993–1997 m., socialiniame skyriuje (*section sociale*) 1996–1997 m., *maître des requêtes* nuo 1996 m.); dėstytojas Paryžiaus politinių studijų institute (Institut d'études politiques de Paris) (1993–1995 m.); Vyriausybės komisaras prie Specialios kasacinės pensijų komisijos (*Commission spéciale de cassation des pensions*) (1994–1996 m.); Viešosios tarnybos ministerijos ir Paryžiaus miesto teisės patarėjas (1995–1997 m.); Yonne departamento prefektūros generalinis sekretorius, Auxerre apygardos prefekto pavaduotojas (1997–1999 m.); Savoie departamento prefektūros generalinis sekretorius, Chambéry apygardos prefekto pavaduotojas (1999–2001 m.); teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (2001 m. rugsėjo mėn.–2005 m. rugsėjo mėn.); NATO skundų komisijos tikrasis narys (2001–2005 m.); Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

Waltraud Hakenberg

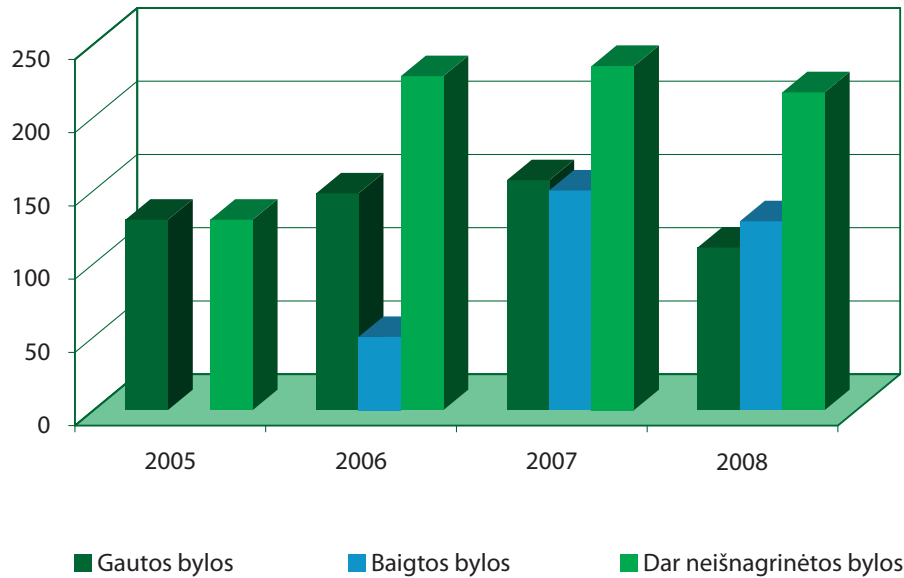
gimė 1955 m.; studijavo teisę Ratisbonne ir Ženevoje (1974–1979 m.); pirmasis valstybinis egzaminas (1979 m.); Europos Bendrijų teisės studijos Europos koledže Briugėje (1979–1980 m.); teisėja stažuotoja Ratisbonne (1980–1983 m.); teisės mokslų daktarė (1982 m.); antrasis valstybinis egzaminas (1983 m.); advokatė Miunchene ir Paryžiuje (1983–1989 m.); pareigūnė Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1990–2005 m.); teisės referentė Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (teisėjo P. Jann kabinetas, 1995–2005 m.); dėstė Vokietijos, Austrijos, Šveicarijos ir Rusijos universitetuose; Sarre universiteto garbės dėstytoja (nuo 1999 m.); įvairių teisės komitetų, asociacijų ir komisijų narė; įvairių publikacijų Bendrijos teisės ir ginčų srityje autorė; Tarnautojų teismo kanclerė nuo 2005 m. lapkričio 30 dienos.

Nuo 2008 m. sausio 1 d. iki rugsėjo 30 d.

Tarnautojū teismo pirmininkas P. MAHONEY
Koleģijos pirmininkas H. KREPPPEL
Koleģijos pirmininkas S. VAN RAEPENBUSCH
Teisēja I. BORUTA
Teisējas H. KANNINEN
Teisējas H. TAGARAS
Teisējas S. GERVASONI
Kanclerē W. HAKENBERG

Tarnautojū teismo pirmininkas P. MAHONEY
Koleģijos pirmininkas H. KANNINEN
Koleģijos pirmininkas S. GERVASONI
Teisējas H. KREPPEL
Teisēja I. BORUTA
Teisējas H. TAGARAS
Teisējas S. VAN RAEPENBUSCH
Kanclerē W. HAKENBERG

1. **Gruodžio 31 d. dar neišgrinėtos bylos – Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2008)**

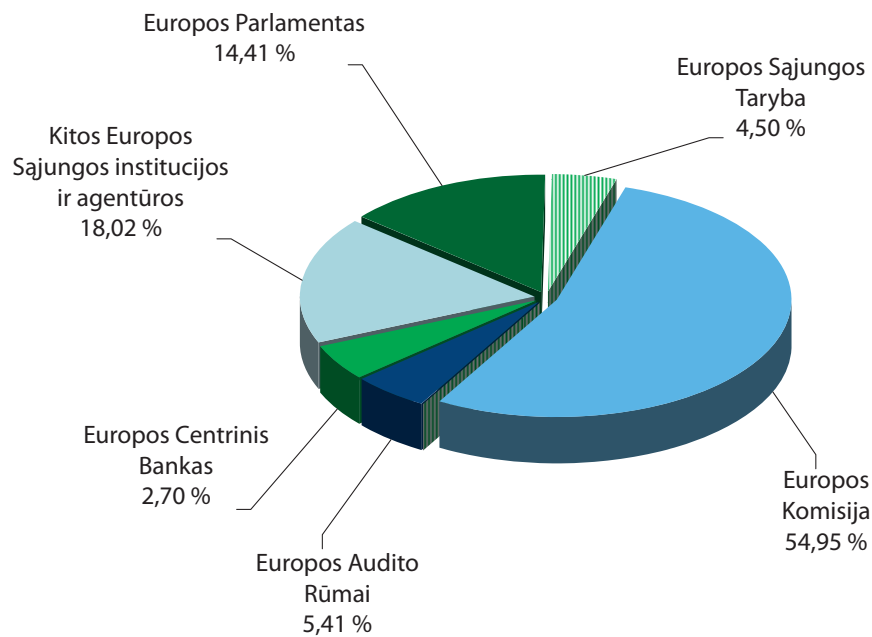
	2005	2006	2007	2008
Gautos bylos	130	148	157	111
Baigtos bylos	–	50	150	129
Dar neišnagrinėtos bylos	130	228	235	217 ¹

Minimi skaičiai (bruto) nurodo bendrą bylų skaičių, neatsižvelgiant į jų sujungimus (vienas bylos numeris = viena byla).

¹ Iš jų 9 bylose nagrinėjimas sustabdytas.

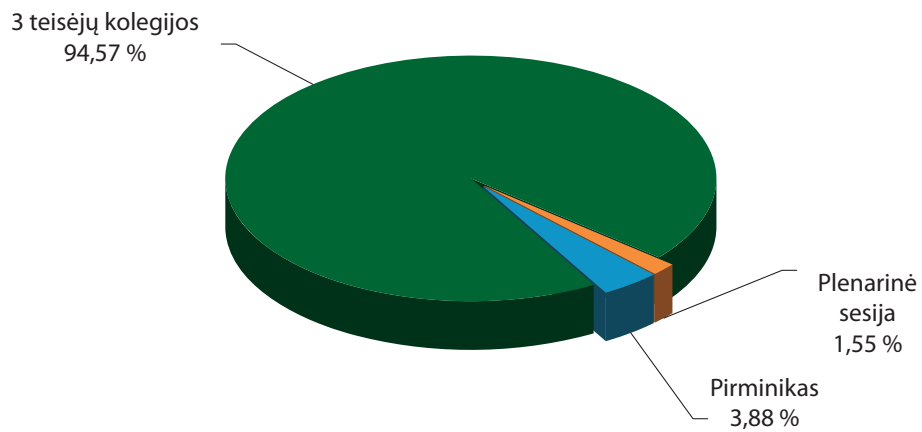
2. *Gautos bylos* – Procentinė bylų pasiskirstymo pagal pagrindines institucijas atsakoves išraiška (2006–2008)

Procentinė gautų bylų išraiška (2008)

	2006	2007	2008
Europos Parlamentas	7,14 %	13,38 %	14,41 %
Europos Sąjungos Taryba	6,07 %	3,82 %	4,50 %
Europos Komisija	75,00 %	50,96 %	54,95 %
Teisingumo Teismas	3,57 %	3,82 %	–
Europos Audito Rūmai	1,79 %	1,91 %	5,41 %
Europos Centrinis Bankas	1,07 %	1,27 %	2,70 %
Kitos Europos Sąjungos institucijos ir agentūros	5,36 %	24,84 %	18,02 %
Iš viso	100 %	100 %	100 %

4. *Baigtos bylos – Sprendimai ir nutartys – Teismo sudėtys (2008)*

	Sprendimai	Nutartys, kuriomis užbaigiamas procesas ¹	Kitos baigtos bylos	Iš viso
Plenarinė sesija	2	–	–	2
Pirmininkas	–	5	–	5
3 teisėjų kolegijos	66	55	1	122
Vienas teisėjas	–	–	–	–
Iš viso	68	60	1	129

¹ Iš jų 7 bylos užbaigtos draugiškai išsprendus ginčą.

5. Baigtos bylos – Sprendimo esmė (2008)

	Sprendimai			Nutartys					Iš viso
	Visiškai patenkinti ieškiniai	Iš dalies patenkinti ieškiniai	Visiškai atmesti ieškiniai	(Akivaizdžiai) nepagrįsti ieškiniai / prašymai	Tarnautojų teismui pasiūlius draugiškai išspręsti ginčai	Išbraukimas iš registro dėl kitų priežasčių, nereikalingumas priimti sprendimą arba bylos grąžinimas	Patenkinti prašymai (pagal specialiąsias procedūras)	Kitos baigtos bylos	
Paskyrimas / Perskyrimas	–	–	2	2	–	1	–	–	5
Konkursas	1	2	4	2	–	–	–	–	9
Darbo sąlygos / Atostogos	–	2	2	1	1	–	–	–	6
Vertinimas / Pareigų paaukštinimas	7	8	12	4	2	5	–	1	39
Invalidumo pensijos ir išmokos	–	–	2	3	–	6	–	–	11
Drausminės procedūros	–	–	1	2	–	–	–	–	3
Įdarbinimas / Paskyrimas / Pareigų lygio nustatymas	1	6	4	5	–	2	–	–	18
Atlyginimas ir išmokos	–	–	8	2	4	3	–	–	17
Tarnautojo sutarties nutraukimas	–	–	3	1	–	1	–	–	5
Socialinė apsauga / Profesinė liga / Nelaimingi atsitikimai	1	1	1	1	–	2	–	–	6
Kita	–	–	–	8	–	1	1	–	10
Iš viso	10	19	39	31	7	21	1	1	129

6. *Priimti sprendimai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo – Sprendimo esmė (2006–2008)*

Priimtų sprendimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo skaičius		Sprendimo esmė	
		Visiškai arba iš dalies patenkinti prašymą	Atmesti prašymą
2006	2	–	2
2007	4	–	4
2008	4	–	4
Iš viso	10	–	10

7. Baigtos bylos – Proceso trukmė mėnesiais (2008)

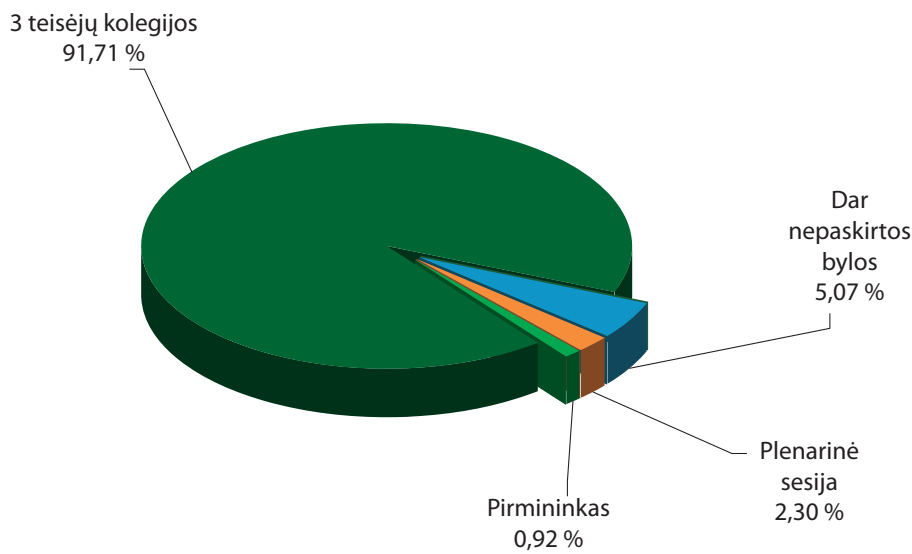
Sprendimai		Vidutinė trukmė	Vidutinė trukmė
Tarnautojų teisme gautos bylos	56	16,9	19,7
Iš pradžių Pirmosios instancijos teisme gautos bylos ¹	12	32,6	
Iš viso	68		
Nutartys			
Tarnautojų teisme gautos bylos	55	11,3	14,0
Iš pradžių Pirmosios instancijos teisme gautos bylos ¹	6	38,3	
Iš viso	61		
IŠ VISO BENDRAI	129		17,0

Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

¹ Pradėjusiam veikti Tarnautojų teismui Pirmosios instancijos teismas perdavė 118 bylų.

8. **Gruodžio 31 d. dar neišgrinėtos bylos – Teismo sudėtys (2006–2008)**

Pasiskirstymas 2008 m.

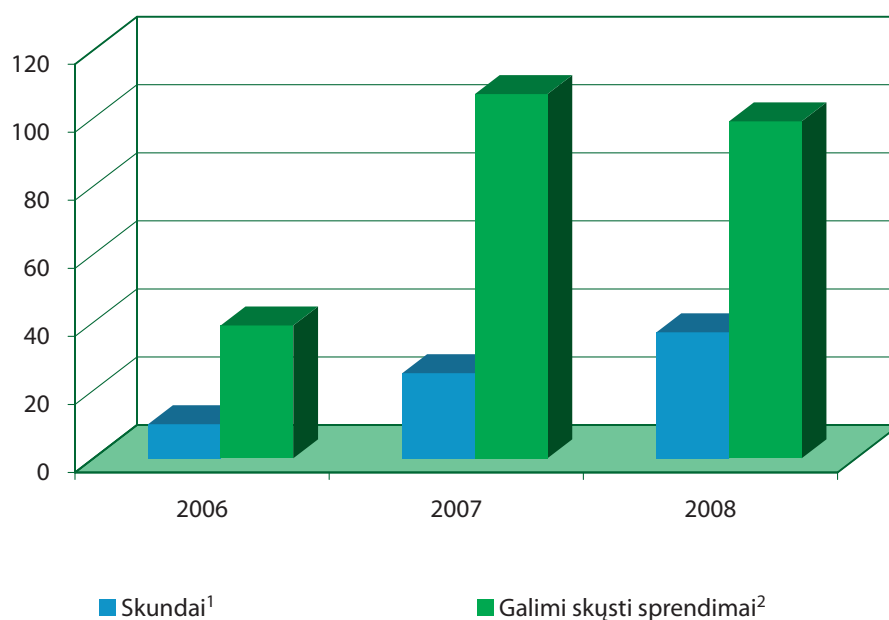
	2006	2007	2008
Plenarinė sesija	6	3	5
Pirmininkas	4	2	2
3 teisėjų kolegijos	207	205	199
Vienas teisėjas	–	–	–
Dar nepaskirtos bylos	11	25	11
Iš viso	228	235	217

Dešimt dar neišnagrinėtų bylų, kuriose dalyvauja daugiausia ieškovų

Sąvoka „Pareigūnų tarnybos nuostatai“ reiškia Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

	Iš viso ieškovų	Iš viso dar neišnagrinėtų bylų
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217

10. Kita – Tarnautojų teismo sprendimai, apskūsti Pirmosios instancijos teisme (2006–2008)

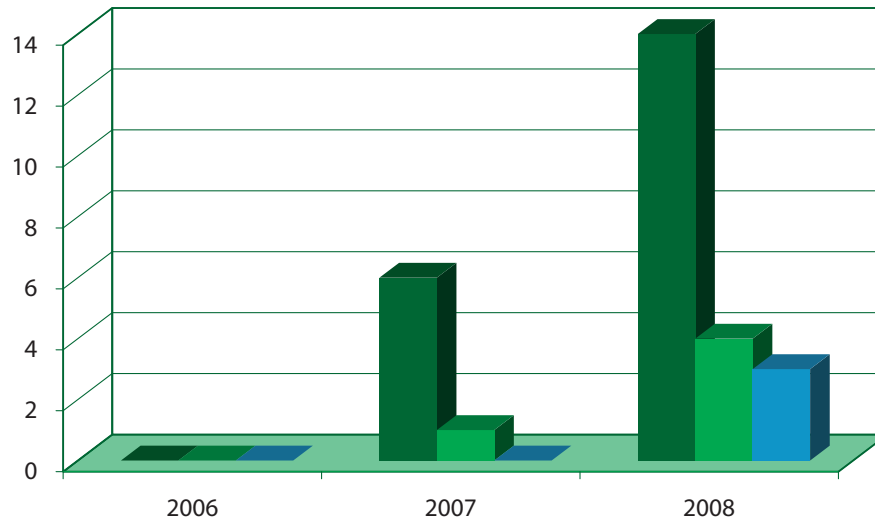
	Skundai¹	Galimi skūsti sprendimai²	Skundų procentinė išraiška³	<i>Bylose, kuriose netaikyta draugiško ginčo išsprendimo procedūra, pateiktų skundų procentinė išraiška</i>
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %

¹ Kelių bylos šalių apskūsti sprendimai skaičiuoti tik vieną kartą. 2007 m. dėl dviejų sprendimų buvo pateikta po du skundus.

² Per ataskaitinį laikotarpį paskelbti arba priimti sprendimai ir nutartys, kuriais ieškinys pripažįstamas nepriimtiniu, akivaizdžiai nepriimtiniu arba akivaizdžiai nepagrįstu, nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, dėl nereikalingumo priimti sprendimą arba dėl atsisakymo leisti įstoti į bylą.

³ Ši procentinė išraiška apskaičiuota įvertinus ne tik tuos apskysti galimus sprendimus, kurie priimti per atitinkamus metus, nes kai kurių sprendimų apskundimo terminas gali siekti dvejus kalendorinius metus.

11. Kita – Skundų nagrinėjimo Pirmosios instancijos teisme rezultatai (2006–2008)

- Atmesti skundą
- Panaikinti visiškai arba iš dalies bei negražinti bylos
- Panaikinti visiškai arba iš dalies bei gražinti bylą

	2006	2007	2008
Atmesti skundą	–	6	14
Panaikinti visiškai arba iš dalies bei negrąžinti bylos	–	1	4
Panaikinti visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą	–	–	3
Iš viso	–	7	21

A – Oficialūs vizitai ir renginiai Teisingumo Teismē, Pirmosios instancijās teismē ir Tarnautoju teismē

Teisingumo Teismas

sausio 24 d.	Ispanijos Karalystės užsienio reikalų ministras M. A. Moratinos
sausio 25 d.	Prancūzijos Respublikos ministras pirmininkas F. Fillon
vasario 13 d.	<i>Corte centroamericana de Justicia</i> delegacija
balandžio 1 d.	Australijos <i>Court of the Future Network</i> delegacija
balandžio 9 d.	Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės federalinių, Europos ir žiniasklaidos reikalų ministras A. Krautscheid
balandžio 14–15 d.	Nyderlandų teisėjų (<i>Gerechtscoördinatoren</i>) delegacija
balandžio 17 d.	Vokietijos Federacinės Respublikos nuolatinis atstovas Europos Sąjungoje J. E. E. Duckwitz
balandžio 17 d.	Jungtinės Karalystės nuolatinis atstovas Europos Sąjungoje J. E. K. Darroch
balandžio 17 d.	Švedijos Karalystės teisingumo ministrė B. Ask
balandžio 18 d.	Austrijos Respublikos nuolatinis atstovas Europos Sąjungoje J. E. H. D. Schweisgut
balandžio 21–28 d.	Centrinės Afrikos ekonominės ir pinigų bendrijos (CAEPB) Teisingumo teismo, Vakarų Afrikos ekonominės ir pinigų sąjungos (VAEPS) Teisingumo teismo ir Vakarų Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (VAVEB) Teisingumo teismo delegacija
balandžio 28 d.	Čekijos Respublikos nuolatinė atstovė Europos Sąjungoje J. E. M. Vicenová
gegužės 14 d.	Šveicarijos Konfederacijos ambasadorius Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje J. E. P. Guex ir Šveicarijos misijos prie Europos Sąjungos vadovas ambasadorius J. E. J. De Watteville
birželio 5 d.	Čekijos Respublikos teisingumo ministras J. Pospíšil
birželio 9–10 d.	Valstybių narių teisėjų susirinkimas (Belgija, Bulgarija, Danija, Vokietija, Estija, Graikija, Kipras, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Lenkija, Portugalija, Jungtinė Karalystė)
birželio 9–27 d.	Dailininko ir karikatūrininko P. Heinisch paroda „Sous le regard de Dame Justice“
birželio 16 d.	Europos Parlamento Biudžeto komiteto pranešėjas J. Lewandowski

birželio 17 d.	Prancūzijos Respublikos, Čekijos Respublikos ir Švedijos Karalystės atstovai, atstovaujantys šioms valstybėms narėms Teisingumo Teisme
birželio 23–27 d.	Centrinės Afrikos ekonominės ir pinigų bendrijos (CAEPB) Teisingumo teismo, Vakarų Afrikos ekonominės ir pinigų sąjungos (VAEPS) Teisingumo teismo ir Vakarų Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (VAVEB) Teisingumo teismo delegacija
liepos 8 d.	Heseno federalinės žemės federalinių ir Europos reikalų ministras V. Hoff
rugsėjo 8–9 d.	Ispanijos Aukščiausiojo teismo delegacija
rugsėjo 9–12 d.	Rumunijos Aukščiausiojo kasacinio ir teisingumo teismo delegacija
rugsėjo 15–16 d.	Ispanijos <i>Consejo General del Poder Judicial</i> delegacija
rugsėjo 17 d.	Danijos Parlamento delegacija
spalio 7 d.	Fotografijos paroda, skirta „vieno“ Europos Bendrijų Teisingumo Teismo įkūrimo 50-ties metų sukakčiai paminėti
spalio 9 d.	Seišelių Apeliacinio Teismo pirmininkas F. Mac Gregor
spalio 13 d.	Europos Parlamento Teisės reikalų komiteto delegacija
spalio 14 d.	Kinijos Aukščiausiojo teismo delegacija
spalio 20–21 d.	„Luxemburger Expertenforum“
spalio 23 d.	Italijos Respublikos nuolatinis atstovas Europos Sąjungoje ambasadorius J. E. F. Nelli Feroci
spalio 31 d.	Suomijos viešojo administravimo ir savivaldos reikalų ministrė M. Kiviniemi
lapkričio 6 d.	Bundestago nariai M. Sarrazin ir J. Montag
lapkričio 20 d.	Austrijos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininkas G. Holzinger
lapkričio 24 d.	Europos žmogaus teisių teismo delegacija
gruodžio 5 d.	Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės viešųjų darbų ministras C. Wiseler ir architektas D. Perrault
gruodžio 10–11 d.	Valstybių narių ir šalių kandidačių į Europos Sąjungos nares teisėjų ir ekspertų mokesčių teisės srityje delegacija

Pirmosios instancijos teismas

balandžio 22 d.	Šveicarijos Konfederacijos ambasadorius Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje J. E. P. Guex
birželio 17 d.	Prancūzijos, Čekijos ir Švedijos vyriausybių atstovų, lydimų Europos Sąjungos Tarybos patarėjų teisės klausimais, darbo vizitas
liepos 9 d.	Europos ombudsmenas N. Diamandouros
spalio 13 d.	Europos Parlamento Teisės reikalų komiteto delegacija
gruodžio 12 d.	Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės valstybės ministerijos atstovai

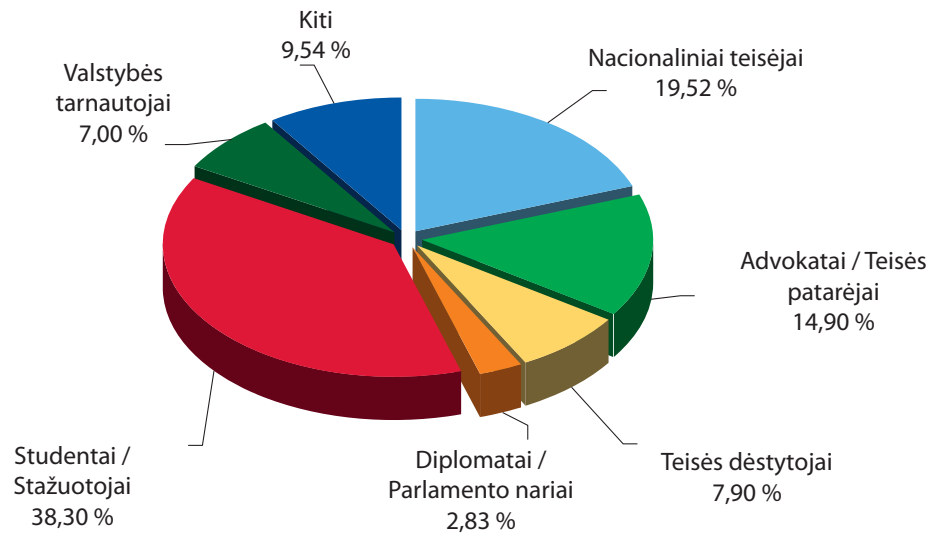
Tarnautojų Teismas

balandžio 22 d.	Komisijos mediacijos tarnybos vyriausiosios patarėjos M. De Sola Domingo vizitas
balandžio 24 d.	Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno P. Hustinx ir pareigūno pavaduotojo J. Bayo Delgado vizitas
spalio 13 d.	Europos Parlamento Teisės reikalų komiteto delegacijos vizitas
lapkričio 21 d.	Europos ombudsmeno N. Diamandouros vizitas

B – Pažintiniai vizitai (2008)

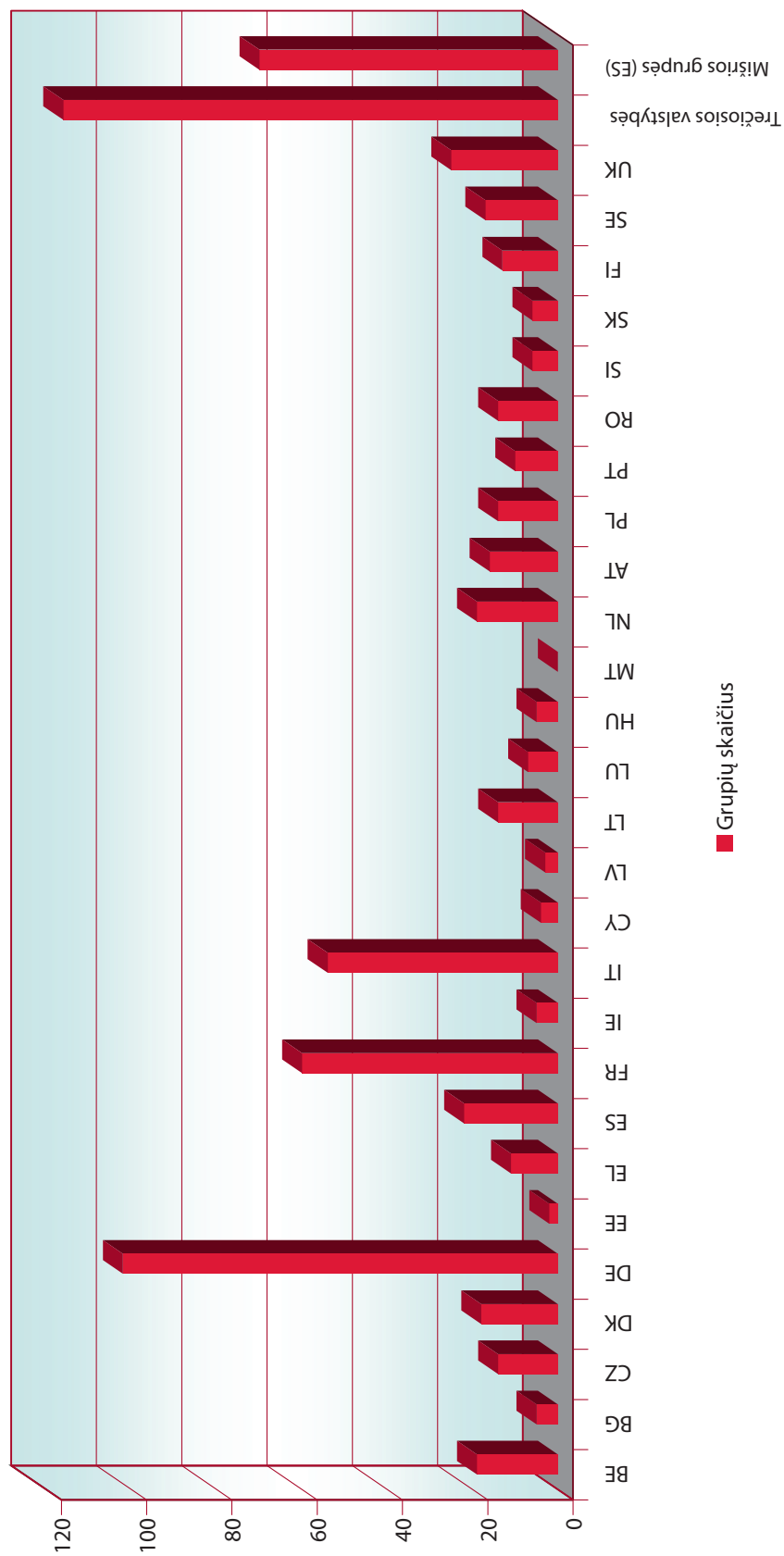
1. Skirstymas pagal grupių pobūdį

Grupių skaičius

	Nacionaliniai teisejai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stażuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso
Grupių skaičius	131	100	53	19	257	47	64	671

2. Pažintiniai vizitai – Skirstymas pagal valstybes nares (2008)

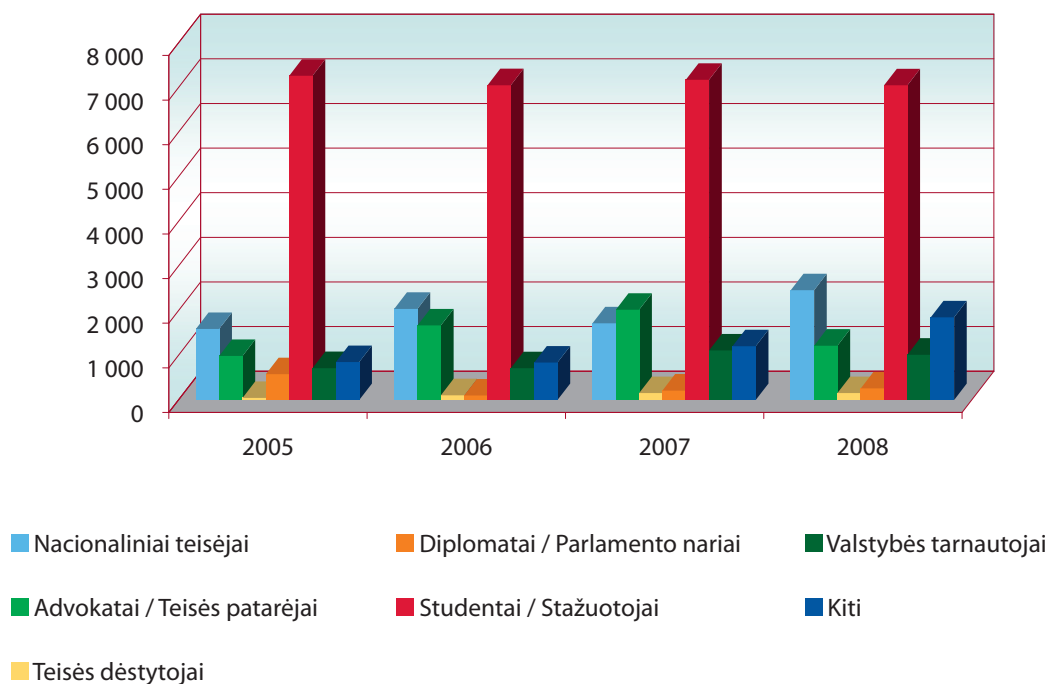

	Lankytųjų skaičius								Grupių skaičius
	Nacionaliniai teisėjai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stažuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso	
BE		53	1		400		20	474	19
BG	34	13			42			89	5
CZ		46	14		24			84	14
DK	8	10	43	31	98	27	90	307	18
DE	375	265	29	70	1 113	163	828	2 843	102
EE				27				27	2
EL	121		6		150			277	11
ES	294	33			36	18	103	484	22
FR	230	46	7		1 118	143	297	1 841	60
IE	10				74			84	5
IT		55	3		534			592	54
CY	4		8		16			28	4
LV					23	40		63	3
LT			9		15			24	14
LU		55			161	14		230	7
HU			8		80	8		96	5
MT								0	0
NL	86	52		50	271		42	501	19
AT	18	76	4		190		38	326	16
PL	68	73	4		84	105		334	14
PT	3		6		20			29	10
RO	60		2			3		65	14
SI	3	10				7		20	6
SK	78				34			112	6
FI		30		39	52	11	27	159	13
SE	188	17		6	61		97	369	17
UK	100	37			335		16	488	25
Trečiosios valstybės	215	57	12	39	1 320	50	82	1 775	116
Mišrios grupės (ES)	568	291			802	427	214	2 302	70
Iš viso	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023	671

3. Pažintiniai vizitai – Nacionaliniai teisėjai (2008)

	BE	BG	DK	DE	EE	EL	CY	LV	LT	LU	NL	PL	PT	UK	Iš viso
Seminarai	8	6	3	16	2	8	2	2	4	2	7	15	8	8	91

4. Lankytojų skaičiaus ir pobūdžio kaita (2005–2008)

Lankytojų skaičius

	Nacionaliniai teisejai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stażuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso
2005	1 595	989	48	581	7 267	716	853	12 049
2006	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023

C – Iškilmingi teismo posėdžiai

sausio 14 d.	Iškilmingas posėdis teisėjo R. Schintgen išvykimo, baigus eiti pareigas, proga
sausio 28 d.	Iškilmingas posėdis dalies Europos Audito Rūmų sudėties atnaujinimo proga
gegužės 23 d.	Iškilmingas posėdis naujos Europos Komisijos narės A. Vassiliou iškilmingo pasižadėjimo proga
birželio 30 d.	Iškilmingas atminimo posėdis
liepos 7 d.	Iškilmingas posėdis naujo Europos Komisijos nario A. Tajani iškilmingo pasižadėjimo proga
rugsėjo 15 d.	Iškilmingas posėdis teisėjo J. D. Cooke išvykimo ir K. O'Higgins pradėjimo eiti Pirmosios instancijos teismo teisėjo pareigas proga
gruodžio 4 d.	Iškilmingas posėdis naujų Teisingumo Teismo Rūmų inauguracijos proga

D – Vizitai arba dalyvavimas oficialiuose renginiuose

Teisingumo Teismas

sausio 11 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui iškilmingame Kasacinio teismo (<i>Cour de cassation</i>) posėdyje Paryžiuje
sausio 12 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Maltos ministro pirmininko Lawrence Gonzi surengtose iškilmėse Maltos prisijungimo prie euro zonos proga Valetėje
sausio 16 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui per priėmimą „Rechtspolitischer Neujahrsempfang“ Teisingumo ministerijoje Berlyne
sausio 18–19 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas Austrijos, Vokietijos, Šveicarijos Konstitucinių Teismų pirmininkų ir Europos žmogaus teisių teismo pirmininko bei Europos Bendrijų Teisingumo Teismo pirmininko trečiajame kiliokviume Vienoje
sausio 22–23 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui bendrajame mokomajame seminare prekių ženklų ir pramoninio dizaino srityje, skirtame 27 Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinių teismų teisėjams, Alikantėje
sausio 25 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas iškilmingame Europos žmogaus teisių teismo posėdyje Strasbūre
sausio 25 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Aukščiausiojo kasacinio teismo darbo metų pradžios iškilmėse Romoje
sausio 25 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos žmogaus teisių teismo iškilmingame posėdyje ir seminare „Konsensuso reikšmė Europos žmogaus teisių konvencijos sistemoje“ Strasbūre
sausio 29 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Portugalijos Aukščiausiojo teismo naujų darbo metų pradžios iškilmėse Lisabonoje
sausio 31 d.	Vokietijos Federacinės Respublikos teisingumo ministrės Brigitte Zypries kvietimu atstovavimas Teisingumo Teismui Karlsruhėje surengtame iškilmingame posėdyje Aukščiausiojo Federalinio teismo pirmininko Günter Hirsch pagerbimo ir jo pareigų perėmimo proga
vasario 24 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Estijos Respublikos prezidento Toomas Hendrik Ilves surengtose iškilmėse Estijos Respublikos 90-ųjų Nepriklausomybės paskelbimo metinių proga Taline
kovo 12 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Parlamento 50-ųjų įkūrimo metinių minėjime Strasbūre

236

rugsėjo 10–11 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Čekijos Respublikos Konstitucinio Teismo 15-ųjų įkūrimo metinių proga surengtame iškilmingame posėdyje Brno
rugsėjo 16 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Portugalijos Aukščiausiojo teismo 175-ųjų įkūrimo metinių iškilnėse Lisabonoje
rugsėjo 22 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos Valstybės Tarybų ir Aukščiausiųjų Administracinių Teismų Asociacijos delegacijos susitikime su Komisijos nariu J. Barrot, skirtame diskusijoms dėl asociacijos veiklos ir finansavimo, Briuselyje
rugsėjo 24 d.	Graikijos Respublikos nuolatinio atstovo Europos Sąjungoje ambasadoriaus V. Kaskarelis kvietimu Teisingumo Teismo pirmininko dalyvavimas Briuselyje surengtuose pietuose ekumenizmo patriarchui Bartolomiejui pagerbti
rugsėjo 29 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Aukščiausiojo teismo darbo metų pradžios iškilnėse, kurioms vadovavo Jo Didenybė Ispanijos Karalius, Madride
rugsėjo 30 d.–spalio 1 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „Opening of the legal year“ iškilnėse Londone
spalio 1 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Austrijos Konstitucinio Teismo įkūrimo iškilmingame minėjime („Verfassungstag“), dalyvaujant Austrijos Respublikos prezidentui, Vienoje
spalio 3 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „Tag der Deutschen Einheit“ iškilnėse Hamburge
spalio 7–8 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos teisėjų forumo aplinkos klausimams metinėje konferencijoje Paryžiuje
spalio 9–10 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybių narių sostinių Apeliacinių Teismų vadovų susirinkime Paryžiuje
spalio 13 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos žmogaus teisių konvencijos Vienuoliktojo protokolo 10-ųjų įsigaliojimo metinių proga Europos žmogaus teisių teisme Strasbūre
spalio 13 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „10th Anniversary Meeting of the European Judicial Network“ Madeiroje
spalio 16–17 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybių narių Aukščiausiųjų teismų ir generalinių prokurorų konferencijoje Vienoje
spalio 25–28 d.	Teisingumo Teismo delegacijos oficialus vizitas Bulgarijos Respublikos Aukščiausiajame kasaciniame teisme Sofijoje

spalio 31 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Nyderlandų Kasacinio teismo iškilmingame posėdyje pirmininko W. J. M. Davids išėjimo į pensiją proga Hagoje
lapkričio 2–3 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Konstitucinės Tarybos 50-ųjų įkūrimo metinių proga surengtame koliokviume Paryžiuje
lapkričio 17 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Valstybių narių Valstybės Tarybų ir Aukščiausiųjų Administracinių Teismų Asociacijos administracinės tarybos susirinkime Briuselyje
gruodžio 6 d.	Suomijos Respublikos prezidentės kvietimu atstovavimas Teisingumo Teismui nacionalinės šventės proga surengtame kasmetiniame priėmime Helsinkyje
gruodžio 18 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „Konstitucingumo dienos“ proga surengtose iškilmėse Liublianoje

Pirmosios instancijos teismas

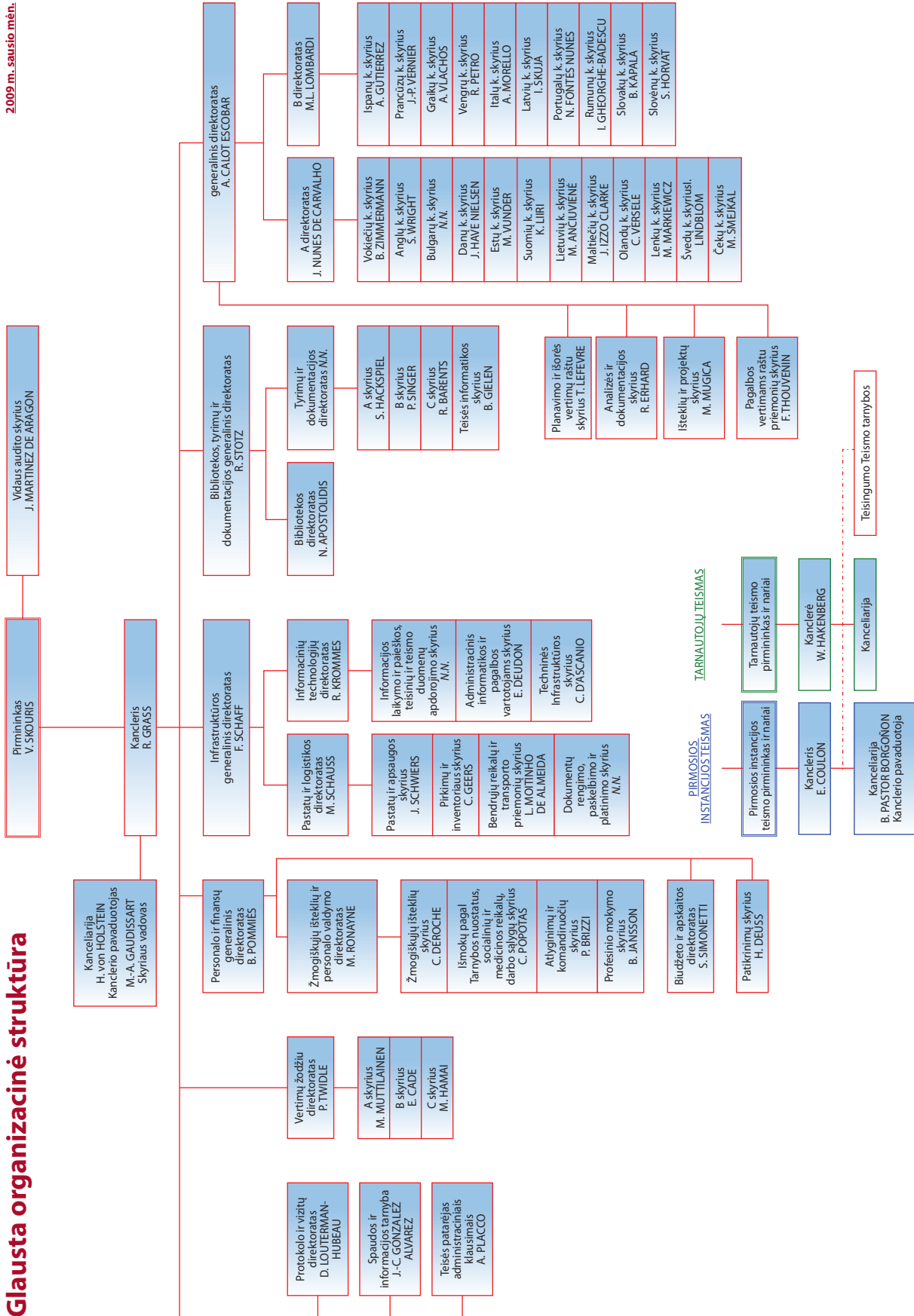
sausio 11 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui iškilmingame Kasacinio teismo (Cour de cassation) posėdyje Paryžiuje
sausio 15 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui <i>Bundeskartellamt</i> 50-ųjų įkūrimo metinių proga surengtoje konferencijoje Bonoje
sausio 25 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui iškilmingame Europos žmogaus teisių teismo posėdyje Strasbūre
gegužės 15–18 d.	Pirmosios instancijos teismo pirmininko ir narių dalyvavimas Kipro Respublikos generalinio prokuroro ir aukštų pareigūnų Nikosijoje surengtame susitikime ir pranešimas apie Pirmosios instancijos teismo kompetenciją Bendrijos konkurencijos teisės srityje
gegužės 28–31 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui FIDE 23-ajame kongrese Lince
birželio 2–5 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui 14-oje Europos Konstitucinių Teismų konferencijoje Vilniuje
birželio 25 d.	Pirmininko dalyvavimas Prancūzijos ministro pirmininko F. Fillon Paryžiuje surengtame priėmime Europos reikalų generalinio sekretoriato 60-ųjų įkūrimo metinių proga
rugsėjo 2 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui Suomijos Aukščiausiojo administracinio teismo 90-ųjų įkūrimo metinių proga surengtose iškilmėse Helsinkyje
rugsėjo 29 d.	Pirmosios instancijos teismo atstovavimas teismo metų pradžios iškilmėse, kurioms vadovavo Jo Didenybė Ispanijos Karalius, Madride

spalio 1 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui teismo metų pradžios iššiklmėse Londone
spalio 3 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui pramoninės nuosavybės apsaugos Lenkijoje 90 ujų metinių iššiklmėse Varšuvoje
spalio 6–7 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui Londone vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Tarptautiniai teismai ir tribunolai – iššūkiai, kuriuos reikia įveikti“ Švedijos pirmininkavimo Europos Tarybos Ministrų komitetui proga, bendradarbiaujant su Europos Tarybos Teisės patarėjų tarptautinės viešosios teisės klausimais komitetu
spalio 20–21 d.	Pirmosios instancijos teismo pirmininko ir narių dalyvavimas „Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Gemeinschaftsrechts“ Liuksemburge
spalio 24 d.	Pirmininko dalyvavimas „IBC Legal Conferences“ Briuselyje surengtoje konferencijoje „EU litigation – Using EU Law as a litigation tool“, kurioje pirmininkas perskaitė pranešimą tema „Efficient administration of justice in a changing environment – What lawyers and judges can do“
spalio 25 d.– lapkričio 2 d.	Atstovavimas Pirmosios instancijos teismui Jungtinių Tautų Administracinio teismo rudens sesijoje Niujorke
lapkričio 25 d.	Pirmosios instancijos teismo dalyvavimas Suomijos Respublikos prezidentės T. Halonen vizito proga surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Europe without frontiers“ Liuksemburge
gruodžio 5 d.	Pirmosios instancijos teismo pirmininko ir narių dalyvavimas ir pranešimas konferencijoje „Autumn Conference on European State Aid Law 2008“ Liuksemburge

Tarnautojų teismas

vasario 28 d.	Teismo narių ir ELPA Teismo narių susitikimas
kovo 6–8 d.	Vizitas Belgijos Valstybės Taryboje
gegužės 15–18 d.	Vizitas Suomijos Aukščiausiąjame administraciniame teisme

Glausta organizacinė struktūra

Teisingumo Teismo kontaktai

Teisingumo Teismo kontaktai yra šie:

Europos Bendrijų Teisingumo Teismas

Adresas: L-2925 Luxembourg

Telefonas: +352 4303-1

Kanceliarijos teleksas: 2510 CURIA LU

Telegrafo adresas: CURIA

Teisingumo Teismo faksas: +352 4303-2600

Spaudos ir informacijos skyriaus faksas: +352 4303-2500

Vidaus reikalų skyriaus Dokumentų skelbimo poskyrio faksas: +352 4303-2650

Teisingumo Teismo interneto svetainė: www.curia.europa.eu

**2008 m. metinis pranešimas – Europos Bendrijų Teisingumo Teismo,
Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo ir Europos Sąjungos tarnautojų teismo
darbų apžvalga**

2009 — 245 p. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-829-0901-0

doi: 10.2862/28989

ISSN 1830-1916

ISBN 978-928290901-0

9 789282 909010

